

Dit tijdschrift wordt als objectieve documentatie uitgegeven.

De artikels geven de opvatting van de schrijvers weer, onafhankelijk van de mening der Bank.

INHOUD : Proeve van grafische voorstelling der financiële mechanismen — Literatuur betreffende de monetaire en financiële toestand van België — Economische wetgeving — Statistieken.

PROEVE VAN GRAFISCHE VOORSTELLING DER FINANCIËLE MECHANISMEN

De aanwezigheid van vertrouwde voorwerpen is zo gewoon en wij maken er een zo veelvuldig gebruik van, dat wij er niet aan denken hun aard te bepalen noch hun functies te ontleden.

Het publiek is gewoon zich van het geld te bedienen, rentegevende rekeningen te spijzen of bijdragen in de pensioenfondsen te storten; het doet geregeld een beroep op de diensten van de banken, de spaarkassen of de verzekeringsmaatschappijen; het verhandelt vaak handelspapier, obligaties of staatsfondsen en soms vraagt het krediet op lange termijn. Het is met die dagelijkse verrichtingen zo vertrouwd dat het zich weinig bekommert om het mechanisme dat het zodoende zelf in beweging brengt.

De algemene inrichting van het investerings-, productie- en verdelingsproces ligt nochtans buiten de dagelijkse werkelijkheid van de enkeling. Niettemin worden die processen vaak beter waargenomen dan hun financiële tegenwaarde, nl. de structuur van de financiële bewegingen.

Weliswaar werden de organen en hun werking in monografieën beschreven; andere ontledingen wezen op de juridische aard en op de technische kenmerken van de financieringsinstrumenten; andere bijdragen nog hebben de afwikkeling van de verrichtingen duidelijk belicht. Doch, hoe belangwekkend deze ook mogen zijn, zij verschaffen meestal slechts fragmentaire inzichten: de specialist verstrekt geen blik op het geheel.

Nochtans zijn de economen evenmin van alle verantwoordelijkheid ontslagen. Wanneer zij de financiële aspecten van het economische leven bestudeerden, hechtten zij meer belang aan de functies van het orgaan en aan zijn stoornissen dan aan zijn

werking; zoals in de geneeskunde, ging het onderzoek naar de therapie dat naar de dissectie vooraf. Gewis kunnen de economen de ontoereikendheid van de onderzoeksmiddelen inroepen, vermits de gegevens ontbraken, alsook de veranderingen in de economische inrichting, waardoor de verworven kennis waardeloos werd en het gebied der ontdekking zich voortdurend uitbreidde. Pas een halve eeuw geleden werden zij zich bewust van het moderne proces van de schepping van een ruime hoeveelheid giraal geld. Sedertdien heeft de studie van de monetaire mechanismen in sommige landen een indrukwekkende vooruitgang gemaakt. Doch naast de zuivere begripsleer, de abstracte monetaire fysica, de analyse van pathologische toestanden en de normatieve leer enerzijds, naast institutionele en technische beschrijvingen anderzijds, is er in dit deel van de economische wetenschap nog plaats voor een volmaking van de studie van het monetaire mechanisme, die vooral berust op de kennis van de gezamenlijke bewegingen.

De schema's van de nationale boekhouding hebben een ruim publiek met het macro-economische denken vertrouwd gemaakt, d.w.z. met de studie der verhoudingen onder globale grootheden. Doch de nationale rekeningen verschaffen vooral een inzicht in de vorming en de bestemming van het inkomen. Zij beschrijven over het algemeen de verandering van de toestanden maar niet de ontwikkeling van de factoren die haar hebben veroorzaakt. De kennis van de financiële mechanismen zal wellicht bijdragen om die ontwikkeling beter uit te stippelen.

Het is dan ook nuttig thans een brug te slaan tussen de grootheden welke door de nationale rekeningen worden gemeten en de financiële gegevens. Hoewel deze laatste nog onvolledig zijn — hoe

bevreemdend dit feit ook zij, aangezien zij uit de boekhoudingen voortvloeien —, kan men nochtans een ordening der verspreide gegevens in een meer samenhangend geheel ondernemen.

De Diensten voor Studiën en Statistiek van de Nationale Bank hebben de financiële documentatie met enkele bijdragen verrijkt : de resultaten van sommige onderzoeken werden in het *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting* gepubliceerd en maakten het de Belgische economische wetenschap mogelijk een ruimer gebruik van de experimentele methode te maken.

Andere artikelen in dit *Tijdschrift* streven een meer bescheiden doel na, nl. de kennis waarmee de specialisten vertrouwd zijn in ruimere kring ingang te doen vinden.

Onderhavig artikel werd met dit doel geschreven.

Het is het eerste van een reeks bijdragen die hier zullen worden gepubliceerd over de werking van de geldmarkt, de bedrijvigheid van de instellingen voor kredietverlening op lange termijn en van de institutionele beleggers en, ten slotte, over de geldstromen waarbij de financiële tussenpersonen betrokken zijn.

DOEL VAN DEZE PROEVE

Onderhavige proeve tracht de lezer vertrouwd te maken met de algemene mechaniek van de monetaire en financiële verschijnselen in de Belgische economie.

De beschrijving maakt beslist geen aanspraak op volledigheid. Onze keuze viel op het vormingsproces van sommige financiële activa waarover de bedrijven en particulieren beschikken, vanaf de monetaire kasmiddelen tot bijna niet-overdraagbare activa. Te dier gelegenheid zal een eerste schema worden voorgesteld van de betrekkingen tussen de financiële tussenpersonen en de economische sectoren, alsook onder de tussenpersonen zelf. Onze aandacht gaat naar de liquiditeitszorg van de financiële tussenpersonen, veroorzaakt door de verschuivingen in de financiële activa van het publiek; aldus zal een inleidende beschrijving van de geldmarkt worden gegeven, waarvan de inrichting gedeeltelijk uit die zorg voortvloeit. Ten slotte zal getracht worden uit die gezamenlijke beschrijving de rol en de betekenis van de verschillende geld- en kapitaalmarkten te doen uitschijnen en de plaats van de regelende organen te bepalen.

Om de samenhang van de bestudeerde elementen duidelijker aan te tonen, werd gebruik gemaakt van figuren. Daar het veelzijdige karakter van de werkelijkheid de interpretatie steeds bemoeilijkt, moest de werkelijkheid in een zekere mate vereenvoudigd worden. Die hinderpaal werd nog op een andere wijze ontweken; vooreerst werd het geheel in zijn delen ontleed : de analyse werd doorgevoerd aan de hand van afzonderlijke figuren welke geleidelijk werden bijgewerkt tot, ten slotte, een syn-

thetisch schema van de bewegingen der financiële activa werd verkregen ⁽¹⁾.

De stromen, d.w.z. de bewegingen, werden door pijlen voorgesteld; de voorraden, d.w.z. de hoeveelheden, door kronen of rechthoeken en de markten, door kringen. De stromen die de pijlen volgen, wijzigen de omvang van de voorraden, nadat zij de markten die ze doorstromen in beweging gebracht hebben.

Eigenlijk zou een filmische voorstelling beweging in die figuur moeten brengen; hier wordt slechts één enkel fotografisch beeld gegeven van zich bewegende elementen en dit beeld geeft een indruk van onbeweeglijkheid.

In de tekst zal getracht worden die beweging te doen uitkomen.

ENKELE BEPALINGEN

Vooraleer de proeve van voorstelling aan te vatten, is het ongetwijfeld nuttig enkele begrippen, zij het ook broksgewijze, scherper te omlijnen ⁽²⁾.

De financiële activa.

Moest men van elke economische eenheid de balans opmaken, men zou aan de zijde van de activa, naast de stoffelijke bestanddelen — tot haar eigendom behorende materiële goederen —, ook niet-materiële bestanddelen opnemen.

Deze laatste zouden rechten en vorderingen omvatten.

De rechten, waarvan hier sprake, zijn van economische aard, namelijk intellectuele eigendomsrechten, zoals brevetten, of alle andere rechten met objectieve waarde die toegang geven tot de hulpmiddelen welke nodig zijn voor de voortbrenging van goederen en diensten : bij voorbeeld, de uitbatingsvergunningen.

⁽¹⁾ Die figuren houden, zoals verder zal blijken, bij benadering rekening met de werkelijke verhoudingen onder de voorgestelde grootheden. Deze laatste moesten dan ook geraamd worden. De vereiste tellingen werden door de Dienst Statistiek op basis van de aangenomen begripsbepalingen gedaan. De sectie « Grafieken » van deze Dienst kweet zich van de moeilijke taak de tekening te maken. De Drukkerij zorgde voor de clichés en de kleurendruk.

⁽²⁾ De literatuur betreffende dat onderwerp is zeer omvangrijk. Onder de recente of gespecialiseerde werken, excl. de algemene leerboeken over de geldtheorie, raadpleegden wij meer in het bijzonder :

R. N. McKean, « Liquidity and a National Balance Sheet », *Journal of Political Economy*, dl. LVII, n° 6, december 1949, blz. 506-522.

R. A. Musgrave, « Money Liquidity and the Valuation of Assets », in *Money, Trade and Economic Growth, Essays in Honor of John H. Williams*, The Macmillan Company, New York, 1951, blz. 216-242.

Verslag van de Nederlandsche Bank N.V. over het boekjaar 1952, 1953, blz. 53.

« I.F.S. Monetary Surveys », *International Financial Statistics*, Internationaal Monetair Fonds, dl. VIII, n° 1, januari 1955, blz. iii-vii.

F. J. de Jong, « Statistische methoden voor het onderzoek van de monetaire toestand », *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, Nationale Bank van België, dl. I, n° 3-4, maart-april 1956, blz. 153-172 & 237-259.

(zie vervolg, blz. 63).

Wat de vorderingen betreft, deze worden met verschillende oogmerken aangehouden. Sommige onder hen komen tot stand in de loop zelf van het produktie- en verdelingsproces; bij voorbeeld, de handelsvorderingen welke de ondernemingen op hun cliënteel verwerven bij de toekenning van betalingsuitstel; de ondernemingen streven er daarbij niet zozeer naar een niet-materieel actief te bewaren, maar wel de voortzetting van hun bedrijvigheid te verzekeren. Andere vorderingen worden echter aangehouden omwille van hun liquiditeit, hun opbrengst en om voorzorgsmotieven; deze drie oogmerken kunnen tezamen of afzonderlijk spelen. Die vorderingen vormen de kenmerkende groep van de financiële activa.

Deze laatste bieden aan de economische eenheid de instrumenten om haar spaarmiddelen in min of meer liquide en min of meer renderende vormen te bewaren of maken het haar mogelijk zich tegen sommige risico's te dekken.

Men bereikte geen overeenstemming noch over een wel omlinjende bepaling, noch over een definitieve indeling van die financiële activa. Een indeling blijft alleszins ten dele willekeurig; wat het hier behandelde onderwerp betreft, verschillen de criteria volgens het standpunt dat men inneemt; men kan aldus het voorbeeld aanhalen van de aandelen die juridisch eigendomstitels vormen van het kapitaal der onderneming en die sommigen wellicht onder de financiële activa zouden rangschikken, daarbij vooral lettend op de liquiditeit die ze bezitten voor een afzonderlijke houder, maar die men ook terecht kan gelijkstellen hetzij met materiele activa, hetzij met rechten.

De uiteenlopende bepalingen die men op dat gebied bij de verschillende schrijvers vaststelt, vinden ten dele hun verklaring in het nieuwe karakter van dit gedeelte van de economische theorie dat nog in volle uitbouw is, derhalve een rijk ontdekkingsgebied vormt en nog niet stelselmatig bewerkt werd.

Middelerwijl blijft op dit gebied de betrekkelijkheid van de dingen opvallend; de eigen kenmerken

(*vervolg noot van vorige blz.*)

R. W. Goldsmith, *Financial Intermediaries in the American Economy since 1900*, A Study by the National Bureau of Economic Research, Princeton University Press, Princeton, 1958.

J. P. Lewis, *Business Conditions Analysis*, McGraw Hill Book Company, New York, 1959.

J. J. Polak, « Financial Statistics and Financial Policy », *Staff Papers*, Internationaal Monetair Fonds, dl. VII, n° 1, april 1959, blz. 1-8.

E. Hicks, « The Theory and Use of Financing Accounts », *Staff Papers*, Internationaal Monetair Fonds, dl. VII, n° 2, oktober 1959, blz. 159-167.

G. S. Dorrance, « Balance Sheets in a System of Economic Accounts », *Staff Papers*, International Monetair Fonds, dl. VII, n° 2, oktober 1959, blz. 168-209.

W. L. Smith, « Financial Intermediaries and Monetary Controls », *Quarterly Journal of Economics*, dl. LXXIII, n° 4, november 1959, blz. 533-553.

Vermelden wij eveneens het bekende « Radcliffe-Verlag » (Committee on the Working of the Monetary System, Report, August 1959, London, H. M. Stationery Office, Cmnd. 827) en meer bepaald hoofdstukken IV en VI; hoewel het geen nieuwe bijdrage tot de geldtheorie levert, verduidelijkt en illustreert het de hedendaagse opvattingen.

van het juridische stelsel, van het economische regime en van de financiële organisatie van elk land geven verschillende schakeringen aan het waarnemingsveld.

Men kan niettemin trachten enkele algemene gegevens in herinnering te brengen.

De economen geraken meer en meer vertrouwd met het onderscheid tussen beleggingen en investeringen, onderscheid dat een zekere gelijkenis vertoont met dat tussen financiële activa en materiele activa zonder er helemaal mee overeen te stemmen. De vorming van financiële activa veronderstelt vanzelfsprekend dat de functie van spaarder en die van investeerder niet samenvallen; aldus staat de financiering van de investeringen door de interne besparingen van de onderneming de ontwikkeling van de financiële activa in de weg. Deze laatste zijn het instrument waarlangs geldmiddelen van een economische eenheid met een batig begrotingssaldo overgedragen worden naar een andere economische eenheid met nadelig begrotingssaldo, vermits het verbruik van deze laatste hoger ligt dan haar inkomen of haar investeringen hoger dan haar besparingen. Bovendien werd het begrip sparen aanzienlijk gezuiverd, toen de specialisten de samenhang tussen de twee volgende grootheden scherper omljnd hebben : enerzijds, de massa van de financiële activa die aangelegd werden gedurende een periode en, anderzijds, het bedrag van de besparingen tijdens dezelfde periode. In de nationale rekeningen beantwoorden de besparingen van een sector aan het verschil tussen zijn lopende ontvangsten en uitgaven; in de sector van de bedrijven stemmen de besparingen overeen met het niet-uitgegeven deel van de verwezenlijkte winst; in de volkshuishouding in haar geheel zijn de nettobesparingen, *ex post*, gelijk aan de netto-investeringen, d.w.z. na aftrek van de afschrijvingen. Aldus bezien, zijn de globale besparingen gelijk aan het verschil tussen de besparingen en de ontsparingen. Deze laatste zijn het gevolg van de omstandigheid dat de volkshuishouding, of een sector in het bijzonder, of eenheden in een zelfde sector, tot werkelijke desinvesteringen overgingen; ook kan een sector, of economische eenheden in een sector, schulden aangegaan hebben en de aldus ontvangen middelen besteed hebben voor verbruiksuitgaven. In het eerste geval, bij voorbeeld, zullen de bedrijven voorraden omgezet hebben; die reële desinvestering zal haar tegenwicht kunnen vinden in een overschot op de lopende rekening van het land met het buitenland, d.w.z. een investering in het buitenland; in het geheel genomen, zullen de investeringen gelijk zijn aan nul. De besparingen zullen eveneens gelijk zijn aan nul, vermits het bedrijf eenvoudig materiele activa verhandelde tegen hun financiële tegenwaarde, bij voorbeeld bankdeposito's; niettemin zullen er wel financiële activa gevormd zijn. In het tweede geval, bij voorbeeld, zullen de gezinshuishoudingen een beroep doen op het krediet van de financiële tussenpersonen die nieuwe spaarmiddelen vanwege andere particulieren ontvingen :

de toeneming van de financiële tegoeden van laatstgenoemden zal gecompenseerd worden door de aangroei van de schulden van eerstgenoemden en de nieuwe besparingen zullen gelijk zijn aan nul. In het ene en in het andere geval zullen financiële activa ontstaan zijn; zij hebben de plaats ingenomen van reële activa, in het eerste geval, of werden gecompenseerd door een aangroei van de schulden van een ander deel van het publiek, in het tweede geval. Andersom is het mogelijk dat financiële activa verdwijnen zonder dat hierdoor de globale spaarvorming getroffen wordt.

De verruiming van de geldtheorie leidde overigens tot een beter inzicht in de rol van verschillende factoren. Het geld werd niet meer impliciet, zoals in de kwantiteitstheorie, als een immer actief bestanddeel aanvaard en er werden ook andere motieven voor de aanhouding van kasvoorraden in aanmerking genomen; de theorie drong verder door in het onderzoek van de monetaire factoren die de beslissingen tot besteden beïnvloeden en, zich gaandeweg verruimend, schonk zij niet alleen aandacht aan het kostenbestanddeel, maar ook aan het bestanddeel beschikbaarheid; dit laatste wordt beoordeeld niet alleen rekening houdend met de bestaande geldhoeveelheid, maar ook met de actueel of potentieel liquide activa die de plaats van het geld kunnen innemen; tevens verleende de theorie meer aandacht aan de aard van de als tegenpost ontstane schulden en meer in het bijzonder aan de hoedanigheid van de schuldenaar.

Die schuldaangroei is een aanvullend verschijnsel bij de vorming van de financiële activa, vermits deze laatste, zoals we gezien hebben, zich voordoet wanneer economische eenheden beroep doen op externe financieringsmiddelen.

Vorming van activa en schuldaangroei kunnen rechtstreeks of indirect geschieden. De rechtstreekse financiering komt tot stand tussen twee economische agenten, waarvan de ene een overschot, de andere een tekort vertoont: de eerste verwerft een rechtstreekse schuldvordering, een rechtstreeks financieel actief, de tweede gaat een rechtstreekse schuld aan. De financiering geschiedt indirect wanneer de verichting uiteenvalt door de tussenkomst van een financiële tussenpersoon: deze laatste geeft een indirect schuldbewijs uit ten behoeve van de economische agent die over een overschot beschikt en aldus een indirect financieel actief verwerft; zijnerzijds krijgt de financiële tussenpersoon als tegenwaarde het rechtstreekse schuldbewijs van de agent die een tekort vertoont ⁽³⁾.

De financiële activa waarvan hierna het vormingsproces zal beschreven worden, zijn in beginsel indi-

recte activa. Niettemin zal een ander criterium voor de rangschikking van de activa meer onze aandacht gaande houden: de liquiditeit. Om die reden betrokken wij in onderhavige studie een financieel actief dat door de meeste vakmensen als een rechtstreekse schuld zou beschouwd worden: namelijk de staats-schuld in handen van de bedrijven en de particulieren.

De sector van de financiële tussenpersonen.

Een gezamenlijk aantal economische eenheden als één sector beschouwen, betekent dat de motieven en de gevolgen van hun handelingen voldoende overeenstemming vertonen of in elk geval nader tot elkaar staan dan die van andere eenheden.

De nationale rekeningen maakten ons vertrouwd met de indeling in drie nationale sectoren die elk verschillende functies vervullen — de bedrijven, de particulieren, de Staat — en daarnaast het buitenland. Wanneer het er echter om gaat de financiële activa en passiva te bestuderen, dient de indeling in sectoren enigszins aangepast.

Die financiële rekeningen beogen immers, voor eerst, de wegen aan te tonen waarlangs de financiering van de economie geschiedt; vervolgens, de wijzigingen bloot te leggen, welke de liquiditeit van de economische eenheden onderging als gevolg van hun afzonderlijke beslissingen of van de macrobeslissingen van de overheid; op grond van die waargenomen veranderingen in de liquiditeit poogt men een veronderstelling op te bouwen betreffende het verdere verloop van de bestedingsbeslissingen en de middelen te ontdekken om die beslissingen te beïnvloeden.

De wezenlijke functie van sommige eenheden bestaat erin financiële verplichtingen aan te gaan en financiële activa als tegenpost te vormen. Het optreden van die financiële eenheden zal dus gans verschillend zijn van dat van de andere; hun motieven tot handelen houden rechtstreeks verband met hun rol van gespecialiseerde tussenpersonen die de financiering van de economie verzekeren.

Zoals J. J. Polak het schrijft, « vormen die instellingen samen de financiële schakel die de band legt, enerzijds, tussen de economische eenheden die wensen bepaalde activa aan te houden en, anderzijds, de behoeften van die en andere economische eenheden om middelen van buiten aan te trekken » ⁽⁴⁾.

Die eenheden vormen samen een kenmerkende sector die, met het oog op de financiële analyse, moet afgescheiden worden van de andere drie nationale sectoren. Ze zullen hier financiële *tussenpersonen* genoemd worden (het betreft meestal rechtsper-

⁽³⁾ Dat onderscheid en de vaktermen zijn ontleend aan J. G. Gurley en E. S. Shaw. Cf. J. G. Gurley and E. S. Shaw, « Financial Aspects of Economic Development », *The American Economic Review*, dl. XLV, n° 4, september 1955, blz. 515-538, en, van dezelfde schrijvers, « Financial Intermediaries and the Saving-Investment Process », *The Journal of Finance*, dl. XI, n° 2, mei 1956, blz. 257-276.

⁽⁴⁾ Men zou hieruit nochtans niet mogen besluiten dat de activa welke die tussenpersonen aanhouden als tegenwaarde voor hun verplichtingen, uitsluitend vorderingen omvatten; in sommige gevallen worden hun hulpmiddelen opnieuw besteed in tastbare materiële activa die als beleggingen verworven worden.

sonen). Die terminologie is overigens nog helemaal niet vastgelegd; naargelang de schrijvers kregen zij de benaming financiële sectoren ⁽⁵⁾, of wel financiële bedrijven, met een onderafdeling financiële tussenpersonen ⁽⁶⁾, of nog financiële instellingen ⁽⁷⁾. Het gebrek aan overeenstemming betreft ook de inhoud van de begrippen; die vaststelling werd reeds gedaan, enkele jaren geleden, wanneer het erom ging overeenstemming te vinden betreffende de bepaling van een bestanddeel met meer beperkte functies, namelijk het geldwezen ⁽⁸⁾. Een recente discussie in de Angelsaksische economische literatuur verleent nochtans burgerrecht aan de uitdrukking « financiële tussenpersonen » ⁽⁹⁾.

Bij ontstentenis van een meer algemene definitie, zullen de financiële tussenpersonen hier omschreven worden als de economische eenheden waarvan de voornaamste functie erin bestaat aan de andere sectoren de mogelijkheid te bieden zich financiële activa te vormen; de verplichtingen welke die eenheden aldus aangaan, kunnen aanleiding geven tot de schepping van geldmiddelen, ter gelegenheid van kredietverlening, of kunnen het gevolg zijn van de opnemings van bestaande geldmiddelen; die opnemings zelf geschiedt met het oog hetzij op kredietverlening, hetzij op het beheer en de vergoeding van die geldmiddelen door middel van beleggingen. De diensten verstrekt door de diverse financiële tussenpersonen vertonen dus belangrijke verschillen.

Men kan dus verschillende types van financiële tussenpersonen onderscheiden; het zijn echter geen zuivere types; aldus behoren in België de depositobanken en meer in het algemeen de geldscheppende instellingen tot het eerste type: ze scheppen een kenmerkende categorie financiële activa, de geldvoorzaden; de banken behoren eveneens tot het tweede type, waarvan vooral deel uitmaken de openbare en particuliere kredietinstellingen die geen bevoegdheid hebben tot geldschepping: om hun bedrijvigheid als kredietverdelers uit te oefenen, doen zij een beroep op reeds bestaande geldmiddelen; het derde type wordt gekenmerkt door de institutionele beleggers die belast zijn met het beheer van individuele spaartegoeden. De beleggingen waartoe de niet-geldscheppende financiële tussenpersonen de gelegenheid bieden aan de andere economische eenheden zijn minder liquide dan het geld; daar evenwel die tussenper-

sonen grote bedragen verhandelen en een grote risicospreiding kunnen toepassen, bieden die beleggingen een redelijke zekerheid; de andere economische eenheden zouden zich verplicht zien een belangrijker deel van hun besparingen in de vorm van geld aan te houden, indien de niet-geldscheppende financiële tussenpersonen niet bestonden; de verplichtingen van deze laatste nemen dus tot op zekere hoogte de plaats in van het geld als spaarmiddel en verminderen de vraag naar geld ⁽¹⁰⁾.

De circulatiebank is een financiële tussenpersoon met bijzonder karakter. De biljetten vormen een verplichting *sui generis*; hoewel de circulatiebank over de uiteindelijke bevoegdheid tot geldschepping beschikt, uit hoofde van haar uitgifterecht, is die instelling nochtans tot terugbetaling verplicht in de mate waarin de houders van nationale geldeenheden gemachtigd zijn dat geld aan te wenden voor de aankoop van buitenlandse valuta (of van goud) tegen vaste of door de circulatiebank gecontroleerde koersen. De circulatiebanken moeten derhalve hun verplichtingen gedeeltelijk dekken door activa *ad hoc*, d.i. door tegoeden die op het internationale plan voor betalingen kunnen gebruikt worden, zoals de andere financiële tussenpersonen tegoeden aanhouden die op het nationale vlak verhandelbaar zijn. Binnen de volkshuishouding vervult de centrale bank nochtans een eigen rol die zeer verschillend is van die van de andere financiële tussenpersonen; we zullen de gelegenheid hebben om hierop terug te komen.

De Schatkist kan al of niet gerangschikt worden onder de financiële tussenpersonen en stelt dus in dat opzicht een vraagstuk van indeling. Het laat geen twijfel over dat overheidsleningen een groeiende plaats innemen in de vorming van activa welke door de overige sectoren van de economie op zoek naar beleggingen gevraagd worden; men kan de ontwikkeling van deze laatste niet meer bestuderen zonder rekening te houden met de vorderingen op de Schatkist ⁽¹¹⁾. Wordt de Schatkist als tussenpersoon beschouwd, dan heeft zij toch een bijzonder karakter; als bankier van de begroting bezorgt zij externe middelen alleen aan de Staat of de overheidslichamen en de particuliere instellingen die van deze laatste leningen ontvangen. Dit methodologische vraagstuk mag bij een concrete studie van de financiële activa en passiva niet over het hoofd gezien worden.

De sector van de financiële tussenpersonen vormt dus een heterogeen geheel. Voldoen al die instellingen aan het verlangen van het publiek om finan-

⁽⁵⁾ Cf. E. Hicks, *op. cit.*, blz. 163.

⁽⁶⁾ Cf. R. W. Goldsmith, *op. cit.*, hoofdst. III. De financiële bedrijven zouden die economische eenheden zijn, waarvan de bedrijvigheid hoofdzakelijk bestaat in het beheer en de verhandeling van niet-materiële activa; de financiële tussenpersonen zouden binnen een meer beperkte kring vallen: de holdingmaatschappijen o.m. zouden niet als dusdanig beschouwd worden; schrijver rangschikt de eenvoudige makelaars onder de financiële tussenpersonen.

⁽⁷⁾ Cf. J. J. Polak, *op. cit.*, blz. 5, die de nadruk legt op hun functie als vormers van gewenste activa, verschillend van die van gewone financiële tussenpersonen.

⁽⁸⁾ Cf. *International Financial Statistics*, *loc. cit.*, blz. iii, al. I.

⁽⁹⁾ Cf. W. L. Smith, *op. cit.*; dit artikel omvat een literatuurlijst betreffende de discussie over de rol van de « non-bank financial intermediaries ».

⁽¹⁰⁾ Cf. J. R. Hicks, « A Suggestion for Simplifying the Theory of Money », *Economica*, New series n° 5, februari 1935, blz. 1-19. Zie eveneens J. G. Gurley en E. S. Shaw, « Financial Intermediaries and the Saving-Investment Process », *The Journal of Finance*, dl. XI, n° 2, mei 1956, blz. 257-276, meer in het bijzonder blz. 263 e. v.

⁽¹¹⁾ R. W. Goldsmith nam de mogelijkheid om de federale Schatkist onder de tussenpersonen op te nemen slechts in overweging uit hoofde van haar bedrijvigheid als circulatiebank; hij hield trouwens de Schatkist buiten het waarnemingsveld (cf. R. W. Goldsmith, *op. cit.*, blz. 55).

ciële activa aan te houden, dan moet toch erkend worden dat hun functies en hun balansverhoudingen sterk verschillen volgens de aard van de gewenste financiële activa, die zelf op verre na geen homogene categorie vormen. Zoals wij hierboven gezien hebben, beantwoorden ze aan oogmerken van liquiditeit, rendement of voorzorg. De eerste twee motieven sluiten tot op een zekere hoogte elkaar uit : de typisch liquide activa geven geen rendement en omgekeerd; er bestaat dus een ganse gamma activa die in verschillende verhoudingen de voordelen van liquiditeit en rendement bieden. Wat het voorzorgsmotief betreft, dit ligt ten grondslag in het bijzonder aan de vorming van wiskundige reserves in de verzekeringsmaatschappijen die tot bijzondere taak hebben dekking te verstrekken tegen risico van overlijden of overleving; uit hoofde hiervan worden die maatschappijen als financiële tussenpersonen beschouwd.

Het belangrijke werk dat R. W. Goldsmith schreef over de ontwikkeling van de financiële tussenpersonen in de Verenigde Staten sedert het begin van de eeuw, onderstreept de belangrijkheid welke hun verplichtingen in de gezamenlijke nationale activa ingenomen hebben en tevens hun groeiende tussenkomst in de financiering van de economie; hij toonde eveneens dat het groeitempo sterk verschilt volgens de instellingen : nieuwe vormen zijn verschenen en het aandeel van de banken in het totaal van de passiva der tussenpersonen liep terug.

Ten slotte dient nog onderstreept dat het schema der betrekkingen van de bedrijven en particulieren met de financiële tussenpersonen geen volledig overzicht geeft van de financiële activa en van de schulden, zelfs indien de verplichtingen van de Schatkist en van de andere overheidsorganen in aanmerking worden genomen. Want naast die tegoeden, welke het publiek in de vorm van schuldvorderingen op de groep van de gespecialiseerde tussenpersonen en op de Staat verwerft, bestaan er andere. Vooreerst de tegoeden op het buitenland; zij kunnen als een buitenlandse investering beschouwd worden. Verder, de ganse groep andere rechtstreekse activa; enerzijds, de schuldvorderingen van particulieren op andere particulieren, bij voorbeeld, hypothecaire leningen; die activa treden bij de ontleding per sector niet aan het licht; anderzijds zijn er de vorderingen van de particulieren op de niet-financiële ondernemingen : bij voorbeeld, de obligatieleningen van deze laatste.

Indeling van de financiële activa volgens hun graad van liquiditeit.

Aan de hand van de financiële rekeningen kan men de verandering meten van een factor waaraan de geldtheorie, onder de determinanten van de bestedingsneiging, een wezenlijk belang toekent : met name, de betrekkelijke liquiditeit van de volkshuishouding of, meer bepaald, van de economische agenten.

Deze betrekkelijke liquiditeit kan niet worden beoordeeld, indien men alleen de verhouding tussen het globale volume van de financiële activa, enerzijds, en dat van de hiertegenover staande schuld, anderzijds, in aanmerking neemt. Het is noodzakelijk dieper door te dringen en de balansen per sector, of per onderdeel van een sector, te ontleden, derwijze dat de reacties van de gegroepeerde eenheden op de wijzigingen van hun financiële toestand voor voldoende homogeen kunnen doorgaan; die gedetailleerde ontleding zal bovendien doen uitschijnen hoe de globale wijzigingen uiteenvallen over de activa en de schulden van de onderscheiden sectoren of ondersectoren; zo zullen nieuwe activa van de sector « bedrijven » gevormd worden op basis van een schuldaangroei van de sector « Staat »; in dat geval is het waarschijnlijker dat de globale liquiditeit van de economie sterker zal toegenomen zijn, dan indien de activa van de bedrijven gedekt werden door particuliere schuldaangroei. De aard van de sector die de verplichtingen aanging of van de sectoren die de schuldvorderingen bezitten, is dus een belangrijk gegeven. De hoedanigheid van de verworven schuldvorderingen en van de aangegane verplichtingen speelt eveneens een rol; wat de vorderingen betreft, komt het erop aan te weten in hoever zij tot betaling kunnen worden aangewend of in geld omzetbaar zijn; die liquiditeitsgraad van de schuldvorderingen vloeit niet alleen voort uit hun onderverdeling in geld, quasi-geld, obligaties, enz., doch ook uit institutionele gegevens of uit conjuncturele feiten die de niet-monetaire tegoeden min of meer in geld omzetbaar maken; aan de kant van de schulden moet men de illiquiditeit van de verplichtingen beschouwen : bij voorbeeld, deze laatste verminderen des te meer de liquiditeit naarmate ze op korte termijn zijn en des te minder naarmate ze voor herfinanciering vatbaar zijn ⁽¹²⁾.

Daar onderhavige uiteenzetting zich beperkt tot het beschrijven van de vorming der financiële activa, zal in dit inleidend hoofdstuk slechts één van de bestanddelen worden beschouwd, nl. het min of meer liquide karakter van de activa aangehouden door andere economische eenheden dan de financiële tussenpersonen; stellig moeten deze laatste hun liquiditeitspositie eveneens beschouwen in verband met hun verplichtingen, en hun beslissingen in dit opzicht zijn van zeer grote invloed op het aanbod van geldmiddelen : doch dit aspect van het vraagstuk kan worden afgezonderd; het is trouwens beter gekend.

De liquiditeit is vanzelfsprekend niet het enige criterium om de financiële activa in te delen, maar het is van monetair oogpunt uit van overwegend belang. Zoals hierboven gezegd, zal men in deze bijdrage dan ook dat criterium aanwenden, veeleer

⁽¹²⁾ Voor een meer uitvoerige ontleding, cf. o.m. R. McKean, *op. cit.* De illiquiditeit van de schulden is toe te schrijven aan de noodzaak kasmiddelen aan te houden om de verplichtingen op de vervaldag na te komen.

dan de financiële activa in te delen volgens hun rechtstreeks of indirect karakter; de bestudeerde categorieën behoren evenwel alle tot de groep van de indirecte activa, behalve de staatsschuld, waarvan de rangschikking in dat opzicht voor betwisting vatbaar is.

Nochtans heeft het begrip liquiditeit geenszins een volstrekt karakter. Zoals wij gezien hebben, beheersen institutionele, structurele en toevallige factoren, die van land tot land verschillen, de werking van de monetaire instellingen en van de geld- en kapitaalmarkten; zij verlenen aan de op die markten gecreëerde en verhandelde instrumenten hun eigen kenmerken.

Over de beginselen is men het meestal eens. Men onderscheidt het *geld* van zijn substituten. Het eerste vormt, begripmatig, een wel bepaalde categorie; het is een actief, waarvan de nominale waarde noch door overdracht, noch door de tijd wordt gewijzigd en dat zich volmaakt voor betalingen leent, hetzij omdat het zelf het typische, wettelijke betaalmiddel is, hetzij omdat het onmiddellijk tot dit betaalmiddel toegang verleent⁽¹³⁾. Het bestaan van diverse geldvormen en het pluralisme der emitteerende instellingen stellen trouwens voor deze laatste beheersproblemen, waarvan de geldpolitiek gebruik maakt om haar optreden te steunen; wij komen hierop terug bij de studie van de werking van de geldmarkt.

Het principe stellen, is gemakkelijker dan de bestanddelen die als geldmiddelen worden beschouwd, praktisch af te bakenen. De telling van de bestaande geldhoeveelheid, als een *ex post*-gegeven, verplicht de waarnemer tot het trekken van een min of meer willekeurige scheidingslijn tussen wat hij zal beschouwen als geld en wat hij bij de substituten zal onderbrengen; het probleem rijst vooral op wanneer het giraal geld betreft⁽¹⁴⁾.

Van meer relatieve waarde nog, is de indeling van de andere financiële activa volgens hun graad van liquiditeit. Tracht men de activa, die in geld kunnen omgezet worden, te meten, dan geschiedt zulks inzonderheid met het inzicht dat deel van die activa te beschouwen dat de reeds meer actieve kasbestanddelen zou kunnen aanvullen; men vreest dat door deze toevloeiing van actief geld de uitgavenstroom voor verbruik of investeringen buiten verhouding tot de elasticiteit van het aanbod zou toenemen; of wel vreest men dat het geschapen geld als geleider zal optreden voor beleggingen in het buitenland, die in wanverhouding tot de doorlopende aanvoer van deviezen of tot de beschikbare monetaire reserves zouden staan.

(13) Deze bepaling leunt aan bij J. P. Lewis, *op. cit.*, blz. 221.

(14) De in dit *Tijdschrift* over dat onderwerp verschenen bijdragen betreffende België, hielden het bij een beperkte bepaling. Cf. « Berekening van de geldvoorraad in de Belgische economie », *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, dl. II, n° 6, december 1949, blz. 337-345; « De vorming van de geldvoorraad », overdruk uit het *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, dl. II, n° 5, november 1955.

De liquiditeitsgraad van een bepaalde soort financiële niet-monetaire activa hangt af van de zekerheid waarmee de houders deze kunnen te gelde maken; het betreft hier vanzelfsprekend vers geld, d.w.z. dat die activa aan de geldscheppende instellingen moeten worden afgestaan tegen dadelijk opvraagbare verbintenissen van deze laatste; wisselt het publiek onderling activa uit, dan is er natuurlijk geen geldschepping, doch slechts beweging van bestaande geldmiddelen.

De mogelijkheid om die arbitrage te verrichten, zal des te groter zijn naarmate twee voorwaarden beter zullen vervuld zijn.

De eerste voorwaarde vloeit voort uit de definitie zelf van het geld: vermits de activa bestaande uit geld van hand tot hand gaan zonder verlies aan nominale waarde, zullen de overige financiële activa des te dichter de geldvorm benaderen naarmate de houders de zekerheid bezitten ze met een minimum verlies of kosten, onmiddellijk of later, te kunnen afstoten.

Dit eerste criterium moet gelden voor een categorie activa in haar geheel en niet voor een afzonderlijk actief. In dat opzicht zal men, lettend op de gezamenlijke reacties, zeggen dat het verliesrisico dat de houders van een zelfde type activa bij tegeldemaking oplopen, des te geringer zal zijn naarmate die activa beter aan de tweede voorwaarde beantwoorden.

Deze bestaat hierin dat de contractuele bepalingen, die de activa beheersen, iedere houder de mogelijkheid bieden die activa af te stoten naar geldscheppende instellingen en deze laatste verplichten die activa in te kopen; indien die mogelijkheid tot arbitrage uitzonderlijk aan een alleenstaande houder wordt verleend krachtens een vrijwillige afwijking van de overeenkomsten door de partijen, dan is het verschijnsel niet sterk genoeg om het spel van de variabelen te wijzigen. Hoewel, bij voorbeeld, de banken in België niet zullen weigeren eigen kasbons die nog niet vervallen zijn, van hun cliënten af te kopen, kan men bezwaarlijk deze activa als gemakkelijk te gelde te maken beschouwen.

Deze twee voorwaarden zijn dus de toetssteen waaraan de liquiditeitsgraad van een bepaalde categorie activa kan gemeten worden.

Het dichtst bij de monetaire kasmiddelen staat het quasi-geld. De President van de Nederlandsche Bank duidt het aan door « secundaire liquiditeiten », die hij omschrijft als « vermogensbestanddelen, welke, ofschoon zij niet de geldvorm hebben, toch in een belangrijk opzicht dezelfde behoefte bevredigen als het geld, namelijk de behoefte aan liquiditeit(...) ». Het wezenskenmerk van de secundaire liquiditeiten is gelegen in het feit, dat de houders ervan de feitelijke macht bezitten de schuldenaar, door opvraging *en masse*, tot een beroep op geldcreatie te dwingen, doorgaans op directe wijze, door op de vervaldag tot tegeldemaking over te gaan, doch ook wel op indirecte wijze, door vóórtijdig afstoten naar de geldmarkt, waar de geldscheppende instellingen verwacht

kunnen worden bij overmaat van aanbod als koper te zullen optreden » (15). Daarentegen zou het quasi-geld, volgens G. Dorrance, bevatten « de activa die dezelfde vorm hebben als de gelddeposito's, doch die de houders niet als geld beschouwen » (16). De termijndeposito's en de spaardeposito's kunnen beantwoorden aan die definitie; zij zou daarentegen geen plaats laten voor de effecten van de overheidsschuld op korte termijn, d.i. een actief met verschillende vorm dat nochtans voor de particuliere houder gelijkaardige eigenschappen vertoont.

De leerboeken over geldtheorie die we raadpleegden, vermijden een formele definitie van het begrip quasi-geld te geven. Om de hierboven aangehaalde redenen, zal men geen immanente indeling vinden.

Wij moeten ons dan ook beperken tot een contingente rangschikking van de activa zoals die in België voorkomen. Hoewel die rangschikking reeds een vrij ruim gebied bestrijkt, heeft zij nog een zuiver exemplatief karakter. Zelfs wanneer men zich aanvankelijk enkel tot de beginselen beperkt, zonder een telling van de activa te beproeven, beschikt men niet steeds *hic et nunc* over voldoende gegevens om deze of gene activa juist te omschrijven.

a) In ons land geeft de Schatkist geen kortlopend papier onder het publiek meer uit, doch alleen bij de financiële tussenpersonen en parastatale bedrijven. De inhoud van het *quasi-geld* kan derhalve tot de hierna volgende activa worden begrensd : sommige termijn- en deviezendeposito's van ingezetenen bij de banken, alsook sommige spaardeposito's bij de banken en de spaarkassen. Die tegoeden onderscheiden zich van de monetaire kasmiddelen door hun minder grote beschikbaarheid : hun omzetting in betaalmiddelen vereist een zekere termijn; wanneer die echter verstreken is, bezitten de houders de zekerheid over de fondsen te kunnen beschikken om hun kasvoorraad te versterken. Men kan wis en zeker redetwisten over de maximumtermijn van de deposito's die als in geld omzetbaar kunnen beschouwd worden; die keuze hangt af van de duur der waargenomen periode. De deposito's bij de Alge-

(15) *Verslag van de Nederlandsche Bank N.V. over het boekjaar 1952, 1953*, blz. 53-55. In het tweede aangehaalde geval, nl. de indirecte tegeldemaking door afstoting naar de markt, is het niet duidelijk hoe de debiteurstellingen gedwongen worden in de verrichting tussenbeide te komen, zoals het eerste gedeelte van de definitie het voorziet. Wat er ook van zij, deze is zeer ruim en zij laat toe als « secundaire liquiditeiten » te beschouwen de hierna volgende activa die buiten de geldscheppende instellingen worden aangehouden : bepaalde korte schuldvorderingen op de Staat (schatkistpromessen en -biljetten, belastingcertificaten, vrije tegoeden bij de Schatkist), een gedeelte der vlottende schuld van de lagere overheid (daggeldleningen en kaskredieten, alsmede kortlopende vorderingen van diverse aard op de Bank voor Nederlandsche Gemeenten) en de niet-monetaire verplichtingen van de geldscheppende instellingen (hoofdzakelijk termijndeposito's bij de banken). De spaardeposito's bij de spaarkassen en de landbouwkredietinstellingen worden niet als secundaire liquiditeiten beschouwd, omdat zij tot de kapitaalmarkt behoren. Het zijn de primaire en secundaire liquiditeiten die deze spaarinstellingen zelf aanhouden als dekking van hun verplichtingen die in de totale liquiditeitsmassa begrepen zijn.

(16) G. S. Dorrance, *op. cit.*, blz. 188.

mene Spaar- en Lijfrentekas bezitten een hoge liquiditeitsgraad : de opvragingen op spaarboekjes mogen, onder bepaalde omstandigheden, fr. 5.000 per veertien dagen belopen; formeel zou hier een zeer ruime tegeldemaking kunnen plaatsvinden (17).

De deposito's bij de particuliere spaarkassen mogen onmiddellijk opgevraagd worden, doch er kunnen voor iedere verrichting grenzen worden vastgesteld, die volgens de bijzondere overeenkomsten van elke instelling kunnen verschillen (18). Wat de tegoeden op spaarboekjes bij de banken betreft, zijn de voorwaarden van opvraging tamelijk ruim : zo mogen op de depositoboekjes fr. 5.000 dadelijk worden opgevraagd, fr. 25.000 per periode van zeven dagen met een opzeggingstermijn van zeven dagen en fr. 100.000 per veertien dagen met een opzeggingstermijn van veertien dagen. De liquiditeitsgraad van de bankdeposito's op termijn en met opzeggings-termijn is moeilijker te beoordelen; weliswaar kunnen die tegoeden in sommige gevallen voor betalingen worden beschikbaar gesteld, eventueel door het verlenen van een krediet gedekt door het tegoed van de termijnrekening; doch die mogelijkheid, die een afzonderlijke houder wordt geboden, verleent daarom nog niet een quasi-monetaire liquiditeit aan die gehele categorie activa. Massale opvragingen mogen alleen op de overeengekomen termijnen plaatshebben; in beginsel zouden dan ook als quasi-geld moeten beschouwd worden de rekeningen waarvan de opzeggingstermijn korter is dan de periode waarop de ramingen van de betalingsstromen betrekking hebben en de termijnrekeningen welke in die periode vervallen.

b) In de indeling van de activa volgens het criterium van de liquiditeit, vormen de *beleggingen*

(17) Op het einde van 1955, datum van de laatste beschikbare telling, bedroeg het totaal aantal spaarboekjes van particulieren bij de A.S.L.K., waarop het tegoed geen fr. 5.000 bereikte, 4.936.975, een totale massa van fr. 2,7 miljard spaargelden vertegenwoordigend, die binnen de veertien dagen in geld konden omgezet worden : bovendien telde men 1.579.573 boekjes, waarop fr. 5.000 per boekje, d.i. een totale massa van fr. 7,9 miljard, binnen de veertien dagen konden te gelde gemaakt worden. Theoretisch zouden aldus ruim fr. 10,5 miljard binnen de veertien dagen in de vorm van biljetten kunnen opgevraagd worden, indien al de houders dit tegelijkertijd zouden eisen; die veronderstelling blijkt ietwat ongerijmd. (Cf. *Aanvullende studiën bij het Verslag over 1955 van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas van België*, 1956, hoofdstuk IV, De tellingen van de spaarboekjes naar hun bedrag, blz. 147.)

(18) Die beschouwing van de spaardeposito's verschilt zeer van de indelingen die de Nederlandsche Bank heeft aangenomen. Wij deden in noot (15) opmerken dat, wat de spaarinstellingen betreft, onze Nederlandse collega's in het quasi-geld niet de verplichtingen van deze laatste tegenover de depositanten begrijpen, maar wel hun quasi-monetaire tegoeden. Hun indeling werd opgevat met het oog op de ontleding van de monetaire evenwichtsstoringen; het lijkt echter moeilijk ze als zodanig aan te wenden voor de studie der bewegingen van de financiële activa en passiva van de verschillende economische sectoren. Inderdaad is de sector van de financiële tussenpersonen niet scherp omlijnd; onder die voorwaarden kan een inventaris van de gezamenlijke activa tot dubbelstellingen aanleiding geven. Overigens is in het Belgische geval het theoretische bedrag van de deposito's bij de Spaarkas, dat in korte tijd kan te gelde gemaakt worden, aanzienlijk groter dan het bedrag van de tegoeden op korte termijn van die instelling : per einde 1955 bedroegen deze laatste slechts fr. 3,8 miljard.

van bedrijven en particulieren *in effecten van de staatsschuld* ongetwijfeld de volgende groep. Hun omzetting in geld geschiedt reeds onder meer wisselvallige voorwaarden. Dit verschijnsel van tegeldemaking der staatsschuld doet zich o.i. voor wanneer een deel van het uitstaande bedrag naar de geldscheppende instellingen terugvloeit, zonder dat de overheid, die schuldenaar is van die obligaties, door die verschuiving wordt beïnvloed ⁽¹⁹⁾. Het publiek kan dus de structuur van zijn financiële activa wijzigen en van tegoeden in obligaties naar monetaire kasmiddelen overschakelen, op voorwaarde dat de geldscheppende instellingen als koper voor de aangeboden obligaties optreden. Die keuze van de houders tussen obligaties en geld kan een kapitaalverlies veroorzaken: bij massale verkopen dalen de noteringen; doch aan die keuze zullen minder risico's verbonden zijn naarmate de monetaire overheid zal tussenbeide komen om door aankopen de noteringen op de kapitaalmarkt te steunen. Die tussenkomst kan hetzij rechtstreeks, hetzij, zoals in België, door een bemiddelende instelling, nl. het Rentenfonds, geschieden ⁽²⁰⁾; dit laatste wordt sedert de hervorming van november 1957 vooral door de banken gefinancierd en het beschikt over een kredietmarge bij de centrale bank.

c) De volgende groep activa is meer gemengd. Zij omvat de *kasbons en obligaties door de banken uitgegeven*, thans met een looptijd van één tot vijf jaar. Hierboven werd erop gewezen dat de niet-contractuele inkopen door de emitterende instellingen een incidenteel karakter dragen; zij zouden beslist niet worden voortgezet indien de kasbons massaal tot terugbetaling vóór de vervaldag werden aangeboden. Weliswaar vervalt, gedurende iedere periode, een deel van het uitstaande bedrag; doch wegens de looptijd van de bons is die fractie uiterst klein in verhouding tot het totaal; bovendien zouden de terug te betalen bons slechts in geld worden omgezet indien het totale uitstaande bedrag kleiner werd; zo niet zouden de nieuwe inschrijvingen de vervallende bedragen van de oude bons financieren. Ten slotte zijn die obligaties niet verhandelbaar op de

door de monetaire overheid gecontroleerde markt van de staatsfondsen. Die categorie kan dus niet als gemakkelijk in geld omzetbare activa worden beschouwd.

De *kasbons* met één tot vijf jaar looptijd en de *obligaties* op lange termijn door de *publiekrechtelijke kredietinstellingen uitgegeven* zijn evenmin verhandelbaar op de markt van de staatsfondsen waar het Rentenfonds optreedt. De debiteuren van die bons zouden ertoe kunnen gebracht worden netto-terugbetalingen door een indirecte geldschepping te financieren: om de opvragingen te beantwoorden, zouden zij immers sommige hunner activa op korte termijn bij geldscheppende instellingen moeten te gelde maken; dit is echter een zeer geringe waarschijnlijkheid in verhouding tot het totale uitstaande bedrag van die bons en obligaties. Om dezelfde redenen als voor de vorige groep, moet deze laatste als een categorie van zeer weinig liquide activa worden beschouwd. Dit geldt eveneens voor de *spardeposito's* en de *termijndeposito's* die wegens hun looptijd niet tot het quasi-geld kunnen gerekend worden. Nog andere financiële activa zouden bij die groep kunnen ingedeeld worden; bij voorbeeld, de geldmiddelen die bij financieringsmaatschappijen of hypotheekkasten worden geplaatst; wegens gebrek aan nauwkeurige gegevens betreffende de voorwaarden van opvraging werden zij in de opsomming niet vermeld.

Ten slotte zijn twee groepen activa, aangelegd op grond van het voorzorgsmotief, praktisch niet beschikbaar. De eerste is gevormd uit de *wiskundige reserves van de levensverzekeringscontracten*; die reserves zijn voor de verzekerde slechts beschikbaar in zover de verzekeringsinstellingen er zich toe verbonden hebben de poliswaarde af te kopen; het is dan ook weinig waarschijnlijk dat het bestaan van die groep activa tot een nettotegeldemaking aanleiding zal geven. De tweede is gevormd uit *pensioenfondsen*, d.w.z. wiskundige reserves van de instellingen voor pensioenverzekering. Die activa zouden slechts tot tegeldemaking kunnen leiden, indien de nieuwe stortingen globaal beneden de uitbetalingen aan de rechthebbenden blijven; in dergelijk geval zouden de betrokken financiële tussenpersonen aan een netto-opvraging slechts het hoofd kunnen bieden door een beroep op het krediet van de geldscheppende instellingen, behalve in geval van staatstussenkomst gefinancierd door belastingmiddelen. Op korte termijn moet de hypothese van een tegeldemaking van de pensioenfondsen niet onder ogen worden genomen.

TOEPASSING OP ONDERHAVIGE UITEENZETTING

De belangrijke methodologische problemen die in de vorige bladzijden werden aangehaald, zullen hier niet breedvoerig en nauwkeurig worden opgelost.

⁽¹⁹⁾ Cf. *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, november 1955, blz. 321. Die bepaling van de tegeldemaking is restrictief in die zin dat zij een arbitrage van financiële activa tegen geld veronderstelt buiten de debiteur om; de onmiddellijke vraag naar geld gaat niet van hem uit. De terugbetalingen welke de overheid op de vervaldag verricht door middel van een beroep op het krediet van de geldscheppende instellingen, worden niet beschouwd als een oorzaak van geldschepping, maar als een geldtekort van de sector « Staat », dat door schepping van nieuwe kasmiddelen wordt gefinancierd.

⁽²⁰⁾ Instelling opgericht bij besluit van de Regent van 18 mei 1945; haar taak is de regeling van de markt der overheidsfondsen; haar statuten werden bij de wet van 19 juni 1959 gewijzigd; sindsdien is ze gemachtigd tot aankoop of verkoop van effecten op korte, halflange en lange termijn, die uitgegeven of gewaarborgd werden door de Staat en de Kolonie, uitgegeven door de lagere overheid of sommige openbare bedrijven. Ze mag hiertoe geld op korte termijn ontléénen. Ze mag eveneens alle gelden ontvangen en aanwenden die haar tijdelijk of definitief zouden toegekend worden krachtens een speciale begrotingsdotatie of welke andere bijzondere wettelijke of reglementaire beschikking ook.

Doel van de hierna volgende uiteenzetting is niet ramingen voor te stellen, doch mechanismen te beschrijven. Hiertoe zal het volstaan over een benaderende en voor herziening vatbare indeling te beschikken en enkele orden van grootte, die een denkbeeld van de verhoudingen der gegevens kunnen verstrekken, vast te stellen. Er werd niet getracht een volledig overzicht te geven; verdere onderzoekingen zullen hieraan gewijd zijn.

De financiële activa van het publiek waarmee hier rekening gehouden wordt, zullen derhalve in een van de hierna volgende vier categorieën worden ondergebracht :

— Kasmiddelen in geld, onverdeeld in, enerzijds, de biljetten (buiten het bankwezen) en, anderzijds, de girale tegoeden in Belgische franken van ingezetenen (deposito's bij de banken, rekeningen van het publiek bij het Bestuur der Postchecks en dadelijk opëisbare rekeningen bij het Gemeentekrediet);

— Tegoeden in quasi-geld, onderverdeeld in de spaardeposito's en diverse rekeningen bij de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, de spaardeposito's met minder dan twee jaar looptijd bij de particuliere spaarkassen, de spaarrekeningen, deviezendeposito's van ingezetenen en termijndeposito's van ingezetenen bij de banken, zonder onderscheid van termijn wat deze laatste betreft;

— Tegoeden van bedrijven en particulieren in de vorm van obligaties uitgegeven door de Staat (binnenlandse schuld), door de lagere overheid, door de parastatale bedrijven en bestuurlijke instellingen, d.w.z. effecten die alle op de obligatiemarkt worden verhandeld en door het Rentenfonds kunnen gekocht of verkocht worden;

— Andere financiële activa omvattend : de spaardeposito's met meer dan twee jaar looptijd, de activa in obligaties en kasbons uitgegeven door de banken, door de publiekrechtelijke kredietinstellingen en door de particuliere spaar- en verzekeringsinstellingen, de wiskundige reserves van de levens- en pensioenverzekeringen beheerd door de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, door andere publiekrechtelijke instellingen en door particuliere maatschappijen.

De indeling in sectoren is eveneens zeer onvolmaakt. De activa, of de verplichtingen, van de bedrijven en die van de particulieren zijn niet van elkaar gescheiden. Nochtans zou het onderscheid zeer leerrijk zijn, want men mag aannemen dat zeer verschillende factoren de balansverhoudingen van beide sectoren en hun gedraging tegenover hun tegoeden en hun verplichtingen beheersen. Dat onderscheid kon in het huidige stadium van de studie onmogelijk worden beproefd.

Hierna zal er dus sprake zijn van het « Publiek », welke term zowel de bedrijven als de particulieren dekt. Die integratie zal trouwens de uiteenzetting vergemakkelijken en iedere onzekerheid wegnemen omtrent de rangschikking van sommige vorderingen

van de particulieren op de bedrijven, zoals de obligaties en de aandelen.

Waar zulks mogelijk was, werden de financiële activa van andere economische eenheden dan bedrijven en particulieren afgezonderd; zo kan men de kasmiddelen die de lagere overheid bij het Gemeentekrediet aanhoudt, afzonderlijk vermelden. Doch bij gebrek aan nauwkeurige gegevens zullen in de tegoeden van het « publiek » onvermijdelijk kasmiddelen — in biljetten of deposito's — en quasi-monetaire liquiditeiten van instellingen behorend tot de sector « Staat » begrepen zijn : lagere overheid en vooral parastatale bedrijven of bestuurlijke instellingen. De scherp omljnde bepalingen die voor de telling van de geldhoeveelheid worden toegepast, verminderen het risico van opnemings van buitenlandse tegoeden in de activa van de binnenlandse sectoren, ook al is dat risico niet geheel uitgeschakeld. Rekeningen toebehorend aan financiële tussenpersonen kunnen zelfs in de tegoeden van de andere bedrijven begrepen zijn.

Voor zover zulks mogelijk is, zullen de categorieën geleidelijk in de loop van verdere studiën worden verfijnd; de ramingen zullen niet alleen verbeterd doch ook bijgewerkt moeten worden. De cijfers gebruikt voor het meten van de financiële activa van het publiek dagtekenen van het einde van 1957; voor tal van gegevens beschikt men inderdaad slechts over jaarlijkse inlichtingen die met vertraging worden gepubliceerd : volledige jaarcijfers voor 1958 waren niet beschikbaar op het ogenblik dat onderhavige studie werd aangevat. Wij namen hiermee genoegen in het raam van deze uiteenzetting.

Tegenover de hoeveelheid van de financiële activa van het publiek, zal men het bedrag stellen van de beleggingen die als tegenpost op de balansen van de financiële tussenpersonen voorkomen. Die beleggingen kunnen volgens de aard van de debiteur worden ingedeeld; onderscheid zal worden gemaakt tussen de kredieten aan bedrijven en particulieren en de vorderingen op de overheid. Zij kunnen ook ingedeeld worden volgens de duur van de kredieten of, in dezelfde gedachtengang, doch meer zinvol, naargelang zij al dan niet te gelde gemaakt kunnen worden, d.w.z. naargelang zij aan andere financiële tussenpersonen en meer in het bijzonder aan de geldscheppende instellingen kunnen overgedragen worden; de bij uitstek mobiliseerbare kredietinstrumenten zijn de vorderingen die door overdracht of inpandgeving bij de centrale bank kunnen verhandeld worden tegen een tegoed in rekening of desnoods tegen biljetten; nu zijn die rekeningtegoeden het uiteindelijke instrument voor de betalingen onder de financiële tussenpersonen en die biljetten de uiteindelijke vorm van het geld.

De bewegingen van de activa van de financiële tussenpersonen zullen hierna volgens de vermelde twee criteria worden ingedeeld : de aard van de debiteur en de overdraagbaarheid van de vordering die de tussenpersonen bezitten. Om de orde van grootte van de verschillende beleggingen die voor de

geldmarkt van belang zijn, aan te duiden, werden meer recente gegevens gebruikt : zij dagtekenen van einde augustus 1959; de hervorming van de geldmarkt op het einde van 1957 wijzigde immers de verhoudingen tussen de verschillende categorieën vorderingen; hiermee werd dus rekening gehouden.

ANALYTISCHE CONSTRUCTIE VAN DE GRAFISCHE VOORSTELLING

A. Vorming van de monetaire kasmiddelen.

Volgens een tamelijk verspreide zienswijze zouden de biljetten bij het publiek in omloop worden gebracht door de circulatiebank. Een deel van de gecreëerde biljetten zou vervolgens terugvloeien naar de bankdeposito's en naar de postrekeningen, waardoor kasmiddelen in giraal geld ontstaan; bovendien zou die terugvloeiing de kasvoorraad van de banken versterken en aldus de grondslag leggen voor de afgeleide kredietexpansie.

De geldschepping zou dus het volgende verloop hebben : uitgifte van biljetten via de verrichtingen van de circulatiebank, terugvloeiing naar de deposito's en nieuwe creatie door het bankkrediet.

Dit is een betrekkelijk summiere uitleg. Inderdaad heeft de circulatiebank als zodanig zeer weinig directe betrekkingen met de bedrijven en particulieren voor de bankverrichtingen (kredietverlening of deviezentransacties). Als Rijkskassier verricht de circulatiebank weliswaar aan haar loketten betalingen voor rekening van de Schatkist; te dier gelegenheid kan zij ertoe gebracht worden biljetten aan het publiek af te leveren; doch dit bedrag heeft zeer weinig te betekenen; voor 1958, bij voorbeeld, heeft het blijkbaar één miljard niet overtroffen. Het ging vooral om uitkering van rente op de openbare schuld. De betalingen van de Staat geschieden voor het grootste deel door uitgifte van cheques op het Bestuur der Postchecks en toekenning van kredieten in rekening bij dit Bestuur, of door overschrijvingen op de rekeningen-courant die bij de Nationale Bank op naam van financiële instellingen geopend zijn. In al die gevallen kan de uiteindelijke rechthebbende, indien hij een bedrijf of een particulier is, de betaling in biljetten vragen. Er ontstaan monetaire kasmiddelen. Die geldschepping via biljettenuitgiften, door tussenkomst van de financiële tussenpersonen, ter gelegenheid van betalingen voor rekening van de Schatkist, stemt tamelijk goed overeen met bovenvermelde gebruikelijke zienswijze.

Doch in werkelijkheid kunnen die uitgaven van biljetten niet worden onderscheiden van andere die voortvloeien uit de opvragingen van *bestaande* rekeningen; een betalingsstroom of een bestedingsbeslissing veroorzaakt die opvragingen : de betalingsstroom doet, bij voorbeeld, het geld belanden in dat deel van het publiek dat zijn kasmiddelen in biljetten aanhoudt; de rekeninghouder kan, bij

voorbeeld, ook zijn tegoed opvragen voor zijn eigen toeristische uitgaven in het land.

In die gevallen van opvraging was het geld reeds vooraf geschapen; het werd door een financiële tussenpersoon beheerd. De biljettenuitgifte verklaart dus niet de vorming van de kasmiddelen ⁽²¹⁾.

Het is dan ook niet zonder nut een meer algemene en nauwkeurige interpretatie van die geldschepping te geven.

1. De verrichtingen van bedrijven en particulieren met het buitenland.

De saldi van die transacties brengen belangrijke bewegingen in de gezamenlijke kasvoorraden met zich. Hiervan getuigen de enkele hierna volgende cijfers, die tot juni 1950 teruggaan; de periodes werden derwijze ingedeeld dat de halfjaarlijkse saldi van de transacties met het buitenland hetzelfde teken binnen een periode behouden.

Tabel I.

Periode	Saldo der transacties van bedrijven en particulieren met het buitenland	Beweging van de totale geldhoeveelheid
	(in miljarden franken)	
Van juni 1950 tot einde 1950	- 11,7	+ 2,5
Van einde 1950 tot einde 1952	+ 18,0	+ 18,5
Van einde 1952 tot einde 1954	- 5,8	+ 9,1
Van einde 1954 tot juni 1956	+ 9,2	+ 11,5
Van juni 1956 tot juni 1957	- 3,6	+ 6,7
Van juni 1957 tot einde 1958	+ 17,6	+ 7,7

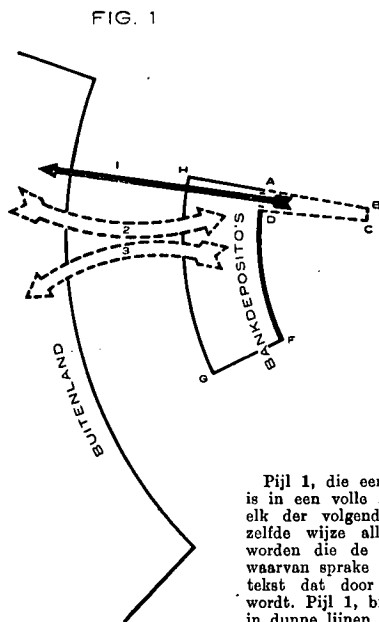
Tijdens drie van de zes beschouwde periodes sloten de transacties van de bedrijven en particulieren met het buitenland met een tekort, waardoor binnenlandse kasmiddelen werden vernietigd; die vernietiging werd, onder de druk van de vraag naar geld, door andere factoren gecompenseerd; deze laatste zullen op hun beurt worden bestudeerd.

Doch voor de drie andere periodes was het boni der verrichtingen met het buitenland een belangrijk en zelfs het voornaamste middel tot geldschepping. Het was het grootst tijdens de tweede en de laatste periode; in die conjuncturele omstandigheden zijn trouwens het overschot op het buitenland en de aangroei van de kasvoorraden twee met elkaar verbonden uitingen van een zelfde verschijnsel : de vertraging van de binnenlandse investeringsuitgaven.

⁽²¹⁾ In werkelijkheid, of de biljetten rechtstreeks uitgegeven worden bij een betaling van de Schatkist of teruggegeven worden bij een opvraging van tegoeden, zij worden afgenomen van de *biljettenvoorraad* van de optredende financiële tussenpersoon. Die biljettenvoorraad wordt voortdurend aangevuld met stortingen aan de loketten en voortdurend aangesproken wegens de hierboven vermelde betalingen. Om in de netto kasuitgaven te voorzien, moet de instelling een beroep doen op de circulatiebank.

Hoe dan ook, wanneer netto deviezenontvangsten oorzaak zijn van een toeneming van de binnenlandse geldhoeveelheid, zullen die nieuwe kasmiddelen vooreerst de vorm van bankdeposito's aannemen. Immers, eenmaal dat, in de huidige organisatie, alle deviezentransacties binnen de sectoren « bedrijven en particulieren » afgewikkeld zijn, gebeurlijk door tussenkomst van deviezenmakelaars en banken, is het met deze laatste dat de uiteindelijke afrekening geschiedt : d.w.z. in geval van batig saldo, een omwisseling van het deviezenoverschot tegen deposito's in Belgische franken.

Figuur 1 geeft een beeld van die bewegingen.

Pijl 1, die een geldschepping voorstelt, is in een volle zwarte lijn getrokken. In elk der volgende figuren zullen op dezelfde wijze alleen die pijlen getekend worden die de geldschepping voorstellen waarvan sprake is in het gedeelte van de tekst dat door die figuur geïllustreerd wordt. Pijl 1, bij voorbeeld, zal voortaan in dunne lijnen getekend worden.

De sector « Buitenland », die op de linkerzijde voorkomt, moet betalingen verrichten ten gunste van binnenlandse bedrijven die goederen of diensten hebben geleverd, terugbetaling van leningen moeten ontvangen of in kapitalen moeten voorzien worden; hij moet eveneens betalingen doen aan particulieren die inkomens innen of fondsen repatriëren.

Vooreerst wordt ondersteld dat die betalingsverplichtingen in Belgische franken luiden. In dat geval, verschaft het Buitenland zich de franken bij de Belgische banken door overdracht van vorderingen op hemzelf, d.w.z. deviezen. De activa in deviezen die door de Belgische banken werden verkregen, worden voorgesteld door de oppervlakte $ABCD$ ⁽²²⁾.

De geldschepping wordt voorgesteld door pijl 1 en de betaalmiddelen die aldus ter beschikking van het Buitenland worden gesteld, spijzen een stroom van betalingen naar België, voorgesteld door

⁽²²⁾ Voor de banken vormen die dadelijk opeisbare activa een kasvoorraad van speciale aard, vermits zij niet in Belgische franken zijn gesteld; evenmin als de andere bestanddelen der kasmiddelen van de banken, worden die dadelijk opeisbare deviezentegoeden op de binnenlandse geldmarkt gebracht, maar zij spijzen de buitenlandse geldmarkten, vermits zij bij buitenlandse correspondenten worden aangehouden.

een brede pijl in stippellijn 2; de bankdeposito's van bedrijven en particulieren, voorgesteld door het deel $AFGH$ van de kroon, vermeerderen met het bedrag van die kredieten in orderekeningen van het Buitenland ⁽²³⁾.

De mechanismen werken op gelijkaardige wijze indien de verplichtingen van het Buitenland in deviezen zijn gesteld en vereffend. De betalingsstroom (pijl 2) zou in deviezen geschieden; de buitenlandse kasmiddelen van de banken ($ABCD$) zouden ruimer worden het ogenblik waarop de uitvoerders de deviezen zouden afstaan tegen kredieten in Belgische-frankenrekeningen, waarvan het bedrag ($AFGH$) in dezelfde mate zou vermeerderen; pijl 1, die de geldschepping voorstelt, zou dan de oppervlakten $ABCD$ en $AFGH$ verbinden. Van het standpunt uit der mechanismen, zo niet van de positie van de valutamarkt, is er slechts een formeel verschil tussen die betalingstechniek en de vorige.

Ingeval de transacties van de bedrijven en particulieren met het buitenland een tekort vertonen, zouden de bewegingen andersom gaan. Het overschot van betalingen naar het Buitenland zou door pijl 3 voorgesteld worden; de gedebiteerde bankdeposito's zouden inkrimpen : $AFGH$ zou afnemen. De naar het Buitenland overgedragen Belgische franken zouden vernietigd worden wanneer de houders ervan de terugbetaling in deviezen zouden vragen : $ABCD$ zou kleiner worden. De geldvernietiging zou voorgesteld worden door een omkering van pijl 1, waarvan de spits naar rechts zou gericht zijn ⁽²⁴⁾.

⁽²³⁾ Figuur 1, evenals die welke zullen volgen, is een fragment van een meer volledige figuur die aan het einde van dit artikel voorkomt. In die figuren werden de afmetingen van de oppervlakten niet willekeurig gekozen : zij werden berekend, na een benaderende raming der voorgestelde groottheden. Doel hiervan is een denkbeeld van de verhoudingen onder die groottheden te geven, zoals hierboven werd gezegd.

In de toelichtende deelfiguren had men natuurlijk de afmetingen van de oppervlakten kunnen wijzigen en zich bepalen tot een voorstelling van de mechanismen. In onderhavig geval zouden $ABCD$ en $AFGH$ aan elkaar gelijk zijn : het bedrag der nieuwe deposito's is gelijk aan de tegenwaarde van de afgestane deviezen.

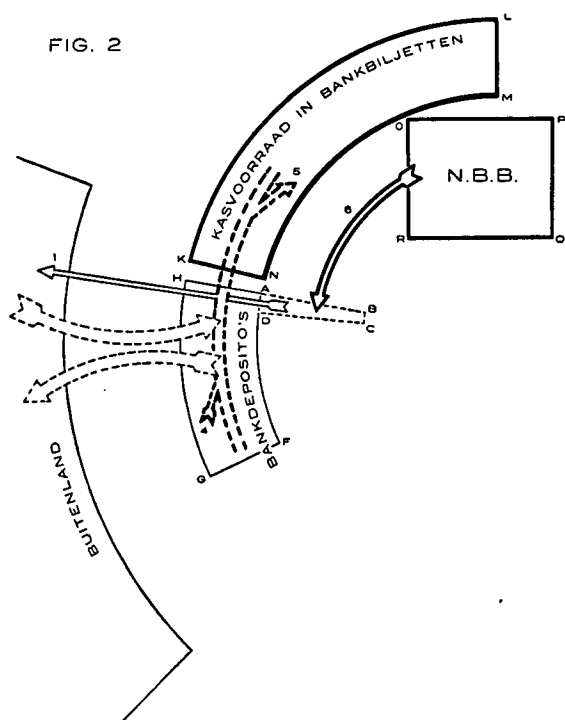
Verkozen werd de synthetische figuur uit elkaar te nemen zonder wijziging van de verhoudingen. Dit bood twee voordelen : de lezer maakte zich geleidelijk vertrouwd met de gezamenlijke figuur die vrij ingewikkeld is, terwijl de moeilijke taak van de tekenaars vereenvoudigd werd. Die wijze van voorstelling heeft ook een nadeel : de naast elkaar geplaatste groottheden zijn niet gelijk : hier, bij voorbeeld, vergelijkt figuur 1 het bedrag der op een bepaald ogenblik aangehouden deviezen met de massa der deposito's die op hetzelfde ogenblik door deviezenaankopen en door andere verrichtingen worden geschapen. De verwittigde lezer zal met dit voorbehoud rekening houden bij de beoordeling der verhoudingen van de oppervlakten in de deelfiguren.

⁽²⁴⁾ In die figuren zullen de betalingsstromen binnen de sector « bedrijven en particulieren » of tussen hen en een andere sector door stippellijnen voorgesteld worden; dit zal eveneens het geval zijn met de veranderingen in de samenstelling van de financiële activa, van bedrijven en particulieren. De betalingen onder financiële tussenpersonen of tussen deze laatste en een andere sector beantwoordend aan een overdracht van gelden tegen vorderingen, zullen door pijlen in volle lijnen worden voorgesteld wanneer het gaat om vorderingen op korte termijn en in stippellijnen wanneer het gaat om vorderingen op lange termijn; de richting van de pijlen duidt de richting

(zie vervolg, blz. 73)

Nu reeds kan men *opvragingen van deposito's die een afvloeiing van biljetten teweegbrengen*, beschouwen. De bedrijven die netto-ontvangsten uit het Buitenland boekten, zullen, bij voorbeeld, lonen, dividenden of welke andere inkomens van particulieren ook, moeten uitbetalen; worden deze voor het lopende verbruik uitgegeven, dan zullen de betalingen vooral door middel van biljetten geschieden. Figuur 2 geeft de hieruit voortvloeiende verandering in de structuur der kasvoorraden weer.

Een stroming vindt plaats binnen de sectoren « bedrijven en particulieren »; zij wordt gevoed door opvragingen (pijl 4) van bankdeposito's, waarvan

het bedrag inkrimpt (vermindering van de oppervlakte *AFGH*); hij leidt tot een uitgifte van biljetten die in handen komen van diegenen die de betalingen ontvangen (pijl 5) en veroorzaakt een toeneming van de aangehouden biljettenhoeveelheid; deze laatste wordt voorgesteld door het deel *KLMN* van de kroon; het wordt langer naarmate pijl 5 nieuwe biljetten in de kasmiddelen van het publiek brengt. Doch die biljetten waarmee ze hun verplichtingen terugbetalen, moeten de banken zich bij de circulatiebank aanschaffen. Dit is een geval waarin de biljettenuitgifte door tussenkomst van de banken geschiedt. Om zich die biljetten aan te schaffen, moeten de banken een mobiliseerbaar actief aan de centrale bank overdragen, in onderhavig geval een deel der verkregen deviezen. In figuur 2 wordt de overdracht voorgesteld door

(vervolg noot van vorige blz.)

van de geldstromen aan, d.w.z. tegenovergesteld aan de beweging der overgedragen vorderingen; de breedte van de pijlen heeft geen bijzondere betekenis; in elk der figuren worden de beschreven verrichtingen die aan een geldschepping beantwoorden, door zwarte pijlen voorgesteld.

pijl 6; deze laatste wijst (zie noot ²⁴) in de richting van de geldstroom — hier de biljetten — en in tegengestelde richting van de door de bankiers overgedragen deviezen. De deviezenreserves van de bankiers verminderen (inkrimping van *ABCD*) ten gunste van die van de circulatiebank; voorgesteld door de rechthoek *OPQR*, die zich uitbreidt met haar deviezenaankopen.

Bij het einde van de verrichting heeft het publiek een financieel actief met geldkarakter — de bankdeposito's — vervangen door een ander financieel actief eveneens met geldkarakter, nl. de biljetten. Er deed zich geen geldschepping voor; er werd trouwens in figuur 2 geen enkele pijl die dergelijke schepping voorstelt, toegevoegd aan die welke reeds in figuur 1 voorkwam (²⁵); de afneming van de kasmiddelen der banken zal hen integendeel verhinderen een afgeleide kredietexpansie door te voeren.

Mits enkele kleine verbeteringen, geeft figuur 2 eveneens een schematisch beeld van de mechanismen die in beweging worden gebracht wanneer het Buitenland een tekort tegenover de nationale economie financiert door het verkrijgen van kredieten bij de centrale bank. In dat geval worden de twee verrichtingen die in figuur 2 door pijlen 1 en 6 worden voorgesteld, in één enkele beweging versmolten. De geldschepping die aldus door de circulatiebank ten gunste van het Buitenland geschiedt, voedt de betalingsstroom (pijl 2) en doet de bankdeposito's aangroeien van de bedrijven en particulieren welke die betalingen ontvangen. Deze laatste worden geregeld door overschrijving van een buitenlandse rekening (bijv. van een circulatiebank) naar de rekening-courant van een Belgische bank bij de circulatiebank. Als tegenpost van de activa die deze laatste gevormd heeft door een kredietverlening aan het buitenland, verhoogt zij haar verplichtingen tegenover de Belgische banken. Met andere woorden, de kasmiddelen van de banken groeien aan; ze zullen dienen om de door het publiek verlangde biljetten te verkrijgen, wanneer zich de betalingsstroom zal voordoen die door pijlen 4 en 5 wordt weergegeven.

2. De kredietverlening door de geldscheppende instellingen aan bedrijven en particulieren.

Deze andere wijze van geldschepping beantwoordt aan een vraag naar actief geld, althans bij de kredietnemer.

Terloops zij erop gewezen dat het uitstaande bedrag van die kredieten bijna altijd in een richting tegenovergesteld aan de ontwikkeling van het saldo der verrichtingen met het buitenland beweegt. Men kan zich hiervan rekenschap geven door de

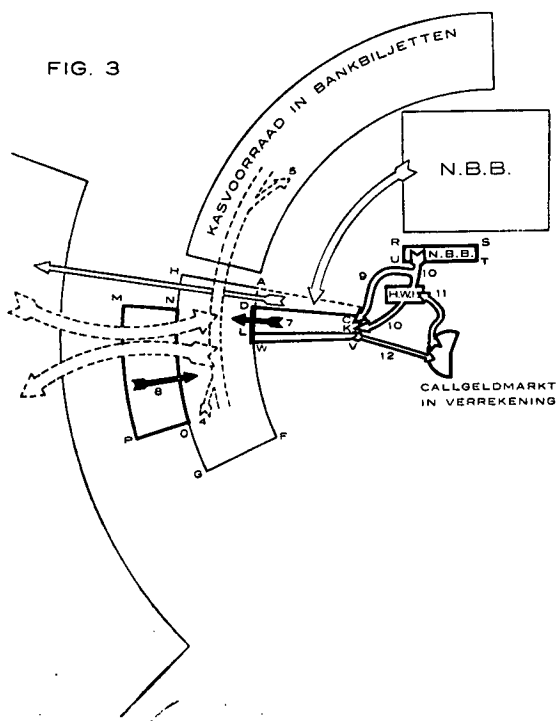
(²⁵) Wanneer, voor een bepaalde periode, de omvang van de geldschepping voortvloeiend uit netto deviezenontvangsten moet worden geraamd, dan dient vanzelfsprekend de beweging der deviezenreserves van de banken bij die van de Nationale Bank gevoegd.

gegevens in de eerste kolom van tabel I te vergelijken met de hierna volgende cijfers die voor dezelfde periodes berekend werden.

Tabel II.

Periode	Schommelingen van het bedrag der uitstaande kredieten aan bedrijven en particulieren door de geldschepende instellingen gefinancierd	Beweging van de totale geldhoeveelheid
	(in miljarden franken)	
Van juni 1950 tot einde 1950	+ 5,9	+ 2,5
Van einde 1950 tot einde 1952	+ 3,3	+ 18,5
Van einde 1952 tot einde 1954	+ 5,2	+ 9,1
Van einde 1954 tot juni 1956	+ 0,4	+ 11,5
Van juni 1956 tot juni 1957	+ 8,8	+ 6,7
Van juni 1957 tot einde 1958	- 6,9	+ 7,7

Figuur 3 toont de invloed van de discontokredieten, voorschotten en acceptkredieten van de banken op de geldhoeveelheid. Twee gevallen werden onderscheiden naargelang de vorderingen door de ban-

kiers verkregen al dan niet kunnen gemobiliseerd worden. De bankaccepten en het herdisconteerbare handelspapier bezitten die eigenschap; de bankaccepten worden trouwens door de emitterende bankier bijna altijd op de geldmarkt door tussenkomst van het Herdiscontering- en Waarborginstituut verhandeld. Die mobiliseerbare portefeuille der banken wordt voorgesteld door het deel *DCKL* van de kroon; zij vergroot door de disconteringen die oorzaak zijn van geldschepping (pijl 7) in de vorm

van een aangroei van de deposito's (verbreding van *AFGH*). Sommige handelswissels zijn niet herdisconteerbaar: bij voorbeeld, de wissels die verkopen op afbetaling financieren; dit is praktisch eveneens het geval met de voorschotten (of kas-kredieten) waarvan de tegeldemaking, door de uitgifte van promessen welke bij het Herdiscontering- en Waarborginstituut mobiliseerbaar zijn, betrekkelijk zelden voorkomt; het uitstaande bedrag van die weinig of niet-herdisconteerbare kredieten, wordt voorgesteld door het segment *MNOP*; wanneer het toeneemt, ontstaan nieuwe kasmiddelen (pijl 8) in de vorm van een aangroei der deposito's.

Hier dienen we even uit te wijden over de samenstelling der achtereenvolgende figuren; de verschillende bestudeerde bestanddelen zijn als volgt geschikt: de financiële tegoeden van het publiek zijn voorgesteld door delen van een kroon die geleidelijk zal worden aangevuld; wanneer die activa van het publiek verplichtingen vormen van de financiële tussenpersonen, verkrijgen deze laatste tegoeden in tegenwaarde. Die tegoeden worden voorgesteld door delen van een kroon die aan weerszijden van de hoofdkroon liggen; de oppervlakten voorstellend de op de geldmarkt mobiliseerbare beleggingen, zijn langs de binnenkant van de cirkel aangebracht⁽²⁶⁾; de andere beleggingen van de financiële tussenpersonen komen tot uiting in de delen van een kroon die aan de buitenkant van de cirkel is aangebracht; wegens de bijzondere regelende functie van de centrale bank op de geldmarkt, werden haar activa los van de hoofdkroon gegroepeerd.

Wanneer de banken moeten voorzien in een opvraging van deposito's, voortvloeiend, zoals aangegeven in figuur 2, uit betalingen in biljetten (pijlen 4-5), dan kunnen zij zich deze laatste bij de Nationale Bank aanschaffen door herdiscontering van wissels. Die herdiscontering wordt door pijl 9 aangeduid; het handelspapier bij de Nationale Bank, voorgesteld door de rechthoek *RSTU*, vermeerdert, terwijl het bij de banken ondergebrachte papier *DCKL* en de bankdeposito's *AFGH* inkrimpen. Die herdiscontering kan indirect geschieden; de geïssueerde bankaccepten (en sommige handelswissels) worden aan het Herdiscontering- en Waarborginstituut afgestaan⁽²⁷⁾. Dit laatste kan een beroep doen op de Nationale Bank (pijl 10), indien zijn andere middelen niet toereiken voor de financiering van de aangekochte wissels, voorgesteld door de rechthoek *H.W.I.* in de figuur; die middelen komen

(26) In noot (22) werd beklemtoond dat de deviezentegoeden van de banken geen beleggingen op de geldmarkt vormden. In de figuren zijn ze voorgesteld door een oppervlakte aangebracht langs de binnenkant van de cirkel, wegens hun mobiliseerbare aard; doch die oppervlakte werd door stippellijnen afgebakend om de aandacht te vestigen op het karakter van die beleggingen, welke verschillen van die welke een tussenkomst op de geldmarkt uitmaken.

(27) Het *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting* van april 1960 zal een uitvoerige beschrijving geven van de Belgische geldmarkt, van haar organen en van de kredietinstrumenten die erop verhandeld worden; onderhavige uiteenzetting vormt een inleiding inzonderheid tot die studie.

voort uit leningen op de callgeldmarkt in verrekening (pijl 11), die haar middelen van de banken ontvangt (pijl 12) ⁽²⁸⁾. In de mate waarin hun daggeldleningen of leningen op zeer korte termijn (waarvan het bedrag voorgesteld is in figuur 3 door de oppervlakte *LKVW*) dienen tot financiering, via het Herdiscontering- en Waarborginstituut, van een portefeuille accepten die aan dit laatste werden afgestaan, geschiedt alles, voor de depositobanken in hun geheel, alsof *DCKL* niet verminderd werd met de aan het Herdiscontering- en Waarborginstituut afgestane wissels en alsof *LKVW* het bedrag van een portefeuille handelspapier vertegenwoordigt.

Het kan gebeuren dat de herdiscontering van de handelsswissels bij de centrale bank nagenoeg samenvalt met de creatie ervan. In dat geval is het de centrale bank die geld schept; dit proces zou op figuur 3 kunnen weergegeven worden door pijlen 9 en 7 tot één samen te smelten; het doet zich voor wanneer de banken het hoofd moeten bieden aan een vraag naar actief geld voor het spijzen van een betalingsstroom die hun kasvoorraad doet slinken; in feite komt dergelijke toestand voor wanneer de lopende rekening van de betalingsbalans een aanzienlijk tekort vertoont; de nieuwe kasmiddelen dienen terstond voor de aankoop van deviezen; de banken schaffen zich die kasmiddelen aan door herdiscontering van door hun cliënten getrokken wissels; deze laatste nemen in de activa van de Nationale Bank de plaats in van de deviezen-reserves.

3. De financiering van een schatkisttekort door de geldscheppende instellingen.

De Schatkist is, vanzelfsprekend, het centrum van een uiterst belangrijke beweging van geldmiddelen, niet alleen uit hoofde van de begrotingsontvangsten en -uitgaven, doch ook van de kasverrichtingen, d.w.z. de schommelingen in het uitstaande bedrag van de vlottende schuld, de ontvangsten en uitgaven van « gelden van derden » en de bewegingen van de kasmiddelen der rekenplichtigen van de Schatkist.

De techniek van de betalingen van de Staat en van de vorming van zijn middelen is te ingewikkeld om ze in het bestek van deze uiteenzetting anders dan geleidelijk te beschrijven. In dit hoofdstuk zal onze aandacht alleen gaan naar die mechanismen welke tot de vorming van nieuwe kasmiddelen bijdragen.

Wanneer inderdaad de dekking der behoeften van de Schatkist een aangroei van de openbare schuld

vereist, gaat hiermee meestal op een of andere wijze een tussenkomst van de geldscheppende instellingen gepaard en een schepping van kasmiddelen ten gunste, aanvankelijk, van de Schatkist.

Vooraleer die verschillende processen breedvoerig te onderzoeken, zij herinnerd aan de omvang van de financiering van de Schatkist door geldschepping in de loop van de laatste jaren. De bedragen worden hieronder met de bewegingen van de totale geldhoeveelheid vergeleken; de gekozen periodes zijn dezelfde als die van de tabellen I en II.

Tabel III.

Periode	Omvang van de financiering van de Schatkist door geldschepping	Beweging van de totale geldhoeveelheid
	(in miljarden franken)	
Van juni 1950 tot einde 1950	+ 6,4	+ 2,5
Van einde 1950 tot einde 1952	+ 9,6	+ 18,5
Van einde 1952 tot einde 1954	+ 6,2	+ 9,1
Van einde 1954 tot juni 1956	+ 2,8	+ 11,5
Van juni 1956 tot juni 1957	- 0,4	+ 6,7
Van juni 1957 tot einde 1958	+ 2,8	+ 7,7

Om de techniek van dit beroep van de Schatkist op de geldscheppende instellingen te beschrijven, zal meestal worden uitgegaan van de staatsuitgaven; de ontvangsten zullen pas nadien worden beschouwd.

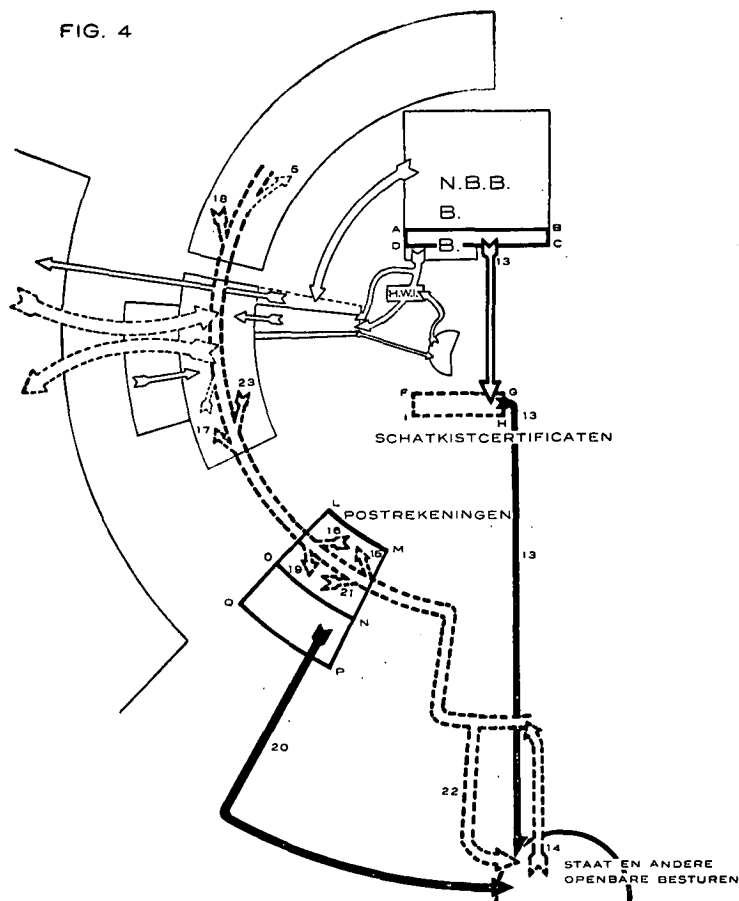
Kredietverlening van de Nationale Bank en van het Bestuur der Postchecks.

a) De directe kredietverlening van de circulatiebank is het eenvoudigste proces. Zij doet zich voor wanneer de centrale bank een krediet aan de Schatkist verleent en aan haar eigen loketten betaalt door afgifte van biljetten aan de rechthebbenden. Dit geval wordt voorgesteld in figuur 4 : de portefeuille schatkistcertificaten van de circulatiebank (door de rechthoek *ABCD* voorgesteld) groeit aan en de tegenwaarde van de gediscoteerde certificaten wordt gestort op het credit der rekening van de Schatkist, die dan onmiddellijk wordt gedebiteerd met het bedrag der aan de schuldeisers van de Staat afgegeven biljetten. Die betalingen zijn voorgesteld door pijl 13 die beantwoordt aan een geldschepping ⁽²⁹⁾, en vervolgens door de betalingsstroom naar de bedrijven en particulieren, uitgebeeld door pijl 14; die stroom versterkt de kasvoorraden in biljetten (pijl 5).

⁽²⁸⁾ Die figuren waren getekend vooraleer de beslissing bekendgemaakt werd waarbij, met ingang van 17 november 1959, de daggeldmarkt werd hervormd; zoals bekend, voorziet die wijziging o.m. de afschaffing van het onderscheid tussen een markt in verrekening en een andere buiten verrekening. Zij bracht geen wezenlijke verandering in de hierboven beschreven mechanismen. Het zal volstaan dat de lezer zich herinnere dat beide callgeldmarkten, waarvan hier sprake zal zijn, thans versmolten zijn.

⁽²⁹⁾ Die pijl is gebroken. Om technische redenen in verband met de voorstelling, komen de uitstaande schatkistcertificaten ondergebracht bij de geldmarktinstellingen tweemaal in de figuren van de reeks voor : eerst, onder de activa (hier de rechthoek *ABCD*) van de instelling die ze aanhoudt (hier de Nationale Bank) en daarna hergroepeerd in een geheel (hier de rechthoek *FGHI* met dezelfde oppervlakte als *ABCD*) van waaruit de pijlen die de stortingen van de Schatkist uitbeelden, vertrekken.

FIG. 4

b) Hierboven werd beklemtoond dat de aan de loketten van de centrale bank in biljetten betaalde overheidsuitgaven geen hoog bedrag bereiken en de betalingen via het Bestuur der Postchecks heel wat groter zijn : een centraliserende postrekening is geopend op naam van een openbare rekenplichtige en ze wordt gedebiteerd met de waarde van de cheques of van de giro-opdrachten die op hem worden getrokken.

Ook in dat geval leidt de betalingsstroom van de Staat ten gunste van bedrijven en particulieren (steeds door pijl 14 voorgesteld) tot geldschepping.

Geschieden de betalingen van de Schatkist door overschrijving (pijl 15) op de postrekeningen van bedrijven en particulieren (in de figuur voorgesteld door het deel *LMNO* van de kroon), dan zullen die kasmiddelen vermeerderen ⁽³⁰⁾. Er heeft geldschepping plaats; zij vloeit voort uit het krediet dat het Bestuur der Postchecks aan de Schatkist verleende; op figuur 4 geeft het deel *ONPQ* van de kroon de omvang van dit krediet weer en pijl 20 de hieruit voortvloeiende geldschepping. Worden de betalingen van de Schatkist gedaan door uitgifte van cheques en incasseren de rechthebbenden ze in biljetten aan de loketten van de postkantoren, dan zal de Schatkist zich biljetten bij de centrale bank moeten verschaf-

⁽³⁰⁾ Met overschrijvingen kan gelijkgesteld worden het bedrag der cheques uitgegeven door de Schatkist en waarvan de rechthebbende de betaling door storting op het credit van zijn postrekening vraagt.

fen door te disponeren op haar rekening of door een beroep op het krediet (pijl 13) en men zal terugvallen in de *sub a)* beschreven toestand : de kasmiddelen in biljetten zullen vermeerderen.

In werkelijkheid leiden de *sub a)* en *sub b)* beschreven mechanismen van betalingen door de Staat allebei tot een geldschepping. Die betalingen worden gefinancierd hetzij door een krediet van de circulatiebank die biljetten aan de schuldeisers van de Staat afgeeft aan haar eigen loketten of aan de postloketten, hetzij door de kredieten die de houders van rekeningtegoeden verlenen aan het Bestuur der Postchecks, dat zelf schuldeiser van de Staat is.

c) Doch de postrekeningen worden niet alleen door staatsuitgaven gespijsd. Zij kunnen eveneens worden gecrediteerd door een terugvloeiing van biljetten (pijlen 18-19) : de kasvoorraden in chartaal geld krimpen in (uitgaande pijl 18) en de kasvoorraden in giraal geld groeien aan (binnenkomende pijl 19). De vervanging laat de geldhoeveelheid in handen van het publiek ongewijzigd. Doch biljetten werden gestort in de kas van het Bestuur der Postchecks welke met die van het Bestuur der Postrekeningen samenvalt; zij werden ter beschikking gesteld van de Schatkist die ze naar de circulatiebank kon doen terugvloeien om haar verplichtingen tegenover deze laatste gedeeltelijk terug te betalen (grafisch kan die terugbetaling worden voorgesteld door pijl 13, waarvan de richting zou omgekeerd zijn); een actiefpost van de geldscheppende instellingen, namelijk het door de Nationale Bank aangehouden overheids-papier, verminderde; vermits het totaalbedrag van de kasvoorraden van het publiek niet veranderde, vormden de geldscheppende instellingen een andere actiefpost, namelijk het krediet van het Bestuur der Postchecks aan de Schatkist. De wijziging van de samenstelling der kasvoorraden van het publiek gaat dus gepaard met een wijziging der activa van de geldscheppende instellingen. Maar bovendien kan de Staat, dank zij de wijziging in de samenstelling van de totale geldhoeveelheid, zijn kredietmarge bij de circulatiebank opnieuw aanvullen waardoor hij middelen voor nieuwe uitgaven verkrijgt.

Die ontleding bevestigt wel degelijk dat het Bestuur der Postchecks de geldhoeveelheid ten bate van de Schatkist kan vermeerderen, hetzij doordat zijn verplichtingen tegenover de deposanten aangroeien ten gevolge van overschrijvingen van de Staat te hunnen voordele, hetzij doordat die verplichtingen toenemen ten gevolge van een structuurwijziging in de kasvoorraden van het publiek ⁽³¹⁾.

d) De staatsontvangsten kunnen ook geschieden via biljetten of bankdeposito's. Het eerste geval wordt voorgesteld door pijlen 18-22; de ontvangen biljetten worden naar de circulatiebank teruggestuurd

⁽³¹⁾ De boekhouding van de Schatkist maakt trouwens geen enkel onderscheid in de kasontvangsten voortvloeiend uit een vermeerdering van de schuld tegenover de deposanten bij het Bestuur der Postchecks.

(omgekeerde pijl 13); er doet zich geldvernietiging voor, maar de leningsmogelijkheden van de Schatkist verruimen (inkrimping van *ABCD*). Het tweede geval wordt uitgebeeld door pijlen 23-22; die betaling geeft in de boeken van de circulatiebank aanleiding tot een overschrijving van de rekeningen van de banken naar die van de Staat, waardoor de verplichtingen van deze laatste verminderen (in figuur 4 zal de geldvernietiging opnieuw tot uiting komen in een inkrimping van *ABCD* en een omzwenking van pijl 13).

De omgekeerde ontwikkeling doet zich voor wanneer het publiek geld van zijn tegoeden in postrekening afneemt om zijn kasmiddelen in biljetten (die beweging is voorgesteld in figuur 4 door pijlen 16-5) of in bankdeposito's (pijlen 16-17) te vermeerderen. Bij ontstentenis van ontvangsten, zal de Schatkist een beroep op de circulatiebank moeten doen om, in het eerste geval, de vereiste biljetten of, in het tweede geval, de overschrijving op de rekeningen van de banken te bekomen. Wanneer de opvragingen op de postrekeningen de stortingen te boven gaan, wordt zulks in figuur 4 als volgt weerspiegeld: *LMNO* krimpt in en evenwijdig hiermee *ONPQ*, die eraan gelijk is; de richting van pijl 20 slaat om; de Schatkist doet een beroep op de circulatiebank (pijl 13). Een wijziging in de structuur der kasmiddelen van het publiek heeft de marge van de Schatkist doen afnemen.

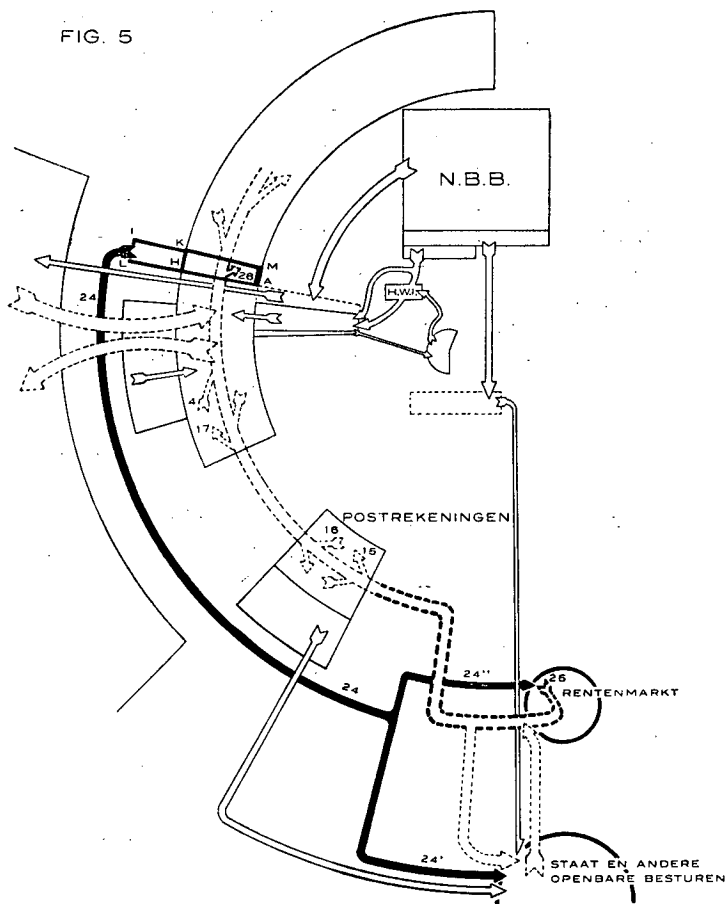
De tegoeden in postrekening verminderen eveneens wanneer de houders zich kwijten van schulden tegenover de Staat door hun rekening bij het Bestuur der Postchecks te debiteren ten gunste van die van een openbare rekenplichtige; die stroom wordt voorgesteld door pijlen 21-22. De aldus vereffende ontvangsten van de Staat impliceren een onmiddellijke vermindering van zijn schuld (via het Bestuur der Postchecks) tegenover de rekeninghouders; de inkrimping der kasvoorraden van deze laatsten weerspiegelt zich nog eens in een inkrimping van *LMNO* en *ONPQ* en in een omzwenking van pijl 20. In de mate waarin het publiek in zijn geheel geneigd is zijn tegoeden bij het Bestuur terug aan te vullen, kan de Staat betalingen verrichten (pijlen 14-15), zonder wegvloeiing van kasmiddelen ⁽³²⁾.

Uitgifte van teken- en pasmunt door de Schatkist.

Die financieringswijze wordt hier slechts pro memorie vermeld. Zij is van zeer weinig betekenis, niet alleen omdat het bedrag van de teken- en pasmunt betrekkelijk weinig vermeerdert — het beliep fr. 4,8 miljard in juni 1950 en steeg geleidelijk tot fr. 5,5 miljard in december 1958 —, maar bovendien omdat slechts een klein gedeelte van dit nieuwe geld de Schatkist financiert. Krachtens de wetsbepalin-

⁽³²⁾ Een beschrijving, zonder grafiek, van de monetaire gevolgen van de werking van het Bestuur der Postchecks werd reeds in het *Tijdschrift* gegeven (cf. « Berekening van de geldvoorraad in de Belgische economie », *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, december 1949, blz. 337-345).

gen ⁽³³⁾ geschiedt de uitgifte van schatkistgeld immers door bemiddeling van het Muntfonds; nu zijn de activa die deze instelling als tegenwaarde aanhoudt, hoofdzakelijk samengesteld uit obligaties van de openbare schuld (of van andere door de Staat gewaarborgde waarden); slechts bijkomstig omvatten die activa een vordering in rekening-courant op de Schatkist. De Amortisatiekas van de openbare schuld koopt ter beurze de obligaties bestemd voor de portefeuille van het Muntfonds.

In figuur 5 zijn de kasmiddelen in tekenmunt, d.w.z. de verplichtingen van het Muntfonds, voorgesteld door het deel *KMAH* van de kroon en de activa van het Fonds, als tegenwaarde aangehouden, door de oppervlakte *IKHL*. De pijl 24/24' stelt de geldschepping ten bate van de Schatkist voor.

Doch wanneer de uitgifte plaatsvindt ten gevolge van aankopen van staatsobligaties op de Beurs, doet zich een geval van tegeldemaking van de openbare schuld voor. Wij zullen hierna op dit verschijnsel terugkomen ter gelegenheid van zijn meer belangrijke uitingen. In deze lijnen, welke hoofdzakelijk gewijd zijn aan de financiering van de Staat door geldschepping, zullen wij er ons toe beperken die tegeldemaking door de aankopen van het Muntfonds te vermelden; dank zij een verhoging van zijn activa (verruiming van *IKHL*), brengt het Fonds geld in

⁽³³⁾ Wet van 12 juni 1930, gewijzigd bij de wetten van 14 april 1933, 3 maart en 27 juli 1953.

handen van het publiek dat effecten op de rentenmarkt afstoot (pijl 24/24'' duidt de geldschepping ten gevolge van die toevoer aan) ⁽³⁴⁾.

Kredieten van de depositobanken.

Krachtens de reglementaire voorschriften, moet iedere aangroei van de deposito's in Belgische franken ten belope van *grosso modo* 60 pct. in overheidspapier belegd worden ⁽³⁵⁾.

De bankdeposito's vermeerderen onder de directe invloed van de factoren van geldschepping: inzonderheid, afgifte van deviezen die de behoeften op de valutamarkt te boven gaan en toekenning van bedrijfskredieten. Zij stijgen echter eveneens ten gevolge van sommige veranderingen in de structuur van de kasvoorraden van het publiek: terugvloeiing van biljetten (in figuur 6, pijlen 18-27) of transfer van tegoeden in postrekeningen naar bankrekeningen (pijlen 16-17). Die twee bewegingen versterken tegelijkertijd de tegoeden van de banken bij de Nationale Bank, ingevolge de remises van het Bestuur der Postchecks te hunnen voordele of de afgifte van de binnengekomen biljetten door de banken.

a) Voor de dadelijk en op één maand opvraagbare deposito's zijn de reglementaire dekkingen thans, voor een verplicht gedeelte, gevormd uit kasmiddelen en uit certificaten uitgegeven door het Rentenfonds ⁽³⁶⁾ en, voor een ander gedeelte, uit schatkistcertificaten van allerlei types met ten hoogste drie jaar looptijd. Wanneer de banken op certificaten van het Rentenfonds of van de Schatkist moeten inschrijven, betalen zij die inschrijvingen hetzij met de tegoeden bij de Nationale Bank, die zij verkregen door de stijging van de deposito's, hetzij met tegoeden gevormd door afstoting van mobiliseerbare activa, zoals deviezen of handelspapier, naar de Nationale Bank ⁽³⁷⁾.

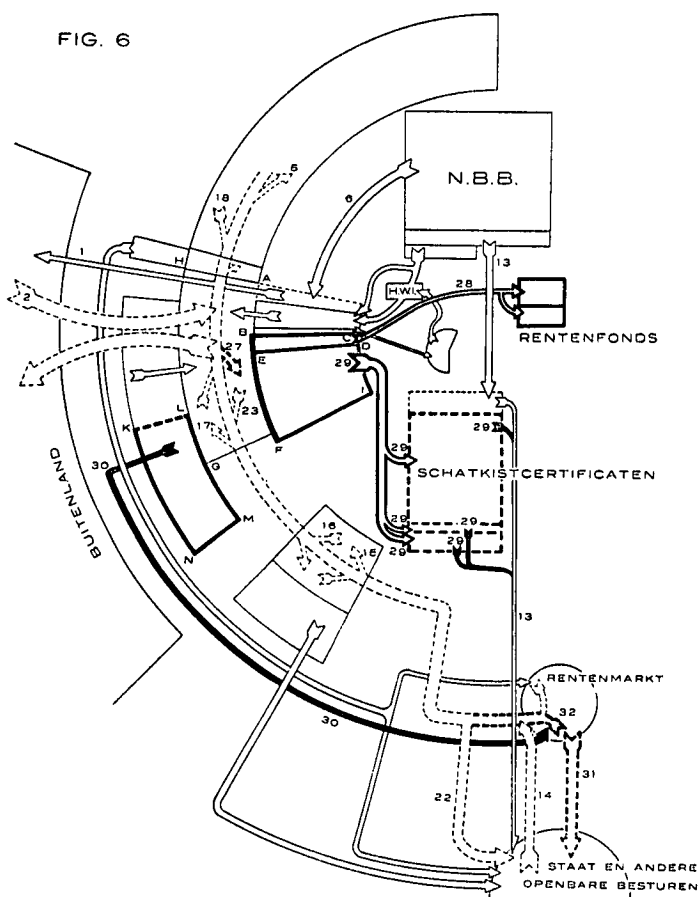
⁽³⁴⁾ Weliswaar geschiedt de vereffening van de beurstansacties niet onmiddellijk in tekengeld; de stroom gaat vooreerst van de obligatiemarkt naar de bankdeposito's (pijlen 25 tot 17) of naar de postrekeningen (pijlen 25 tot 15), via een reeks boekingen in de rekeningen van de verschillende betrokken tussenpersonen en van de Schatkist bij de circulatiebank. De rekening van de Schatkist wordt gecrediteerd met het bedrag van het door het Muntfonds aan de Nationale Bank overgedragen tekengeld; bij de beursaankopen door de Amortisatiekas van de openbare schuld zal de rekening van de Schatkist worden gedebiteerd ten gunste, bij voorbeeld, van de rekeningen der banken, indien de verkopers van de obligaties bij de banken worden betaald. Later zal de Nationale Bank aan het publiek het tekengeld afgeven (pijlen 16 tot 26 en 4 tot 26) ter gelegenheid van de opragingsverrichtingen die in de voorgaande figuren werden beschreven.

⁽³⁵⁾ Die reglementering der verrichtingen van de depositobanken werd breedvoerig in verschillende jaarverslagen van de Bankcommissie uiteengezet (zie o.m. Verslag 1956-1957, blz. 20-37, met, in bijlage, blz. 174 e.v., een officieuze coördinatie der voorschriften betreffende de bankcoëfficiënten van kracht op 21 november 1957). De hoofdpunten van die reglementering zullen nog eens worden overgenomen in het eerstvolgende Tijdschrift dat aan een beschrijving van de geldmarkt zal gewijd zijn.

⁽³⁶⁾ Zie noot ⁽²⁰⁾.

⁽³⁷⁾ Het mechanisme hiervan werd in figuren 2 en 3 beschreven.

FIG. 6

De portefeuille certificaten van het Rentenfonds is in figuur 6 voorgesteld door het deel BCDE van de kroon. Stijgen de deposito's (verlenging van AFGH), dan groeit die oppervlakte BCDE aan; pijl 28 vertegenwoordigt de gelden die de banken aan het Fonds overdragen. Dit laatste verschafte zich aldus middelen die zijn rekening bij de circulatiebank stijven en kunnen dienen tot financiering van verrichtingen die verder zullen beschreven worden.

Wat de portefeuille schatkistcertificaten van de banken betreft, hij is voorgesteld door het deel EDIF van de kroon. Bij de herziening van de reglementering, in november 1957, bezaten de banken fr. 28.9 miljard van die certificaten op vier maanden en op één jaar die op dat ogenblik een speciaal statuut kregen. Sindsdien is het bedrag van die beleggingen verder gestegen, niet alleen ten gevolge van de aangroei der deposito's, doch ook wegens de verzwakking van de vraag naar bedrijfskredieten. Bij de inschrijvingen op die certificaten wordt de oppervlakte EDIF groter en een geldstroom, voorgesteld door de pijlen 29, vloeit naar de Schatkist ⁽³⁸⁾. Hieruit volgt een geldschepping wanneer de Staat die fondsen voor zijn uitgaven aanwendt (pijl 14) en ze terug in de betalingsstromen naar de kassen van het publiek stuwt. Gebruikt de Staat daarentegen de

⁽³⁸⁾ Om de in noot ⁽²⁹⁾ reeds uiteengezette redenen, zijn de desbetreffende pijlen onderbroken door de oppervlakte voorstellende het bedrag van de certificaten welke in de geldmarktinstellingen zijn ondergebracht.

middelen voortkomend van de inschrijvingen door de banken voor de terugbetaling van zijn verplichtingen tegenover de circulatiebank (vermindering die in figuur 6 voorgesteld wordt door de omgekeerde pijl 13), dan zal geen geldexpansie plaatsgrijpen zolang de Schatkist haar terug aangevulde kredietmarge niet zal aanspreken.

b) Een gelijkaardig proces kan zich voordoen wanneer de banken effecten op de rentenmarkt kopen. In dat geval dient er evenwel een belangrijk onderscheid gemaakt naargelang het gaat om inschrijvingen op nieuw uitgegeven obligaties of om effecten voortkomend van vroeger aangelegde portefeuilles.

Ingeval de banken staatsobligaties tijdens de uitgifte aankopen, zal de Schatkist werkelijk door geldschepping gefinancierd zijn. In figuur 6 wordt het deel *KLMN* van de kroon, dat de portefeuille overheidsfondsen van de banken voorstelt, langer ⁽³⁹⁾; de belegging van de banken op de rentenmarkt komt tot uiting in pijl 30 en de storting der geldmiddelen aan de Schatkist in pijl 31. Pijl 30 betekent een geldschepping, want wanneer die middelen voortkomend van de kasvoorraden der banken door de Staat voor betalingen worden aangewend, zullen zij de kasmiddelen die het publiek als tegenwaarde van die kasvoorraden der banken reeds aanhoudt, komen stijven ⁽⁴⁰⁾.

Betreffen de aankopen der banken daarentegen vroeger uitgegeven obligaties, dan wordt een deel van de bestaande openbare schuld te gelde gemaakt. We zullen hierop terugkomen na eerst nog een andere wijze van financiering van de Schatkist door middel van geldschepping te hebben onderzocht.

Beroep van de Schatkist op buitenlandse leningen.

Dit beroep kan worden verantwoord door een tekort op de betalingsbalans van de bedrijven en particulieren met het buitenland. In dergelijk geval zullen de overheidsleningen niet noodzakelijk tot geldschepping aanleiding geven; hiertoe zouden de binnenlandse staatsuitgaven moeten vermeerderen en, in dat geval, zal de geldschepping de inkrimping der kasvoorraden voortvloeiend uit de netto deviezenaankopen van de twee andere sectoren compenseren (het mechanisme werd in figuur 1 aangetoond). Wanneer evenwel de Staat in het buitenland leningen aangaat voor de financiering van een eigen kastekort, zal de hierdoor veroorzaakte geldschepping niet worden teniet gedaan indien de sectoren « bedrijven en particulieren » met het buitenland in evenwicht zijn;

⁽³⁹⁾ In tegenstelling met de oppervlakte die het bezit aan kortlopende certificaten voorstelt, is dit kroongedeelte gelegen op de buitenste kroon: daar zijn gerangschikt de activa van de financiële tussenpersonen, die niet op de geldmarkt kunnen verhandeld worden.

⁽⁴⁰⁾ Gebruikt de Staat die geldmiddelen voor de terugbetaling van zijn verplichtingen tegenover de centrale bank, dan zullen de kasvoorraden van het publiek niet toenemen. In feite moet men de betrekkingen van de Schatkist met de geldscheppende instellingen in hun geheel beschouwen, om zich een oordeel te kunnen vormen over de gezamenlijke financiering van de Staat door middel van geldschepping.

nochtans kan het naderhand gebeuren dat die netto-geldschepping een uitgavenstroom van zulke omvang voedt dat er inflatoire spanningen en een verslechtering van de buitenlandse rekeningen uit voortvloeien; dit tekort en de geldvernietiging die er het gevolg van is, zouden dan van de vorige bewegingen afgeleid zijn.

Hoe dan ook, figuur 6 maakt het mogelijk een schematische voorstelling te geven van de binnenlandse mechanismen die door een buitenlandse staatslening aan de gang worden gebracht. Wordt de opbrengst van de lening rechtstreeks aan de circulatiebank overgemaakt, dan geschiedt alles alsof deze laatste geld scheidt ten gunste van het Buitenland (pijlen 6 en 1 zouden dan slechts één enkele vormen) in ruil voor deviezen; een betalingsstroom zal van het Buitenland naar de Staat gaan (pijlen 2 tot 22) en deze laatste zal een deel van zijn verplichtingen tegenover de circulatiebank terugbetalen (omgekeerde pijl 13); de Bank zal in haar activa het krediet aan de Staat door vorderingen op het buitenland hebben vervangen; de Staat zal zijn leningsmogelijkheden in dezelfde mate hebben hersteld. Wordt de opbrengst van de lening verkocht op de valutamarkt en aangekocht door het publiek dat deviezen vraagt voor betalingen aan het buitenland, dan vertoont de betalingsbalans zeker een tekort dat door de lening gecompenseerd wordt: kasmiddelen worden in ruil voor deviezen aan de Schatkist afgestaan (pijlen 23 tot 22); zij zullen pas naar het publiek terugkeren als de Schatkist ze opnieuw uitgeeft (pijlen 14 tot 17 of tot 15 of tot 5). Wordt de opbrengst op de valutamarkt verkocht en door de banken aangekocht, dan kan de geldschepping door pijl 1 worden voorgesteld, de storting van het Buitenland aan de Schatkist door pijlen 2-22; die storting veronderstelt dat de banken die ermee belast zijn, tegoeden bij de circulatiebank aanleggen; hiertoe kunnen zij deviezen afstaan (pijl 6).

4. De tegeldemaking van de openbare schuld.

Reeds tweemaal werd gewag gemaakt van dit verschijnsel, bepaald als een uitwisseling van activa in effecten van de openbare schuld van het publiek tegen monetaire kasvoorraden. De Staat, of elke andere debiteur van de obligaties, staat buiten de verrichting; de titels van zijn verplichtingen gaan in andere handen en hijzelf haalt geen rechtstreeks voordeel uit de geldschepping. Zeker, indien de overheidsschuld terzelfder tijd stijgt en de door het publiek gevormde kasvoorraden bestemd zijn om op nieuwe meer renderende uitgaven in te schrijven, dan zal het gecreëerde geld, langs een omweg, in de Staatskas belanden.

Die tegeldemaking kwam ter sprake in verband met de uitgifte van teken- en pasmunt en daarna met de transacties van de banken in bestaande effecten van de openbare schuld. Deze laatste zijn in figuur 6 schematisch voorgesteld. In geval van aankopen groeit het deel *KLMN* van de kroon en pijl 30 vertegenwoordigt de belegging van de banken

op de rentenmarkt; het belegde geld vloeit onmiddellijk in de kassen van bedrijven en particulieren die effecten van de schuld afstoten; die vervanging leidt tot een aanwas van de bankdeposito's (pijlen 32-17) of van de postrekeningen (pijlen 32-15) of van de activa in biljetten (pijlen 32-5).

De omvang van de vorming van kasvoorraden door de tegeldemaking van de schuld blijkt uit de hierna volgende gegevens van tabel IV.

Tabel IV.

Periode	Tegeldemaking van de schuld		Beweging van de totale geldhoeveelheid
	Totaal	waarvan : aankopen door de banken	
	(in miljarden franken)		
Van juni 1950 tot einde 1950	+ 1,9	+ 0,1	+ 2,5
Van einde 1950 tot einde 1952	- 1,4	+ 1,8	+18,5
Van einde 1952 tot einde 1954	+ 4,4	+ 2,3	+ 9,1
Van einde 1954 tot juni 1956	+ 3,5	+ 2,8	+11,5
Van juni 1956 tot juni 1957	+ 1,6	+ 1,5	+ 6,7
Van juni 1957 tot einde 1958	+ 3,3	+ 2,4	+ 7,7

In het totaal voorkomend in de eerste kolom van die tabel is begrepen de tegeldemaking die plaatsgrijpt wanneer het Rentenfonds overheidspapier op lange en korte termijn inkoopt en zich bij de geldscheppende instellingen financiert. Het betreft hier dus een derde vorm van tegeldemaking. In dit hoofdstuk A, handelend over de vorming van de monetaire kasmiddelen, mochten wij dat verschijnsel niet onvermeld laten. Wij zullen echter niet onmiddellijk zijn werking beschrijven; de grafische voorstelling ervan volgt verder nadat een meer vollediger beeld der financiële activa van het publiek zal gegeven zijn.

*
**

In dit hoofdstuk A was er sprake van de betrekkingen tussen het buitenland, de Staat, de bedrijven en particulieren, enerzijds, en de geldscheppende instellingen, anderzijds, betrekkingen leidend tot een wijziging van de geldhoeveelheid.

Vaak kwamen die betrekkingen tot stand ter gelegenheid van betalingsstromen welke aan een vereffening van transacties beantwoordden. Aldus kwam men ertoe te spreken over de betalingen van diverse nationale sectoren met het buitenland, van de staatsuitgaven ten gunste van bedrijven en particulieren en van de lopende staatsontvangsten afkomstig van deze laatste sectoren; tevens werd gewezen op betalingsstromen binnen de sectoren « bedrijven en particulieren », die de overgang van een vorm van kasvoorraad naar een andere veroorzaakten.

Reeds nu moet worden aangestipt dat andere betalingsstromen gevoed worden door activering van

kasvoorraden van dezelfde aard. In figuur 7 zijn de overschrijvingen van een rekening op een andere in de schoot zelf van het Bestuur der Postchecks door pijlen 16-19 en 21-15 uitgebeeld; evenzo zijn de betalingen met dadelijk opeisbare bankdeposito's, zonder wijziging van het totaal van deze laatste, door pijlen 4-27 en 23-17 voorgesteld; ten slotte wordt de overgang van de bankbiljetten of van de schatkistbiljetten van de particulieren naar de instellingen, door pijlen 18-5 en 33-26 weergegeven.

B. Vorming der quasi-monetaire tegoeden.

Zoals de monetaire kasmiddelen, vormen de door het publiek aangehouden quasi-monetaire liquiditeiten verplichtingen voor de financiële tussenpersonen.

De instellingen die het quasi-geld beheren, vormen geen homogene groep : de spaarkassen vervullen geen geldscheppende functies in tegenstelling met de banken; bij deze laatste worden termijn-, deviezen- en spaardeposito's gevormd.

Het vormingsproces van het quasi-geld verschilt dus volgens de instellingen. Gaat het om tegoeden bij de banken, dan zijn de mechanismen dezelfde als die voor de schepping van deposito's met geldkarakter. Betreft het tegoeden bij instellingen buiten het bankwezen, dan is het instrument waarmee ze gevormd worden vanzelfsprekend het geld; het publiek ziet af van bestaande monetaire kasvoorraden en vormt tegoeden in quasi-geld; doch de voortdurende aangroei van deze laatste bij de instellingen buiten het bankwezen onderstelt niet een even voortdurende geldschepping; zoals wij hierna zullen aantonen, worden de kasmiddelen die aan bedoelde financiële tussenpersonen worden overgemaakt, meestal door deze laatste aan het publiek terug afgegeven; op basis van de weer aangevulde kasvoorraden, kan een nieuwe hoeveelheid quasi-geld worden gevormd. Het hierna volgende schema zal die mechanismen beter belichten.

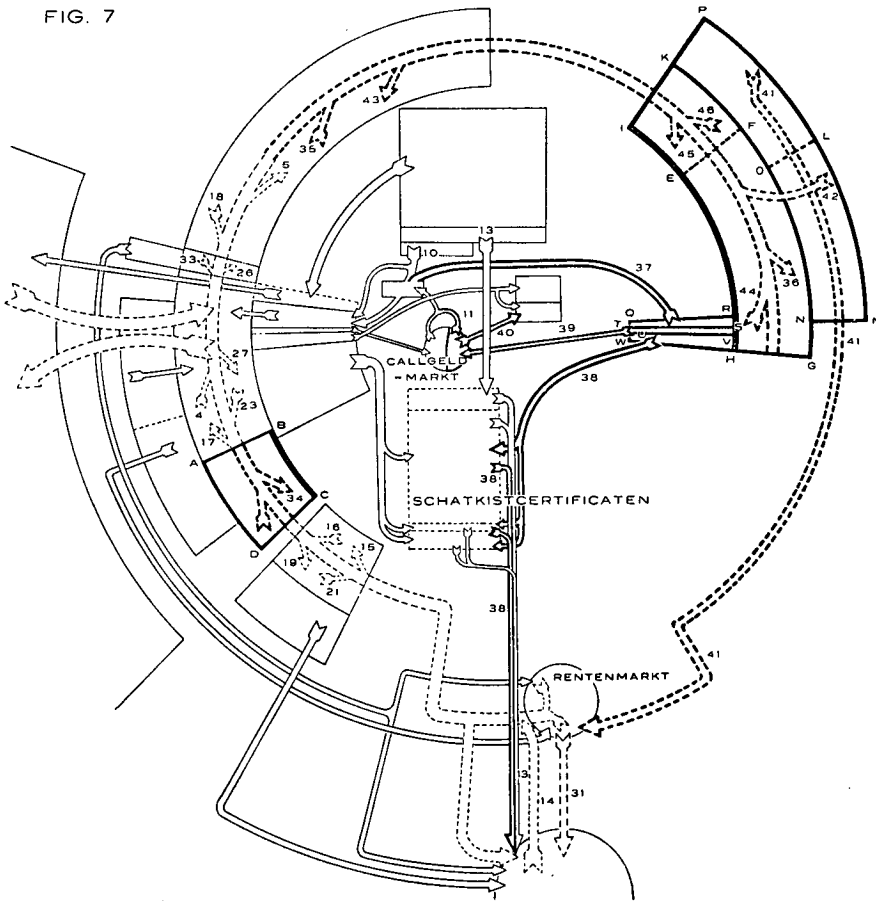
1. De termijn-, deviezen- en spaardeposito's bij de banken.

De vorming van die deposito's geschiedt volgens dezelfde processen als die welke in hoofdstuk A werden beschreven in verband met de dadelijk opeisbare bankdeposito's. Een bedrijfskrediet aangewend door een debiteur kan de termijnrekening van de schuldeiser doen vermeerderen; evenzo kan een uitvoerder die deviezen afstaat, vragen dat de tegenwaarde ervan op een termijn- of deviezenrekening wordt geboekt; de tegoeden in quasi-geld kunnen ook voortspruiten uit een terugvloeiing van andere activa van het publiek : in figuur 7 is de beweging voorgesteld door de pijlen 18-34 voor de biljetten, 16-34 voor de overschrijvingen door debetering van postrekeningen en 23-24 voor de omzettingen van dadelijk opeisbare deposito's in

termijndeposito's bij de banken; het deel *ABCD* van de kroon stemt overeen met het bedrag van de termij- en spaardeposito's.

De stromen doen zich dus op dezelfde wijze voor als bij de geldschepping, met dien verstande evenwel dat diegenen bij wie ze uitmondten een verschillende keuze doen : tussen de rendabiliteit en de onmiddellijke beschikbaarheid der financiële activa,

FIG. 7

hebben de houders van de quasi-monetaire liquiditeiten de eerste gekozen; die nieuwe verplichtingen van de bankiers zijn geen onmiddellijk beschikbare betaalmiddelen en zij mogen niet zonder inachtneming van een opzeggingstermijn worden opgevraagd.

In sommige gevallen geeft de vorming van termijn-deposito's aanleiding tot een aangroei van de kasmiddelen van de banken; de nieuwe middelen van de banken zullen ongetwijfeld dienen om meer kredieten te verlenen; een geldschepping begint aldus. Werden de kasmiddelen van de banken versterkt door afgiften van deviezen die vervolgens aan de circulatiebank werden verkocht, dan vergroot, alle andere omstandigheden gelijk blijvend, de afgeleide expansie de monetaire kasmiddelen van het publiek. Werden de kasmiddelen van de banken versterkt door een terugvloeiing van biljetten naar de termijn-deposito's of naar de spaardeposito's, dan zal de afgeleide expansie een gedeelte van de prijsgegeven kasmiddelen, of hun totaalbedrag, of soms méér, aan het publiek, in zijn geheel, terugbezorgen.

In andere gevallen, daarentegen, verschafte de vorming van termijn-deposito's geen bijkomende middelen aan de banken : bij voorbeeld, wanneer zij het gevolg is van de toekenning van bedrijfskredieten; zij zal niettemin aanleiding geven tot een afgeleide expansie via de dekkingsverplichtingen in overheidsfondsen (zie noot ³⁵); de mechanismen hiervan werden beschreven in verband met de dadelijk opeisbare deposito's; de banken zullen zich de voor de betaling vereiste middelen verschaffen door mobiliseerbare activa naar de circulatiebank af te stoten.

2. De spaardeposito's bij de Algemene Spaar- en Lijfrentekas.

De Spaarkas is een typische financiële tussenpersoon buiten het bankwezen, niet alleen omwille van de belangrijkheid van de spaardeposito's die ze beheert, maar ook wegens haar essentieel openbaar karakter dat het mogelijk maakt haar beleggingen gemakkelijk in overeenstemming met de algemene financiële politiek te regelen.

In figuur 7 worden de tegoeden op spaarboekjes van particulieren bij de Spaarkas door het deel *EFGH* van de kroon voorgesteld. Die tegoeden worden meestal gevormd door stortingen in biljetten; pijlen 35-36 geven hiervan een schematische voorstelling.

Daar de verplichtingen van de Spaarkas aangroeiden, zullen ook haar beleggingen vermeerderen; deze laatste worden gefinancierd via de tegoeden in rekening welke de Spaarkas bij de Nationale Bank gevormd heeft door de afgifte van de ingezamelde biljetten (⁴¹); deze redenering gaat uit van de veronderstelling dat alle overige omstandigheden gelijk blijven.

Daar de verplichtingen van de Spaarkas aangroeiden, zullen ook haar beleggingen vermeerderen; deze laatste worden gefinancierd via de tegoeden in rekening welke de Spaarkas bij de Nationale Bank gevormd heeft door de afgifte van de ingezamelde biljetten (⁴¹); deze redenering gaat uit van de veronderstelling dat alle overige omstandigheden gelijk blijven.

Beleggingen op korte termijn.

a) De Spaarkas kan *handelspapier* op de geldmarkt aankopen, bij voorbeeld, geveerde accepten bij het Herdiscontering- en Waarborginstituut. In figuur 7 is de aldus gevormde wisselportefeuille door het deel *QRST* van de kroon voorgesteld.

(⁴¹) De werkelijkheid is ingewikkelder door het feit dat de kasdienst van de Spaarkas door het Postbestuur wordt verzekerd. Meer schematisch opgevat, doet deze uiteenzetting nochtans de betekenis van de bewegingen uitschijnen.

De aan het Instituut doorgegeven kasmiddelen stellen (pijl 37) dit laatste in staat zijn beroep op de circulatiebank te verminderen (omgekeerde pijl 10); het is alsof de Spaarkas handelspapier, dat bij de Nationale Bank was ondergebracht, overneemt in ruil voor de afgegeven biljetten. In dat geval zal het publiek, wanneer de verrichting zal afgewikkeld zijn, zijn kasvoorraden in biljetten verminderd en zijn tegoeden in quasi-geld met hetzelfde bedrag vermeerderd hebben.

Het Herdiscontering- en Waarborginstituut kan echter evengoed de kasmiddelen die het door de aankopen van de Kas verkrijgt, gebruiken om zich accepten aan te schaffen; dit zal het geval zijn wanneer de geldmarkt wissels wenst te verkopen. Het aanbod kan uitgaan van de banken, die aldus hun bezit aan handelswissels zullen verminderen; op basis van de aldus verkregen kasmiddelen, zullen de banken nieuwe kredieten kunnen verlenen indien daartoe een dringende vraag bestaat; die expansie zal het publiek in zijn geheel opnieuw in het bezit stellen van kasmiddelen die groter kunnen zijn — weinig of veel volgens de kredietmultiplicator — dan het bedrag dat in quasi-monetaire tegoeden werd omgezet. Wanneer de verrichtingen zullen afgewikkeld zijn, zal het publiek zijn quasi-monetaire tegoeden en, in meerdere of mindere mate, zijn kasmiddelen vermeerderd hebben.

Dit tamelijk technische betoog belicht de rol die een financiële tussenpersoon als de Spaarkas, inzamelaar van biljetten, vervult, wanneer zijn beleggingen, via de geldmarkt, leiden tot een verruiming van de mogelijkheden tot kredietexpansie in de geldscheppende instellingen (⁴²).

b) De Spaarkas kan op *schatkistcertificaten* inschrijven. Die portefeuille is uitgebeeld in figuur 7 door de oppervlakte *UVHW*, en de geldstroom naar de Schatkist door pijl 38, die door de massa der op de geldmarkt ondergebrachte certificaten gaat, om te eindigen in de Schatkist, zonder geldschepping. De kasmiddelen die de Spaarkas zich vormde, worden aldus aan de Schatkist overgedragen. Deze laatste kan die middelen aanwenden om haar verplichtingen tegenover de circulatiebank te verminderen (pijl 13 in omgekeerde richting, wijzend op een geldvernietiging); aldus verlagen de kasmiddelen in handen van het publiek. Maar de Schatkist kan zich eveneens van die binnengekomen gelden bedienen om een uitgavenstroom te financieren (pijl

(⁴²) De ontwikkeling zou vanzelfsprekend verschillend zijn indien de stortingen bij de Spaarkas voortkwamen van bankdeposito's die voordien in biljetten waren opgevraagd. In dat geval zou de redenering aantonen dat de kasmiddelen van de banken, na hun inkrimping ten gevolge van de opvragingen, opnieuw zouden aangevuld worden door de aankopen van wissels van het H.W.I.; die wederaanvulling zou een kredietexpansie en een schepping van deposito's mogelijk maken. Bij het einde van de verrichtingen zouden de deposito's en de kasmiddelen van de banken in beginsel tot het peil van vóór de opvragingen teruggekeerd zijn; het publiek zou over een ongewijzigd bedrag kasmiddelen beschikken en bovendien over nieuwe quasi-monetaire tegoeden.

14), hetgeen leidt tot een herstel van kasmiddelen, bijv. in biljetten (pijl 5); de inkrimping van de geldhoeveelheid die plaatsgrijpt bij de vorming van spaardeposito's, wordt gecompenseerd door een tekort van de Schatkist, dat met een lening wordt gefinancierd. Het is alsof een zekere geldhoeveelheid, een ogenblik aan het publiek ontnomen, terugvloeit na de kassen van financiële tussenpersonen en van de Schatkist te hebben doorstroomd en uitgaven te hebben gefinancierd, terwijl haar gaan en keren bovendien bijkomende quasi-monetaire tegoeden ter beschikking van het publiek stelde; harerzijds verhoogde de Schatkist haar schuldenlast (⁴³).

c) De Spaarkas kan *daggeldleningen* toestaan; in figuur 7 worden die beleggingen schematisch door de kleine oppervlakte *TSVU* voorgesteld; kasmiddelen worden aldus uitgeleend (pijl 39), via de callgeldmarkt, hetzij aan het Herdiscontering- en Waarborginstituut (pijl 11), hetzij aan het Rentenfonds (pijl 40). In het eerste geval heeft de verrichting gelijkaardige gevolgen als de directe aankoop van handelspapier bij het Instituut. In het tweede geval financiert de verrichting de portefeuille van het Rentenfonds; wij zullen hierna op de verrichtingen van dit laatste terugkomen.

Beleggingen op lange termijn.

Die beleggingen van de Spaarkas richten zich, in tegenstelling met de vorige, niet meer tot de geldmarkt. Nochtans hebben zij meestal een gelijkaardig effect t.a.v. de vorming der financiële activa van het publiek.

a) De Spaarkas kan *obligaties uitgegeven door de overheid* aankopen. Die portefeuille obligaties is in figuur 7 voorgesteld door het segment *PLOK*, geplaatst op de buitenkroon, vermits het niet gaat om beleggingen op de geldmarkt; die aankopen veroorzaken een geldstroom naar de markt der overheidsfondsen (pijl 41). Gaat het om een aan de gang zijnde uitgifte van de Schatkist, dan komen de inschrijvingen van de Spaarkas aan deze laatste ten goede (pijl 31); de bewegingen geschieden dan ook zoals in het geval van inschrijving op kortlopend papier. Gaat het om bestaande effecten die op de markt der overheidsfondsen worden gebracht door het publiek dat zich kasmiddelen wenst aan te schaffen, dan treedt de Spaarkas als tegenpartij op: het geld dat een deel van het publiek heeft afgestoten om zich quasi-monetaire tegoeden te vormen, wordt terug afgegeven aan een ander deel van het publiek dat aan activa in overheidsobligaties verzinkt; deze laatste vloeiden terug naar een financiële tussenper-

(⁴³) Leiden de uitgaven van de Schatkist tot vorming van deposito's bij de banken, dan groeien de kasmiddelen van deze laatste aan met een bedrag gelijk aan de door de Spaarkas ingezamelde biljetten; langs de omweg van een tekort van de Staat, veroorzaken de financiële mechanismen de toestand beschreven *sub a)*, waar de expansie voortvloeide uit een nieuwe schuldaangroei van de bedrijven t.o.v. de banken.

soon buiten het bankwezen; het publiek in zijn geheel behield hetzelfde bedrag aan kasmiddelen en veroving beleggingen in obligaties door quasi-monetaire vorderingen op die tussenpersoon.

b) De Kas kan kredieten aan bedrijven en particulieren verlenen; bij voorbeeld, door in te schrijven op obligatieleningen van vennootschappen of door kredieten voor woningbouw toe te staan hetzij rechtstreeks, hetzij door bemiddeling van de door de Nationale Maatschappij voor de Huisvesting erkende maatschappijen (44). In figuur 7 worden die beleggingen voorgesteld door het deel *LMNO* van de kroon; de aanwending van die kredieten (pijl 42) door de begunstigde veroorzaakt een uitgavenstroom (45). Deze laatste voert terug (pijlen 42-43 of 42-27, of 42-19) naar een deel van het publiek het geld dat een ander aan de Spaarkas had afgegeven. Bij het einde van het proces bezit het publiek, in zijn geheel beschouwd, dezelfde kasvoorraden, meer quasi-monetaire activa en het heeft schulden op lange termijn gemaakt tegenover de Spaarkas. Bovendien kunnen de aan de gang gebrachte mechanismen een versterking van de kasvoorraden der banken met zich brengen; dit is het geval wanneer de storting op de spaarboekjes gebeurt door middel van biljetten en het door de Spaarkas toegestane krediet aangewend wordt ten gunste van een houder van een bankrekening.

Nettoterugbetalingen.

We zullen enkele korte beschouwingen wijden aan de bewegingen veroorzaakt door een overschot van de terugbetalingen boven de nieuwe stortingen bij de Spaarkas; de oppervlakte *FGHE* wordt kleiner ten gevolge van de nettoterugbetalingen (pijlen 44 tot 43); deze zullen geregeld worden in biljetten. Om zich die biljetten aan te schaffen, moet de Kas tegoeden vormen bij de circulatiebank; te dien einde zal zij kortlopende activa moeten mobiliseren, d.w.z. of wel het uitgeleende daggeld terugvragen, met het gevolg dat de geldnemers zich gebeurlijk tot de centrale bank zullen moeten wenden, of wel een gedeelte van haar wisselportefeuille afstoten en aldus het Herdiscontering- en Waarborginstituut verplichten meer wissels op te nemen en, bijgevolg, zijn toevlucht te nemen tot de centrale bank; of wel de hernieuwing weigeren van vervallende schatkistcertificaten, welke de Schatkist zal terugbetalen door middel van lopende ontvangsten of door middel van

(44) Mogelijk betreft het ook kredieten toegestaan aan andere financiële tussenpersonen door de aankoop van kasbons of obligaties uitgegeven door een publiekrechtelijke kredietinstelling. Deze verrichtingen worden hier niet beschreven: uit het geïntegreerde schema waarop werd geredeneerd, verdwijnen de bewegingen van de wederzijdse vorderingen en schulden der tussenpersonen. In werkelijkheid beïnvloeden die bewegingen nochtans de financiële toestand van elke instelling in het bijzonder.

(45) Tenzij de opbrengst van de lening bij de Spaarkas dient om een bankvoorschot terug te betalen; in dat geval wordt geen bijkomende uitgavenstroom teweeggebracht: deze heeft reeds plaatsgehad. Doch de kasmiddelen bij de banken worden opnieuw aangevuld.

krediet verkregen bij andere geldscheppende instellingen; of wel nog niet vervallen schatkistcertificaten aan het Rentenfonds afstaan, verrichting die door de wet van 19 juni 1959 mogelijk werd gemaakt. In al die gevallen verminderen de quasi-monetaire tegoeden van het publiek en vergroten zijn kasmiddelen op voorwaarde dat de door de Spaarkas afgestane activa door de geldscheppende instellingen worden overgenomen of uiteindelijk door hen worden gefinancierd; in het tegenovergestelde geval grijpt alleen een verschuiving van geldmiddelen bij het publiek plaats, bij voorbeeld, indien de Schatkist door middel van lopende inkomsten overheidspapier dat de Spaarkas incasseert, terugbetaalt.

Desnoods zal de Spaarkas ook middelen kunnen opnemen op de rentenmarkt door er effecten uit haar portefeuille te verkopen (omgekeerde pijl 41); deze middelen zouden, volgens het geval, voortkomen van reeds bestaande kasvoorraden van het publiek of van een aanvoer van nieuw gecreëerd geld; we zullen verder op de werking van de rentenmarkt terugkomen.

3. De deposito's bij de particuliere spaarkassen.

Onder voorbehoud van enkele formele verschillen, geschieden de vorming en het beheer van die quasi-monetaire tegoeden, evenals de als tegenwaarde gedane beleggingen, volgens gelijkaardige mechanismen als die welke in verband met de Spaarkas beschreven werden.

Die tegoeden worden in figuur 8 hierna voorgesteld door het deel *A'BCD'* van de kroon.

C. Vorming van de andere activa van het publiek die verplichtingen van financiële tussenpersonen uitmaken.

Hierna volgt de beschrijving van de bewegingen waartoe enerzijds de vorming van de verplichtingen en anderzijds de als tegenwaarde gedane beleggingen van de volgende financiële tussenpersonen aanleiding geven: pensioenkas, levensverzekeringsinstellingen, diverse kredietinstellingen.

1. De pensioenkas en de levensverzekeringsinstellingen.

a) Krachtens wettelijke beschikkingen, beheert de *Algemene Spaar- en Lijfrentekas* pensioenfondsen. Zij beschikt eveneens over de wiskundige reserves van levensverzekeringscontracten.

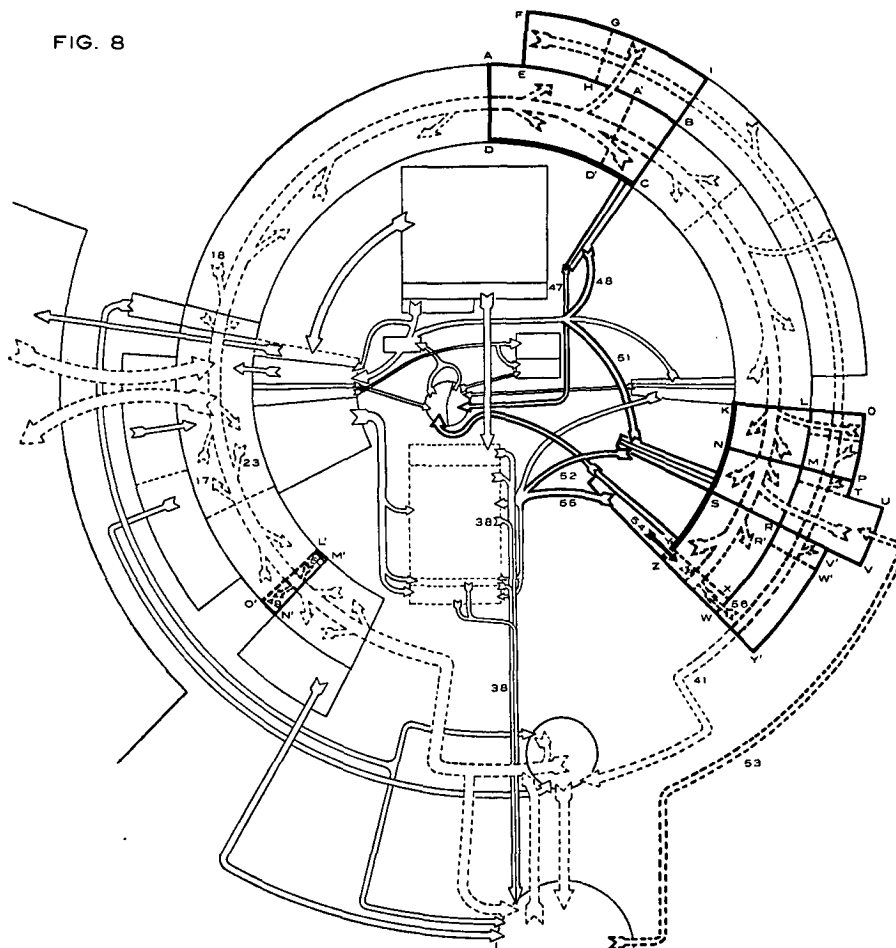
Die activa van het publiek worden schematisch voorgesteld in figuur 7 (blz. 81) door het deel *KFEI* van de kroon; de storting van geldmiddelen wordt weergegeven door pijl 45 en de betalingen aan de rechthebbenden door pijl 46; normaal moeten die bewegingen sluiten met nettostortingen die de kasmiddelen van de Spaarkas versterken; die nettostortingen vloeien samen met de kasmiddelen voort-

komend van de aangroei van de spaardeposito's en geven aanleiding tot de reeds beschreven beleggingen op korte en op lange termijn.

b) *Diverse particuliere instellingen* beheren wiskundige reserves van verzekeringscontracten, en particuliere spaarkassen nemen deposito's met meer dan twee jaar looptijd op of geven obligaties uit.

pensioenfondsen, d.w.z. wiskundige reserves van ouderdomsverzekeringen. Die fondsen worden in figuur 8 voorgesteld door het deel *KLMN* van de kroon en de beleggingen op lange termijn waartoe zij aanleiding geven, door de oppervlakte *LOPM*. Hier ook zijn de in beweging gezette mechanismen gelijkaardig aan die welke in verband met de Spaarkas werden beschreven.

FIG. 8

Die activa van het publiek worden in figuur 8 voorgesteld door het deel *AA'D'D* van de kroon. Zij verschaffen aan de betrokken particuliere institutionele beleggers middelen die zich voegen bij de stortingen op spaarrekeningen met minder dan twee jaar looptijd, waarvan in hoofdstuk B sprake was.

Met die middelen worden beleggingen op korte termijn verricht — daggeldleningen (voorgesteld door pijl 47), of aankopen van geaccepteerde wissels (voorgesteld door pijl 48) —, of op lange termijn — op de markt aangekochte overheidsfondsen (voorgesteld door de oppervlakte *FGHE*), of kredieten aan bedrijven en particulieren (voorgesteld door de oppervlakte *GIBH*).

We zullen niet blijven stilstaan bij de beschrijving van die mechanismen welke zeer sterk gelijken op die waarvan de werking werd nagegaan in figuur 7, in verband met de Spaarkas.

c) *Andere openbare kassen* dan de Lijfrentekas van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas beheren

2. De verplichtingen en beleggingen van diverse kredietinstellingen.

a) De activa welke het publiek aanhoudt in de vorm van *kasbons van de banken*, worden in figuur 8 voorgesteld door het deel *L'M'N'O'* van de kroon ⁽⁴⁶⁾. Die tegoden kunnen gevormd worden door middel van stortingen in biljetten (pijlen 18-49) of door opvragingen op een depositorekening (pijlen 23-49); in het eerste geval worden de kasmiddelen van de banken versterkt, zodat een afgeleide geldschepping volgens de reeds beschreven mechanismen mogelijk wordt gemaakt; in het tweede geval, heeft er een eenvoudige verschuiving in de verplichtingen van de banken plaats: een gedeelte is niet meer opeisbaar vóór de vervaldag van de bons. De terugbetaling van die bons is voorgesteld door pijlen 50-17.

b) De activa welke het publiek nog vormt door in te schrijven *op de obligaties en op de kasbons der publiekrechtelijke kredietinstellingen* (met uitzondering van het Gemeentekrediet, dat afzonderlijk is gerangschikt), worden in figuur 8 weergegeven door het deel *N'M'R'S* van de kroon.

Evenals de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, verrichten deze instellingen beleggingen op korte termijn als gedeeltelijke tegenwaarde voor hun verplichtingen; aangezien die beleggingen mobiliseerbaar zijn, bieden zij aan die instellingen desnoods de mogelijkheid om zich kasmiddelen aan te schaffen; de inschrijvingen op kortlopende overheidsfondsen zijn tevens een beleggingsmiddel, wanneer de vraag naar andere kredieten ontoereikend is.

De mechanismen welke door die kortlopende beleggingen worden aan de gang gebracht, verschillen niet van die welke in verband met de Spaarkas werden beschreven; in figuur 8 worden de middelen die

⁽⁴⁶⁾ Op de linkerzijde van de figuur.

op de acceptenmarkt worden aangevoerd, weergegeven door pijl 51 en de inschrijvingen op de schatkistcertificaten door pijlen 52-38.

De middelen welke door die instellingen via de emissie van kasbons bij het publiek worden agetrokken, vormen niet de enige bron waarover zij beschikken voor hun beleggingen op lange termijn. De Spaarkas verstrekt hun belangrijke kredieten; in de schema's werden deze geteld onder de directe vorderingen van de Kas op de bedrijven en particulieren, vermits, in beginsel, de wederzijdse rekeningen van de financiële tussenpersonen niet zichtbaar zijn. De Staat verleent hen eveneens voorschotten ⁽⁴⁷⁾, die schematisch worden weergegeven in figuur 8 door pijl 53; dank zij die voorschotten, verlenen deze instellingen kredieten voor een hoger bedrag (MPTUVR) dan hun verplichtingen tegenover het publiek.

c) Onder de publiekrechtelijke instellingen werd het Gemeentekrediet afzonderlijk gerangschikt wegens zijn specialisatie op het gebied van de financiering van de lagere overheid. Zijn verplichtingen tegenover het publiek, voortvloeiend uit de emissie van obligaties en kasbons, worden weergegeven in figuur 8 door de oppervlakte SRXY; bovendien beheert het de dadelijk opeisbare rekeningen van de provinciën en gemeenten, waarvan het de bankier is, en oefent aldus geldschepende functies uit; de oppervlakte YXWZ vertegenwoordigt het bedrag van die rekeningen.

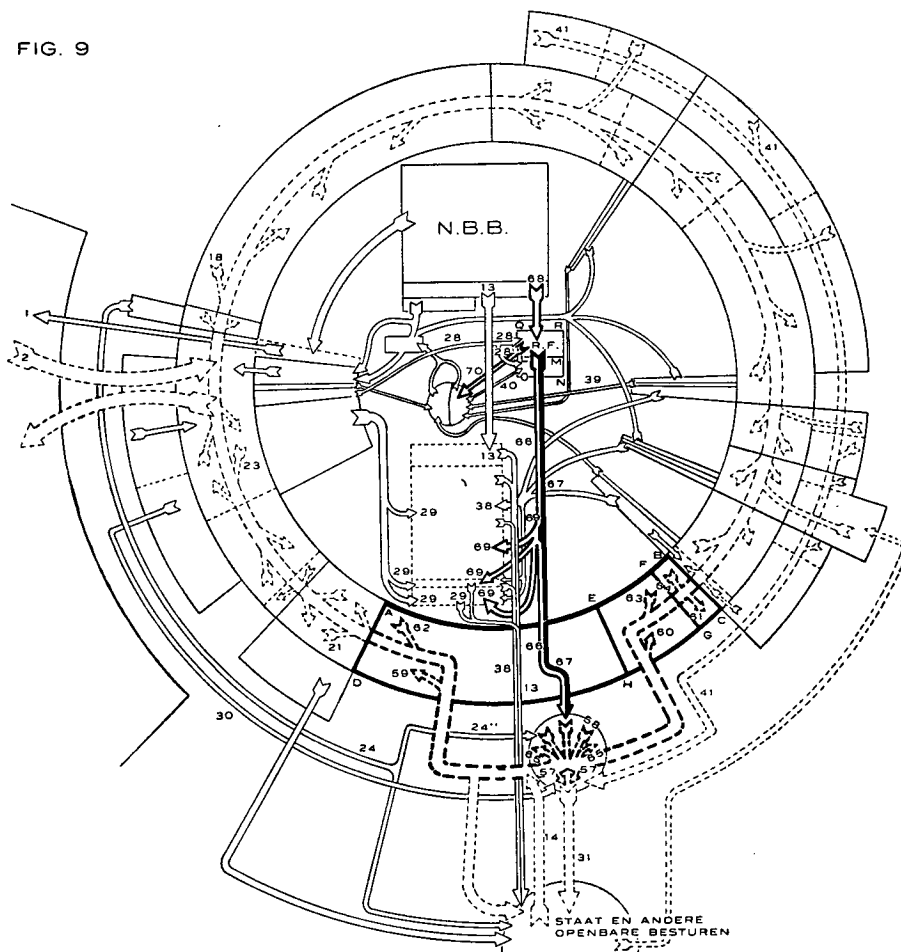
Het Gemeentekrediet verricht beleggingen op de geldmarkt; het schrijft vooral in op schatkistcertificaten; men mag aannemen dat die kredieten aan de Staat gepaard gaan met een geldschepping (voorgesteld door pijl 54), ten belope van het bedrag der kasmiddelen van de lagere overheid bij het Gemeentekrediet; die tegoeden zijn inderdaad hoofdzakelijk gevormd door stortingen vanwege de Schatkist, zodat de voorschotten

⁽⁴⁷⁾ Bijv., de voorschotten aan de Nationale Maatschappij voor de Huisvesting en de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom; de leningen toegestaan voor de wederuitrusting van de steenkolenmijnen, door bemiddeling van de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid en gefinancierd met de Marshallhulp; de inschrijvingen op de leningen uitgegeven door de Nationale Maatschappij voor de Huisvesting en de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom krachtens de wet van 15 april 1949.

van het Gemeentekrediet aan deze laatste bijdragen tot de vorming van die tegoeden. Bovendien bezorgen de beleggingen in schatkistcertificaten middelen aan de Schatkist zonder geldschepping; die stroom wordt voorgesteld door pijlen 55-38 uitmondend in de Staat.

Evenals de andere openbare instellingen, verleent het Gemeentekrediet echter vooral langlopende kredieten; het bezit een portefeuille samengesteld uit overheidsobligaties (voorgesteld door de oppervlakte R'W'R'); door zijn aankopen (voorgesteld door pijl 41) stelt het Gemeentekrediet de reeds beschreven terugvloeiingsmechanismen in werking. Het houdt vooral schuldvorderingen op lange termijn ten laste van de lagere overheid aan (voorgesteld door de oppervlakte R'W'Y'W); door die leningen worden aan het publiek, via de direct opeisbare rekeningen der gemeenten, de kasmiddelen terug-

FIG. 9

gegeven die door de emissie van bons van het Gemeentekrediet waren opgenomen; die terugvloeiing wordt schematisch voorgesteld door pijl 56 (zie figuur 8).

D. Vorming van de activa van het publiek in obligaties uitgegeven door de overheid en de openbare instellingen en verhandelbaar op de rentenmarkt.

Herhaaldelijk werd gesproken over de kapitaalmarktmissies van de Staat, van de lagere overheid of van parastatale bedrijven — zoals de Nationale

Maatschappij van Belgische Spoorwegen of de Regie van Telegraaf en Telefoon —, of bestuursorganen — zoals het Wegenfonds of de Zelfstandige Kas voor Oorlogsschade.

Door in te schrijven op die emissies, staat het publiek kasmiddelen af in ruil voor financiële activa gevormd door obligaties. In figuur 9 wordt de toevoer van die middelen voorgesteld door pijlen 18-57, 23-57 of 21-57, en hun opslorping door de ontleners, door pijl 31. Deze kunnen de fondsen aanwenden voor betalingen; die herbesteding, schematisch voorgesteld door pijl 14, brengt de kasmiddelen opnieuw in handen van het publiek. De opbrengst van de emissies kan echter ook gebruikt worden om de verbintenissen tegenover financiële tussenpersonen te verminderen; die terugbetalingen worden voorgesteld door de omgekeerde pijlen 13, 29 en 38. Indien zij eindigen in de circulatiebank (pijl 13), is er geldvernietiging, maar de kredietmarge van de Staat verruimt opnieuw; indien zij eindigen in de banken (pijl 29), is er eveneens geldvernietiging; doch de kasmiddelen van de banken kunnen verschillend worden beïnvloed naarmate zij ten gevolge van de inschrijvingen verminderden en door de terugbetalingen aangroeiden; indien de emissies ten slotte dienen tot terugbetaling van certificaten aangehouden door de financiële tussenpersonen buiten het bankwezen (pijl 38), verschaffen zij aan deze laatste opnieuw kasmiddelen die voor andere tussenkomsten kunnen aangewend worden.

De financiële activa in de vorm van obligaties aangehouden door het publiek worden voorgesteld door het gedeelte *ABCD* van de kroon; *AEHD* vertegenwoordigt de staatsleningen; *EFGH*, de leningen van de niet-financiële openbare instellingen; *FBCG*, de leningen van de lagere overheid.

De arbitrage van geld tegen nieuwe obligaties, welke op de rentenmarkt plaatsvindt, veroorzaakt een effectenstroom van de markt naar de portefeuilles van het publiek; deze stroom wordt schematisch voorgesteld door pijlen 58-59, 58-60 en 58-61.

Niet alleen het publiek schrijft in op de openstaande emissies van de overheid. Herhaaldelijk werd, in verband met het buitenland en met de financiële tussenpersonen — banken en niet-banken —, van hun tussenkomst op die markt gewag gemaakt. Aangetoond werd dat de inschrijvingen van het buitenland (pijlen 1-2-57) en van de banken (pijl 30) meestal tot schepping van bijkomende kasmiddelen aanleiding gaven, terwijl de inschrijvingen van de niet-monetaire financiële tussenpersonen (pijl 41) kasmiddelen via de Schatkist deden terugvloeien.

In geval van nettoterugbetalingen van obligaties door de overheid, werkt het mechanisme natuurlijk in omgekeerde richting.

De nieuwe obligaties zijn niet de enige die op de rentenmarkt worden verhandeld. Het publiek kan vroeger uitgegeven effecten uit zijn portefeuille aanbieden. Die aanvoer van effecten wordt weergegeven door pijlen 62-65, 63-65 en 64-65.

Aan die verkopen kan een vraag vanwege het publiek beantwoorden (pijlen 18-57, 21-57 en 23-57); die financiële transacties betekenen eenvoudig de ruil van bestaand geld tegen vast rentende effecten binnen de sectoren « bedrijven en particulieren »; zij kunnen nochtans de kasmiddelen van de banken beïnvloeden indien de kopers en de verkopers van effecten hun kasvoorraden in verschillende monetaire vormen (biljetten of deposito's) aanhouden.

De door het publiek aangeboden effecten kunnen eveneens worden ingekocht door de financiële tussenpersonen buiten het bankwezen (pijl 41); in de veronderstelling dat de kortlopende beleggingen van deze laatste onveranderd blijven, zouden door die aankopen van obligaties aan bepaalde bedrijven of particulieren kasmiddelen worden teruggegeven die andere hebben afgestaan om zich quasi-monetaire liquiditeiten aan te schaffen of een portefeuille kasbons van kredietinstellingen te vormen; m.a.w., de monetaire kasvoorraden van het publiek in zijn geheel zouden ongewijzigd blijven, maar de structuur van zijn andere financiële activa zou gewijzigd worden; de verschuiving der kasvoorraden zou ongetwijfeld de kasmiddelen van de banken kunnen beïnvloeden.

De vast rentende waarden verkocht door het publiek kunnen eveneens worden opgenomen door de banken (pijl 30) of door het Muntfonds (pijl 24''); hierboven werd aangetoond dat die verrichtingen de geldmiddelen in handen van het publiek verhogen (cf. hoofdstuk A, al. 4, hierboven).

Het kan ten slotte gebeuren dat de toevoer van middelen uitgaande van alle opgesomde categorieën kopers niet volstaat om het aanbod van bestaande obligaties op te vangen. In dat geval kan de rentenmarkt, tot op zekere hoogte, aan zichzelf worden overgelaten en haar evenwicht zoeken door een aanpassing van de koersen. Het is echter ook mogelijk dat het Rentenfonds aan de zijde van het aanbod van middelen tussenbeide komt en zijn portefeuille overheidsfondsen, voorgesteld in figuur 9 door de rechthoek *LMNO*, verruimt. Volgens de herkomst van de middelen die het Fonds zal aanwenden, zullen zijn aankopen op de rentenmarkt aanleiding geven tot een eenvoudige overdracht van bestaand geld of tot een geldschepping.

Het eerste geval wordt aanschouwelijk voorgesteld door pijl 66: het Fonds schaft zich de financieringsmiddelen aan door leningen op de daggeldmarkt bij de financiële tussenpersonen buiten het bankwezen (pijl 40); het ontleende geld werd, zoals hierboven is uiteengezet, door het publiek bij de financiële tussenpersonen belegd (⁴⁸).

(⁴⁸) Aan deze financieringswijze kwam praktisch een einde sedert de hervorming van de geldmarkt in november 1957; door de plaatsing van zijn certificaten bij de banken in het raam van de reglementering betreffende de dekking van de deposito's (pijl 28), verkreeg het Fonds middelen die het heeft aangewend voor de financiering van zijn portefeuille overheidsfondsen (pijl 28''), terwijl daggeldleningen werden terugbetaald (omgekeerde pijlen 40 en 39).

Het tweede geval wordt voorgesteld door pijl 67, die een geldschepping aanduidt; het Fonds gebruikt inderdaad de tegoeden die het aanhoudt bij de Nationale Bank en die vertegenwoordigd zijn door de rechthoek *QRML*; die tegoeden omvatten de opbrengst van de inschrijvingen van de banken op de certificaten van het Fonds (pijl 28/28'); het betreft hier dus middelen die afkomstig zijn van de kasvoorraden der banken; het Fonds kan zelfs in sommige omstandigheden rechtstreeks een beroep doen op het krediet van de circulatiebank (pijl 68). De schepping van kasmiddelen via deze laatste mechanismen, beantwoordt aan de derde wijze van tegeldemaking van de schuld welke eerder werd vermeld (cf. hoofdstuk A, al. 4); de onevenwichtigheid van de rentenmarkt die hiervan de oorzaak is, is zelf toe te schrijven hetzij aan de behoeften aan actief geld van het publiek, die sterker zijn dan zijn neiging om renderende activa aan te houden, hetzij aan een speculatie op een daling van de nominale waarde der vast rentende effecten, die dan ook door inactieve geldvoorraden worden vervangen.

Die tegeldemaking van de schuld ten voordele van het publiek kan trouwens onrechtstreeks plaats hebben; inderdaad kan het publiek zijn kasmiddelen verhogen door quasi-monetaire tegoeden bij de niet-monetaire financiële tussenpersonen op te vragen; eenmaal de mobilisatiemogelijkheden op de geldmarkt uitgeput, zullen deze laatste, om zich de nodige kasmiddelen aan te schaffen, gedwongen zijn een gedeelte van hun portefeuille overheidsfondsen op de rentenmarkt aan te bieden; het Rentenfonds zal tussenbeide komen en geld te hunner beschikking stellen.

Tot een gelijkaardige indirecte tegeldemaking leiden de tussenkomsten van het Rentenfonds op de markt der kortlopende overheidsfondsen krachtens de wet van 19 juni 1959 houdende uitbreiding van zijn bevoegdheid. Die tussenkomsten verbeteren ten slotte voor de financiële tussenpersonen de mogelijkheden om hun kortlopende activa op de geldmarkt te mobiliseren. Ze worden voorgesteld door de pijlen 69; zij zullen een invloed uitoefenen die kan vergeleken worden met de weerslag van de tussenkomsten van het Fonds op de rentenmarkt.

Ten slotte vertegenwoordigt pijl 70 de mogelijke beleggingen van het Rentenfonds op de markt van het daggeld en van het zeer korte geld.

SAMENVATTING VAN DE BESCHOUWDE FINANCIELE MECHANISMEN

De mechanismen die in de deelfiguren werden beschreven, zijn gezamenlijk in bijgaande kleurenfiguur hernomen.

Enkele bijzonderheden werden in de sector « Buitenland » bijgevoegd; zij doen sommige rechtstreekse banden tussen de buitenlandse instellingen

en de geldmarkt uitschijnen; de tussenkomsten van die instellingen geschieden volgens de mechanismen die hierboven werden beschreven (⁴⁹).

1. De gezamenlijke *financiële activa* van het publiek, die hier, zoals reeds werd beklemtoond, bij benadering werden geteld, zijn voorgesteld door de volledige kroon. Deze laatste is onderverdeeld in delen beantwoordend aan de vier categorieën die wij op grond van de min of meer grote liquiditeit van de activa vastgesteld hebben : monetaire kasmiddelen, tegoeden in quasi-geld, tegoeden in op de rentenmarkt verhandelbare effecten en andere weinig of niet-liquide financiële activa. In de figuur wordt elk van de vier categorieën door een verschillende tint aangeduid; aldus zijn de monetaire kasmiddelen door de meest lichte tint voorgesteld. Het onderscheid werd nog verder doorgedreven : aan elk der verschillende geldvormen beantwoordt een kroongedeelte dat door een letter en een nummer werd gekenmerkt : aldus zijn de biljetten van de Nationale Bank door het vlak *B1* uitgebeeld.

Ondanks de onvolmaaktheden van die eerste benadering, stelt die figuur de verhoudingen onder de verschillende activa in het licht. De belangrijkheid van de biljettenvoorraad, in vergelijking met de buitenlandse gegevens, werd reeds vaak besproken; hoewel die vergelijking voorbehoud vergt in verband met de onvolmaaktheden van het statistische materiaal, werden haar besluiten nooit ernstig in twijfel getrokken; hun geldigheid is des te waarschijnlijker daar een der motieven voor het aanhouden van kasmiddelen in biljetten — de verwijdering van de bankcentra — zich in dit land stellig minder laat gelden dan elders; misschien is de neiging tot belastingontduiking een van de oorzaken van die structuur van de geldhoeveelheid, waarin de biljetten bijna 60 pct. vertegenwoordigen. Opvallend is ook de belangrijkheid van de niet-monetaire financiële activa van het publiek, die evenwel tamelijk goed het geld vervangen : termijndeposito's bij de banken, spaardeposito's en beleggingen in effecten van de staatsschuld, die ruime mogelijkheden tot tegeldemaking bieden, dank zij het optreden van het Rentenfonds; het bankwezen zelf vermeerderd zijn minder liquide verplichtingen die aan de houder een hoger rendement opleveren.

In dat opzicht schiet het statische karakter van dit overzicht tekort. Een studie met historisch perspectief zou de tendenties van de ontwikkeling doen naar voren komen. Ze zou ongetwijfeld aantonen dat de globale massa van de financiële activa op lange

(⁴⁹) Op het ogenblik van de berekening der gegevens op grond waarvan dit schema samengesteld is, traden deze instellingen als geldgevers op de geldmarkt op; hiertoe dienden zij vanzelfsprekend over tegoeden in Belgische franken te beschikken; zij konden zich die tegoeden verschaffen door afgifte van deviezen; in dat geval verruimde hun tussenkomst de kasmiddelen ter beschikking van de economie en, eventueel, de kasmiddelen der banken. Zij konden eveneens tegoeden in Belgische franken gevormd hebben, dank zij een overschot op België; in dat geval deed hun tussenkomst de geldverkrapping, ontstaan door het tekort tegenover het buitenland, teniet.

termijn beweegt in functie van de groei van het nationale produkt. Over een korte periode kan de ontwikkeling van beide grootheden nochtans meer uiteenlopen en zulks niet alleen onder invloed van de veranderingen in de omloopsnelheid van het geld, doch vooral omdat in een open volkshuishouding de schommelingen van de buitenlandse investeringen gepaard kunnen gaan met de schepping of de vernietiging van financiële activa, zonder dat hiervan een rechtstreekse invloed op het nationale produkt uitgaat, of wel een invloed tegengesteld aan de beweging van het nationale produkt.

Wat evenwel de massa van de hier besproken financiële activa betreft, haar bewegingen ondergaan, alle andere omstandigheden gelijk blijvend, eveneens de inwerking van een andere factor, met name de belangrijkheid van de *indirecte processen* in de financiering van de volkshuishouding; het merendeel van die activa zijn inderdaad tegoeden op financiële tussenpersonen, die zelf vorderingen op de economische agenten bezitten. Structurele veranderingen kunnen derhalve de ontwikkeling van die bijzondere categorieën activa in de hand werken: bij voorbeeld, een volmaking van het kredietapparaat dat beter aangepast wordt om de geldbehoeften van de aanvragers en de liquiditeitszorg van de geldgevers te beantwoorden; of, bij voorbeeld, ook de invoering van een ouderdomsverzekering, vooral wanneer zij berust op het kapitalisatiestelsel gekenmerkt door een gedwongen opeenhoping van financiële activa.

Doch naast de globale veranderingen van de bestudeerde financiële activa, zou het eveneens belangwekkend zijn de ontwikkeling van de verschillende categorieën na te gaan. Elke categorie heeft haar eigen kenmerken en ontwikkelt zich in functie van de vraag van het publiek; die vraag kan echter beïnvloed worden door het optreden van de financiële tussenpersonen zelf, die inzonderheid speculeren op de elasticiteit van het geldaanbod tegenover het rendement van de verschillende beleggingen.

Verdere studiën zullen trachten de Belgische documentatie dienaangaande te nutte te maken.

2. De beschrijving van de mechanismen (zie figuren 1 tot 6) heeft uitvoerig aangetoond hoe het geld ontstaat en vernietigd wordt; de betalingsstromen die met geldschepping gepaard gaan, zijn hier voorgesteld door pijlen in gele kleur welke naar de sector met een geldtekort gaan. We hebben eveneens aangetoond dat de andere financiële activa bijna steeds door middel van geldstortingen worden gevormd; termijndeposito's bij de banken kunnen, zoals eerder gezegd, soms rechtstreeks ontstaan ten gevolge van deviezenafgiften aan de banken; dit is echter een uitzondering; in de andere gevallen ontvangen de niet-monetaire financiële tussenpersonen eerst bestaand geld als tegenwaarde van de verplichtingen ontstaan door opnemings van spaardepósito's of uitgifte van obligaties; zij verwijderen echter dit geld zoveel mogelijk uit hun kassen, om zich winstgevende vorderingen aan te schaffen; wij

zullen hierna op de gevolgen van hun tussenkomsten terugkeren.

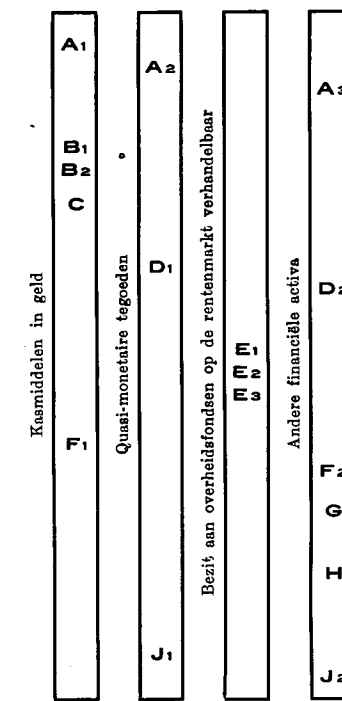
3. In de kleurenfiguur doorloopt een grote witte pijl in stippellijn de kroon van de financiële activa van het publiek. De constructie van de deelfiguren heeft aangetoond dat die pijl een voorstelling geeft van de geldbewegingen die de financiële activa van het publiek beïnvloeden. Die bewegingen zijn van velerlei aard. Sommige beantwoorden aan uitgavenstromen, in de inkomenskringloop, tussen de economische sectoren: hiervan zagen wij een voorbeeld (zie figuur 2), wanneer loonuitbetalingen in biljetten opvragingen van banktegoeden veroorzaken, en een ander (zie figuur 4), wanneer de Staat zijn leveranciers of de wedden van zijn personeel betaalt. Andere bewegingen weerspiegelen stromen in de financiële kringloop, waaruit geen inkomens ontstaan: hiervan zagen wij een voorbeeld (zie blz. 82 bij de commentaar van figuur 7), wanneer een deel van het publiek biljetten afgeeft om tegoeden bij de Spaarkas te vormen en deze laatste dat geld belegd in vroeger uitgegeven effecten van de staatsschuld, zodat monetaire kasmiddelen terugvloeiën naar een ander deel van het publiek dat zijn activa in effecten van de schuld afstoot. Andere bewegingen nog, aanvankelijk eenvoudige verschuivingen van de financiële activa van het publiek, bieden nadien de mogelijkheid tot financiering van betalingsstromen waaruit inkomens ontstaan; dit is het geval wanneer inactieve biljetten terugvloeiën naar de kassen van een financiële tussenpersoon die aldus kredietaanvragen kan beantwoorden.

De bij wijze van voorbeeld aangehaalde bewegingen brengen op een bepaald ogenblik een verandering in de structuur van de activa van het publiek met zich: zij verminderen de verplichtingen van een groep financiële tussenpersonen en vergroten die van een andere groep. Zoals hierboven werd beklemtoond (zie blz. 80), doen er zich echter ook bewegingen voor binnen een zelfde groep activa: bij voorbeeld, de omloop van de bankbiljetten, de overschrijvingen van giraal geld bij de banken of bij het Bestuur der Postchecks. In dit opzicht bezitten de passiva van de geldscheppende financiële tussenpersonen die eigenschap dat zij betalingsstromen kunnen spijzen zonder gelijktijdige wijziging van hun globale massa; dit is niet het geval met de verplichtingen van de andere financiële tussenpersonen.

4. Alle financiële tussenpersonen waarvan de verplichtingen tot de activa van het publiek behoren, beleggen de tegenwaarde hiervan. Bij de commentaar van figuur 3 werd de voorstelling van die beleggingen reeds toegelicht. Zij zijn weergegeven in de vorm van kroongedeelten naast het vlak overeenstemmend met de verplichtingen van iedere groep tussenpersonen, d.w.z. de kroon die de activa van het publiek voorstelt. De beleggingen van de tussenpersonen werden aan weerszijden van genoemde kroon aangebracht, aan de binnenkant van de cirkel

VERKLARING DER TEKEN

I. Financiële activa in het bezit van particulieren, bedrijven en ondergeschikte openbare besturen

- Schuldvorderingen op de banken :
 - dadelijk opvraagbare deposito's
 - termijndeposito's, spaarrekeningen en deviezendeposito's
 - tegoeden in obligaties en kasbons
- Tegoeden in chartaal geld :
 - biljetten N.B.B.
 - biljetten en munten van de Schatkist
- Tegoeden in rekening bij het Bestuur der Postcheques
- Tegoeden bij de Algemene Spaar- en Lijfrentekas :
 - spaardeposito's en diverse rekeningen
 - wiskundige reserves van de verzekeringen
- Tegoeden in overheidsobligaties, uitgegeven door de Staat
 - door de parastatale bedrijven en bestuurlijke instellingen
 - door de ondergeschikte besturen
- Schuldvorderingen op het Gemeentekrediet :
 - dadelijk opvraagbare deposito's
 - tegoeden in obligaties en kasbons
- Tegoeden in obligaties en kasbons uitgegeven door de openbare kredietinstellingen
- Wiskundige reserves van de verzekeringen bij publieke instellingen (andere dan de A.S.L.K.)
- Tegoeden bij private spaar- en verzekeringsinstellingen :
 - spaardeposito's
 - deposito's op meer dan twee jaar, wiskundige reserves der verzekeringen en tegoeden in obligaties

II. Markt van het daggeld en van het geld op zeer korte termijn

- 1A** verhandeld in verrekening
- 1B** verhandeld buiten verrekening

III. Rentemarkt

R.M.

IV. Geldmarktbeleggingen

- Daggeld en geld op zeer korte termijn
- Schatkistcertificaten :
 - in het bezit van de N.B.B.
 - op korte termijn, rechtstreeks geplaatst bij banken en bij openbare krediet- en andere instellingen
 - op zeer korte termijn
 - op korte termijn, uitgegeven bij aanbesteding
- Herdisconteerbaar handelspapier en bankaccepten
- Certificaten uitgegeven door het Rentenfonds

V. Beleggingen van de financiële tussenpersonen buiten de geldmarkt

- Deviezentegoeden
- Kredieten aan bedrijven en particulieren
- Obligaties door de overheid uitgegeven (dik gestreept) en leningen op lange termijn van het Gemeentekrediet aan de ondergeschikte besturen (dun gestreept)
- Schuldvordering in rekening op de openbare Schatkist

VI. Benaming van de instellingen

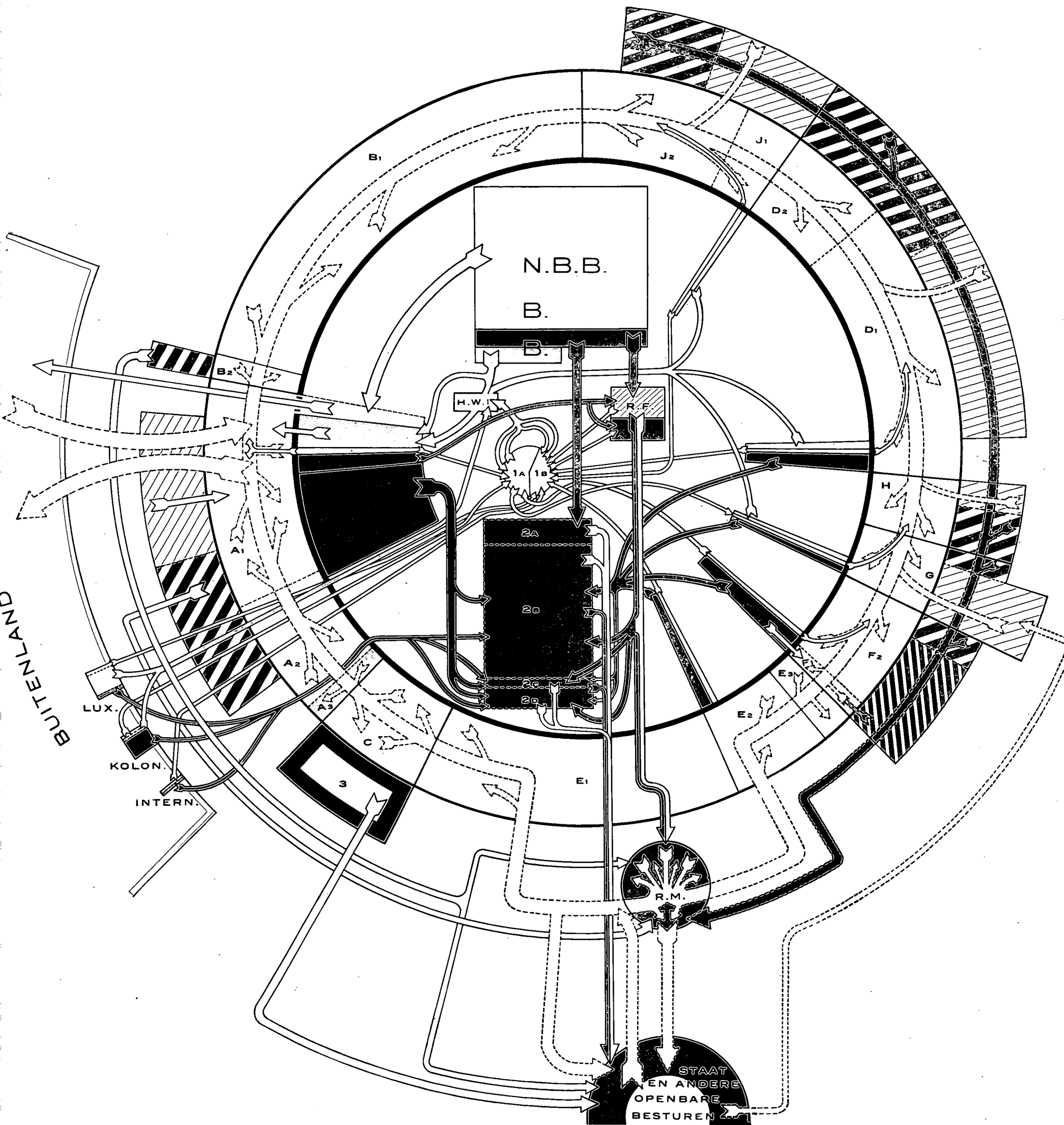
- N.B.B.** Nationale Bank van België
- H.W.I.** Herdiscontering- en Waarborginstituut
- R.F.** Rentenfonds. De gearceerde oppervlakte vertegenwoordigt zijn tegoeden in rekening; de andere, zijn portefeuille overheidspapier.
- LUX.** Luxemburgse financiële instellingen
- KOLON.** Kongolese publieke instellingen
- INTERN.** Internationale instellingen

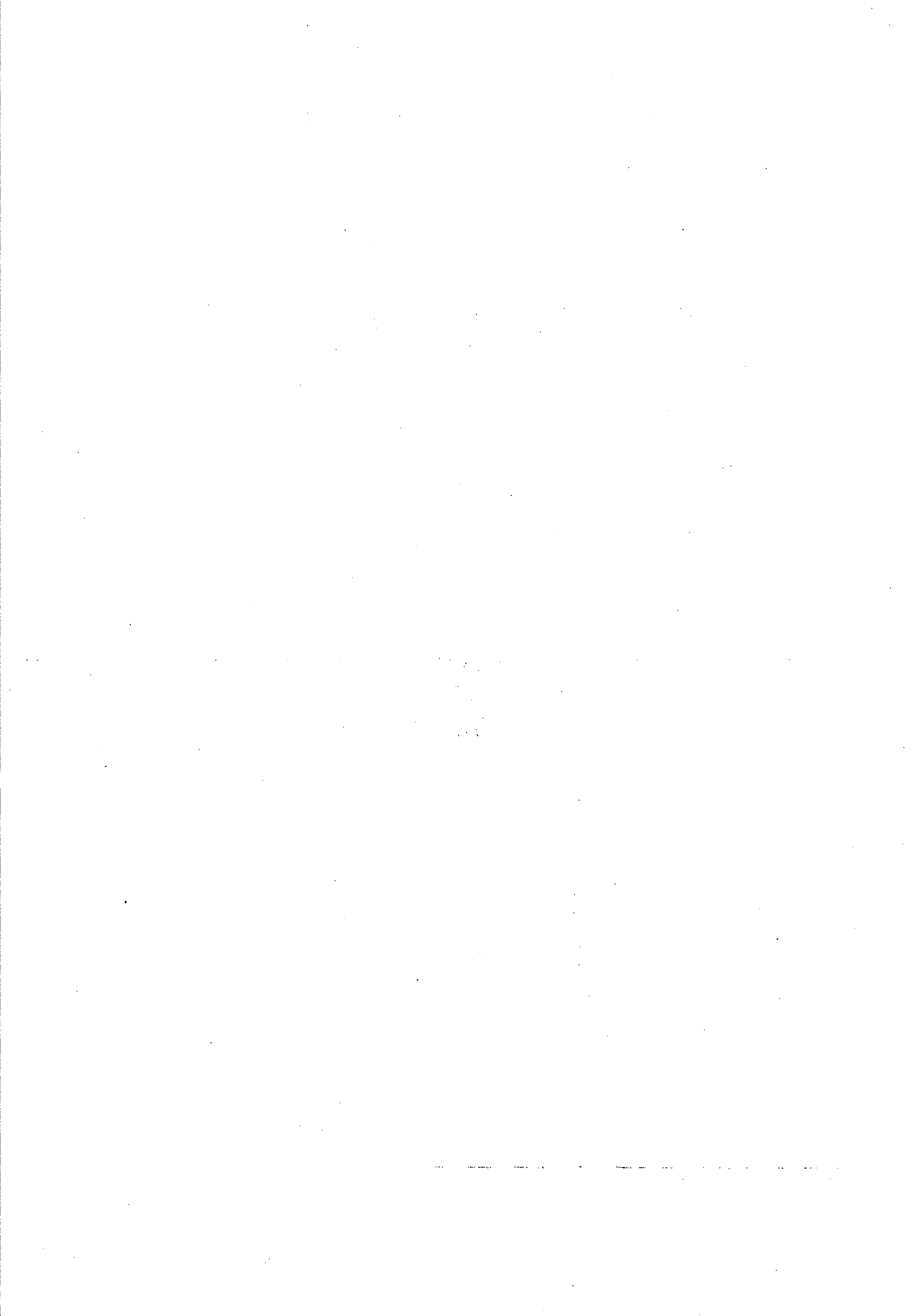
VII. Stroom van de geldschepping

VIII. Stroom van de betalingen binnen of onder de verschillende economische sectoren en wijzigingen in de samenstelling van de financiële activa van het publiek

IX. Andere gekleurde pijlen : geldbewegingen tegen kredietinstrumenten. De pijlen wijzen in de richting van de geldmiddelen, dus van de beleggingen, in omgekeerde richting van de beweging der overgedragen schuldtitels. De aard van deze laatste wordt door de kleuren van de pijlen (zie IV en V hierboven) aangeduid. De breedte van de pijlen is niet evenredig aan het volume der beleggingen. In principe, vertegenwoordigen de voluit getrokken pijlen beleggingen op korte termijn en de gestippelde pijlen beleggingen op lange termijn.

Schaal : gedeelte van de Kronen : 600 vertegenwoordigen ongeveer 90 miljard frank. De andere oppervlakten zijn proportioneel.

wanneer zij op de geldmarkt kunnen verhandeld worden en aan de buitenkant voor de overige beleggingen. De rode kleur werd gebruikt voor de beleggingen in de vorm van kredieten aan bedrijven en particulieren, de blauwe kleur voor de beleggingen in overheidspapier op korte of lange termijn.

Die kleurenfiguur biedt het voordeel dat zij aanleiding geeft tot twee vaststellingen die niet van belang ontbloot zijn. De eerste heeft betrekking op de belangrijkheid van de schuld van bedrijven en particulieren tegenover de financiële tussenpersonen buiten het bankwezen. Deze laatste verschaffen ongetwijfeld een zeer groot deel der externe middelen waaraan de bedrijven en particulieren behoefte hebben. Men kan zich hierover niet met zekerheid uitspreken, vermits men over geen gegevens beschikt betreffende het beroep van deze laatste op de andere economische agenten, d.w.z. de rechtstreekse externe financiering. Beoordeelt men de vraag naar geldleningen vanwege bedrijven en particulieren alleen aan de hand van de cijfergegevens betreffende het bankkrediet, dan krijgt men slechts een onvolledig beeld van die vraag; het risico wordt nog groter, vooral over een korte periode, wanneer de veranderingen van die vraag gemeten worden aan de hand van de bewegingen in de kredietverlening van de Nationale Bank; het bedrag van die kredietverlening is voorgesteld door de rood gekleurde rechthoek boven het middenpunt van de cirkel ⁽⁵⁰⁾.

De tweede vaststelling is de volgende : de verplichtingen van de bedrijven en particulieren tegenover de gezamenlijke financiële tussenpersonen vertegenwoordigen slechts 40 pct. van de schulden die de tegenwaarde vormen van de financiële activa van de bedrijven en particulieren; om dit percentage te bepalen, werd bij de berekening van de totale tegenwaardeschuld een factor in aanmerking genomen die niet in het schema voorkomt : de geconsolideerde vordering van de Nationale Bank op de Staat, ten bedrage van fr. 34 miljard, dit is ca. 30 pct. van de biljettenhoeveelheid. In verband met de inschrijvingen op overheidspapier door de banken (cf. blz. 78) en daarna met de kortlopende beleggingen van de Spaarkas (cf. blz. 82) werd aangetoond hoe een schatkisttekort, via de financiering van een uitgavenstroom, kasmiddelen in handen van het publiek bracht; die middelen voegden zich bij de andere die het publiek niet had afgestoten, of vervingen diegene die het publiek in zijn geheel tegen een niet-monetair financieel actief had verwisseld; gedurende de beschouwde periode spijs de beweging van de kasvoorraden aldus een stroom van overheidsuitgaven, die inkomens schept; bij het einde van de periode zijn de financiële activa van de bedrijven en particulieren toegenomen en de schuld van de Schatkist

⁽⁵⁰⁾ Met betrekking tot de moeilijkheden bij de interpretatie van de verkorte balansen van de circulatiebank, zie inzonderheid voor België : G. Defrance, « Ce que nous enseignent les situations de la Banque Nationale de Belgique », *La Revue de la Banque*, 1952, n° 11, blz. 749-772.

groeide aan, vermits ondersteld wordt dat het overheidspapier door de financiële tussenpersonen bij de uitgifte aangekocht werd en tot dekking van een tekort dient. De nieuwe toestand van de activa en passiva versterkt de liquiditeit van de twee sectoren Bedrijven en particulieren; de liquiditeit van de volkshuishouding in haar geheel verbetert meer dan ingeval de schepping van financiële activa ten bate van bepaalde bedrijven en particulieren als tegenpost een schuldaangroei van andere bedrijven en particulieren zou gehad hebben; verplichtingen van de Schatkist met een zelfde looptijd als die van het publiek scheppen immers een mindere illiquiditeit uit hoofde van de bevoorrechte positie van de Schatkist inzake de financiering van haar vervallende verplichtingen.

5. De samenstelling van de deelschema's legde eveneens de nadruk op de rol van niet-monetaire financiële tussenpersonen. Wanneer zij betalingstekorten van de Schatkist of van bedrijven en particulieren financieren, dragen zij middelen, ingezameld bij bepaalde economische agenten, naar andere agenten over; in de kleurenfiguur zijn die verrichtingen voorgesteld door gekleurde pijlen beantwoordend aan geldbewegingen in ruil voor kredietinstrumenten; getekend in stippellijnen en in rode kleur, stellen zij de langlopende kredieten aan bedrijven en particulieren voor, kredieten die onmiddellijk de bijeengebrachte middelen naar het publiek teruggedrijven via de geldstroom uitgebeeld door de witte pijl; zijn de pijlen in stippellijnen getekend en blauw gekleurd, dan stellen zij langlopende kredieten aan de overheidssector voor, kredieten die eveneens, meestal via de rentenmarkt, de bijeengebrachte middelen naar het publiek terugsturen; zijn de pijlen in volle strepen getrokken, dan weerspiegelen zij de transacties van de tussenpersonen in het geldmarktpapier : meestal hebben die verrichtingen eveneens tot gevolg dat de bijeengebrachte middelen naar het publiek terugvloeien. Aldus vergemakkelijken de niet-geldscheppende tussenpersonen de activering van de bestaande kasmiddelen. Nochtans beperkt zich hun rol hierbij niet : in beginsel kunnen zij eveneens door hun optreden bankbiljetten aantrekken en aan de kassen van de banken overmaken; hiervan zagen wij verscheidene voorbeelden bij de beschrijving van de verrichtingen van de Spaarkas, die als type werd gekozen (cf. figuur 7 en blz. 82 en 83); dergelijke tussenkomst maakt een bijkomende financiering door bankkredieten, d.w.z. een multiplicator-effect van de kasmiddelen, mogelijk. Zelfs wanneer de niet-geldscheppende financiële tussenpersonen slechts de activering van de kasmiddelen bevorderen, nemen zij deel aan de expansieprocessen van de inkomens. Zoals W. L. Smith ⁽⁵¹⁾ verklaart, « wordt een deel van de besparingen, ontstaan tijdens de expansie van het inkomen, naar de tussenpersonen geleid. Die instellingen beleggen op hun beurt

⁽⁵¹⁾ Cf. W. L. Smith, *op. cit.*, blz. 536-537.

de hen toevertrouwde besparingen in leningen en obligaties, waardoor zij een andere fase van de inkomensexpansie helpen financieren. Zolang dit vermenigvuldigingsproces van de inkomensaangroei voortduurt, neemt een deel van de bijkomende besparingen, die in iedere fase ontstaan, de vorm aan van verplichtingen van de tussenpersonen, waardoor hun winstgevende activa in dezelfde mate kunnen toenemen ». Men neemt dus aan dat de beleggingen van de niet-geldscheppende tussenpersonen afgeleide gevolgen hebben : op basis van de inkomensstromen die door de tussenpersonen worden gefinancierd wanneer zij gelden wederuitlenen, ontstaan, vrijwillig of gedwongen, nieuwe individuele besparingen, die opnieuw middelen aan dezelfde tussenpersonen verschaffen; een alleenstaande tussenpersoon heeft des te meer kans zelf van een terugvloeiing te genieten, naarmate hij een monopolie voor het verstrekken van zijn diensten bezit, de vorming van activa bij hem een *conditio sine qua non* is voor elke betaling van inkomen, of eenvoudig dat hij een belangrijke plaats inneemt.

6. De tussenpersonen zijn talrijk, zelfs voor het beheer van één categorie activa. Zoals aangetoond, verplaatsen deze laatste zich volgens betalingsstromen of financiële bewegingen die, per saldo, het bedrag van de verplichtingen van een bepaalde tussenpersoon kunnen wijzigen. Zijn kasmiddelen zullen aangesproken worden. Dit zou eveneens het geval zijn, moesten zijn vooruitzichten inzake netto-ontvangsten onjuist blijken en hij zich door kredietverlening ertoe verbonden had kasmiddelen te verschaffen. Iedere financiële tussenpersoon moet dus voor zijn eigen liquiditeit zorg dragen; hiertoe houdt hij, naast zijn eigen kasmiddelen, kortlopende activa die bovendien via de geldmarkt aan andere tussenpersonen kunnen overgedragen worden.

In de kleurenfiguur zijn die beleggingen voorgesteld door de kroongedeelten die naar de binnenkant van de cirkel zijn gericht en volgens de hoedanigheid van de aangehouden vordering verschillend gekleurd zijn; de betekenis van de kleuren vindt men *sub IV* in het bijschrift; het deviezenbezit van de banken kan buitenlandse geldmarkten, maar niet de binnenlandse geldmarkt, verruimen ⁽⁵²⁾. Het spreekt vanzelf dat de tussenpersonen die de meest liquide activa van het publiek beheren, eveneens diegene zijn die in verhouding tot hun verplichtingen de grootste mobiliseerbare beleggingen aanhouden.

De mechanismen welke door die geldmarktverrichtingen in beweging komen, werden bij de beschrijving van de deelfiguren breedvoerig uiteengezet. Wij zullen hierop niet meer terugkomen, te meer daar een gezamenlijke beschrijving van de werking van

⁽⁵²⁾ Zie in noten ⁽²²⁾ en ⁽²⁶⁾ de toelichting betreffende de grafische voorstelling van dit kenmerk van de dadelijk opeisbare tegoeden op het buitenland.

Voor de grafische voorstelling van de geldmarktverrichtingen in schatkistcertificaten, zie noten ⁽²⁹⁾ en ⁽³⁸⁾.

die markt in een volgend artikel in dit *Tijdschrift* zal worden opgenomen ⁽⁵³⁾.

7. Nochtans zullen wij op die studie enigszins moeten vooruitlopen : om de beschrijving van het gezamenlijke schema te voltooien, dient nog de bijzondere rol van de circulatiebank beklemtoond.

a) Deze laatste is het kanaal waarlangs de betalingen onder de andere tussenpersonen worden afgewikkeld. Wanneer een financiële tussenpersoon een nettovermindering van zijn verplichtingen ondergaat ten voordele van een andere tussenpersoon, moet tussen hen worden afgerekend. Dit kan geschieden door middel van de daggeldmarkt : de tussenpersoon met een betalingstekort zal zijn beleggingen op die markt verminderen en de vrijgemaakte gelden zullen aan de tussenpersoon met een overschot worden overgedragen door overschrijving van de ene rekening op de andere in de boeken van de circulatiebank. Die overschrijving is het kanaal waarlangs financiële activa zich verplaatsen; in de kleurenfiguur zijn die bewegingen schematisch door pijlen in oranje kleur voorgesteld. Volstaat die onttrekking van middelen aan de geldmarkt niet, dan zal de deficitaire financiële tussenpersoon zijn rekening bij de circulatiebank moeten spijzen; hiertoe zal hij aan deze laatste rechtstreeks of via het Herdiscontering- en Waarborginstituut of het Rentenfonds een mobiliseerbare vordering afstaan : tegoeden op het buitenland, handelswissels of overheidspapier ⁽⁵⁴⁾; de aldus gevormde kasmiddelen zullen in de boeken van de Bank worden overgeschreven op de rekening van de financiële tussenpersoon met een overschot; deze tussenpersoon zal voor die middelen een winstgevende belegging trachten te vinden.

In dit stadium beschikken de tussenpersonen buiten de circulatiebank, in hun geheel beschouwd, over een kasoverschot; zij hebben immers het totale bedrag van hun beleggingen op de geldmarkt, op de andere kapitaalmarkten of op de buitenlandse markten vermindert; de circulatiebank is voor het nodige bedrag in hun plaats getreden. Volgens de wijze waarop zij hun nieuwe kasmiddelen zullen beleggen, zal de tussenkomst van de circulatiebank slechts zuiver tijdelijk geweest zijn — om de afrekening onder tussenpersonen te vergemakkelijken — of zich voortzetten en tot grondslag van een expansie der activa van het publiek dienen.

⁽⁵³⁾ De voltooiing van deze bijdrage ondervond grote vertraging. De kleurenfiguur was reeds in november ter perse, toen de markt van het daggeld en van het geld op zeer korte termijn werd hervormd; die hervorming voorzag o.m. de oprichting van één enkele markt in de plaats van de vroegere scheiding tussen verrekenende en niet-verrekenende instellingen. Hiermee kon geen rekening gehouden worden en het onderscheid is in het schema en in het bijschrift nog merkbaar; nochtans zijn de mechanismen die erin worden voorgesteld, nog volkomen actueel indien de lezer de scheiding tussen 1A en 1B van de cirkel die het daggeld voorstelt, wil uitwissen. Dit werd reeds in noot ⁽²⁸⁾ aangestipt.

⁽⁵⁴⁾ Wat de tussenkomst van het Rentenfonds betreft, wordt, bij voorbeeld, verondersteld dat het zijn activa in rekening bij de Bank vermindert. De verruimende invloed hiervan is dezelfde als die van een beroep van het Fonds op de voor-schotten van de Bank.

1° Het eerste geval is dat waarin de tussenpersonen van de centrale bank de vorderingen terugnemen die één onder hen aan de bank heeft afgestaan : de toestand bestaande vóór de overschrijving onder tussenpersonen wordt hersteld ⁽⁵⁵⁾ : de financiële activa van het publiek hebben zich verplaatst, maar hun totaalbedrag blijft ongewijzigd; de beleggingen van de financiële tussenpersonen (exclusief de centrale bank) hebben zich verplaatst, maar hun totaalbedrag blijft ongewijzigd.

Dit geval kan aan de hand van het schema met een voorbeeld worden geïllustreerd. Stel dat het publiek op kasbons van een openbare kredietinstelling inschrijft door middel van bankdeposito's; dat de banken, om aan de opvragingen het hoofd te bieden, deviezen aan de centrale bank moeten afstaan en dat, ten slotte, de openbare instelling de opbrengst van haar uitgifte aanwendt tot aankoop van handelspapier bij het Herdiscontering- en Waarborginstituut, dat zijn herdiscontering bij de Nationale Bank vermindert. In het schema krijgt men : een inkrimping van A1 (opvraging van deposito's), een gelijke vermindering van het tegenoverliggende groene kroongedeelte (afstand van deviezen aan de Bank), een overeenstemmende aangroei van de rechthoek in groene kleur *N.B.B.* (deviezenaankoop), daarna een gelijke aangroei van *G* (inschrijving op kasbons) en daartegenover een vermeerdering van het rode kroongedeelte naar het middenpunt toe (aankoop van handelspapier bij het H.W.I.) en, ten slotte, een inkrimping van de rechthoek in rode kleur *N.B.B.* (vermindering van de herdiscontering van het H.W.I.).

Het optreden van de Bank was tijdelijk : bij het einde van de verrichting zijn haar activa gewijzigd, doch het totaalbedrag ervan bleef onveranderd.

Terloops zij opgemerkt dat in dit voorbeeld de geldmarktbeleggingen van de financiële tussenpersonen, exclusief de centrale bank, ten nadele van hun buitenlandse tegoeden zijn vermeerderd. Deze opmerking toont duidelijk hoe omzichtig dient omgegaan met ontleding die diagnoses vooropstellen op grond van de geldmarktbeleggingen.

2° In het tweede geval gebruiken de tussenpersonen hun overtollige kasmiddelen voor nieuwe binnenlandse kredietverlening; het heeft geen belang of die kredieten op de geldmarkt verhandelbaar zijn of niet; alle andere omstandigheden gelijk blijvend, zal een proces van geldexpansie tot ontwikkeling komen en de financiële activa van het publiek doen toenemen; de tussenkomst van de centrale bank zal een blijvend karakter hebben.

Laten wij, ter verduidelijking van dit geval, het voorgaande voorbeeld nemen, maar wij veronderstellen ditmaal dat de openbare kredietinstelling, die kasbons plaatste, nieuwe kredieten op lange termijn aan bedrijven verleent; deze laatste laten

⁽⁵⁵⁾ Het spreekt vanzelf dat het geen eigenlijke « terugneming » betreft : het gaat niet om dezelfde vordering; het zijn de globale bedragen van de verrichtingen die men moet beschouwen.

het bedrag van hun lening op de bankrekeningen van hun leveranciers storten. Redeneert men op het schema, zoals hierboven, dan zou men vaststellen dat op het einde van de verrichting *G* vergroot is evenals de daartegenoverliggende in rood gearceerde oppervlakte; A1 blijft echter ongewijzigd; nochtans verminderde de daartegenoverliggende groene gekleurde oppervlakte, maar als tegenpost daarvan breidde de groene rechthoek *N.B.B.* zich uit; de banken bezitten overtollige kasmiddelen die op het schema niet zijn weergegeven; de expansiebeweging kan zich voortzetten totdat de gebruikelijke verhoudingen tussen de kasmiddelen en de verplichtingen van de tussenpersonen hersteld zijn ⁽⁵⁶⁾.

Ook in dit tweede voorbeeld vond een uitgaanstroom plaats en de activa van het publiek namen uitbreiding zonder dat de financiële tussenpersonen hun beleggingen op de geldmarkt vermeerderden; het ging hier echter om een alleenstaande verrichting; naarmate de overtollige kasoverschotten zullen worden aangewend, zullen verhandelbare beleggingen op de geldmarkt gedaan worden, vermits de tussenpersonen op hun eigen liquiditeit moeten letten.

Van de twee hierboven beschouwde gevallen, heeft het eerste natuurlijk betrekking op een stagnerende conjunctuur, terwijl het tweede op het financiële vlak een gunstige conjunctuurontwikkeling en een hiermee gepaard gaande toenemende geldvraag weerspiegelt.

b) De centrale bank bezit eveneens het grootste deel van de goud- en deviezenreserves. Of een tekort met het buitenland te wijten is aan lopende verrichtingen of aan financiële arbitrageverrichtingen, het leidt tot een afvloeiing van financiële activa van het publiek. Op het gekleurde schema zullen de doorlopende kroon en daartegenover de oppervlakten van de tegoeden op het buitenland inkrimpen. Deze mechanismen werden bij figuur 1 toegelicht. De banken zullen zich deviezen bij de centrale bank moeten aanschaffen. Hiertoe kunnen zij hun kasmiddelen aanwenden, in het geval dat deze zouden gestijfd zijn door de binnengekomen biljetten die het publiek aan de bankklokken tegen deviezen ruilde; op het schema zou tegenover een verkleining van B1 een even grote vermindering van de groene oppervlakte *N.B.B.* staan. Of wel — of daarenboven — zullen deposito's bij de banken zelf worden opgevraagd en zullen deze zich bij de centrale bank

⁽⁵⁶⁾ De activa van de centrale bank vormen dus niet alleen de tegenwaarde van activa van het publiek — hier de uitgegeven biljetten — maar ook van kasmiddelen in rekening van de financiële tussenpersonen. Dat is één der redenen waarom de tegoeden van de Bank in het schema afzonderlijk voorkomen, en niet tegenover de verplichtingen t.o.v. het publiek. De tweede reden is dat de vorming van de kasvoorraden in biljetten een verkrapping van de geldmarkt veroorzaakt waardoor de financiële tussenpersonen zich tot de Bank moeten wenden; we zullen hierop weldra terugkomen.

In dat opzicht werd het schema derwijze opgevat dat het de werking van de centrale bank op de voorgrond plaatst; het « bevroren » gedeelte van haar activa, d.i. de geconsolideerde schuldvordering op de Staat, die de definitieve tegenwaarde vormt van een belangrijk gedeelte van de biljettenhoeveelheid, werd niet voorgesteld.

deviezen aanschaffen tegen afgifte van mobiliseerbare activa; op het schema zal tegenover de inkrimping van A1 een gelijkwaardige vermindering van één der tegenliggende delen van de kroon staan, bij voorbeeld van het rode deel; de activa van de Bank zullen een verandering ondergaan : op het schema, inkrimping van de groene rechthoek gepaard met een gelijkwaardige uitbreiding van de rode rechthoek.

Deze laatste ontwikkeling komt tot uiting in een teruggang van de beleggingen der financiële instellingen (exclusief de centrale bank) op de geldmarkt.

c) De centrale bank is ook de voornaamste uitgeefster van biljetten. Wanneer de betalingsstromen in de sectoren Bedrijven en particulieren uitmonden bij de eenheden die hun kastegoeden aanhouden in biljetten, dan verminderen de verplichtingen van bepaalde financiële tussenpersonen, alle overige omstandigheden gelijk blijvend; hiervan werden o.m. bij de bespreking van de figuren 2 en 4 voorbeelden aangehaald. Die tussenpersonen zien zich verplicht aan de centrale bank mobiliseerbare activa over te dragen om de vraag van het publiek naar biljetten te kunnen beantwoorden; de voorkeur voor biljetten, waarvan de relatieve belangrijkheid werd onderstreept, vermindert de middelen van de gezamenlijke financiële tussenpersonen, exclusief de centrale bank; zij veroorzaakt een inkrimping van hun beleggingen op de geldmarkt of op andere markten.

Zoals in het hierboven, onder a) 2°, omschreven geval van opgaande conjunctuur, behoudt de Bank haar toegenomen activa zolang de biljettenvoorraden ongewijzigd blijven; doch in dit geval oefent de tussenkomst van de Bank geen gunstige invloed uit op de kaspositie van de andere financiële tussenpersonen; in het andere geval voedden de kasoverschotten, door uitwisseling onder de tussenpersonen, een reeks betalingsstromen die een expansie van de

activa van het publiek teweegbrachten; dit laatste verschijnsel zal zich niet voordoen in geval van omzetting van activa in biljetten; blijft niettemin de gemiddeld omloopsnelheid der biljetten constant, dan zal de toeneming van die kasmiddelen een verruiming van de uitgavenstromen weerspiegelen.

Die omzetting van activa in biljetten veroorzaakt meestal een inkrimping van de geldmarktbeleggingen of een vermindering van de middelen die het Bestuur der Postchecks aan de Schatkist doorgeeft. De tussenkomst van de centrale bank oefent een compenserende invloed uit.

Zoals bekend, beperkt deze laatste zich daarom niet tot een louter passieve rol. Vermits de financiële tussenpersonen niet buiten de Bank om kunnen, zal deze laatste de voorwaarden waarop haar geldpolitiek berust kunnen opdringen.

d) De centrale bank handelt ook op eigen initiatief of in samenwerking met de andere monetaire overheden. Dit is het geval met de open-marktverrichtingen; hun mechanismen werden bij figuur 9 beschreven (cf. blz. 86).

*
**

Het is duidelijk dat in de dagelijkse werkelijkheid alle hierboven beschreven processen dooreenvloeien en elkaar aanvullen of vernietigen. Zij vormen zowel de weerspiegeling van de bewegingen die door de beslissingen van de economische agenten ontstaan als één der determinanten van die beslissingen.

Ons doel was de mechanismen te beschrijven : om het te bereiken moesten wij wel vooreerst een geheel waarvan alle bestanddelen onderling afhankelijk zijn, broksgewijze ontleden; het synthetische schema, hoe ingewikkeld ook, laat de werkelijkheid beter tot haar recht komen.

LITERATUUR BETREFFENDE DE MONETAIRE EN FINANCIËLE TOESTAND VAN BELGIE

Onderstaande literatuuropgave sluit aan bij diegene die wij gepubliceerd hebben in ons Januari-nummer 1960 van het *Tijdschrift*. Er weze opgemerkt dat in deze literatuuropgave noch de verslagen van de verschillende instellingen, noch de statistische bronnen zijn overgenomen.

1. GELD- EN BANKWEZEN

De nieuwe wetgeving ter bevordering van de economische expansie : 1. De economische expansie in industrie en ambacht. 2. Nieuwe fiscale bepalingen. 3. De kredietverlening aan de middenstand. (*Kredietbank, Brussel, 1959, versch. blz.*)

HAYES A., Monetary Policy and the Balance of Payments. (*Federal Reserve Bank of New York, Monthly Review, New York, LXI, n° 12, december 1959, blz. 191-195.*)

2. NATIONAAL INKOMEN - SPAARWEZEN - INVESTERINGEN

BOLLE de BAL M., Opvoering van de productiviteit of economische expansie? (*Arbeidsblad, Brussel, LX, n° 12, december 1959, blz. 1.639-1.652.*)

BUCHDAHL W., U.S. Investment in Common Market Shows Growing Trend. (*Belgian Trade Review, New York, XV, n° 1, januari 1960, blz. 10-12.*)

De Belgische obligatiemarkt in 1959. (*Weekberichten van de Kredietbank, Brussel, XV, n° 4, 23 januari 1960, blz. 29-33.*)

Nationaal produkt, nationaal inkomen en nationale uitgaven in Belgisch-Kongo in 1958. (*Tijdschrift van de Centrale Bank van Belgisch-Kongo en van Ruanda-Urundi, Brussel, VIII, n° 11, november 1959, blz. 411-441.*)

Private and Public Investments in Belgium Expected to Climb and Spear Economy in 1960. (*Belgian Trade Review, New York, XV, n° 2, februari 1960, blz. 20-21.*)

RINGOOT L., Mesures tendant à favoriser les investissements privés. (*Ministère des Finances, Bulletin de Documentation, Brussel, n° 12, december 1959, blz. 5-33.*)

STASSART J., Investissements, logements, population. (*Expériences, Luik, IV, n° 3-4, 1959, blz. 284-332.*)

VAN WATERSCHOOT J., L'encouragement des investissements industriels par l'Etat. (*Revue pratique des questions commerciales et économiques, Luik, n° 4, december 1959, blz. 2-6.*)

4. BEGROTING EN OPENBARE FINANCIËN

Analyse économique et fonctionnelle des dépenses de l'Etat en Belgique, aux Pays-Bas et au Luxembourg, 1957-1958-1959. (*Union douanière néerlando-belgo-luxembourgeoise, Brussel, 1959, 40 blz.*)

De Congoese overheidsfinanciën (I. en II.). (*Tijdschrift van de Centrale Bank van Belgisch-Kongo en van Ruanda-Urundi, Brussel, VIII, n° 12, december 1959, blz. 461-472, IX, n° 1, januari 1960, blz. 1-11.*)

DE RIDDER V., De hervorming van het Belgische belastingstelsel. (*Socialistische Standpunten, Brussel, VI, n° 6, blz. 481-501.*)

L'évolution des budgets de l'Etat de 1949 à 1958. (*Ministère des Finances, Brussel, 1959, 45 blz.*)

OLEFFE A., De fiscale hervorming. (*De Gids op Maatschappelijk Gebied, Brussel, LI, n° 2, februari 1960, blz. 163-171.*)

7. INTERNATIONALE FINANCIËLE VERRICHTINGEN

ERREZERO, Les mouvements de capitaux en Europe occidentale. (*Bancaria, Rome, XV, n° 12, december 1959, blz. 1.403-1.416.*)

HAYES A., Monetary Policy and the Balance of Payments. (*Federal Reserve Bank of New York, Monthly Review, New York, LXI, n° 12, december 1959, blz. 191-195.*)

MOLLE L., Dévaluations apparentes et dévaluations réelles de quelques monnaies occidentales, de 1914 à 1959 (janvier). (*La Revue de la Banque, Brussel, XXIV, n°s 1-2, 1960, blz. 13-35 en 146-162.*)

Overzicht van de internationale financiële organisaties en instellingen. (*Mededelingen van de N.V. Bank voor Nederlandsche Gemeenten, Den Haag, n° 2, februari 1960, blz. 1-32.*)

ROSSI L., Alcuni problemi di politica economica messi in evidenza dalla convertibilità monetaria. (*Giornale degli Economisti e Annali di Economia, Padova, XVIII, n°s 7-8, juli-augustus 1959, blz. 373-388.*)

SCOTT F., What should be done about the Sterling Area? (*Bulletin of the Oxford University Institute of Statistics, Oxford, XXI, n° 4, november 1959, blz. 213-251.*)

The Disappearance of the Dollar Gap. (*Midland Bank Review, Londen, februari 1960, blz. 8-15.*)

The Problem of Convertibility and International Liquidity. (*Banco di Roma, Rome, XIV, n° 1, januari 1960, blz. 5-20.*)

TRIFFIN R., Improving World Liquidity. (*The Banker, Londen, n° 407, januari 1960, blz. 13-22.*)

9. EUROPESE INTEGRATIE

BUCHDAHL W., U.S. Investment in Common Market Shows Growing Trend. (*Belgian Trade Review, New York, XV, n° 1, januari 1960, blz. 10-12.*)

DAVIN L., Marché commun, croissance économique et dimension des entreprises. (*Meunerie belge, Brussel, LV, n° 37, november 1959-februari 1960, blz. 9-18.*)

HALD M., Social Charges in the E.E.C. Countries :
Some Economic Aspects. (*Economia Internazionale*,
Genova, XII, n° 4, november 1959, blz. 677-696.)

La zone de libre-échange. (*Chronique de Politique*
étrangère, *Brussel*, XII, n°s 5-6, september-novem-
ber 1959, blz. 569-921.)

MARJOLIN M., Pour une politique économique com-
mune. (*Revue du Marché commun*, *Parijs*, n° 19,
november 1959, blz. 393-396.)

STEINBERG R., L'adaptation des entreprises belges
au Marché Commun. (*Organisation scientifique*,
Brussel, XXXIV, n° 2, februari 1960, blz. 29-34.)

The European Common Market and Free Trade
Area. (*Institute of Bankers*, *Londen*, 1958, 79 blz.)

VAN DEN WILDENBERG W., Het landbouwkrediet
in de Euromarkt. (*Economie*, *Tilburg*, XXIV, n° 4,
januari 1960, blz. 192-208.)

10. ALGEMEEN

AMEYE L., Périls et promesses de l'économie congo-
laise. (*Synthèses*, *Brussel*, XIV, n°s 163-164, decem-
ber 1959-januari 1960, blz. 96-105.)

BOURCIER de CARBON L., La garantie des investis-
sements étrangers, son importance et ses pro-
blèmes, dans les perspectives d'une coopération
eurafricaine. (*Bulletin mensuel de la Banque*
Centrale des Etats de l'Afrique Equatoriale et du
Cameroun, *Parijs*, n° 42, januari 1960, blz. 10-26.)

HENRY L., La recherche appliquée. (*Industrie*,
Revue de la Fédération des Industries belges,
Brussel, XIV, n° 1, januari 1960, blz. 2-9.)

TREMPONT J., La politique de développement
régional en Belgique. (*Revue du Marché commun*,
Parijs, n° 21, januari 1960, blz. 26-30.)

ECONOMISCHE WETGEVING

Deze rubriek bevat de wetten, besluiten en andere officiële bekendmakingen die van bijzonder belang zijn voor 's lands algemene economie en via het Belgisch Staatsblad werden afgekondigd in de loop van de maand aan deze van de publikatie van ons Tijdschrift voorafgaand.

Alleen de gewichtigste wetten en besluiten hebben wij « in extenso » overgenomen. Voor de andere wetteksten volstaat een eenvoudige vermelding, desnoods door een verklarende nota verduidelijkt.

Om het naslaan ervan te vergemakkelijken, hebben wij bovenbedoelde documentatie in de volgende rubrieken ondergebracht :

- I. — *Algemene economische wetgeving*
- II. — *Overheidsfinanciën (incl. begrotingswetten), munt-, bank- en financiële wetgeving*
- III. — *Landbouw*
- IV. — *Nijverheid*
- V. — *Arbeid*
- VI. — *Binnenlandse handel*
- VII. — *Buitenlandse handel*
- VIII. — *Verkeerswezen*
- IX. — *Prijzen en lonen*
- X. — *Sociale wetgeving (pensioenen, sociale verzekeringen en diverse sociale voordelen)*
- XI. — *Oorlogsschade*

I. — ALGEMENE ECONOMISCHE WETGEVING

Ministerieel besluit van 21 december 1959

waarbij een halfjaarlijkse statistiek van de bij sommige handelaars in kolen bestaande voorraden huisbrandkolen wordt voorgeschreven (Staatsblad, 18 januari 1960, blz. 299).

Ministerieel besluit van 26 januari 1960

genomen bij toepassing van artikel 2 van het koninklijk besluit van 30 december 1959 betreffende het aanleggen van voorraden van vaste minerale brandstoffen (Staatsblad, 16 februari 1960, blz. 957).

Ministerieel besluit van 28 januari 1960

tot uitvoering van het koninklijk besluit van 30 december 1959 nopens de in- en uitvoermarkten van vaste minerale brandstoffen (Staatsblad, 30 januari 1960, blz. 586).

Koninklijk besluit van 1 februari 1960

tot wijziging van het besluit van de Regent van 2 juli 1949 betreffende de staatstussenkomst inzake toelagen voor het uitvoeren van werken door de

provincies, gemeenten, verenigingen van gemeenten, commissies van openbare onderstand, kerk-fabrieken en verenigingen van polders of van wateringeng (Staatsblad, 23 februari 1960, blz. 1.148).

Koninklijk besluit van 3 februari 1960

Stichting van de instelling van openbaar nut « Nationale Stichting voor de Financiering van het Wetenschappelijk Onderzoek » (Staatsblad, 6 februari 1960, blz. 748).

Artikel 1. — De stichting van de instelling van openbaar nut « Nationale Stichting voor de Financiering van het Wetenschappelijk Onderzoek » wordt goedgekeurd.

Art. 2. — De bij dit besluit gevoegde statuten van deze instelling worden goedgekeurd.

Nationale Stichting voor Financiering van het Wetenschappelijk Onderzoek.

Artikel 1. — De inrichting wordt genoemd « Nationale Stichting voor de Financiering van het Wetenschappelijk Onderzoek ».

Zij heeft haar zetel te Brussel of in een gemeente van de Brusselse agglomeratie.

Art. 2. — De inrichting heeft tot doel het vergemakkelijken van de financiering van het wetenschappelijk onderzoek in België door middel van gelden die zij onder welke vorm ook zal kunnen verkrijgen en die met dit doel ter beschikking van de regering zullen worden gesteld.

Art. 3. — De inrichting wordt beheerd en vertegenwoordigd door een raad van beheer bestaande uit negen leden. De raad van beheer bestaat, voor de eerste maal, uit leden van het

bureau van de Nationale Raad voor Wetenschapsbeleid, opgericht bij koninklijk besluit van 16 september 11. (...).

.....
Art. 4. — De raad van beheer verkiest onder zijn leden een voorzitter en één of twee ondervoorzitters.

De voorzitter van de raad van beheer treft op eigen gezag alle dringende maatregelen mits de raad van beheer daarvan op de hoogte te brengen in zijn eerstvolgende vergadering.

Hij kan zich, bij afwezigheid of belet, door een ondervoorzitter laten vervangen.

.....
Art. 9. — De comptabiliteit van de inrichting staat onder toezicht van een commissaris, door de raad van beheer benoemd voor een hernieuwbare termijn van zes jaar.

Art. 10. — De commissaris maakt jaarlijks een verslag op dat hij aan de raad van beheer voorlegt.

Koninklijk besluit van 3 februari 1960

tot bepaling van de gewesten met structurele werkloosheid, in uitvoering van artikel 2, § 3, a), der wet van 15 juli 1959, tot tijdelijke wijziging van het aanslagregime der meerwaarden met het oog op de bevordering van de beleggingen (Staatsblad, 13 februari 1960, blz. 863).

Artikel 1. — Voor de toepassing van artikel 2, § 3, a), der wet van 15 juli 1959 tot tijdelijke wijziging van het aanslagregime der meerwaarden met het oog op de bevordering van de beleggingen, worden als gewesten met structurele werkloosheid beschouwd, voor een periode gaande tot 31 december 1962, de bestuurlijke arrondissementen waarvan het percentage der mannelijke volledig werklozen in verhouding tot de bezoldigde mannelijke bevolking hoger is gelegen dan het gemiddelde voor het Rijk, zowel gedurende de maand mei 1953 als gedurende de maand mei 1957.

Art. 2. — Beantwoorden aan de criteria voorzien bij artikel 1, de bestuurlijke arrondissementen van :

Diksmuide, Veurne, Tielt, Oostende, Ieper, Brugge, Roeselare (provincie West-Vlaanderen);

Eeklo, Sint-Niklaas, Gent, Dendermonde, Aalst, Oudenaarde (provincie Oost-Vlaanderen);

Antwerpen, Mechelen, Turnhout (provincie Antwerpen);

Leuven (provincie Brabant);

Aat, Doornik (provincie Henegouwen).

Ministerieel besluit van 10 februari 1960

houdende erkenning van zekere financiële organismen in toepassing van de wetten van 17 en 18 juli 1959 (Staatsblad, 22 februari 1960, blz. 1.123).

II. — OVERHEIDSFINANCIËN (INCL. BEGROTINGSWETTEN), MUNT-, BANK- EN FINANCIËLE WETGEVING

Koninklijk besluit van 9 december 1959

betreffende de afschaffing van gedeelten van een frank in de comptabiliteit van het Ministerie van Landbouw en in de onder de Minister van Landbouw ressorterende openbare instellingen (Staatsblad, 29 januari 1960, blz. 553).

Wet van 11 december 1959

betreffende de heffing van sommige accijnzen bij invoer (Staatsblad, 20 februari 1960, blz. 1.098).

Koninklijk besluit van 25 december 1959

betreffende het accijnsregime van vloeibaar aardgas en van andere vloeibare koolwaterstofgassen (Staatsblad, 9 januari 1960, blz. 122).

Koninklijk besluit van 30 december 1959

tot wijziging van het Wetboek der met het zegel gelijkgestelde taksen (Staatsblad, 1-2 januari 1960, blz. 4).

Ministerieel besluit van 31 december 1959

houdende wijziging van het ministerieel besluit van 9 november 1957 betreffende de uitgifte van schatkistcertificaten bestemd tot dekking van de bankpassiva (Staatsblad, 11 januari 1960, blz. 157).

Artikel 1. — Artikel 3 van het ministerieel besluit van 9 november 1957 betreffende de uitgifte van schatkistcertificaten bestemd tot dekking van de bankpassiva wordt vervangen door volgende tekst :

« De in vertegenwoordiging van groep « B » te creëren certificaten hebben ongeveer vier maanden looptijd.

» Van 1 januari 1960 af en zolang de officiële discontovoet toegepast door de Nationale Bank van België voor de geaccepteerde bij een bank gedomicileerde wissels op 4 pct. vastgesteld blijft, worden de certificaten van de groep « B » uitgegeven of op hun vervaldag vernieuwd tegen de rentevoet van drie vijfenzeventig procent (3,75 pct.) 's jaars.

» Deze interest is vooruit betaalbaar. »

Ministerieel besluit van 4 januari 1960

tot regeling van de accijnsheffing op vloeibaar aardgas en op andere vloeibare koolwaterstofgassen (Staatsblad, 9 januari 1960, blz. 124).

Ministerieel besluit van 4 januari 1960

houdende wijziging van het ministerieel besluit van 1 september 1952 waarbij uitstel wordt verleend voor de betaling van de accijnzen (Staatsblad, 9 januari 1960, blz. 136).

Ministerieel besluit van 5 januari 1960

tot wijziging van het ministerieel besluit van 20 maart 1956 tot inrichting van de tewerkstelling der werklozen door de provincies, de gemeenten en de openbare instellingen (Staatsblad, 26 januari 1960, blz. 465).

Koninklijk besluit van 12 januari 1960

betreffende een tweede door het Wegenfonds, onder 's Rijks waarborg, te sluiten lening, groot DM 60 miljoen (Staatsblad, 15 januari 1960, blz. 232).

Artikel 1. — Het Wegenfonds wordt ertoe gemachtigd een tweede lening aan te gaan nominaal groot zestig miljoen Deutsche mark (DM. 60.000.000) of van hun equivalent in dollars der Verenigde Staten van Amerika.

Art. 3. — De lening rent tegen 5 $\frac{3}{4}$ pct. 's jaars, te rekenen vanaf 15 januari 1960 (...).

Art. 4. — De lening is vertegenwoordigd door toonderobligaties, voorzien van dertig halfjaarlijkse rentecoupons betaalbaar op 15 januari en op 15 juli van ieder jaar, van 15 juli 1960 tot 15 januari 1975. Deze obligaties bedragen hetzij nominaal 10.000 Deutsche mark of het equivalent in dollars der Verenigde Staten van Amerika, hetzij nominaal 2.500 dollar der Verenigde Staten van Amerika of het equivalent in Deutsche marken, die twee equivalenten berekend zijnde tegen de gemiddelde koers van de dollar der Verenigde Staten van Amerika genoteerd op de beurs van Frankfort op 15 januari 1960.

Art. 5. — De lening is aflosbaar a pari van de nominale waarde in acht gelijke jaarlijkse tranches, betaalbaar op 15 januari van ieder der jaren 1968 tot 1975.

Art. 6. — De betaling van de interesten en de terugbetaling van het kapitaal geschieden, naar keuze van de houders, in Deutsche marken of in hun equivalent in dollars der Verenigde Staten van Amerika, tegen de gemiddelde koers van de U.S.-dollar genoteerd op de beurs van Frankfort op 15 januari 1960.

De houder die de betaling kiest in de andere valuta dan die waarin de obligaties die hij bezit zijn uitgedrukt, moet die keuze, ten laatste één maand vóór elke vervaldag van interest of aflossing, aan een van de twee met de financiële dienst van de lening belaste instellingen betekenen.

Art. 8. — De betaling van de coupons en de terugbetaling van de obligaties worden door de Staat gewaarborgd.

Art. 9. — De interesten en de terugbetalingspremie van de obligaties zijn vrijgesteld van alle tegenwoordige en toekomstige zakelijke belastingen en taksen ten bate van de Staat, de provincies en de gemeenten.

Koninklijk besluit van 23 januari 1960

tot wijziging van het koninklijk besluit van 11 maart 1953 houdende verhoging der overdrachttaks bij de invoer (Staatsblad, 29 januari 1960, blz. 543).

Wet van 26 januari 1960

betreffende de taksen op de toestellen voor het ontvangen van radio-omroepuitzendingen (Staatsblad, 6 februari 1960, blz. 726).

Koninklijk besluit en ministerieel besluit van 26 januari 1960

betreffende de uitgifte van de 5,25 pct.-lening 1960-1970 (Staatsblad, 28 januari 1960, blz. 494-496).

Artikel 1. — Onze Minister van Financiën wordt ertoe gemachtigd om onder de door hem vast te stellen voorwaarden een binnenlandse lening op tien jaar, genaamd « 5,25 pct.-lening 1960-1970 », uit te geven.

Art. 2. — De lening is vertegenwoordigd door toonderobligaties groot 1.000, 5.000, 10.000, 50.000 en 100.000 frank, rentend tegen 5,25 pct. 's jaars, met ingang van 8 februari 1960.

Art. 4. — De lening wordt afgelost van het derde jaar af, overeenkomstig onderstaande modaliteiten.

Een jaarlijkse dotatie van 3,50 pct. van het uitgegeven nominaal kapitaal wordt aangewend tot de aflossing; zij begint te lopen van 8 februari 1962 af en wordt ieder jaar vermeerderd met de renten van de afgeloste kapitalen.

De aflossingsdotaties worden ter beschikking van de Amortisatiekas gesteld op 8 februari van elk der jaren 1962 tot 1969.

Deze dotaties dienen tot wederinkoop van de obligaties tegen koersen die het pari niet overschrijden.

Bij koersstijging boven het pari worden de wederinkopen opgeschort en het uit dien hoofde op 1 januari van een der jaren 1963 tot 1969 beschikbaar gebleven dotatiebedrag wordt aangewend tot terugbetaling a pari, op 8 februari daaropvolgend, van door uitloting aan te wijzen obligaties.

De niet vóór 8 februari 1970 afgeloste obligaties zijn op deze datum terugbetaalbaar a pari van hun nominale waarde.

Art. 5. — De bij artikel 4 bepaalde uitlotingen geschieden op 20 januari of op de eerstvolgende werkdag, indien de voornoemde datum een wettelijke feestdag of een zaterdag is.

Art. 6. — De renten en de terugbetalingspremie van de obligaties zijn vrijgesteld van alle om het even welke huidige en toekomstige zakelijke belastingen en taksen, ten bate van de Staat, de provincies en de gemeenten.

**

Artikel 1. — De openbare inschrijving op de obligaties van de 5,25 pct.-lening 1960-1970 wordt opengesteld op 1 februari 1960; zij wordt afgesloten op 15 februari 1960. Aan de inschrijving mag echter vóór laatstgemelde datum een einde worden gesteld.

Art. 3. — De uitgifteprijs wordt vastgesteld op fr. 1.000 netto voor fr. 1.000 nominaal kapitaal; hij is betaalbaar overeenkomstig de in onderstaande artikelen 4 en 5 bepaalde modaliteiten, hetzij in specie, hetzij in 4 pct.-schatkistcertificaten, uitgegeven in 1949 en terugbetaalbaar op 15 april 1960, teruggenomen tegen 105 pct. van hun nominale waarde.

Art. 4. — De uitgifteprijs is volledig te betalen op het ogenblik van de indening der inschrijvingen.

Art. 5. — De ter betaling van inschrijvingen neergelegde 4 pct.-schatkistcertificaten uitgegeven in 1949, geven recht op :

1° een zelfde nominaal kapitaal aan obligaties van de nieuwe lening;

2° de betaling in specie van een bedrag van fr. 50 per neergelegd certificaat van fr. 1.000, zijnde het verschil tussen de waarde van terugneming van die certificaten en de uitgifteprijs van de obligaties van de lening;

3° het rentepro rata tegen 4 pct. 's jaars opgelopen van 15 april 1959 tot en met 7 februari 1960 op de neergelegde certificaten, zegge fr. 32,55 voor fr. 1.000 nominaal kapitaal.

Art. 6. — Toonderobligaties, voorzien van 10 jaarlijkse rentecoupons voor de vervaldagen van 8 februari der jaren 1961 tot 1970, zullen ten laatste op 15 maart 1960 aan de inschrijvers worden afgeleverd.

Koninklijk besluit van 28 januari 1960

tot wijziging van het koninklijk besluit van 22 september 1937 tot uitvoering van de samengeordende wetten op de inkomstenbelastingen (Staatsblad, 5 februari 1960, blz. 714).

Koninklijk besluit van 1 februari 1960

tot wijziging van het besluit van de Regent van 2 juli 1949 betreffende de staatstussenkomst inzake toelagen voor het uitvoeren van werken door de provincies, gemeenten, verenigingen van gemeenten, commissies van openbare onderstand, kerkfabrieken en verenigingen van polders of van wateringeng (Staatsblad, 23 februari 1960, blz. 1.148).

Ministerieel besluit van 10 februari 1960

houdende erkenning van zekere financiële organismen in toepassing van de wetten van 17 en 18 juli 1959 (Staatsblad, 22 februari 1960, blz. 1.123).

Koninklijk besluit van 12 februari 1960

waarbij de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom ertoe gemachtigd wordt, onder staatswaarborg, een lening van fr. 300 miljoen aan te gaan (Staatsblad, 25 februari 1960, blz. 1.191).

Artikel 1. — De staatswaarborg wordt gehecht aan een nieuwe lening van een werkelijk bedrag van driehonderd miljoen frank, uit te geven door de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom.

Art. 2. — De lening zal uitgegeven worden per tranches en tegen de voorwaarden welke vooraf door de Minister van Financiën zullen goedgekeurd worden.

Koninklijk besluit en ministerieel besluit van 16 februari 1960

betreffende de uitgifte in Zwitserland van de buitenlandse 4,5 pct.-lening van 1960, van Zfr. 50 miljoen (Staatsblad, 18 februari 1960, blz. 1.011-1.012).

Artikel 1. — Onze Minister van Financiën wordt ertoe gemachtigd om onder de door hem vast te stellen voorwaarden een lening van vijftig miljoen Zwitserse frank «Buitenlandse 4,5 pct.-lening van 1960, van 50 miljoen Zwitserse frank » genaamd, in Zwitserland aan te gaan.

Art. 3. — De lening is vertegenwoordigd door 50.000 obligaties aan toonder, elk van 1.000 Zwitserse frank.

De obligaties renten 4,5 pct. 's jaars, met ingang van 1 maart 1960, en zijn voorzien van 12 jaarlijkse rentecoupons betaalbaar op 1 maart van elk der jaren 1961 tot 1972.

Art. 4. — De terugbetaling der lening geschiedt a pari van de nominale waarde op 1 maart 1972.

De Regering behoudt zich echter het recht voor, de lening geheel of gedeeltelijk bij vervroeging af te lossen op 1 maart 1968, of later op elke verschijnendag van coupons, mits een opzegging van 45 dagen in geval van gedeeltelijke vervroegde terugbetaling en van 3 maanden in geval van gehele vervroegde terugbetaling.

Art. 5. — De uitkering van de coupons en de terugbetaling van de obligaties geschieden in Zwitserland, in vrije Zwitserse franken, aan de loketten van de door de leningnemende bankiers aangewezen instellingen.

Art. 6. — De uitkering van de coupons en de terugbetaling der obligaties zijn vrijgesteld van eender welke tegenwoordige en toekomstige zakelijke belastingen en taksen ten bate van de Staat, de provincies en de gemeenten.

Artikel 1. — De buitenlandse 4,5 pct.-lening van 1960, groot vijftig miljoen Zwitserse frank, waarvan de voorwaarden het voorwerp zijn van het koninklijk besluit van 16 februari 1960, wordt aan een groep Zwitserse banken vast afgestaan, volgens een daartoe met de vertegenwoordigers van bedoelde groep te sluiten overeenkomst.

Art. 2. — De obligaties van de lening worden door de nemers in Zwitserland tegen 98 pct. van de nominale waarde in openbare inschrijving aangeboden.

Ministerieel besluit van 17 februari 1960

betreffende het Tarief van invoerrechten (Staatsblad, 18 februari 1960, blz. 1.012).

Ministerieel besluit van 17 februari 1960

betreffende de invoer van goederen vallende onder de Verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen (Staatsblad, 18 februari 1960, blz. 1.015).

Ministerieel besluit van 17 februari 1960

tot regeling van de vrijstellingen inzake invoerrecht (Staatsblad, 18 februari 1960, blz. 1.024).

Ministerieel besluit van 17 februari 1960

tot regeling van de vrijstellingen inzake accijns bij invoer (Staatsblad, 18 februari 1960, blz. 1.041).

Ministerieel besluit van 17 februari 1960

tot regeling van de teruggaven inzake invoerrechten en accijns bij invoer (Staatsblad, 18 februari 1960, blz. 1.042).

Wet van 20 februari 1960

waarbij de Regie van Telegraaf en Telefoon gemachtigd wordt, in België of in het buitenland, onder waarborg van de Staat, één of meer leningen tot een totaal bedrag van fr. 1.750 miljoen uit te schrijven (Staatsblad, 24 februari 1960, blz. 1.171).

Artikel 1. — De Regie van Telegraaf en Telefoon is ertoe gemachtigd, in België of in het buitenland, in Belgische of in vreemde munt, één of meer leningen uit te schrijven voor een nominaal bedrag dat niet hoger is dan één miljard zeventienhonderdvijftig miljoen Belgische frank.

Tijdstip en modaliteiten van deze leningen zullen door de Minister van Verkeerswezen en de Minister van Financiën worden bepaald.

Art. 2. — De Staat waarborgt de betaling van de interesten en de terugbetaling van het kapitaal dezer leningen.
.....

Koninklijk besluit van 24 februari 1960

tot instelling van een bijzonder recht op de invoer van sommige landbouw- en voedingsprodukten (Staatsblad, 29 februari 1960, blz. 1.314).

Ministerieel besluit van 24 februari 1960

houdende instelling van een bijzonder recht bij de invoer van sommige landbouw- en voedingsprodukten (Staatsblad, 29 februari 1960, blz. 1.316).

Koninklijk besluit van 26 februari 1960

tot wijziging van het koninklijk besluit van 11 maart 1953 houdende verhoging van de overdrachtaks bij de invoer (Staatsblad, 29 februari 1960, blz. 1.310).

III. — LANDBOUW

Koninklijk besluit van 30 december 1959

betreffende de toekenning van een toelage aan de vlasproducenten (Staatsblad, 29 januari 1960, blz. 554).

Ministerieel besluit van 30 december 1959

houdende wijziging van dit van 30 oktober 1959 houdende vaststelling van het bedrag der premies toegekend aan de instellingen die uit Belgische melk zekere melkderivaten voortbrengen (Staatsblad, 8 januari 1960, blz. 99).

Ministerieel besluit van 30 december 1959

houdende wijziging van dit van 30 oktober 1959 houdende vaststelling van het bedrag der premies toegekend aan de instellingen die uit Belgische melk zekere melkderivaten voortbrengen (Staatsblad, 8 januari 1960, blz. 100).

Ministerieel besluit van 31 december 1959

houdende vaststelling van het bedrag der premies toegekend aan de instellingen die uit Belgische melk zekere melkderivaten voortbrengen (Staatsblad, 8 januari 1960, blz. 100).

Ministeriële besluiten van 23 februari 1960

houdende vaststelling van het bedrag der premies toegekend aan de instellingen die uit Belgische melk zekere melkderivaten voortbrengen (Staatsblad, 1 februari 1960, blz. 614).

V. — ARBEID

Koninklijk besluit van 19 januari 1960

waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de beslissing van 29 oktober 1959 van het Nationaal Paritair Comité voor de voedingsnijverheid betreffende de verkorting van de arbeidsduur (Staatsblad, 26 januari 1960, blz. 455).

Koninklijk besluit van 27 januari 1960

waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de beslissing van 19 november 1959 van het Nationaal Paritair Comité voor de handel in voedingswaren tot wijziging van de beslissing van 16 juni 1959, van hetzelfde comité betreffende de verkorting van de arbeidsduur in de kleinbanketbakkerijen, algemeen verbindend verklaard bij koninklijk besluit van 21 augustus 1959 (Staatsblad, 8 februari 1960, blz. 779).

Koninklijk besluit van 4 februari 1960

tot wijziging van het besluit van de Regent van 26 mei 1945 betreffende de inrichting van de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid (Staatsblad, 24 februari 1960, blz. 1.178).

VII. — BUITENLANDSE HANDEL

Wet van 11 december 1959

houdende goedkeuring van de volgende internationale akten : Verdrag inzake de nomenclatuur voor de indeling van goederen in de douanetarieven, ondertekend op 15 december 1950, te Brussel. Protocol tot wijziging van dit Verdrag, ondertekend op 1 juli 1955, te Brussel (Staatsblad, 16 februari 1960, blz. 906).

uitvoer van bepaalde goederen (Staatsblad, 26 januari 1960, blz. 457).

Koninklijk besluit van 23 januari 1960

tot wijziging van het koninklijk besluit van 11 maart 1953 houdende verhoging der overdrachtaks bij de invoer (Staatsblad, 29 januari 1960, blz. 543).

Wet van 11 december 1959

houdende goedkeuring van het protocol tussen België, Luxemburg en Nederland, tot vaststelling van een nieuw tarief van invoerrechten, ondertekend op 25 juli 1958, te Brussel (Staatsblad, 16 februari 1960, blz. 912).

Wet van 23 januari 1960

tot bekrachtiging van drie koninklijke besluiten, genomen krachtens de wet van 30 juni 1931, betreffende de in-, uit- en doorvoer van goederen, gewijzigd bij de wet van 30 juli 1934 (Staatsblad, 8 februari 1960, blz. 766).

Wet van 11 december 1959

betreffende de heffing van sommige accijnzen bij invoer (Staatsblad, 20 februari 1960, blz. 1.098).

Koninklijk besluit van 28 januari 1960

betreffende het Tarief van invoerrechten (Staatsblad, 16 februari 1960, blz. 914).

Ministerieel besluit van 20 januari 1960

tot wijziging van het ministerieel besluit van 11 september 1957, houdende schorsing van de verplichting tot overlegging van een vergunning bij de

Ministerieel besluit van 17 februari 1960

betreffende het Tarief van invoerrechten (Staatsblad, 18 februari 1960, blz. 1.012).

Ministerieel besluit van 17 februari 1960

betreffende de invoer van goederen vallende onder de Verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen (Staatsblad, 18 februari 1960, blz. 1.015).

Ministerieel besluit van 17 februari 1960

tot regeling van de vrijstellingen inzake invoerrecht (Staatsblad, 18 februari 1960, blz. 1.024).

Ministerieel besluit van 17 februari 1960

tot regeling van de vrijstellingen inzake accijns bij invoer (Staatsblad, 18 februari 1960, blz. 1.041).

Ministerieel besluit van 17 februari 1960

tot regeling van de teruggaven inzake invoerrechten en accijns bij invoer (Staatsblad, 18 februari 1960, blz. 1.042).

Ministerieel besluit van 24 februari 1960

nopens de doorvoer van sommige goederen (Staatsblad, 27 februari 1960, blz. 1.281).

Ministerieel besluit van 24 februari 1960

houdende schorsing van de verplichting tot overlegging van een vergunning bij de invoer van bepaalde goederen (Staatsblad, 27 februari 1960, blz. 1.249).

Ministerieel besluit van 24 februari 1960

houdende schorsing van de verplichting tot overlegging van een vergunning bij de uitvoer van bepaalde goederen (Staatsblad, 27 februari 1960, blz. 1.255).

Koninklijk besluit van 24 februari 1960

tot instelling van een bijzonder recht op de invoer van sommige landbouw- en voedingsprodukten (Staatsblad, 29 februari 1960, blz. 1.314).

Ministerieel besluit van 24 februari 1960

houdende instelling van een bijzonder recht bij de invoer van sommige landbouw- en voedingsprodukten (Staatsblad, 29 februari 1960, blz. 1.316).

Koninklijk besluit van 26 februari 1960

tot wijziging van het koninklijk besluit van 11 maart 1953 houdende verhoging van de overdrachttaks bij de invoer (Staatsblad, 29 februari 1960, blz. 1.310).

IX. — PRIJZEN EN LONEN

Koninklijk besluit van 30 december 1959

waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de beslissing van 23 november 1959 van het Nationaal Paritair Comité voor het filmbedrijf betreffende de koppeling van de bezoldigingen van het personeel der ondernemingen voor filmverdeling, aan de schommelingen van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen (Staatsblad, 22 januari 1960, blz. 387).

Koninklijk besluit van 12 januari 1960

waarbij algemeen verbindend worden verklaard de beslissingen van 8 en 20 april 1959 van het Nationaal Paritair Comité voor het tuinbouwbedrijf, houdende wijziging van de beslissingen van 16 oktober 1957 en 14 mei 1958 betreffende de

beroepsclassificatie, de vaststelling der basisminimumlonen en de koppeling van deze lonen aan het indexcijfer der kleinhandelsprijzen van het Rijk, voor de arbeiders en arbeidsters in het tuinbouwbedrijf te werk gesteld, algemeen verbindend verklaard bij koninklijk besluit van 10 april 1959 (Staatsblad, 6 februari 1960, blz. 740).

Koninklijk besluit van 15 januari 1960

waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de beslissing van 16 september 1959 van het Nationaal Paritair Comité voor de stoffering en de houtwerking, tot wijziging van de beslissing van 2 juli 1958 van hetzelfde comité, algemeen verbindend verklaard bij het koninklijk besluit van 6 januari 1959 (Staatsblad, 1 februari 1960, blz. 618).

Koninklijk besluit van 27 januari 1960

waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de beslissing van 29 oktober 1959 van het Nationaal Paritair Comité voor de voedingsnijverheid, tot vaststelling van de minimumlonen der arbeiders te werk gesteld in de mouterijen (Staatsblad, 6 februari 1960, blz. 743).

Koninklijk besluit van 4 februari 1960

waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de beslissing van 20 oktober 1959 van het Nationaal Paritair Comité voor het diamant betreffende de koppeling der lonen aan het indexcijfer der kleinhandelsprijzen van het Rijk (Staatsblad, 26 februari 1960, blz. 1.215).

**X. — SOCIALE WETGEVING
(PENSIOENEN, SOCIALE VERZEKERINGEN EN DIVERSE SOCIALE VOORDELEN)**

Koninklijk besluit van 30 december 1959

tot verhoging van de bijdragen voor het rust- en overlevingspensioen voor arbeiders (Staatsblad, 8 januari 1960, blz. 104).

Koninklijk besluit van 27 januari 1960

tot wijziging van het organiek koninklijk besluit van 22 september 1955 van de ziekte- en invaliditeitsverzekering (Staatsblad, 8 februari 1960, blz. 786).

Wet van 2 januari 1960

tot wijziging van de wet van 24 juli 1927 betreffende schadeloosstelling inzake beroepsziekten en tot vaststelling van overgangsbepalingen betreffende de financiering van de regeling der beroepsziekteverzekering (Staatsblad, 21 januari 1960, blz. 362).

Koninklijk besluit van 1 februari 1960

betreffende de toekenning van gezinsvacantieged in 1960 (Staatsblad, 24 februari 1960, blz. 1.177).

Wet van 2 januari 1960

tot wijziging van de besluitwet van 10 januari 1945 betreffende de maatschappelijke zekerheid van de mijnwerkers en ermede gelijkgestelden (Staatsblad, 21 januari 1960, blz. 363).

Koninklijk besluit van 15 februari 1960

tot wijziging van het koninklijk besluit van 24 juli 1939, houdende inrichting van de speciale onderlinge kassen voor kinderbijslag (Staatsblad, 26 februari 1960, blz. 1.221).

Koninklijk besluit van 7 januari 1960

ter uitvoering van artikel 2bis van de besluitwet van 10 januari 1945, betreffende de maatschappelijke zekerheid van de mijnwerkers en ermede gelijkgestelden (Staatsblad, 21 januari 1960, blz. 364).

Ministerieel besluit van 15 februari 1960

tot goedkeuring van een wijziging van het Algemeen Reglement van de ziekte- en invaliditeitsverzekering der zeelieden (Staatsblad, 26 februari 1960, blz. 1.222).

Ministerieel besluit van 8 januari 1960

tot wijziging van het ministerieel besluit van 22 september 1955, ter uitvoering van het organiek koninklijk besluit van de ziekte- en invaliditeitsverzekering en de bilaterale en multilaterale overeenkomsten betreffende de sociale zekerheid waar zij de ziekte- en invaliditeitsverzekering beogen (Staatsblad, 29 januari 1960, blz. 557).

Koninklijk besluit van 17 februari 1960

tot aanpassing aan de schommelingen van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen van de sociale voordelen toegekend in toepassing van de wetten betreffende de verzekering tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en vroegtijdige dood (Staatsblad, 25 februari 1960, blz. 1.196).

DOORLOPENDE MAANDSTATISTIEKEN

(Inhoud, zie laatste bladzijde van het Tijdschrift)

GELDMARKT

Ia. — OFFICIEEL RENTETARIEF VOOR DISCONTO EN BELENINGEN

Ib. — RENTEVOET VAN HET DAGGELD EN VAN HET GELD OP ZEER KORTE TERMIJN ²

Tijdvak	Officiële rentetarieven van de Nationale Bank van België					
	Disconto				Voorschotten in rek. cour. en beleningen *	
	Geaccepteerd in een bank gedomicileerd papier, warrants en bankacep. vooraf door de Nat. Bank van Belg. geïseerd	Geaccepteerd niet in een bank gedomicileerd papier	Niet geaccepteerd, in een bank gedomicileerd papier	Niet geaccepteerd, niet in een bank gedomicileerd papier, promessen	Schatkistcertificaten en certificaten van het Rentenfonds uitgegeven op maximum 366 dagen	Alle andere overheidsfondsen
1958 Gemiddelde	3,95	4,66	5,37	5,66	(²)	5,66
1959 Gemiddelde	3,27	3,77	4,27	4,77	(²)	4,76
1959 Januari (vanaf 8)	3,25	3,75	4,25	4,75	(²)	4,75
Februari	3,25	3,75	4,25	4,75	(²)	4,75
Maart	3,25	3,75	4,25	4,75	(²)	4,75
April	3,25	3,75	4,25	4,75	(²)	4,75
Mei	3,25	3,75	4,25	4,75	(²)	4,75
Juni	3,25	3,75	4,25	4,75	(²)	4,75
Juli	3,25	3,75	4,25	4,75	(²)	4,75
Augustus	3,25	3,75	4,25	4,75	(²)	4,75
September	3,25	3,75	4,25	4,75	(²)	4,75
Oktober	3,25	3,75	4,25	4,75	(²)	4,75
November	3,25	3,75	4,25	4,75	(²)	4,75
December (v. 24)	4,—	4,50	4,75	5,25	(²)	5,—
1960 Januari	4,—	4,50	4,75	5,25	(²)	5,—
Februari	4,—	4,50	4,75	5,25	(²)	5,—
Maart	4,—	4,50	4,75	5,25	(²)	5,—

Tijdvak	Gemiddelden	1 dag	5 dagen	10 dagen
1958		1,41	1,56	1,69
1959 ³		1,01	1,06	1,11
1959 Januari		1,02	1,07	1,12
Februari		1,02	1,07	1,12
Maart		1,03	1,08	1,13
April		1,—	1,05	1,10
Mei		1,—	1,05	1,10
Juni		1,—	1,05	1,10
Juli		1,—	1,05	1,10
Augustus		1,—	1,05	1,10
September		1,—	1,05	1,10
Oktober		1,—	1,05	1,10
November ⁴		1,—	1,05	1,10
December ¹		2,17	—	—
1960 Januari		2,19	—	—
Februari		2,08	—	—
Maart		1,95	—	—

¹ Vanaf december 1959 gaat het om het gewone gemiddelde van de gemiddelde dagelijkse rentevoeten. Sedert 17 november 1959 wordt het geld op 5 en 10 dagen niet meer uitgeleend of ontleend. — ² Rentevoet van het certificaat plus 5/16 pct., minimum 2,25 pct. — ³ Gemiddelde van 1 januari tot 16 november 1959. — ⁴ Tot 10 november 1959.

* *Qualiteit van het voorschot op 31 maart 1960*

Schatkiste. en cert. v.h. Rentenfonds uitgegeven op max. 366 d. max. 95 pct. | Andere overheidsfondsen max. 80 pct.

Alleen de effecten en overheidsfondsen « aan toonder » in Belgische franken luidend, worden in onderpand aanvaard.

Ic. — RENTEVOET VAN DE SCHATKISTCERTIFICATEN

II. — RENTETARIEF VOOR BANKDEPOSITO'S EN TEGOEDEN BIJ DE ALGEMENE SPAAR- EN LIJFRENTEKAS ⁴

Gemiddelden	Schatkistcertificaten op zeer korte termijn					Datum	Schatkistcertificaten op korte termijn Gemiddelde discontovoet der toewijzingen		
	15 dagen	1 maand	2 maanden	3 maanden	4 maanden		6 maanden	9 maanden	12 maanden
1958	1,94	2,18	2,48	2,89	3,45	—	—	—	
1959	1,06	1,43	1,68	1,93	2,32	—	—	—	
1959 Jan.	1,17	1,38	1,63	1,88	2,31	1959 :			
Febr.	1,15	1,35	1,60	1,85	2,25	7 april .	3,24	3,498	
Maart	1,15	1,35	1,60	1,85	2,25	5 mei ...	3,28	3,50	
April	1,15	1,35	1,60	1,85	2,25	2 juni ...	3,289	3,50	
Mei	1,15	1,35	1,60	1,85	2,25	7 juli ...	3,345	3,544	
Juni	1,15	1,35	1,60	1,85	2,25	4 aug. .	3,448	3,55	
Juli	1,15	1,35	1,60	1,85	2,25	1 sept. .	3,456	3,59	
Aug.	1,15	1,35	1,60	1,85	2,25	6 okt. ...	3,459	3,653	
Sept.	1,15	1,35	1,60	1,85	2,25	3 nov. ...	3,497	3,70	
Oktober	1,15	1,35	1,60	1,85	2,25	1 dec. .	3,619	3,889	
Nov.	1,24	1,44	1,69	1,94	2,31	1960 :			
Dec.	—	2,19	2,44	2,69	2,94	5 jan. .	4,171	—	
1960 Jan.	—	2,97	3,22	3,47	3,72	2 febr. .	4,195	4,300	
Febr.	—	3,—	3,25	3,50	3,75	1 maart	4,198	4,300	
Maart	—	3,—	3,25	3,50	3,75	5 april .	4,190	4,298	

Tijdvak	Banken — Depositorrekeningen ¹					Algemene Spaarkas (spaarinlagen particulieren)	
	onmiddellijk opvraagbaar	15 dagen vooropzeggig	1 maand	3 maanden	6 maanden	tot fr. 250.000	boven 250.000 fr.
1958 Gemiddelde	0,50	1,04	1,77	2,17	2,59	3,— ²	2,— ²
1959 Gemiddelde	0,50	0,85	1,20	1,62	1,95	3,— ²	2,— ²
1958 December .	0,50	0,90	1,35	1,75	2,15	3,—	2,—
1959 Jan. (vanaf 8)	0,50	0,85	1,20	1,60	1,95	3,— ²	2,— ²
Februari ...	0,50	0,85	1,20	1,60	1,95	3,—	2,—
Maart	0,50	0,85	1,20	1,60	1,95	3,—	2,—
April	0,50	0,85	1,20	1,60	1,95	3,—	2,—
Mei	0,50	0,85	1,20	1,60	1,95	3,—	2,—
Juni	0,50	0,85	1,20	1,60	1,95	3,—	2,—
Juli	0,50	0,85	1,20	1,60	1,95	3,—	2,—
Augustus .	0,50	0,85	1,20	1,60	1,95	3,—	2,—
September .	0,50	0,85	1,20	1,60	1,95	3,—	2,—
Oktober ...	0,50	0,85	1,20	1,60	1,95	3,—	2,—
November .	0,50	0,85	1,20	1,60	1,95	3,—	2,—
December .	0,50	0,85	1,20	1,60	1,95	3,—	2,—
1960 Januari ...	0,50	1,05	1,90	3,—	3,10	3,—	2,—
Februari .	0,50	1,05	1,90	3,—	3,10	3,—	2,—
Maart	0,50	1,05	1,90	3,—	3,10	3,—	2,—

¹ Gemiddelde van vier banken. — ² Sedert 1 januari 1958 : 0,80 pct. renteverhoging voor de bedragen die geheel het jaar blijven ingeschreven. — Sedert 1 januari 1959 is deze renteverhoging afgeschaft.

GELDMARKT (vervolg)

8

III. — Markt van het daggeld en van het geld
op zeer korte termijn *
(miljoenen franken)

Daggemiddelden	Uitgeleende gelden		Ontleende gelden		Totaal (5) = (1) + (2) of (3) + (4)
	Deposito- banken (1)	Overige instellingen (2)	Deposito- banken (3)	Overige instellingen (4)	
1958	2.078	1.829			3.907
1959 ³	2.176	1.164			3.340
1959 Juni	2.283	1.254			3.537
Juli	2.062	1.240			3.302
Augustus	2.000	921			2.921
September	2.293	979			3.272
Oktober	2.135	949			3.084
November ⁴	1.945	1.277			3.222
December	2.115	2.647	565	4.197	4.762
1960 Januari	2.157	2.981	800	4.338	5.138
Februari	2.357	2.839	591	4.605	5.196
Maart :	2.729	2.002	716	4.015	4.731
1 tot 7	2.471	3.125	749	4.847	5.596
8 tot 14	2.541	2.230	657	4.114	4.771
15 tot 21	2.796	1.567	572	3.791	4.363
22 tot 28	3.053	1.292	726	3.619	4.345
29 tot 4/4	2.895	1.707	850	3.752	4.602

EDELE METALEN

9

Goud- en zilvernoteringen
te Londen ⁵

Daggemiddelden	Goud in sh. en d. per oz. fijn	Zilver in pence per oz. fijn
1958	249/ 9 ³ / ₈	76
1959	249/ 5 ³ / ₄	79
1959 Januari	249/10 ³ / ₄	76
Februari	249/ 7	77
Maart	249/ 3 ³ / ₄	79
April	249/ 1 ¹ / ₂	79
Mei	249/ 6 ¹ / ₄	79
Juni	249/ 8 ³ / ₈	78
Juli	249/10 ¹ / ₄	78
Augustus	249/11 ³ / ₈	79
September	250/ 6 ¹ / ₂	79
Oktober	250/ 1 ⁵ / ₈	80
November	250/ 2	80
December	250/ 5 ³ / ₄	80
1960 Januari	250/ 7 ¹ / ₂	80
Februari	250/ 4 ¹ / ₄	79
Maart	250/ 1 ¹ / ₂	79

* Tot 16 november 1959 omvatten de cijfers, gebeurlijk, de uitstaande bedragen die op 5 en 10 dagen werden uitgeleend of ontleend. — Sedert 17 november 1959 wordt er geen geld op 5 en 10 dagen meer uitgeleend of ontleend.

¹ Inzonderheid het Gemeentekrediet van België, de Centrale Bank van Belgisch Kongo en Ruanda-Urundi, de Algemene Spaar- en Lijfrentekas en sedert 17 november 1959, het Rentenfonds. — ² Inzonderheid het Herdiscontering- en Waarborginstituut, de Nationale Delcredere dienst, de Centrale Bank van Belgisch Kongo en Ruanda-Urundi, de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid en, sedert 17 november 1959, het Rentenfonds. — ³ Gemiddelde van 1 januari tot 16 november 1959. — ⁴ Gemiddelde van 1 tot 16 november. — ⁵ Prijs van een oz. fijn goud te New-York : 85 \$ vanaf 1 februari 1934.

VALUTAMARKT

Officiële wisselkoersen vastgesteld door de in Verrekeningskamer te Brussel vergaderde bankiers

(Belgische franken)

10¹

Gemiddelden	1 Zwit- serse frank	1 dollar U.S.A.	100 Franse frank of 1 NF	1 Canadese dollar		1 Pond Sterling	100 Escudos	1 Nederl. gulden	1 Zweedse kroon	1 Deense kroon	1 Deutsche Mark	1 Noorse kroon	100 Italiaanse lira	100 Oostnrl. schilling
				Kabel	Post									
1958	11,40	49,89	11,84	51,397	51,395	139,41	174,04	13,17	9,63	7,21	11,90	6,97	7,99	192,21
1959	11,56	49,96	10,19	52,110	52,108	140,33	174,98	13,24	9,66	7,25	11,96	7,01	8,05	193,14
1959 Januari ...	11,59	49,97	10,19	51,687	51,685	140,26	175,01	13,25	9,66	7,24	11,97	7,01	8,03	192,78
Februari ...	11,59	49,98	10,19	51,284	51,282	140,42	175,15	13,25	9,66	7,25	11,96	7,01	8,05	192,85
Maart	11,57	50,00	10,20	51,552	51,550	140,63	175,32	13,25	9,67	7,26	11,96	7,02	8,06	193,05
April	11,54	49,90	10,18	51,787	51,785	140,54	175,24	13,23	9,65	7,25	11,93	7,01	8,04	192,88
Mei	11,53	49,85	10,17	51,784	51,782	140,30	174,89	13,21	9,64	7,24	11,92	7,00	8,03	192,61
Juni	11,58	49,93	10,19	52,067	52,064	140,43	175,08	13,23	9,65	7,25	11,95	7,02	8,05	193,00
Juli	11,58	49,92	10,18	52,147	52,145	140,35	175,00	13,24	9,65	7,25	11,94	7,01	8,04	193,36
Augustus	11,58	49,96	10,19	52,334	52,333	140,37	174,98	13,22	9,66	7,25	11,94	7,01	8,05	193,65
September	11,57	50,02	10,20	52,562	52,560	140,25	174,85	13,24	9,67	7,25	11,96	7,01	8,06	193,89
Oktober :	11,53	50,00	10,19	52,766	52,765	140,34	174,96	13,25	9,66	7,26	11,97	7,01	8,06	193,65
November	11,52	50,02	10,20	52,637	52,635	140,20	174,78	13,24	9,66	7,25	11,99	7,01	8,06	193,17
December	11,57	50,01	10,19	52,576	52,575	139,95	174,45	13,26	9,65	7,24	11,99	7,00	8,06	192,72
1960 Januari ...	11,54	49,90	10,16	52,361	52,356	139,72	174,14	13,23	9,63	7,22	11,97	6,98	8,04	192,01
Februari ...	11,50	49,87	10,16	52,397	52,396	139,80	174,23	13,22	9,63	7,22	11,96	6,98	8,03	191,83
Maart	11,50	49,87	10,16	52,446	52,443	139,91	174,34	13,22	9,63	7,23	11,96	6,99	8,03	191,82

¹ Gemiddelde van 1 tot 28 voor de maand december 1958.

KAPITAALMARKT

I. — NOTERINGEN VAN ENKELE OVERHEIDSFONDSEN — VERGELIJKENDE TABEL

14

Aard der effecten	Notering voor	Notering per				
		1 december 1959	4 januari 1960	1 februari 1960	1 maart 1960	1 april 1960
I. — Rechtstr. Belg. binnenl. Staatssch. (Rente bij te rek.).						
3 ½ pct. Schuld 1937	100,—	88,80	88,70	88,70	88,60	88,60
3 ½ pct. Schuld 1943	100,—	85,10	85,50	85,50	85,40	85,30
4 pct. Geïnificeerde Schuld 1 ^e reeks	100,—	94,80	94,90	94,40	94,10	93,80
4 pct. Bevrijdingslening, 1945	100,—	90,60	90,50	90,20	90,20	90,—
4 ½ pct. Lening, 1952-1962, op 10 jaar	100,—	102,30	102,—	102,20	102,20	102,50
4 ½ pct. Lening, 1952-1964, op 12 jaar	100,—	101,10	100,90	100,20	100,30	100,90
4 ½ pct. Lening, 1953-1973, op 20 jaar	100,—	96,—	96,10	96,—	95,90	95,90
4 ½ pct. Lening, 1953-1968, op 15 jaar	100,—	97,30	96,70	95,90	96,30	96,60
4 ½ pct. Lening, 1954-1972, op 18 jaar	100,—	95,50	95,20	94,10	94,30	94,50
4 ¼ pct. Lening, 1954-1974, op 20 jaar, 1 ^e reeks	100,—	93,90	93,50	92,60	92,50	93,30
4 ¼ pct. Lening, 1954-1974, op 20 jaar, 2 ^e reeks	100,—	93,70	93,—	92,—	91,90	92,40
4 pct. Lening, 1955-1975, op 20 jaar	100,—	90,90	90,50	90,—	89,80	90,40
4 ¼ pct. Lening 1956-1971, op 15 jaar	100,—	96,90	96,30	95,40	95,80	95,90
4 ¼ pct. Lening 1956-1973, op 17 jaar	100,—	95,—	94,90	94,60	94,60	94,80
5 pct. Lening 1957-1969, op 12 jaar	100,—	99,20	99,20	98,50	98,30	98,80
4 pct. Schatkiscert. met ten hoogste 20 j. loopt., 1943,	100,—	111,30	110,80	110,70	110,40	110,30
4 pct. Vijf- of tienjaarsschatkiscertificaten, 1949	100,—	105,—	104,70	105,—	104,90	105,10
5 ½ pct. Vijfjaarsschatkiscertificaten, 1957	100,—	102,20	102,50	101,60	101,80	101,70
Lotenlening 1941, 4 pct.	1.000,—	952,—	957,—	960,—	961,—	966,—
Lotenlening 1953 (2 pct., 5 pct. vanaf 1967)	1.000,—	1.066,—	1.075,—	1.079,—	1.078,—	1.100,—
2 pct. Lotenlening van de Tentoonstelling 1958	1.000,—	990,—	993,—	992,—	997,—	—
II. — Indir. en gewaarb. Staatsschuld (Rente bij te rek.).						
4 pct. Lotenlening Oorlogsschade 1923	1.050,—	1.021,—	1.021,—	1.024,—	1.020,—	1.021,—
Len. tot Wederopb. 1 ^e schijf 1947, 5 pct.	100,—	100,60	100,30	100,—	100,20	100,40
Len. tot Wederopb. 2 ^e schijf 1949, 5 pct.	100,—	100,40	100,20	100,20	100,20	100,20
Len. tot Wederopb. 3 ^e schijf 1950, (2 pct., 5 pct. vanaf 1960)	1.000,—	1.021,—	1.019,—	1.014,—	1.015,—	1.002,—
4 ¼ pct. Lening van het Wegenfonds op 10 jaar, 1955-1965	100,—	97,20	96,90	96,70	96,50	96,90
4 pct. pref. aandelen van de N.M.B.S. (Belgische Schijf)	500,—	465,—	466,—	466,—	472,—	481,—
5 pct. Zelfst. Kas voor Oorlogsschade - 1 ^e schijf 1953	100,—	98,60	98,40	97,90	97,90	97,90
4 ½ pct. Vijftienjaarsl. Beh. v. Telegr. en Telef. 1953, 1 ^e r.	100,—	98,80	99,10	98,50	98,90	99,40
4 ½ pct. Vijftienjaarsl. Beh. v. Telegr. en Telef. 1953, 2 ^e r.	100,—	98,60	98,60	98,60	98,60	98,60
4 ¼ pct. Twintigjaarsl. Beh. v. Telegr. en Telef. 1954, 1 ^e r.	100,—	93,90	94,—	93,70	93,70	93,40
4 ¼ pct. Nat. Maat. van Belg. Spoorw. 1954-1974	100,—	93,10	93,20	92,90	92,90	92,80
4 pct. Nat. Maat. van Belg. Spoorw. 1955-1975, 1 ^e r.	100,—	91,10	91,—	90,80	90,20	90,30
4 ½ pct. Tienjaarslen. v.d. Nat. M. v ^r Kred. a.d. Nijv. 1951	100,—	102,10	101,80	102,10	102,20	101,80
4 ½ pct. Tienjaarsl. v.d. Nat. M. v ^r Kr. a.d. Nijv. 2 ^e r. 1952	100,—	103,60	103,50	103,40	104,—	104,30
III. — Rechtstreekse Koloniale Schuld.						
Renteloos : Belgisch-Kongo, Lotenlening 1888	100,—	243,—	231,—	255,—	243,—	261,—
<i>Rente bij te rekenen :</i>						
4 pct. Koloniale Schuld 1936	100,—	80,30	80,90	80,40	80,—	79,80
4 ¼ pct. Koloniale Schuld 1954-1974	100,—	74,30	74,20	73,20	67,—	57,—
4 pct. Vijf- of tienjaarsschatkiscertificaten, 1950	100,—	104,60	104,40	104,40	103,90	—

II. — MAANDINDEXCIJFERS DER AANDELENNOTERINGEN OP DE BEURS TE BRUSSEL EN ANTWERPEN

15¹

KONTANTMARKT

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Datum	Algemeen Indexcijfer	Financiële en onroerende sector	Beleggingsmaatschappijen (niet-gespecial.)	Holdings (vervoer en elektriciteit)	Vervoer	Gas- en elektriciteits-ondernemingen	Waterverdeling	Metalindustrie	Metaalverwerkende bedrijven	Non-ferro metalen	Scheikundige nijverheid	Steenkolonmijnen	Glas- en spiegglasfabrieken	Bouwnijverheid	Textielnijverheid	Voedingsbedrijven	Diverse industrieën	Handel en diensten	Belgisch Kongo en Ruanda-Urundi	Plantages
Indexcijfers t.o.v. de noteringen der voorgaande maand																				
1960 10 februari	93	98	93	95	91	98	—	92	99	94	98	96	99	97	99	97	93	98	82	98
10 maart	94	94	94	98	90	98	—	95	96	95	96	79	99	99	101	97	91	100	90	96
Indexcijfers t.o.v. het gemiddelde van 1953																				
1959 10 maart	132	183	163	196	126	148	224	155	132	191	151	99	250	174	88	167	147	250	91	103
10 april	134	185	162	200	121	150	213	159	135	195	154	86	250	183	87	171	155	256	93	110
11 mei	141	192	174	207	128	156	210	177	145	217	170	98	268	196	91	171	166	278	94	125
10 juni	142	195	177	217	129	159	219	176	150	217	177	93	288	201	99	173	172	283	91	120
10 juli	140	206	175	218	128	158	215	189	151	219	183	89	316	201	105	176	166	298	85	112
10 aug.	145	217	182	217	129	158	215	192	155	221	192	105	331	207	119	183	171	321	86	126
10 septemb.	137	210	174	207	125	156	210	181	147	215	177	90	325	202	118	181	161	304	80	122
10 oktober	135	209	170	217	121	157	209	183	149	213	179	82	329	202	122	176	155	307	75	119
10 novemb.	134	214	152	222	126	157	212	188	154	228	192	81	341	204	134	184	154	315	69	123
10 decemb.	134	206	161	217	122	152	221	185	153	223	194	78	371	209	137	188	152	323	72	129
1960 10 januari	138	217	171	222	120	153	—	195	160	235	206	79	362	218	140	198	160	311	72	124
10 februari	129	212	159	211	109	150	—	179	159	221	202	76	360	212	139	192	149	305	59	121
10 maart	121	199	150	207	98	147	—	170	153	211	193	60	355	210	140	187	136	305	53	116

III. — OMZET OP DE BEURS TE BRUSSEL

15²

Bron : Bulletin mensuel des statistiques publié par la Commission de la Bourse de Bruxelles.

Tijdvak	Aantal beursdagen	Obligaties van vennootschappen		Aandelen ¹		Totaal ¹	
		Duizenden stukken	Verhandelde bedragen (miljoenen fr.)	Duizenden stukken	Verhandelde bedragen (miljoenen fr.)	Duizenden stukken	Verhandelde bedragen (miljoenen fr.)
1958	246	145	158	14.928	17.148	15.073	17.306
1959	247	188	210	19.747	25.719	19.935	25.929
1958 December	21	19	22	1.312	1.652	1.331	1.674
1959 Januari	20	19	21	2.270	3.187	2.289	3.208
Februari	20	18	19	1.725	2.081	1.743	2.100
Maart	20	19	21	1.566	1.810	1.585	1.831
April	22	15	18	1.941	2.415	1.956	2.433
Mei	17	15	17	1.802	2.319	1.817	2.336
Juni	22	18	20	1.756	2.418	1.774	2.438
Juli	20	13	15	1.350	1.978	1.363	1.993
Augustus	21	12	14	1.357	1.895	1.369	1.909
September	22	16	18	1.258	1.685	1.274	1.703
Oktober	22	13	15	1.695	2.024	1.708	2.039
November	19	13	15	1.593	2.119	1.606	2.134
December	22	16	18	1.434	1.786	1.450	1.804
1960 Januari	20	13	15	1.484	2.023	1.497	2.038
Februari	21	12	14	1.573	1.900	1.585	1.914

¹ Kontant- en termijnmarkt.

IV. — RENDEMENT VAN VAST RENTENDE WAARDEN OP DE BEURS TE BRUSSEL (in procenten)

16

Begin der maand	Geïnfi- ceerde schuld (rende- ment alleen berekend volgens de notering)	Vervaldag binnen 2 tot 5 jaar	Vervaldag binnen 5 tot 10 jaar	Vervaldag binnen 5 tot 20 jaar		Vervaldag over meer dan 20 jaar		Midden- rendement (excl. de Geïnfi- ceerde schuld)
		Parastat. en Steden	Steden	Staat	Parast. en Steden	Staat Leningen		
						Directe Schuld	Indirecte Schuld	
		Terugbetaling op vaste datum	Terugbetaling in vaste aanuïteiten	(terugbetaling in veranderlijke aanuïteiten)		4 pct.	4 pct.	
4 pct. 1 ^e r.	4,5 tot 5,5 pct.	4 pct.	4 tot 5 pct.	8 tot 5 pct.	4 pct.	4 pct.		
1959 Januari	4,29	4,44	5,26	4,85	4,93	4,83	5,40	4,9
Februari	4,28	4,46	5,16	4,90	4,98	4,82	5,38	5,0
Maart	4,27	4,37	5,06	4,87	4,96	4,75	5,33	4,9
April	4,28	4,40	5,01	4,88	4,96	4,74	5,32	4,9
Mei	4,28	4,43	4,97	4,95	4,97	4,72	5,25	5,0
Juni	4,28	4,57	4,93	4,97	4,99	4,71	5,09	5,0
Juli	4,27	4,54	4,87	5,04	5,04	4,69	5,19	5,0
Augustus	4,27	4,51	4,79	5,04	5,01	4,67	5,14	5,0
September	4,27	4,47	4,93	5,04	5,01	4,66	5,12	5,0
Oktober	4,27	4,61	4,95	5,18	5,09	4,64	5,13	5,1
November	g 4,24	4,62	4,93	5,06	5,08	4,64	5,15	5,0
December	4,22	4,59	4,90	5,11	5,08	4,64	5,13	5,0
1960 Januari	4,21	4,79	4,92	5,21	5,10	4,63	{ 5,24 5,12 ¹	5,1
Februari	4,24	4,82	g 4,94	5,32	5,13	4,61	5,09	5,1
Maart	4,25	4,83	4,94	5,31	5,15	4,60	5,10	5,1

N.B. Voor de samenstelling : zie Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting van februari 1956, blz. 84.

g : Gerectificeerd cijfer.

¹ Vanaf januari 1960 wordt voor de berekening van het rendement de mobilienbelasting afgetrokken.

Retrospectief overzicht

(miljoenen franken)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Tijdvak	Oprichting vennootschappen			Kapitaalverhogingen				Obligatie-uitgiften		Gezamenlijke uitgiften Nominaal bedrag	Uitgiftepremiën 1	Stortingen andere dan in geld			Netto-uitgiften 4
	Aantal	Nominaal bedrag	Gestort bedrag op nominale waarde	Aantal	Oud kapitaal	Nominale verhoging	Gestort bedrag op nominale waarde	Aantal	Nominaal bedrag			Inbreng in natura	Bijvoeging van reserves	2	

A. — Belgische vennootschappen (naamloze en commanditaire op aandelen, personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid)

1958	2.473	1.892	1.588	716	17.970	7.184	6.412	v 129	v 2.937	v 12.013	210,5	1.952	2.562	v 6.634
1959	v 2.690	3.702	3.420	760	18.573	6.626	6.222	25	1.801	12.129	138,5	4.539	1.903	5.129 ⁵
1958 December	285	180	163	124	7.937	2.401	2.248	—	—	2.581	171,6	382	347	1.854
1959 Januari	317	235	211	49	167	120	110	3	155	510	0,2	128	43	305
Februari	237	160	147	27	393	282	275	1	320	762	—	120	218	404
Maart	265	259	249	69	449	284	275	2	120	663	20,0	177	59	428
April	233	408	356	96	3.716	1.177	1.158	5	310	1.895	4,5	649	378	792 ⁵
Mei	174	282	262	68	3.396	989	927	1	50	1.321	0,1	380	287	572
Juni	239	143	133	80	728	307	303	1	26	476	—	138	148	176
Juli	212	568	549	64	967	726	561	6	124	1.418	—	721	182	331
Augustus	136	70	66	23	912	90	88	1	20	180	4,0	63	27	88
September	196	186	124	52	816	433	419	1	75	694	0,8	111	339	169
Oktober	201	254	244	61	1.316	412	398	2	401	1.067	100,0	312	43	788
November	180	214	180	60	837	248	232	3	2.200	2.662	1,3	204	94	2.315
December	300	923	900	111	4.874	1.556	1.474	—	—	2.479	7,5	1.535	84	763
1960 Januari ... v		210	188			497	410			707	17,0	144	17	454
Februari ... v		229	180			147	102			376	0,5	130	11	141

B. — Kongolese vennootschappen (aandelen- en personenvennootschappen)

1957	296	3.625	3.243	130	4.095	3.134	3.116	10	723	7.482	1,0	3.402	1.606	2.075
1958	281	631	475	100	3.851	1.375	1.280	v 10	v 327	v 2.333	—	562	452	v 1.068
1958 Eerste 11 m. .	253	542	407	83	1.140	824	736	1	30	1.396	—	412	345	416
1959 Eerste 11 m. .	223	705	481	71	3.270	1.599	1.537	—	—	2.304	—	578	945	486
1958 September ...	22	53	44	4	15	9	9	—	—	62	—	32	—	21
Oktober	21	83	54	8	68	39	37	—	—	122	—	61	5	25
November	20	29	22	2	—	2	2	—	—	31	—	15	—	9
December	29	91	69	15	2.686	537	537	—	—	628	—	150	106	350
1959 Januari	24	48	46	13	102	173	148	—	—	221	—	93	67	34
Februari	20	62	43	3	305	201	202	—	—	263	—	216	17	12
Maart	19	23	18	5	27	12	9	—	—	35	—	7	3	17
April	20	123	122	10	153	147	146	—	—	270	—	88	39	141
Mei	14	17	14	3	77	43	43	—	—	60	—	6	40	11
Juni	24	75	45	9	756	255	230	—	—	330	—	28	134	113
Juli	19	45	16	6	810	273	265	—	—	318	—	6	250	25
Augustus	18	223	116	9	617	164	164	—	—	387	—	56	140	84
September ...	26	47	35	5	208	269	269	—	—	316	—	16	265	23
Oktober	21	18	16	6	207	56	56	—	—	74	—	58	—	14
November ...	18	24	12	2	9	5	4	—	—	29	—	4	—	12

1 In de gestorte bedragen niet begrepen.

2 In de oprichtingen en kapitaalverhogingen begrepen.

3 In de kapitaalverhogingen begrepen.

4 Omvatten de gestorte bedragen op aandelen, de obligatieuitgiften, de uitgiftepremiën, verminderd met de stortingen andere dan in geld, en de emissies tot terugbetaling van vroegere leningen.

5 Na aftrekking van een conversielening voor een bedrag van 10 miljoen frank.

**VI. — LENINGEN UITGE- 18
GEVEN DOOR DE OVER-
HEID EN DOOR INSTELLINGEN
VAN OPENBAAR NUT ¹**
(op lange en halflange termijn)

Tijdvak	Openbare uitgaven in België	Leningen in het buitenland
	(miljoenen franken)	(miljoenen)
1958	26.559	U.S. \$ 97
1959	28.308	U.S. \$ 62,25
		D.M. 40
		Z.F. 50
1959 Mei	1.500	—
Juni	4.098	Z.F. 50
Juli	400	—
Augustus	—	—
September	8.166	—
Oktober	750	U.S. \$ 20
November	2.000	U.S. \$ 20
December	—	—
1960 Januari	12.848	D.M. 120
Februari	—	Z.F. 50
Maart	1.500	U.S. \$ 25

**VII. — BANKOPERATIES 19
VAN HET GEMEENTEKREDIET**

(Voorschotten en terugbetalingen op leningen aan publiekrechtelijke lichamen en instellingen van openbaar nut ter bestrijding der uitgaven.)

Tijdvak	Buitengewone uitgaven		Gewone uitgaven
	Beschikkingen over rekeningen ²	Netto-terugbetaald	Gemiddeld saldo der voorschotten ³
(miljoenen franken)			
1959 Gemiddelde	681	161	1.177
1959 Januari ...	602	651	678
Februari ...	536	94	686
Maart	687	63	840
April	495	321	1.390
Mei	482	43	1.009
Juni	621	83	1.496
Juli	883	158	1.914
Augustus	555	38	1.447
September	797	58	1.500
Oktober	875	250	1.310
November	809	75	721
December	832	102	1.137
1960 Januari ...	614	631	1.741
Februari ...	668	106	1.772

**VIII. — HYPOTHEEK-
INSCHRIJVINGEN ⁴**

Tijdvak	Bedrag naar de gefinde inschrijvingsrechten
(miljoenen franken)	
1958 Gemiddelde	1.768
1959 Gemiddelde	2.133
1959 Februari ..	1.570
Maart	1.886
April	1.972
Mei	2.192
Juni	2.458
Juli	1.629
Augustus	2.797
September	2.157
Oktober ...	2.514
November	2.243
December	2.502
1960 Januari ...	1.994
Februari	1.970

¹ Leningen van Staat, van Belgisch Kongo, provinciën en gemeenten, instellingen van openbaar nut, zoals de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen, de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen, de Nationale Maatschappij voor Watervoorziening, het Gemeentekrediet, enz. (Excl. de voortdurende uitgaven en de leningen van de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid).
² Incl. de bedragen afgehaald op de door de provincie en de Staat verleende toelagen.
³ Maandgemiddelde van de saldi der nog niet terugbetaalde voorschotten die werden toegestaan voor de dekking van de gewone uitgaven.
⁴ Incl. de hernieuwingen aan het einde van het vijftiende jaar; deze belopen ongeveer 1 pct. van het totaal; excl. de wettelijke hypotheek.

RIJKSFINANCIËN

I. — STAND VAN DE STAATSSCHULD
(miljoenen franken)

25¹

Einde maand	Geconsolideerde schuld			Halflange schuld ³			Kortlopende schuld ⁴			Partic. tegoeden op post-chèque-rekening	Gezamenlijke schuld ^{1 5}	
	binnenlandse			binnenlandse	buitenlandse ²	totale	binnenlandse ⁵	buitenlandse ²	totale			
	directe	indirecte	totale									
1959 Januari	177.955	17.659	195.614	17.899	25.444	830	26.274	70.445	11.839	82.284	24.243	346.314
Februari	182.012	17.639	199.651	17.894	25.417	829	26.246	71.737	11.759	83.496	23.526	350.813
Maart	181.718	17.612	199.330	17.814	23.974	951	24.925	73.797	12.775	86.572	24.529	353.170
April	181.252	20.089	201.341	18.523	24.011	1.431	25.442	76.143	14.036	90.179	24.212	359.697
Mei	181.134	20.072	201.206	18.877	24.011	1.432	25.443	74.245	14.387	88.632	25.166	359.324
Juni	184.664	20.044	204.708	18.785	23.595	1.435	25.030	71.624	13.602	85.226	25.632	359.381
Juli	184.374	19.948	204.322	18.717	22.926	1.535	24.461	72.701	14.162	86.863	26.887	361.250
Augustus	184.260	19.933	204.193	18.755	22.700	1.535	24.235	73.674	14.506	88.180	26.366	361.729
September	192.322	19.909	212.231	18.669	22.700	1.536	24.236	66.693	15.256	81.949	26.574	363.659
Oktober	191.916	19.834	211.750	18.681	22.700	1.533	24.233	75.236	14.611	89.847	26.952	371.463
November	191.244	19.812	211.056	18.627	22.700	1.534	24.234	76.980	14.698	91.678	26.842	372.437
December	190.824	19.785	210.609	18.527	23.002	1.359	24.361	75.559	15.163	90.722	29.053	373.272
1960 Januari	189.603	19.756	209.359	20.003	24.253	1.356	25.609	77.362	14.826	92.188	26.952	374.111
Februari	202.002	19.726	221.728	20.005	21.165	1.355	22.520	74.536	14.399	88.935	27.237	380.425
Maart	201.829	19.692	221.521	19.861	20.965	1.354	22.319	76.460	14.250	90.710	27.156	381.567

¹ Excl. de uit de oorlog 1914-1918 voortvloeiende intergouvernementele schulden. — ² Het bedrag der buitenlandse schulden is berekend naar de wisselkoers op de aangegeven datum. — ³ Schatkistcertificaten met meer dan één jaar looptijd. — ⁴ Certificaten met ten hoogste één jaar looptijd. — ⁵ Excl. de Dotatie der Oudstrijders.

II. — BEZIT AAN OVERHEIDSFONDSEN VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIE 25²
(miljoenen franken)

Einde maand	Ten hoogste 120 dagen looptijd	Met meer dan vijf jaar looptijd		Totaal
	Schatkistcertificaten 1	Geconsolideerde vordering op de Staat 2	Nationale overheidsfondsen 3	
1956 September	7.973	34.660	2.071	44.704
December	5.989	34.660	2.072	42.721
1957 Maart	7.132	34.456	2.232	43.820
Juni	7.588	34.456	2.230	44.274
September	8.727	34.456	2.235	45.418
December	6.616	34.456	2.239	43.311
1958 Maart	8.690	34.243	2.375	45.308
Juni	8.615	34.243	2.372	45.230
September	2.115	34.243	2.376	38.734
December	7.840	34.243	2.379	44.462
1959 Maart	9.465	34.030	2.465	45.960
Juni	7.315	34.030	2.463	43.808
September	5.315	34.030	2.466	41.811
December	8.215	34.030	2.469	44.714
1960 Maart	8.990	34.000	2.523	45.513

1 Overeenkomst van 14 september 1948 afgesloten krachtens art. 13 van de organieke wet der Nationale Bank van België. — 2 Art. 3 § b), van de wet van 28 juli 1948 betreffende de sanering van de balans der Nationale Bank van België. — 3 Art. 14 van de organieke wet der Nationale Bank van België.

III. — OVERZICHT VAN DE UITVOERING DER BEGROTINGEN 25³
(miljoenen franken)

Bron : Belgisch Staatsblad.

Ontvangsten	Van 1/I tot 31/XII/1959		Uitgaven	Van 1/I tot 31/XII/1959	
	Voor dienst- jaar 1958	Voor dienst- jaar 1959		Voor dienst- jaar 1958	Voor dienst- jaar 1959
Rijksmiddelen :			Gewone uitgaven :		
Belastingen	5.394	88.946	Rijksschuld	1.398	16.258
Taksen, tolgelden en cijzen	90	3.640	Pensioenen	890	15.633
Patrimoniuminkomsten	569	706	Dotaties	12	341
Terugbetalingen	534	1.056	Kwade posten en terugbetalingen	105	340
Diverse opbrengsten	66	741	Algemeen bestuur { bezoldigingen ...	260	21.459
Muntsaneringsbelastingen	—	—	{ materieel	1.415	5.970
Ontvangsten voortvloeiende uit de oorlog	36	236	Toelagen	3.906	35.346
			Werken	237	764
			Andere uitgaven	884	5.372
Totaal ...	6.689	95.325	Totaal ...	9.107	101.483
Buitengewone ontvangsten :			Buitengewone uitgaven :		
Opbrengsten van gevestigde leningen .	—	21.505	Dienst van de Rijksschuld	—	2
Diversen	313	3.106	Kredieten betreffende voorschotten ...	— 29	3.379
			Kredieten betreffende participaties ...	— 432	935
			Kred. betreff. { nieuwe beleggingen	— 1.103	16.327
			{ herst. v. openb. dom.	8	442
			Andere uitgaven	1	4.842
Totaal ...	313	24.611	Totaal ...	— 1.555	25.927
EINDTOTAAL ...	7.002	119.936	EINDTOTAAL ...	7.552	127.410
Mali ...	550	7.474			

III. — OVERZICHT VAN DE UITVOERING DER BEGROTINGEN

25³

(miljoenen franken)

Bron : Belgisch Staatsblad.

Ontvangsten	Van 1/I tot 31/I/1960		Uitgaven	Van 1/I tot 31/I/1960	
	Voor dienst- jaar 1959	Voor dienst- jaar 1960		Voor dienst- jaar 1959	Voor dienst- jaar 1960
<i>Rijksmiddelen :</i>			<i>Gewone uitgaven :</i>		
Belastingen	4.312	6.247	Rijksschuld	423	12
Taksen, tolgelden en cijzen	29	782	Pensioenen	190	792
Patrimoniuminkomsten	86	50	Dotatiën	—	59
Terugbetalingen	20	37	Kwade posten en terugbetalingen	46	—
Diverse opbrengsten	46	12	Algemeen bestuur { bezoldigingen ...	184	3.331
Muntsaneringsbelastingen	—	—	{ materieel	441	230
Ontvangsten voortvloeiende uit de oorlog	—	1	Toelagen	1.112	2.343
			Werken	65	18
			Andere uitgaven	167	551
Totaal ...	4.493	7.129	Totaal ...	2.628	7.336
<i>Buitengewone ontvangsten :</i>			<i>Buitengewone uitgaven :</i>		
Opbrengsten van gevestigde leningen .	—	117	Dienst van de Rijksschuld	—	—
Diversen	4	7	Kredieten betreffende voorschotten ...	—	34
			Kredieten betreffende participaties ...	—	55
			Kred. betreff. { nieuwe beleggingen	— 14	952
			de beleggingen { herst. v. openb. dom.	—	21
			Andere uitgaven	—	622
Totaal ...	4	124	Totaal ...	— 14	1.684
EINDTOTAAL ...	4.497	7.253	EINDTOTAAL ...	2.614	9.020
Mali ...		1.767	Boni ...	1.883	

III. — OVERZICHT VAN DE UITVOERING DER BEGROTINGEN

25³

(miljoenen franken)

Bron : Belgisch Staatsblad.

Ontvangsten	Van 1/I tot 29/II/1960		Uitgaven	Van 1/I tot 29/II/1960	
	Voor dienst- jaar 1959	Voor dienst- jaar 1960		Voor dienst- jaar 1959	Voor dienst- jaar 1960
<i>Rijksmiddelen :</i>			<i>Gewone uitgaven :</i>		
Belastingen	5.372	11.838	Rijksschuld	716	1.811
Taksen, tolgelden en cijzen	47	1.121	Pensioenen	221	3.144
Patrimoniuminkomsten	252	97	Dotatiën	—	87
Terugbetalingen	56	75	Kwade posten en terugbetalingen	46	1
Diverse opbrengsten	64	43	Algemeen bestuur { bezoldigingen ...	231	5.160
Muntsaneringsbelastingen	—	—	{ materieel	827	386
Ontvangsten voortvloeiende uit de oorlog	5	2	Toelagen	1.802	6.235
			Werken	91	22
			Andere uitgaven	314	655
Totaal ...	5.796	13.176	Totaal ...	4.248	17.501
<i>Buitengewone ontvangsten :</i>			<i>Buitengewone uitgaven :</i>		
Opbrengsten van gevestigde leningen .	—	12.795	Dienst van de Rijksschuld	—	—
Diversen	4	24	Kredieten betreffende voorschotten ...	—	357
			Kredieten betreffende participaties ...	—	—
			Kred. betreff. { nieuwe beleggingen	— 37	2.154
			de beleggingen { herst. v. openb. dom.	—	82
			Andere uitgaven	—	1.106
Totaal ...	4	12.819	Totaal ...	— 37	3.699
EINDTOTAAL ...	5.800	25.995	EINDTOTAAL ...	4.211	21.200
			Boni ...	1.589	4.795

a) Ontvangsten zonder onderscheid van begrotingsjaar

(de provinciale en gemeentelijke opcentiemen
en de sommen toegekend aan de Koloniale Schatkist niet inbegrepen)

(miljoenen franken)

Bron : Belgisch Staatsblad.

Tijdvak	Directe belastingen 1	Douanen en accijnzen	Registratierechten	Totale ontvangsten 1	Gecumuleerde ontvangsten sedert januari 1
1958 Maandgemiddelde	3.069	1.514	2.738	7.321	—
1959 Maandgemiddelde	3.230	1.636	2.994	7.860	—
1958 December	2.298	1.667	2.826	6.791	87.847
1959 Januari	5.222	1.653	3.651	10.526	10.526
Februari	2.225	1.359	2.618	6.202	16.728
Maart	2.210	1.608	2.946	6.764	23.492
April	2.661	1.630	2.833	7.124	30.616
Mei	3.021	1.606	2.863	7.490	38.106
Juni	3.588	1.550	2.923	8.061	46.167
Juli	6.371	1.726	2.884	10.981	57.148
Augustus	2.410	1.434	2.783	6.627	63.775
September	3.631	1.633	2.960	8.224	71.999
Oktober	2.787	1.840	3.237	7.864	79.863
November	2.130	1.783	3.006	6.919	86.782
December	2.502	1.810	3.223	7.535	94.317
1960 Januari	6.065	1.592	2.902	10.559	10.559
Februari	2.315	1.456	2.880	6.651	17.210

b) Totale ontvangsten van de begrotingsjaren 1958 en 1959 tot 31 december 1959 geïnd

(de provinciale en gemeentelijke opcentiemen
en de sommen toegekend aan de Koloniale Schatkist niet inbegrepen)

(miljoenen franken)

Bron : Belgisch Staatsblad.

	Begrotingsjaar 1958 2		Begrotingsjaar 1959		december 1959
	Opbrengsten	Budgettaire ramingen	Opbrengsten	Budgettaire ramingen	Ontvangsten voor rekening van het begrotingsjaar 1959
I. Directe belastingen 1	36.114	37.925	33.809	33.380	2.502
II. Douanen en accijnzen	18.128	18.384	19.221	19.818	1.811
waarvan douanen	5.802	5.900	5.370	5.700	489
accijnzen	11.327	12.224	12.990	13.849	1.218
bijzondere verbruikstaksen .	718		611		85
III. Registratie	32.861	34.905	35.914	35.701	3.223
waarvan registratie	3.037	3.500	3.653	3.550	377
erfenissen	1.835	1.650	1.779	1.790	148
zegel en gelijkgest. taksen	27.630	29.319	30.075	29.920	2.661
Totaal 1 ...	87.103	91.214	88.944	88.899	7.536
Verschil t.o.v. de budgettaire ramingen	— 4.111		+ 45		+ 340

1 Met inbegrip van de opbrengst der vooruitbetalingen aan te rekenen op de bedrijfsbelasting.

2 Het op 1 januari 1958 aangevangen dienstjaar 1958 werd op 31 maart 1959 afgesloten.

NOTA. — De termijn van invordering der directe belastingen is langer dan het kalenderjaar. Voor deze belastingen zijn de cijfers dus maar definitief na het afsluiten van het begrotingsjaar.

b) Totale ontvangsten van de begrotingsjaren 1959 en 1960 tot 31 januari 1960 geïnd

26

(de provinciale en gemeentelijke opcentiemen
en de sommen toegekend aan de Koloniale Schatkist niet inbegrepen)

(miljoenen franken)

Bron : Belgisch Staatsblad.

	Begrotingsjaar 1959 ²		Begrotingsjaar 1960		Januari 1960
	Opbrengsten	Budgettaire ramingen	Opbrengsten	Budgettaire ramingen	Ontvangsten voor rekening van het begrotingsjaar 1960
I. Directe belastingen ¹	37.715	36.752	2.158	2.175	2.158
II. Douanen en accijnzen	19.621	20.223	1.192	1.443	1.192
waarvan douanen	5.370	5.700	442	455	442
accijnzen	13.351	} 14.253	672	} 971	672
bijzondere verbruikstaksen .	649		27		27
III. Registratie	35.920	35.701	2.897	3.226	2.897
waarvan registratie	3.653	3.550	343	337	337
erfenissen	1.785	1.790	176	171	176
zegel en gelijkgest. taksen	30.075	29.920	2.344	2.685	2.344
Totaal ¹ ...	93.256	92.676	6.247	6.844	6.247
Vershil t.o.v. de budgettaire ramingen	+ 580		- 597		- 597

¹ Met inbegrip van de opbrengst der vooruitbetalingen aan te rekenen op de bedrijfsbelasting.² Het op 1 januari 1959 aangevangen dienstjaar 1959 zal afsluiten op 31 maart 1960.

NOTA. — De termijn van invordering der directe belastingen is langer dan het kalenderjaar. Voor deze belastingen zijn de cijfers dus maar definitief na het afsluiten van het begrotingsjaar.

b) Totale ontvangsten van de begrotingsjaren 1959 en 1960 tot 29 februari 1960 geïnd

26

(de provinciale en gemeentelijke opcentiemen
en de sommen toegekend aan de Koloniale Schatkist niet inbegrepen)

(miljoenen franken)

Bron : Belgisch Staatsblad.

	Begrotingsjaar 1959 ²		Begrotingsjaar 1960		Februari 1960
	Opbrengsten	Budgettaire ramingen	Opbrengsten	Budgettaire ramingen	Ontvangsten voor rekening van het begrotingsjaar 1960
I. Directe belastingen ¹	38.769	37.856	3.419	3.465	1.261
II. Douanen en accijnzen	19.623	20.223	2.646	3.187	1.454
waarvan douanen	5.370	5.700	949	910	508
accijnzen	13.353	} 14.253	1.546	} 2.244	873
bijzondere verbruikstaksen .	650		90		63
III. Registratie	35.924	35.701	5.774	6.095	2.877
waarvan registratie	3.653	3.550	605	622	262
erfenissen	1.788	1.790	316	342	140
zegel en gelijkgest. taksen	30.075	29.920	4.787	5.064	2.443
Totaal ¹ ...	94.316	93.780	11.839	12.747	5.592
Vershil t.o.v. de budgettaire ramingen	+ 536		- 908		- 312

¹ Met inbegrip van de opbrengst der vooruitbetalingen aan te rekenen op de bedrijfsbelasting.² Het op 1 januari 1959 aangevangen dienstjaar 1959 zal afsluiten op 31 maart 1960.

NOTA. — De termijn van invordering der directe belastingen is langer dan het kalenderjaar. Voor deze belastingen zijn de cijfers dus maar definitief na het afsluiten van het begrotingsjaar.

I. — RENDEMENT DER BELGISCHE EN KONGOLESE VENNOOTSCHAPPEN OP AANDELEN

Retrospectief overzicht

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Tijdvak	Aantal vennootschappen			Gestort kapitaal	Reserves	Netto-resultaat		Betaalbaar gesteld bruto-dividend	Obligatie-schuld ¹	Bruto-obligatie-coupons
	getelde	met winst	met verlies			winst	verlies			
						(miljoenen franken)		(miljoenen franken)		
1958 ²	13.974	10.454	3.520	193.699	111.775	30.464	2.256	17.785	53.221 ³	2.655
1959 ²	11.571	8.288	3.283	199.569	117.663	25.967	3.716	16.636	63.485 ³	2.808
1958 Oktober	511	364	147	12.222	5.389	1.367	127	913	4.033	181
November	366	265	101	14.235	6.737	1.657	195	1.024	3.890	176
December	345	249	96	8.205	4.723	728	102	447	5.746	285
1959 Januari	120	83	37	2.439	989	240	86	149	5.959	274
Februari	180	132	48	664	1.707	367	13	311	4.443	182
Maart	1.558	1.143	415	16.670	9.832	2.286	458	1.367	5.536	246
April	2.730	1.957	773	34.114	23.697	3.706	589	1.978	5.337	233
Mei	2.958	2.123	835	61.665	34.173	9.174	1.179	6.360	4.818	209
Juni	1.686	1.211	475	31.679	19.136	4.413	386	2.552	6.106	290
Juli	576	411	165	14.276	8.831	1.661	327	1.274	5.320	231
Augustus	195	139	56	1.438	1.084	200	83	98	4.120	162
September	293	217	76	2.326	1.796	342	131	154	5.361	230
Oktober	523	354	169	9.380	3.635	1.075	253	703	4.754	203
November	401	285	116	17.262	8.713	1.731	117	1.218	5.146	229
December	351	233	118	7.627	4.069	773	95	471	6.584	320

¹ Voor de maandelijkse resultaten, slaan de in aanmerking genomen leningen op andere vennootschappen dan die waarop de vorige kolommen betrekking hebben.

² Na aftrek van de dubbeltellingen.

³ Op 31 december.

II. — ALGEMENE SPAAR- EN LIJFRENTEKAS

31

Inlagen op de spaarboekjes der particulieren bij de Spaarkas¹ (Netto-spaarbedrag)

(miljoenen franken)

Tijdvak	Inlagen	Uitbetaalingen	Saldi	Tegood der inleggers op het einde van het tijdvak
1957 Maandgemiddelde	1.399	1.205	194	60.144 ²
1958 Maandgemiddelde	1.576	1.193	383	66.700 ²
1959 Januari	2.261	1.213	1.048	67.748
Februari	1.675	1.080	595	68.343
Maart	1.571	1.338	233	68.576
April	1.822	1.420	402	68.978
Mei	1.683	1.317	366	69.344
Juni	1.863	1.503	360	69.704
Juli	2.075	1.358	717	70.421
Augustus	1.730	1.189	541	70.962
September	1.757	1.474	283	71.245
Oktober	1.824	1.419	405	71.650
November	1.688	1.266	422	72.072
December	1.988	1.652	336	74.443 ²
1960 Januari	2.325	1.186	1.139	75.582
Februari	1.858	1.535	323	75.906
Maart	1.853	1.636	217	76.123

¹ Incl. de spaarboekjes van de krijgsgevangenen. Aantal spaarboekjes op 31 december 1957 : 6.697.202 en op 31 december 1958 : 6.878.076.

² Incl. de gekapitaliseerde rente van het dienstjaar.

III. — INDEXCIJFER VAN DE BRUTO-URBEZOLDIGINGEN DER ARBEIDERS

32

Basisjaar 1953 = 100

Wijze van opstelling en aanwendingsvoorwaarden : zie Novemberrnummer 1957, blz. 415

Tijdvak	Gemiddelde brutoverdienste per gepresteerd uur (mannen + vrouwen)	Type-uurloon	
		geschoolde arbeider ¹	niet geschoolde arbeider ¹
1955 September	105,4	105,4	105,8
December	107,6	106,4	107,2
1956 Maart	109,4	109,5	110,1
Juni	113,8	113,2	113,9
September	115,2	115,1	115,5
December	119,5	118,3	118,1
1957 Maart	121,9	121,8	122,0
Juni	125,4	124,1	124,4
September	124,9	125,1	124,7
December	128,9	127,7	127,8
1958 Maart	128,8	128,2	128,4
Juni	130,9	128,8	129,0
September	130,5	129,0	129,0
December	132,3	128,6	129,3
1959 Maart	131,2	128,6	129,8
Juni	132,1	129,9	131,4
September	133,5	131,1	132,5
December	136,7	132,9	133,9

¹ Excl. de transportarbeiders.

LOOP DER ZAKEN

I. — BEDRIJVIGHEID DER VERREKENINGSKAMERS

35

Debetverrichtingen

Tijdvak	Aantal kamers einde tijdvak	Hoofdbank										Bijbanken en Agent-schappen		Totaal	
		Geld op 1, 5 en 10 dagen 1		Effecten, overheidspapier en coupons		Overschr., chèq. wisselbr. prom., kwijtschr. enz.		Verrichtingen met het buitenland		Totaal		duizenden stukken	miljard. franken	duizenden stukken	miljard. franken
		duizenden stukken	miljard. franken	duizenden stukken	miljard. franken	duizenden stukken	miljard. franken	duizenden stukken	miljard. franken	duizenden stukken	miljard. franken				
1958 Gemiddelde	38	2,1	112,7	2,1	14,6	240,3	111,6	2,9	5,4	247,4	244,3	234,9	63,1	482,3	307,4
1959 Gemiddelde	38	1,9	123,6	2,2	15,1	243,1	120,7	2,9	7,1	250,1	266,5	236,5	63,7	486,7	330,2
1958 December	38	2,1	127,5	3,4	15,5	264,5	119,0	2,9	5,1	272,9	267,1	256,4	71,2	529,3	338,3
1959 Januari	38	1,9	143,3	2,5	15,1	246,9	128,5	3,4	9,7	254,7	296,6	236,8	70,5	491,5	367,1
Februari	38	1,9	112,6	1,7	15,1	226,2	119,1	2,9	6,9	232,7	253,7	216,7	59,1	449,4	312,8
Maart	38	1,8	128,9	3,7	14,2	234,5	107,2	2,9	6,7	242,9	257,0	227,5	62,5	470,4	319,5
April	38	1,9	134,6	2,2	20,9	252,2	122,4	2,9	7,0	259,2	284,9	247,2	67,8	506,4	352,7
Mei	38	1,6	113,8	3,6	14,7	222,2	118,5	2,7	6,1	230,1	253,1	219,9	62,3	450,0	315,4
Juni	39	1,6	120,3	2,5	7,5	251,7	124,1	2,8	6,6	258,6	258,5	247,6	66,6	506,2	325,1
Juli	39	1,7	93,0	2,0	12,8	246,8	124,2	2,5	6,1	253,0	236,0	238,1	66,0	491,1	302,0
Augustus	39	1,7	87,8	1,5	14,4	216,0	114,2	2,4	5,6	221,6	222,0	213,4	56,1	435,0	278,1
September	39	1,8	114,4	1,9	19,9	240,8	119,6	2,7	6,8	247,2	260,7	241,2	63,8	488,4	324,5
Oktober	39	1,8	100,3	1,7	13,1	248,5	119,2	2,9	8,1	254,9	240,7	241,3	65,1	496,2	305,9
November	39	2,0	130,4	1,5	16,0	248,5	123,0	3,3	7,8	255,3	277,2	241,4	60,2	496,7	337,4
December	39	2,6	204,4	1,8	16,7	283,4	128,2	3,6	8,2	291,4	357,5	265,3	64,1	556,8	421,6
1960 Januari	39	2,4	197,5	1,4	13,7	238,5	114,9	3,1	9,4	245,4	335,5	220,4	58,8	466,8	394,2
Februari	39	3,2	214,2	1,6	22,1	263,6	128,2	3,2	8,0	271,6	372,5	246,4	59,5	518,0	432,0

¹ Met inbegrip van de terugbetalingen van het daggeld of van het voordien op 5 en 10 dagen geleend geld. — Sedert 17 november 1959, incl. de verrichtingen afgesloten onder de instellingen die voordien in de verrekenkamer niet vertegenwoordigd waren.

II. — POSTCHEQUE- EN GIROVERKEER

36

(miljarden franken)

Tijdvak	Duizenden rekeningen einde tijdvak	Totaal tegoed *	Tegoed van particulieren *	Credit		Debet		Algemene beweging	Verrichtingen zonder gebruik van chartaal-geld pct.	Omloop-snelheid ²
				Stortingen	Giro's	Chèques en diversen	Giro's			
1958 Gemiddelde ...	789 ¹	31,2	23,5	37,4	93,0	37,3	93,0	260,8	91	4,21
1959 Gemiddelde . g	819 ¹	33,1	25,1	39,4	97,9	39,1	97,9	274,3	91	4,11
1959 Januari	792	32,0	23,5	38,5	100,4	41,2	100,4	280,5	91	4,31
Februari	794	30,2	23,5	36,7	93,4	38,0	93,4	261,5	92	4,33
Maart	796	30,4	23,8	36,0	88,8	33,6	88,8	247,3	92	4,08
April	798	31,0	24,0	37,4	94,3	38,4	94,3	264,3	91	4,18
Mei	800	32,1	24,7	38,8	94,0	37,1	94,0	263,9	92	4,50
Juni	802	33,4	25,1	40,1	96,4	38,2	96,4	271,3	91	3,93
Juli	803	37,3	25,7	46,3	112,3	46,8	112,3	317,8	92	4,14
Augustus	805	33,8	26,2	37,7	90,8	37,4	90,8	256,6	92	3,82
September ...	810	34,4	25,9	39,3	97,7	38,6	97,7	273,3	90	3,84
Oktober	814	34,6	26,3	40,9	105,6	42,3	105,6	294,5	91	4,00
November	816	33,8	26,5	37,2	93,6	37,4	93,6	261,7	90	4,07
December ... g	819	34,8	26,6	44,4	107,5	40,1	107,5	299,4	91	4,11
1960 Januari	820	36,3	26,0	40,5	104,4	41,1	104,4	290,5	92	4,04
Februari	823	36,3	26,1	41,3	103,4	43,2	103,4	291,4	92	4,07
Maart	825	36,0	26,4	40,7	102,1	39,2	102,1	284,1	92	3,66

¹ Op 31 december.

² Verhouding van type maand van 25 dagen, van de debet-omzet tot het gemiddeld dagelijks tegoed.

* Deze tegoeden omvatten de vrije tegoeden en de effecten van de Muntsaneringlening, waarin de definitief geblokkeerde tegoeden werden omgezet

PRIJZEN

a) INDEXCIJFERS DER GROOTHANDELSPRIJZEN IN BELGIE

45¹

Basistijdvak 1936-1938 = 100

Bron : Ministerie van Economische Zaken — Dienst van het Indexcijfer.

Tijdvak	Algemeen indexcijfer	Dierlijke producten	Plant-aardige producten	Vetstoffen	Minerale producten						Scheikundige producten			Huiden en leder
					Algem. indexcijfer van de groep	Steenkool	Bijproducten uit steenkool	Petroleum producten	Ertsen en ruwe metalen	Groevenproducten	Algem. indexcijfer van de groep	Scheikundige producten	Scheikundige meststoffen	
<i>Aantal produkten</i>	135	13	14	2	19	4	4	3	5	3	11	8	3	5
1958 Gemiddelde	422	359	470	356	455	668	481	290	410	471	327	350	274	327
1959 Gemiddelde	420	371	447	359	446	629	451	316	399	471	326	350	269	387
1958 December	417	363	455	348	460	665	478	309	415	473	328	350	275	330
1959 Januari	416	367	466	349	451	650	465	312	398	474	329	350	278	334
Februari	416	356	460	354	454	650	465	322	399	474	330	350	283	343
Maart	415	348	460	360	452	640	465	322	398	474	328	347	284	359
April	419	366	462	367	449	625	462	325	399	469	328	347	284	397
Mei	421	372	462	370	449	625	458	321	402	471	327	349	275	408
Juni	419	367	447	366	444	624	458	312	393	472	323	349	262	414
Juli	419	376	442	357	440	624	436	311	395	470	325	349	268	408
Augustus	422	389	437	351	439	619	437	309	398	471	321	351	254	407
September	423	386	442	354	440	620	439	310	398	471	319	348	251	409
Oktober	423	376	442	358	444	624	441	312	405	470	321	351	252	402
November	424	376	425	361	443	624	441	312	401	470	327	353	269	391
December	426	370	420	361	447	624	441	331	403	470	328	353	271	386
1960 Januari	430	376	425	361	441	621	407	333	406	470	331	353	280	397
Februari	426	357	418	358	441	621	407	326	411	470	332	354	280	390

a) INDEXCIJFERS DER GROOTHANDELSPRIJZEN IN BELGIE (vervolg)

45¹

Basistijdvak 1936-1938 = 100

Bron : Ministerie van Economische Zaken — Dienst van het Indexcijfer.

Tijdvak	Rubber	Hout	Papier en karton	Textielproducten						Bouwmateriaal	Metalen en metaalproducten			
				Algem. indexcijfer van de groep	Wol	Vlas	Katoen	Jute	Kunstmatige vezels		Algem. indexcijfer van de groep	Metaalnijverheid	Metaalfabrik.	Niet ijzerhoudende
<i>Aantal produkten</i>	1	6	4	21	5	5	6	2	3	13	26	9	13	4
1958 Gemiddelde	278	619	485	336	367	266	447	329	248	514	480	557	455	406
1959 Gemiddelde	347	592	465	326	373	271	412	290	240	516	481	551	452	434
1958 December	285	590	479	317	341	250	424	304	239	513	478	543	453	425
1959 Januari	296	579	473	317	334	254	423	301	242	513	475	542	449	425
Februari	299	577	473	316	344	251	419	285	242	513	478	546	451	431
Maart	313	576	459	313	343	249	411	287	243	513	480	546	452	437
April	333	573	459	318	367	249	413	287	240	513	479	546	452	431
Mei	348	573	459	318	379	249	403	287	239	513	481	549	453	434
Juni	327	573	464	321	373	264	402	287	241	518	480	552	453	426
Juli	346	574	464	323	380	266	404	277	240	518	480	553	453	424
Augustus	369	597	464	328	399	270	407	280	238	518	484	553	455	437
September	356	609	464	332	397	284	411	275	238	518	483	557	453	433
Oktober	372	614	464	335	390	299	412	269	239	518	484	554	453	443
November	429	625	464	343	389	315	416	298	237	518	485	556	452	448
December	394	643	466	351	391	317	422	363	237	520	486	559	453	447
1960 Januari	396	650	466	358	397	319	431	390	237	542	485	558	450	452
Februari	395	650	467	353	390	320	428	360	238	542	484	555	449	456

b) INDEXCIJFERS DER GROOTHANDELSPRIJZEN **45**²
IN BELGIE EN IN HET BUITENLAND

Basistijdvak : 1953* = 100

Tijdvak	België (Ministerie van Economische Zaken)	Nederland (Centraal Bureau voor de statistiek)	Frankrijk (Statistique générale de la France)	Italië (Banco di Roma)	West-Duitsland (Statistisches Bundesamt) 1	Verenigd-Koninkrijk* (Board of Trade) 1954 = 100	Verenigde Staten (Department of Labor, Bureau Labor Statistics)	Zwitserland (Office fédéral de l'industrie, des Arts et Métiers et du Travail)
1958 Gemiddelde	102	105	121	101	106	111	108	102
1959 Gemiddelde	101	106	126	98	105	111	108	100
1958 December	100	107	121	99	105	112	108	100
1959 Januari ...	100	107	126	98	105	112	109	100
Februari ...	100	106	126	98	105	111	109	100
Maart ...	100	105	125	97	105	112	109	100
April	101	104	125	97	105	111	109	99
Mei	101	104	126	97	105	111	109	99
Juni	101	105	124	97	105	111	109	99
Juli	101	105	125	97	105	111	109	100
Augustus	102	105	126	97	105	111	108	100
September	102	106	127	98	105	112	109	100
Oktober ...	102	108	129	99	105	112	108	101
November	102	108	129	99	106	112	108	102
December	103	107	130	99	106	112	108	101
1960 Januari ...	104	106	131	99	106	112	108	102
Februari ...	103		129			112	108	101

1 Industriële afgewerkte produkten.

* Verenigd Koninkrijk : Nieuwe index op basis 1954 = 100 (Alle bewerkte produkten).

c) INDEXCIJFERS DER KLEIN-
HANDELSPRIJZEN IN BELGIE **46**

Basistijdvak : 1953 = 100

Bron : Min. van Econ. Zak. (Dienst van het Indexcijfer).

Tijdvak	Algemeen indexcijfer	Voe-dings-waren	Produk-ten excl. voe-dings-waren	Diensten
Aantal produkten	65	35	25	5
1958 Gemiddelde	108,31	107,9	106,2	114,6
1959 Gemiddelde	109,64	109,5	106,6	120,0
1959 Januari ...	108,73	108,5	106,1	117,6
Februari ...	108,95	108,8	106,1	117,7
Maart	108,80	108,5	106,0	118,7
April	108,93	108,7	105,9	119,6
Mei	109,22	108,9	106,2	120,1
Juni	109,59	109,2	106,8	120,5
Juli	109,60	109,1	106,8	120,6
Augustus	110,14	110,0	106,9	120,7
September	110,23	110,0	107,2	120,9
Oktober ...	110,38	110,4	107,0	121,0
November	110,62	110,8	107,1	121,1
December	110,53	110,6	107,1	121,5
1960 Januari ...	110,28	110,1	107,1	121,5
Februari ...	110,17	109,8	107,1	121,7
Maart	109,89	109,3	107,0	122,0

PRODUKTIE

50

I. — INDEXCIJFERS VAN DE INDUSTRIËLE BEDRIJVIGHEID EN PRODUKTIE

Basisjaar : gemiddelde 1953 = 100

Perioden	Indexcijfers van de industriële bedrijvigheid Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek							Indexcijfers van de industriële produktie Bron : Instil. voor Econom. en Sociaal Onderzoek					
	Algemeen indexcijfer	Indexcijfer der extractie-nijverheid	Indexcijfer der fabrieksnijverheid				Algemeen indexcijfer	waarvan :					
			Totaal	Ijzer-en staal-nijverheid	Metaal-verwer-kende nijverheid	Spinne-rijen		Weve-rijen	Brand-stof en energie	Ijzer-en staal-nijverheid	Metaal-verwer-kende nijverheid	Spinne-rijen	Weve-rijen
1958 Gemiddelde	106,4	91,4	110,4	127,9	100,7	97,1	103,6	115,1	98,1	128,3	126,8	98,7	96,1
1959 Gemidd. v	106,7	79,4	114,2	140,0	94,0	112,5	116,7	118,9	87,6	140,0	131,5	115,5	108,2
1958 November	99,6	78,4	105,4	118,8	87,4	97,2	103,2	116,1	90,3	125,4	131,0	110,3	105,1
December	109,2	89,1	114,0	133,2	98,0	111,4	117,4	115,7	97,7	129,2	122,4	111,2	105,2
1959 Januari ...	106,2	83,5	112,4	135,0	96,0	121,5	114,2	112,3	94,4	131,2	116,1	121,0	103,0
Februari	95,9	65,0	104,4	122,5	89,1	104,8	108,3	112,4	81,7	130,5	125,5	111,3	105,4
Maart	107,0	83,8	113,3	133,6	95,4	107,0	111,5	118,6	94,3	132,6	131,4	108,6	105,1
April	111,5	86,1	118,5	143,9	99,7	110,4	117,3	120,7	90,2	141,8	133,6	107,9	105,0
Mei	100,3	77,9	106,5	130,7	87,0	100,2	100,5	119,7	84,8	134,6	136,6	110,2	103,4
Juni	110,7	81,1	118,8	146,2	97,9	119,5	119,6	121,1	86,3	145,0	132,8	118,6	110,4
Juli	92,6	67,1	99,6	131,1	77,5	94,4	103,5	104,1	72,7	128,8	116,4	92,5	93,1
Augustus v	99,9	71,4	107,7	126,9	84,8	107,1	105,0	110,4	78,7	127,0	118,8	112,1	97,3
Septemb. v	112,3	80,7	121,0	149,5	98,5	120,9	127,5	123,9	87,2	148,0	138,5	118,4	114,1
Oktober v	118,9	86,6	127,8	160,0	102,9	126,6	136,7	126,4	90,1	153,2	140,7	121,0	116,8
Novemb. v	110,9	83,4	118,4	144,6	96,4	110,9	125,6	131,4	95,6	151,8	149,4	135,4	129,2
December v	114,7	85,7	122,6	156,1	102,7	126,4	130,8	125,4	94,8	151,9	137,5	128,5	117,8
1960 Januari v								121,6	92,3			137,7	

Bron : Ministerie van Economische Zaken (Algemene Directie der Mijnen).

Tijdvak	Steenkolenmijnen								Gemiddeld aantal extractie-dagen	Voorraad einde tijdvak (duis. tonnen)
	Gemiddeld aantal aanwezige arbeiders (duizenden)		Netto-hoeveelheid opgedolven steenkool per bekken (duizenden tonnen)							
	ondergrondse	onder- en bovengrondse	Dergen	Centrum	Charleroi	Luik	Kempen	Totaal		
1936-1938 Gemiddelde	87	125	408	353	640	451	541	2.425 ¹	24,0	1.502
1958 Gemiddelde	91	122	300	245	540	339	831	2.255	21,3	6.928
1959 Gemiddelde	78	106	215	172	460	318	731	1.896	18,7	7.496
1959 Januari	84	114	274	186	538	364	726	2.088	20,5	7.084
Februari	84	114	142	130	356	234	714	1.576	14,9	7.035
Maart	85	114	247	186	513	354	738	2.038	19,3	7.347
April	84	113	249	188	497	371	752	2.057	19,5	7.541
Mei	81	110	200	171	470	324	686	1.851	17,5	7.555
Juni	79	108	217	177	484	325	702	1.905	18,4	7.627
Juli	74	102	175	144	362	224	696	1.601	16,4	7.690
Augustus	72	99	199	161	391	289	658	1.698	18,2	7.763
September	73	100	210	174	457	326	715	1.882	19,5	7.753
Oktober	73	100	221	187	498	355	755	2.016	20,6	7.767
November	73	99	222	179	465	314	812	1.992	19,7	7.716
December	72	98	221	184	486	343	819	2.053	20,3	7.496
1960 Januari	v		203	171	429	308	785	1.896		7.350
Februari	v		203	170	472	314	767	1.926		7.396
Maart	v		215	174	491	337	824	2.041		7.440

¹ Inbegrepen 32.000 ton voortkomende van het bekken van Namen. De kolenmijnen van dit bekken, werden in 1942 verdeeld tussen de bekkens van Luik en Charleroi.

Bronnen : Minist. van Economische Zaken (Algemene Directie der Mijnen en Nationaal Instituut voor de Statistiek.) — Minist. van Financiën (Accijnzen).

Tijdvak	Cokes		Briketten		Ruwe petroleum	Hoogovens in werking (einde tijdvak)	Voortbrenging der metaalnijverheid (duizenden tonnen)		
	Productie (duizenden tonnen)	Gemiddeld aantal arbeiders	Productie (duizenden tonnen)	Gemiddeld aantal arbeiders	Verwerking (duizenden kiloliters)		Gietijzer	Ruw staal	Afgewerkt ijzer en staal
1936-1938 Gemiddelde	435	3.831	142	855	—	37	261	253	202
1958 Gemiddelde	576	4.632	86	477	630	49	460	501	349
1959 Gemiddelde	601	4.539	83	453	644	50	497	536	386
1958 November	572	4.627	93	502	650	50	448	462	321
December	596	4.644	110	493	668	49	469	499	373
1959 Januari	602	4.594	117	488	709	49	481	507	376
Februari	534	4.570	85	493	564	48	431	465	340
Maart	599	4.575	84	499	753	49	485	505	369
April	586	4.475	90	471	675	49	486	541	406
Mei	604	4.525	105	483	767	47	473	485	364
Juni	595	4.558	71	462	564	47	505	568	404
Juli	592	4.507	46	420	623	45	485	521	352
Augustus	594	4.549	56	423	650	48	470	506	340
September	602	4.519	72	415	620	47	517	573	416
Oktober	635	4.544	82	397	577	49	557	619	442
November	623	4.519	91	437	578	50	520	549	399
December	652	4.529	103	450	641	50	555	604	429
1960 Januari					698				

III. — TEXTIELGOEDEREN

56¹

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Tijdvak	Spinnerij (tonnen)							Produktie van rayon (tonnen)	Productie van ruwe weefsels van getouw gevallen (voor eigen rekening, voor openbare loondiensten en voor orders) (tonnen)				
	vlas-garen	jute-garen	hennep-garen	katoengaren		wollen garen			vlas	jute 1	katoen	wol 2	rayon
				fijn-spinnerij	kaard-spinnerij	kamwol	kaardwol						
1958 Gemiddelde	729	6.110	70	6.232	349	1.924	1.248	2.251	562	3.331	5.597	2.056	703
1959 Gemiddelde	950	6.591	61	7.189	344	2.427	1.446	2.366	628	3.106	6.224	2.437	752
1958 November	675	5.770	62	6.210	333	2.087	1.266	2.395	595	2.829	5.444	2.146	672
December	834	7.019	68	6.748	407	2.536	1.351	2.553	618	3.640	6.152	2.396	814
1959 Januari	929	6.802	75	8.747	408	2.395	1.266	2.570	566	3.312	6.099	2.386	731
Februari	859	7.027	74	6.931	381	1.976	1.277	2.200	549	2.925	5.795	2.214	749
Maart	916	6.767	42	6.707	372	2.144	1.362	2.459	605	2.787	5.984	2.263	783
April	999	6.585	79	6.717	364	2.289	1.482	2.420	598	2.611	6.113	2.516	796
Mei	752	5.773	37	6.251	281	2.225	1.357	2.270	489	2.446	5.546	2.123	596
Juni	958	7.061	60	7.466	308	2.742	1.498	2.423	632	3.101	6.437	2.490	770
Juli	888	5.662	57	6.680	316	1.471	1.296	1.647	577	2.746	5.698	2.152	601
Augustus	735	5.502	56	6.710	241	2.674	1.415	2.417	526	2.665	5.363	2.342	638
September	1.035	6.880	66	7.458	384	2.831	1.629	2.258	691	3.449	6.680	2.707	811
Oktober	1.129	7.315	62	7.616	378	2.953	1.681	2.448	733	3.905	7.150	2.870	897
November	1.053	6.444	65	7.314	338	2.831	1.486	2.514	737	3.608	6.848	2.556	775
December	1.141	7.274	64	7.672	366	2.882	1.607	2.774	831	3.720	6.975	2.622	881
1960 Januari	1.090	6.655	42	9.378	356	2.784	1.492	2.597					

1 Incl. de jutetapijten.

2 Incl. wollen dekens en tapijten.

IV. — DIVERSE PRODUKTEN

56²

Bronnen : Nationaal Instituut voor de Statistiek en Bestuur der Douanen en Accijnzen.

Tijdvak	Cement	Kalk	Kalksteen	Synthetische ammoniak en derivaten			Papier		Baksteen		Suiker				Brouwerijen ⁴	Distilleerderijen (duizenden hectoliters)	Lucifers (miljoenen stukken)	Visserij Verkoop van vis ⁵				
				Primaire stikstof	Substof in de afgewerkte meststoffen	Samengestelde meststoffen	Papier	Karton	Gewone baksteen	1/d. dag komende steen	Productie		In consumptie gebracht	Hoeveelh. (duizenden tonnen)				Waarde (miljoenen franken)				
											Ruwe suiker	Geraffineerde suiker							Voorraad (ruwe en geraf. suiker)			
(duizenden tonnen)													(miljoen. stuks)		(duizenden tonnen)							
1936-1938 Gem.	250 ¹	117 ²	154 ²				15,5 ¹					17,5	17,2	159	20,7	16,4	35,0	4.421	2,3	7,2		
1958 Gemiddelde	338	147	239	22,9	20,6	20,1	26,2	4,0	171	12,8		40,9	16,4	303	22,2	13,7	18,1	4.651	3,7	38,0		
1959 Gemiddelde	370	148	282	25,3	22,6	19,8	27,3	4,3	165	14,1		17,6	14,9	167	22,2	14,4	17,4	4.336	3,3	35,4		
1958 December	303	141	210	26,6	24,3	25,9	28,0	3,8	151	13,4		92,2	21,9	303	22,0	12,0	15,4	4.974	4,2	45,5		
1959 Januari	200	138	220	26,7	24,2	17,9	27,1	3,9	110	9,7		10,0	15,1	285	19,6	12,4	16,9	4.843	3,3	35,8		
Februari	147	124	210	22,7	20,7	24,8	27,0	3,7	76	7,3			12,8	258	18,8	11,5	21,7	4.511	3,7	35,9		
Maart	399	148	245	26,2	23,9	28,2	25,8	4,2	96	11,0			14,3	235	18,7	14,1	14,3	4.262	4,3	47,1		
April	402	150	285	25,9	23,7	21,4	28,6	4,6	132	15,4			13,3	213	19,7	15,7	9,9	4.613	3,5	34,1		
Mei	423	133	293	27,0	24,6	15,4	25,1	4,1	173	12,9			10,0	194	20,7	15,6	13,2	3.936	2,6	27,5		
Juni	434	148	317	25,3	23,1	12,1	29,2	5,2	223	14,9			10,5	143	26,4	16,1	25,9	4.223	3,1	32,0		
Juli	405	143	261	23,2	21,2	11,4	21,0	3,2	204	16,6			12,8	107	25,7	17,7	12,2	3.752	2,9	27,5		
Augustus	434	145	302	23,9	20,2	17,5	25,0	4,6	198	16,0			11,0	61	26,3	15,7	10,9	3.776	3,1	30,1		
September	447	166	345	23,1	19,9	18,9	30,1	4,8	218	17,7			0,2	14,4	35	23,2	14,6	18,2	3.538	3,6	37,6	
Oktober	426	171	340	26,4	23,0	22,1	31,3	4,3	208	17,0			55,3	20,4	62	26,9	14,7	23,7	5.212	3,1	37,5	
November	388	155	277	27,1	23,8	19,0	27,3	4,2	178	15,9			127,7	27,4	163	21,5	12,1	12,3	4.129	3,3	42,3	
December	334	154	284	26,1	22,8	28,9	29,7	4,8	165	15,1			17,7	16,8	167	18,6	12,6	29,7	5.240	2,6	37,1	
1960 Januari	250	146	207	26,9	24,3	22,8	30,1	4,6	121	10,0				14,2	170	19,9	12,2	17,1	4.336			
Februari	249													3,8	13,2	169	18,0	12,9	21,5	4.523		

1 Gemiddelde 1938.

2 Gemiddelde 1937-1938-1939.

3 Einde tijdvak.

4 Aangegeven grondstoffen (hoeveelheid meel en suiker). Incl. het Groothertogdom Luxemburg.

5 In de vismijnen te Oostende, Nieuwpoort, Zeebrugge en Blankenberge; in 1936-1937-1938 : enkel verkoop op de vismijn te Oostende. Excl. haring, aprot en garnalen.

V. — ELEKTRISCHE ENERGIE *
(miljoenen kWh)

58

Bron : Ministerie van Economische Zaken — Directie Elektrische Energie.

Tijdvak	Voortbrenging 1					Invoer	Uitvoer	Saldo invoer uitvoer	Totale stroomhoeveelheid opgenomen door het net
	Centralen van de voortbrengers-verdelers		Gemengde bedrijven	Centralen van de industriële zelfvoortbrengers	Totaal voor België				
	Gemeentebedrijven	Particuliere maatschappijen							
(1)	(2)	(3)	(4)	(5) = (1) tot (4)	(6)	(7)	(8) = (6) — (7)	(9) = (5) + (8)	
1958 Gemiddelde	36,9	516	45,5	445	1.043	24,7	19,5	5,2	1.048
1959 Gemiddelde	34,9	552	46,1	465	1.098	22,1	31,0	— 8,9	1.089
1959 Januari	46,5	599	37,2	473	1.156	26,2	20,9	5,3	1.161
Februari	38,8	496	73,4	414	1.022	15,1	12,0	3,1	1.025
Maart	38,3	521	60,7	456	1.076	21,5	10,1	11,4	1.087
April	37,9	529	56,0	455	1.078	14,6	23,9	— 9,3	1.068
Mei	32,2	497	38,8	421	989	30,3	7,2	23,1	1.012
Juni	30,9	514	41,9	430	1.017	21,5	4,3	17,2	1.034
Juli	22,8	473	22,8	420	939	21,5	6,8	14,7	954
Augustus	29,6	515	15,1	437	997	17,4	11,9	5,5	1.002
September	32,0	566	44,0	484	1.126	17,3	59,0	—41,7	1.085
Oktober	34,4	626	44,2	554	1.258	23,9	95,6	—71,7	1.186
November	34,3	626	46,7	523	1.230	27,7	70,2	—42,5	1.187
December	41,2	662	72,7	509	1.285	26,8	50,4	—23,6	1.261
1960 Januari	44,5	612	101,1	472	1.232	27,3	29,7	— 2,4	1.229
Februari	43,4	557	112,3	469	1.181	24,3	24,0	0,3	1.181

* Aantal centralen in werking in het begin van het jaar 1958 : 160; in het begin van het jaar 1959 : 151.

1 Netto-voortbrenging van de centralen hebbende een totaal opgesteld vermogen van meer dan 100 kW.

VI. — GAS
(Productie, Invoer en Uitvoer) 1
(miljoenen kubieke meters)

59

Bron : Ministerie van Economische Zaken (Administratie van Nijverheid).

Tijdvak	Productie					Invoer	Uitvoer	Saldo invoer uitvoer	Totaal in België beschikbaar gas
	der gasfabrieken 2	der cokesfabrieken		der steenkoolmijnen	totaal				
		totaal	waarvan productie voor rechtstreekse industriële leveringen						
(1)	(2)	(3)	(4)	(5) = (1) + (2) + (4)	(6)	(7)	(8) = (6) — (7)	(9) = (5) + (8)	
1958 Gemiddelde	0,23	171,55	100,30	16,20	188	0,76	6,58	—5,82	182
1959 Gemiddelde	0,23	176,49	102,91	16,00	193	0,75	5,60	—4,95	188
1958 November	0,21	167,81	97,85	16,86	185	0,66	6,21	—5,55	179
December	0,22	182,42	104,46	17,80	200	0,70	7,11	—6,41	194
1959 Januari	0,22	184,62	105,36	20,03	205	0,69	6,44	—5,75	199
Februari	0,21	168,73	95,40	18,07	187	0,63	5,62	—4,99	182
Maart	0,23	178,62	105,23	16,70	196	0,66	5,89	—5,23	190
April	0,23	177,76	106,60	15,29	193	0,67	6,07	—5,40	188
Mei	0,25	172,15	100,93	14,87	187	0,71	5,77	—5,06	182
Juni	0,26	172,62	101,80	14,70	188	0,75	6,14	—5,39	182
Juli	0,21	161,32	97,34	11,92	173	0,59	5,27	—4,68	169
Augustus	0,22	162,22	94,87	11,92	174	0,78	3,30	—2,52	172
September	0,21	174,12	101,50	13,69	188	0,86	5,40	—4,54	183
Oktober	0,21	186,28	109,02	16,46	203	0,81	5,97	—5,16	198
November	0,20	181,89	103,57	18,53	201	0,87	6,04	—5,17	195
December	0,30	197,49	113,22	19,85	218	0,93	6,45	—5,52	212
1960 Januari	8,41	196,50	108,32	11,78	217	0,96	6,50	—5,54	211

1 Voor het gebruik van die statistiek verwijzen wij naar de voorwaarden vermeld in het Decemhernummer 1957, blz. 528.

2 Vanaf januari 1960, incl. de gasproductie op basis van koolwaterstof, die voordien in de gasproductie van de steenkolenmijnen begrepen was.

I. — Maandelijke indexcijfers van de verkoop van verbruiksartikelen : basisgemiddelde 1953 = 100

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Maand	Grootwarenhuizen																					
	Algemeen indexcijfer	Voeding				Kleding					Meubilering			Huishouden		Tabak	Boek-Papierhandel		Parf.	Spelen, speelgoed, sport, reis		
		Bederfelijk	Niet bederfelijk	Restaurant	Totaal	Stoffen per meter	Bovenkleding heren	Bovenkleding dames	Linnen, ondergoed, hemden en hoeden	Totaal 1	Textiel	Meubelen, lusters	Totaal	Huishoud-artikelen	Huishoudtoestellen, electriciteit	Totaal	Rookgerief	Boekhandel	Papierhandel		Totaal	Toilet
1959 Januari ...	139	151	137	151	147	128	124	104	195	145	159	116	139	123	273	149	147	130	136	135	117	45
Februari ...	116	137	129	134	134	110	87	75	121	101	111	122	116	119	234	138	125	111	108	109	108	46
Maart	139	150	157	157	153	136	187	144	153	142	125	136	130	126	223	143	144	136	118	121	121	71
April	141	144	127	162	140	140	199	155	164	154	124	141	132	140	227	154	146	117	125	124	129	77
Mei	139	133	128	144	132	124	212	169	187	160	112	142	126	125	234	143	135	98	103	103	124	92
Juni	138	126	129	148	129	126	198	151	198	159	113	138	125	121	223	138	159	102	103	103	131	112
Juli	146	123	128	158	128	121	216	157	220	168	121	139	129	127	272	152	153	111	104	105	149	154
Augustus ..	126	125	130	150	129	84	121	106	137	113	111	123	117	127	226	144	146	110	238	220	126	82
September ..	130	131	150	145	138	123	120	112	143	124	112	142	126	123	253	145	142	121	205	193	117	55
Oktober ...	154	156	162	159	158	133	228	168	191	169	123	129	125	127	290	155	152	138	130	131	126	126
November ..	167	153	169	159	159	117	195	134	193	163	115	116	115	113	271	140	164	319	164	187	118	446
December ..	199	172	229	196	192	106	185	148	242	196	119	144	131	170	360	202	346	316	264	272	192	305
1960 Januari ...	135	155	149	148	153	111	120	102	190	140	148	110	130	106	260	132	153	130	127	127	112	49

1 Dit totaal omvat daarenboven : mercerie, linten, patronen; schoenen, pantoffels; allerlei opschikartikelen.
* Voor het verbruik van suiker, zie tabel nr 562.

Maand	Grote ondernemingen gespecialiseerd in kleding			Coöperaties											Winkels met bijhuizen		Groot-handel	Ondernemingen met bijhuizen
	Heren	Dames	Ondergoed en bijkom. kleding-saakken	Algemeen indexcijfer	Bakkerij	Voeding behalve bakkerij	Kleding	Meubilering	Huishouden	Tabak	Boekhandel, papierhandel	Parfumerie weelde-artikelen	Restaurant tea-room	Verschillende	Onderg. bijkom. kledingstukken opschikartikelen	Schoenen	Algemene voedingswaren	Voeding
1958 December	125	82	134	153	121	164	140	174	121	190	171	218	129	136	146	126	162	160
1959 Januari	v148	84	158	141	106	154	132	145	98	109	81	137	99	144	101	v120	v131	135
Februari	v109	54	58	122	99	129	117	120	108	90	67	150	100	136	98	v 67	v127	131
Maart	v178	114	103	129	110	136	132	168	119	98	94	138	118	111	112	v127	v137	v134
April	v186	131	106	129	118	138	114	163	108	124	110	137	117	113	123	v138	v149	v130
Mei	v173	94	102	132	114	138	107	127	106	106	79	133	126	172	113	v154	v140	v137
Juni	v143	66	108	129	119	137	101	146	98	111	97	135	108	147	137	v137	v149	v130
Juli	v132	68	161	127	115	141	85	160	88	116	190	165	132	111	143	v139	v159	v136
Augustus	v 92	49	59	124	114	137	76	128	112	102	274	131	118	116	87	v105	v150	v133
September ...	v 98	86	70	130	117	139	98	170	114	103	222	130	119	130	98	v107	v153	v133
Oktober	v146	151	101	140	125	151	115	137	126	114	249	174	111	130	116	v134	v150	v143
November ...	v121	90	87	127	113	134	115	170	110	106	120	144	112	122	v117	v118	v134	v140
December	v135	77	129											v144	v140	v165	v168	

II. — TABAKSVERBRUIK
(Productie en invoer)

Bron : Administratie der Douanen en Accijnzen.

Tijdvak	Sigaren	Sigarillo's	Sigaretten	Rook-, snuif- en pruim-tabak
	(miljoenen stuks)			(tonnen)
1936-1938 Gemid.	16,2	49,4	430	1.097
1958 Gemiddelde	16,1	46,7	873	739
1959 Gemiddelde	18,1	49,7	859	732
1959 Februari ..	15,1	29,5	741	598
Maart	15,4	40,8	835	690
April	14,5	48,3	1.073	909
Mei	15,2	46,2	779	649
Juni	20,1	67,8	1.049	801
Juli	16,9	43,5	811	680
Augustus ..	16,2	58,3	870	718
September ..	24,7	64,7	921	802
Oktober ..	23,2	52,9	829	700
November ..	21,4	53,5	738	653
December ..	18,1	52,6	897	779
1960 Januari ...	17,8	41,8	862	747
Februari ...	14,9	38,7	726	564

III. — SLACHTINGEN IN DE 12 VOOR-
NAAMSTE SLACHTHUIZEN VAN HET LAND

Tijdvak	Grootvee (Ossen, stieren, koeien, varzen)	Paarden	Kalveren	Varkens, biggen	Schapen, lammeren, geiten
	(duizenden)				
1936-1938 Gemid.	16,5	0,7	12,2	26,7	6,5
1958 Gemiddelde	20,8	2,6	9,6	33,9	4,8
1959 Gemiddelde	21,2	3,3	9,8	34,3	5,1
1959 Februari ...	18,2	3,3	8,7	30,0	6,3
Maart	22,0	3,1	10,8	36,6	4,6
April	21,9	2,9	11,2	35,6	3,3
Mei	19,8	3,0	10,4	35,0	2,5
Juni	20,3	3,2	10,5	36,4	2,1
Juli	20,2	3,1	10,2	33,9	1,6
Augustus ..	19,6	3,2	9,1	33,5	1,6
September ..	25,3	3,8	10,7	36,2	3,9
Oktober ...	21,7	3,8	8,4	31,9	7,2
November ..	21,3	3,0	8,6	33,1	9,7
December ..	23,8	3,7	10,3	35,9	9,8
1960 Januari ...	20,1	3,3	8,9	32,9	8,3
Februari ...	19,5	3,2	9,7	33,8	5,1

VERVOER

I. — BEDRIJVIGHEID VAN DE NATIONALE MAATSCHAPPIJ VAN BELGISCHE SPOORWEGEN 70¹

a) Bedrijfsontvangsten en uitgaven

(miljoenen franken)

Tijdvak	Ontvangsten				Uitgaven	Overschot der totale ontvangsten op de uitgaven	Bedrijfs-coëfficiënt
	Reizigers en bagage	Goederen	Diversen ²	Totaal			
1938 Gemiddelde ¹	74	147	5	226	239	— 13	106
1957 Gemiddelde	351	614	96	1.061	1.060	1	100
1958 Gemiddelde	304	512	346	1.162	1.136	26	98
1958 September	325	506	341	1.172	1.129	43	96
Oktober	295	560	349	1.204	1.186	18	99
November	275	513	344	1.132	1.106	26	98
December	295	550	360	1.205	1.123	82	93
1959 Januari	277	497	357	1.131	1.151	— 20	102
Februari	236	442	342	1.020	1.085	— 65	106
Maart	306	487	342	1.135	1.100	35	97
April	285	518	342	1.145	1.122	23	98
Mei	302	491	343	1.136	1.066	70	94
Juni	286	527	360	1.173	1.119	54	95
Juli	373	479	346	1.198	1.087	111	91
Augustus	354	469	343	1.166	1.077	89	92
September	319	519	345	1.183	1.087	96	92
Oktober	292	568	351	1.211	1.120	91	93
November	278	565	341	1.184	1.074	110	91

¹ Nord-Belge inbegrepen.

² Incl. de toelagen van de Staat als vergoeding voor de ontoereikende tarieven en de verhoging van de prijs der brandstoffen.

b) Aantal wagens aan de nijverheid geleverd ¹

c) Transportstatistiek

1° Algemeen spoorverkeer

70²

Tijdvak	A	B	C	A + C	Reizigers		Wagenladingen ²				
					Aantal	Reizigers-km.	Vervoerde tonnen	Ton-km.			Totaal
								Belgisch binnenl. vervoer	Internat. vervoer	Doorvoer	
(duizenden)					(miljoenen)		(duizend.)	(miljoenen)			
1938 Gemiddelde ³	389	115	91	480	16,8	535	6.169	186	154	88	428
1958 Gemiddelde	214	66	64	278	22,0	755	4.816	128	246	112	486
1959 Gemiddelde	204	64	70	274			4.874				505
1958 November	210	64	63	273	21,3	694	4.908	133	233	116	482
December	216	70	67	283	23,0	769	5.086	128	262	138	528
1959 Januari	193	68	64	257	v23,3	v747	4.594	116	240	115	471
Februari	173	55	62	235	v20,8	v682	4.170	103	236	110	449
Maart	199	62	65	264	v22,3	v733	4.657	117	248	113	478
April	210	64	68	278	v22,3	v731	4.898	131	254	113	498
Mei	196	64	66	262	v20,6	v704	4.706	128	250	112	490
Juni	213	64	70	283	v20,0	v690	4.967	139	260	114	513
Juli	190	56	68	258	v19,4	v744	4.475	115	239	115	469
Augustus	194	56	62	256	v18,8	v699	4.537	125	233	108	466
September	213	63	68	281	v21,4	v700	5.007	134	261	116	511
Oktober	228	69	81	309	v22,0	v699	5.570	144	289	146	579
November	219	71	75	294	v21,4	v689	5.313	142	272	132	546
December	220	74	85	305			5.582				590
1960 Januari	197	70	74	271			5.028				534

A. — Aantal wagens aan de nijverheid afgeleverd en belast bij het vertrek aan de Belgische stations (incl. deze voor het vervoer van kolen, cokes en briketten).

B. — Aantal wagens meer speciaal voor het vervoer van kolen, cokes en briketten afgeleverd.

C. — Aantal geladen wagens komend van vreemde netten en bestemd, hetzij voor stations van het net van de Maatschappij, hetzij voor stations van andere netten.

¹ Spoorwagens van de Nationale Maatschappij en van particulieren.

² Vanaf januari 1956, militair vervoer inbegrepen.

³ Nord-Belge inbegrepen, behalve wat de ton-km. betreft.

c) Transportstatistiek

70³

2° Vervoer der voornaamste zware goederen

A. — Gezamenlijk verkeer

Tijdvak	Tonnen- km.	Totaal	Landbouw- en voedings- produkten	Brand- stoffen	Nijver- heids- oliën	Ertsen	Metaal- waren	Bouw- materiaal, produkten der groef- bedrijven	Textiel	Schei- kundige produkten	Diversen
	(miljoenen)										
1957 Gemiddelde ...	548	5.558	159	2.248	73	966	876	870	22	276	68
1958 Gemiddelde ...	485	4.818	180	1.810	66	959	713	742	13	271	64
1958 September ...	487	4.805	83	1.753	59	998	769	791	15	272	65
Oktober	526	5.297	456	1.862	64	993	793	768	11	282	68
November	482	4.908	498	1.793	60	919	659	680	11	223	65
December	528	5.086	322	1.974	68	974	746	677	12	255	58
1959 Januari	471	4.594	105	1.913	62	965	698	556	11	232	52
Februari	449	4.170	101	1.613	62	916	657	509	11	244	57
Maart	478	4.657	106	1.711	57	1.020	722	688	11	277	65
April	498	4.898	108	1.789	61	1.022	781	803	14	253	67
Mei	490	4.706	86	1.788	52	1.036	700	729	14	245	56
Juni	513	4.967	92	1.815	58	1.096	762	788	15	274	67
Juli	469	4.475	94	1.631	53	1.007	676	697	14	234	69
Augustus	466	4.537	88	1.597	52	1.026	688	751	15	262	58
September ...	511	5.007	101	1.801	57	1.072	793	851	15	256	61
Oktober	579	5.570	209	1.962	62	1.159	881	887	16	324	70
November ...	546	5.313	321	1.938	53	1.055	797	750	18	324	57

B. — Belgisch binnenlands verkeer

70⁴

Tijdvak	Totaal	Landbouw- en voedings- produkten	Brand- stoffen	Nijver- heids- oliën	Ertsen	Metaal- waren	Bouw- materiaal, produkten der groef- bedrijven	Textiel	Schei- kundige produkten	Diversen	II
											II Nationale Maatsch. van Buurt- spoorweg. Vervoerde T.-km. (duizend.)
1957 Gemiddelde ...	2.866	76	1.570	27	153	311	574	2	133	20	797
1958 Gemiddelde ...	2.329	81	1.238	20	121	229	493	1	125	21	618
1958 September ...	2.326	26	1.196	19	127	269	535	6	127	21	514
Oktober	2.609	295	1.272	18	122	245	502	1	134	20	1.253
November	2.445	323	1.206	17	126	202	434	1	120	16	1.316
December	2.375	161	1.286	19	116	213	433	1	131	15	802
1959 Januari	2.167	23	1.296	17	135	216	348	1	118	13	292
Februari	1.842	20	1.083	15	102	187	309	1	110	15	280
Maart	2.189	21	1.175	16	132	232	456	1	138	18	419
April	2.373	19	1.249	17	140	279	532	—	116	21	412
Mei	2.249	17	1.235	17	129	239	486	1	108	17	333
Juni	2.403	25	1.252	17	140	273	528	1	143	24	375
Juli	2.052	28	1.084	14	119	219	438	2	120	28	253
Augustus	2.212	24	1.117	14	146	256	507	2	125	21	265
September ...	2.421	22	1.249	17	139	278	558	—	136	22	290
Oktober	2.615	108	1.337	18	143	285	568	—	132	24	471
November ...	2.563	207	1.372	16	130	258	455	1	106	18	760 *

* Voor de maand december bedraagt het cijfer 218.

III. — HAVENVERKEER

71¹

a) Haven van Antwerpen

Bronnen : Havendienst der stad Antwerpen en Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Tijdvak	Zeevaart						Binnenvaart					
	Aangekomen			Vertrokken			Aangekomen			Vertrokken		
	Aantal schepen	Belgische netto-tonne-maat (duizend. register-tonnen)	Goederen (duizend. metrische tonnen) 1	Aantal schepen		Goederen (duizend. metrische tonnen) 1	Aantal schepen	Laad-vernogen (duizend. m ³)	Goederen (duizend. metrische tonnen) 2	Aantal schepen	Laad-vernogen (duizend. m ³)	Goederen (duizend. metrische tonnen) 2
				geladen	op ballast							
1958 Gemiddelde ...	1.357	3.545	1.723	1.166	190	1.210	4.208	2.063	807	4.091	2.018	1.139
1959 Gemiddelde ...	1.335	3.622	1.668	1.158	172	1.266	4.264	2.129	831	4.104	2.065	1.019
1959 Maart	1.438	3.895	2.085	1.279	196	1.222	4.650	2.311	942	4.454	2.298	1.173
April	1.326	3.624	1.740	1.208	143	1.378	4.279	2.193	981	4.211	2.127	950
Mei	1.340	3.715	1.515	1.161	155	1.269	3.919	1.965	859	3.916	2.024	904
Juni	1.298	3.528	1.779	1.115	175	1.127	4.283	2.119	866	4.113	2.044	1.042
Juli	1.313	3.625	1.329	1.170	150	1.297	3.988	2.016	842	3.833	1.957	969
Augustus	1.332	3.646	1.646	1.150	160	1.225	3.921	1.936	728	3.817	1.890	964
September	1.345	3.523	1.518	1.178	187	1.325	4.439	2.242	779	4.271	2.176	1.003
Oktober	1.422	3.816	1.597	1.262	170	1.463	4.626	2.309	778	4.471	2.231	983
November	1.418	3.892	1.890	1.174	193	1.270	4.556	2.242	865	4.280	2.102	1.036
December	1.306	3.643	1.997	1.132	191	1.337	4.698	2.285	802	4.511	2.229	1.129
1960 Januari	1.457	4.060		1.245	182		4.551	2.203	809	4.521	2.158	1.259
Februari	1.390	3.866		1.269	146		4.245	2.126	843	4.267	2.125	1.078
Maart	1.524	4.018		1.345	173							

1 Internationaal verkeer. — 2 Internationaal en binnenlands verkeer.

b) Haven van Gent

71²

Bronnen : Havendienst van Gent en Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Tijdvak	Zeevaart						Binnenvaart	
	Aangekomen			Vertrokken			Goederen 1	
	Aantal schepen	Tonnemaat (duizenden registerton.)	Goederen (duizenden metrische tonnen) 1	Aantal schepen	Tonnemaat (duizenden registerton.)	Goederen (duizenden metrische tonnen) 1	Gelost	Geladen
1958 Gemiddelde	219	163	169	217	156	82	125	73
1959 Gemiddelde	194	145	152	194	147	83	160	83
1959 Februari	189	139	75	186	142	105	108	54
Maart	202	148	196	202	140	116	180	104
April	188	117	100	191	129	68	152	74
Mei	200	161	161	194	161	92	178	71
Juni	187	155	182	180	137	88	187	114
Juli	202	153	134	199	150	75	180	118
Augustus	213	190	234	213	181	91	188	70
September	186	134	182	190	132	90	152	101
Oktober	185	129	125	185	141	75	159	61
November	181	125	161	183	148	69	159	70
December	160	139	137	166	153	57	128	86
1960 Januari	188	135		177	120			
Februari	174	126		182	143			

1 Internationaal verkeer.

IV. — ALGEMENE BEWEGING DER BINNENSCHIEPVAART

72

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Tijdvak	Geladen schepen														
	Binnen-verkeer		Invoer		Uitvoer		Door-voer		Gehele verkeer		Binnen-verkeer		Gehele verkeer		
	(aantal)	(aantal)	(aantal)	(aantal)	(aantal)	(aantal)	(aantal)	(aantal)	(aantal)	(aantal)	(aantal)	(aantal)	(aantal)	(aantal)	
															(duizenden metrische tonnen)
1958 Gemiddelde	6.842	3.698	2.745	636	13.921	1.866	1.307	932	164	4.269	181,5	89,1	66,9	23,0	360,5
1959 Gemiddelde	7.148	3.889	2.970	791	14.798	1.968	1.366	999	201	4.534	190,5	101,4	82,1	28,4	402,4
1959 Januari ...	6.215	2.902	2.242	478	11.837	1.718	1.098	823	128	3.767	157,8	82,5	65,4	18,7	324,4
Februari ..	5.441	2.442	2.017	479	10.379	1.491	841	700	128	3.160	141,7	65,3	56,2	17,9	281,1
Maart	7.287	3.586	3.003	701	14.577	1.975	1.299	1.031	174	4.479	194,5	101,5	79,0	22,5	397,5
April	7.118	3.898	2.892	768	14.676	1.919	1.380	999	201	4.499	182,7	107,0	79,5	27,6	396,8
Mei	6.711	3.370	3.079	849	14.009	1.835	1.218	1.029	221	4.303	171,4	94,0	84,0	29,6	379,0
Juni	7.599	3.632	3.551	994	15.776	2.016	1.285	1.196	255	4.752	203,2	99,5	99,4	35,6	437,7
Juli	6.583	4.034	3.383	998	14.998	1.811	1.415	1.215	262	4.703	177,1	106,5	104,0	37,9	425,5
Augustus ..	6.879	3.735	3.179	888	14.681	1.922	1.285	1.075	236	4.518	188,9	102,3	88,6	32,8	412,6
September ..	7.600	3.852	3.228	766	15.446	2.101	1.315	1.019	192	4.627	212,1	100,6	87,5	28,6	428,8
Oktober ...	8.380	5.927	3.460	902	18.669	2.334	1.980	1.078	218	5.610	227,9	136,4	94,1	33,7	492,1
November ..	7.800	4.694	2.766	808	16.068	2.179	1.658	891	196	4.924	207,6	109,9	73,5	27,4	418,4
December ..	8.169	4.597	2.838	856	16.460	2.313	1.614	935	207	5.069	220,6	111,8	73,8	29,0	435,2
1960 Januari ...						1.914	1.355	824	176	4.269					

BUITENLANDSE HANDEL

VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE

NOMENCLATUUR DER AFDELINGEN VAN DE BIJZONDERE HANDEL

VOLGENS DE TYPE-CLASSIFICATIE VAN DE INTERNATIONALE HANDEL (T.C.I.H.)

75

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Tijdvak	(0) Voedings- waren	(1) Dran- ken en tabak	(2) Niet eetbare grond- stoffen, behalve brand- stoffen	(8) Minerale brand- stoffen, smeer- middel, en der- gelijke prod.	(4) Oliën en vetten van dierlijke of plant- aardige oor- sprong	(5) Schei- kundige produk- ten	(6) Fabri- katen hoofdza- kelijk gerang- schikt volgens grond- stof	(7) Ma- chines en vervoer- mate- riaal	(8) Diverse fabri- katen	(9) niet elders genoem- de goe- deren	Totaal	Gemid- delde prijs per ton (fran- ken)	Uitvoer-(+) of invoersaldo (-) van de han- delsbalans (miljoenen franken)	Verhou- ding van uitvoer tot invoer in pct.
<i>Invoer.</i>														
	Waarde (miljoenen franken)													
1958 Gemiddelde ...	1.720	224	2.366	1.761	118	853	2.792	2.454	720	29	13.037	2.744		
1959 Gemiddelde ...	1.846	231	2.652	1.649	123	949	3.380	2.679	802	30	14.341	2.910		
1959 Januari	1.796	219	2.505	1.818	105	858	3.090	2.302	552	27	13.272	2.855		
Februari	1.656	198	2.008	1.486	82	871	3.007	2.457	728	29	12.522	3.187		
Maart	2.081	225	2.482	2.097	109	952	3.388	2.757	873	28	14.992	2.813		
April	1.644	247	2.440	1.756	185	989	3.021	2.713	908	31	13.934	2.812		
Mei	1.538	217	2.491	1.626	123	877	2.827	2.292	771	28	12.790	2.715		
Juni	1.669	248	2.826	1.572	114	949	3.484	3.153	771	31	14.817	3.012		
Juli	1.599	210	2.715	1.223	107	872	3.249	2.617	762	28	13.382	2.795		
Augustus	1.600	189	2.745	1.495	80	899	3.180	1.920	748	26	12.882	2.661		
September	1.797	229	2.599	1.265	103	907	3.660	2.629	925	31	14.145	2.967		
Oktober	2.110	257	2.777	1.610	124	1.007	3.690	2.898	994	37	15.504	2.930		
November	2.376	231	2.975	1.572	152	1.003	3.810	2.638	776	29	15.562	3.073		
December	2.248	296	3.173	1.858	160	1.078	3.751	3.341	755	32	16.692	3.082		
1960 Januari v											15.672	3.160		
<i>Uitvoer.</i>														
1958 Gemiddelde ...	598	38	714	793	56	962	6.999	1.775	597	159	12.691	5.499	- 346	97,3
1959 Gemiddelde ...	594	46	861	716	54	1.074	7.844	1.778	669	94	13.730	5.620	- 611	95,7
1959 Januari	617	37	766	920	72	974	7.537	1.663	561	85	13.232	5.743	- 40	99,7
Februari	658	38	666	573	41	907	6.364	1.358	563	78	11.246	5.944	- 1.276	89,8
Maart	559	40	765	807	57	1.062	7.154	1.687	594	99	12.824	5.561	- 2.168	85,5
April	599	44	833	714	51	1.189	8.121	2.150	669	92	14.462	5.590	+ 528	103,8
Mei	468	40	882	765	50	1.042	7.199	1.421	558	86	12.511	5.170	- 279	97,8
Juni	638	55	901	777	46	1.026	7.590	1.692	710	88	13.523	5.328	- 1.294	91,3
Juli	599	54	803	774	48	976	8.323	2.145	712	95	14.529	5.456	+ 1.147	108,6
Augustus	512	47	670	644	35	1.011	6.413	1.437	597	81	11.447	4.983	- 1.435	88,9
September	588	48	934	721	53	1.070	8.270	1.982	778	104	14.548	5.648	+ 403	102,9
Oktober	629	47	971	625	57	1.099	8.971	1.670	811	94	14.974	6.085	- 530	96,6
November	641	45	911	626	68	1.222	8.564	1.529	719	104	14.429	5.790	- 1.133	92,7
December	601	48	1.196	586	71	1.202	8.714	2.469	718	113	15.718	5.944	- 974	94,2
1960 Januari											15.973	6.020	v+ 301	v101,9
<i>Invoer.</i>														
	Gewicht (duizenden tonnen)													
1958 Gemiddelde ...	304	18,1	2.465	1.606	9,9	152	146	43,1	7,1	1,2	4.752			
1959 Gemiddelde ...	330	27,3	2.603	1.561	10,6	161	175	51,3	8,0	1,4	4.929			
1959 Januari	316	46,3	2.212	1.726	9,5	168	133	31,4	5,6	1,5	4.640			
Februari	289	10,9	1.877	1.417	7,2	144	141	34,7	6,7	1,6	3.929			
Maart	362	12,2	2.578	1.962	9,6	173	171	51,6	7,9	1,3	5.329			
April	251	50,5	2.612	1.642	16,9	168	155	49,9	8,4	1,3	4.955			
Mei	228	12,2	2.584	1.523	10,1	133	156	54,2	7,8	1,4	4.710			
Juni	277	13,2	2.684	1.527	9,5	153	192	54,9	8,3	1,3	4.920			
Juli	274	62,8	2.861	1.184	9,3	152	165	69,0	8,5	1,1	4.787			
Augustus	289	10,2	2.724	1.417	7,0	153	189	42,4	7,6	1,3	4.841			
September	356	12,3	2.782	1.222	9,0	123	191	62,5	9,1	1,5	4.768			
Oktober	421	68,8	2.871	1.506	9,8	171	186	47,3	9,4	1,8	5.292			
November	462	12,3	2.669	1.469	12,4	189	199	42,0	7,9	1,2	5.064			
December	424	15,0	2.691	1.810	14,3	199	202	49,6	7,9	1,4	5.415			
1960 Januari											4.960			
<i>Uitvoer.</i>														
1958 Gemiddelde ...	92	1,7	417	553	4,2	367	782	30,5	5,9	54,7	2.308			
1959 Gemiddelde ...	80	7,9	527	529	4,4	383	866	33,0	6,8	5,9	2.443			
1959 Januari	93	1,1	392	632	5,7	333	807	29,4	5,2	5,8	2.304			
Februari	110	1,2	353	425	3,6	326	643	20,0	5,6	4,7	1.892			
Maart	66	1,4	424	570	5,0	382	824	22,3	5,9	5,7	2.306			
April	83	1,7	549	519	4,1	435	949	33,4	6,4	6,1	2.587			
Mei	62	1,7	550	545	4,2	411	812	22,9	5,5	5,2	2.420			
Juni	89	2,6	607	561	3,9	352	887	22,5	7,3	5,3	2.538			
Juli	81	2,7	649	609	3,8	340	929	35,5	7,2	5,8	2.663			
Augustus	70	2,9	557	478	2,8	356	787	31,5	6,7	5,5	2.297			
September	80	2,1	617	518	4,2	399	903	38,7	7,4	6,4	2.576			
Oktober	93	1,6	533	468	4,6	358	957	32,0	8,3	6,0	2.461			
November	75	1,6	521	501	5,3	432	921	20,5	7,8	6,4	2.492			
December	60	74,4	532	488	5,5	460	926	83,6	7,6	7,4	2.645			
1960 Januari											2.653			

WERKLOOSHEID

I. — GEHELE EN GEDEELTELIJKE WERKLOOSHEID

81¹

Bron : Rijkdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.

Tijdvak	Aantal gecontroleerde werklozen						Verloren werkdagen		
	Ingeschreven tijdens de maand			Daggemiddelden			geheel werklozen	gedeeltelijk en toevallig werklozen	Totaal
	geheel werklozen	gedeeltelijk en toevallig werklozen	Totaal	geheel werklozen	gedeeltelijk en toevallig werklozen	Totaal			
(duizenden)									
1959 Maart	184	270	454	147	89	236	4.251	2.584	6.835
April	157	220	377	132	73	205	3.043	1.666	4.709
Mei	151	214	365	117	60	177	3.290	1.679	4.969
Juni	134	186	320	108	57	165	2.593	1.374	3.967
Juli	122	171	293	104	48	152	2.382	1.113	3.495
Augustus	131	174	305	100	46	146	2.904	1.343	4.247
September	132	167	299	102	49	151	2.449	1.180	3.629
Oktober	133	179	312	106	51	157	2.542	1.229	3.771
November	148	185	333	116	45	161	3.258	1.247	4.505
December	153	205	358	125	74	199	2.910	1.457	4.367
1960 Januari	175	324	499	147	105	252	4.412	3.136	7.548
Februari				138	91	229			
Maart				127	50	176			

II. — INDELING DER GECONTROLEERDE WERKLOZEN PER PROVINCIE

81²

Bron : Rijkdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.

Tijdvak	Aantal werkdagen	Aantal werklozen										
		Hot Rijk	Antwerpen	Brabant	West-Vlaanderen	Oost-Vlaanderen	Henegouwen	Luik	Limburg	Luxemburg	Namen	
(duizenden)												
Daggemiddelde der maand												
1959 April	23	204,8	38,0	28,2	32,5	39,6	32,5	15,4	15,2	0,7	2,7	
Mei	28	177,5	32,6	24,9	26,2	35,3	27,8	14,9	13,1	0,6	2,1	
Juni	24	165,1	30,1	23,4	22,7	32,3	26,5	13,9	13,8	0,5	1,9	
Juli	23	151,9	29,1	23,4	19,5	30,8	20,9	13,7	12,0	0,5	2,0	
Augustus	29	146,4	27,8	22,1	17,3	29,0	23,5	13,0	11,3	0,5	1,9	
September	24	151,2	28,5	21,3	20,4	28,5	24,3	12,7	13,0	0,6	1,9	
Oktober	24	157,1	30,1	21,1	23,1	30,0	25,0	12,6	12,5	0,7	2,0	
November	28	160,9	31,3	23,7	25,2	31,6	22,8	13,1	9,7	1,1	2,4	
December	22	198,5	39,1	28,4	31,5	41,9	25,6	15,2	11,7	2,2	2,9	
1960 Januari	30	251,6	48,2	37,2	38,4	50,7	30,9	19,5	17,1	4,3	5,3	
Februari	24	228,6	44,6	34,2	34,6	45,2	27,6	17,1	16,4	4,1	4,8	
Maart	24	176,7	34,5	25,3	26,2	34,0	25,2	13,8	13,3	1,5	2,9	
Daggemiddelde der week												
1960 Februari	7 tot 13	6	274,6	53,4	41,6	43,7	56,4	31,4	19,1	18,7	4,5	5,8
	14 tot 20	6	251,9	48,5	37,8	36,2	49,7	30,7	19,2	18,3	5,4	6,1
	21 tot 27	6	203,1	39,0	29,8	30,1	38,6	27,0	15,7	15,1	3,8	4,0
	28 tot 5/3	6	184,9	37,3	27,5	28,3	36,3	21,3	14,6	13,6	2,7	3,3
Mars	6 tot 12	6	187,3	38,2	27,0	27,9	36,1	24,5	13,7	14,6	2,1	3,2
	13 tot 19	6	177,0	34,4	25,2	26,1	33,6	26,6	12,8	13,9	1,5	2,9
	20 tot 26	6	173,4	33,2	24,7	25,5	33,2	26,7	14,1	13,6	1,3	3,0
	27 tot 2/4	6	166,9	32,1	24,2	25,4	33,2	22,9	14,6	10,8	1,1	2,6
April	3 tot 9	6	164,6	31,8	23,5	23,7	32,8	22,9	13,1	13,6	0,9	2,3

III. — DAGGEMIDDELDE DER GECONTROLEERDE WERKLOZEN

81³

Bron : Rijkdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.

Tijdvak	Totaal			Volledig werklozen			Gedeeltelijk werklozen		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
	(duizenden)								
1958 Gemiddelde ¹	132,3	48,6	180,9	81,3	28,5	109,8	51,0	20,1	71,1
1959 Gemiddelde	150,3	48,9	199,2	92,1	32,9	125,0	58,2	16,0	74,2
1959 Maart	178,1	57,7	235,8	110,6	35,9	146,5	67,5	21,8	89,3
April	153,1	51,7	204,8	96,8	35,5	132,3	56,3	16,2	72,5
Mei	130,0	47,5	177,5	84,4	33,1	117,5	45,6	14,4	60,0
Juni	121,0	44,1	165,1	77,3	30,4	107,7	43,7	13,7	57,4
Juli	110,0	41,9	151,9	74,3	29,2	103,5	35,7	12,7	48,4
Augustus	106,8	39,6	146,4	71,6	28,5	100,1	35,2	11,1	46,3
September	112,0	39,2	151,2	72,9	29,1	102,0	39,1	10,1	49,2
Oktober	115,7	41,4	157,1	75,7	30,2	105,9	40,0	11,2	51,2
November	116,6	44,3	160,9	84,3	32,0	116,3	32,3	12,3	44,6
December	145,1	53,4	198,5	98,7	33,6	132,3	46,4	19,8	66,2
1960 Januari	200,2	51,4	251,6	112,1	35,0	147,1	88,1	16,4	104,5
Februari	183,5	45,1	228,6	105,1	33,1	138,2	78,4	12,0	90,4
Maart	134,4	42,3	176,7	94,7	31,7	126,4	39,7	10,6	50,3

¹ In deze cijfers zijn de werklozen, die het werk onderbroken hebben wegens de staking in het gas- en elektriciteitsbedrijf, niet inbegrepen.

BANK- EN GELDSTATISTIEKEN**I. — BELGIE EN BELGISCH-KONGO****ALGEMENE STATEN DER BANKEN ¹***(miljoenen franken)***85¹**

Posten	1959 31 juli	1959 31 augustus	1959 30 september	1959 31 oktober	1959 30 november	1959 31 december	1960 31 januari	1960 29 februari
ACTIVA								
A. Spaargelden (art. 15, koninkl. besl. 42)	—	—	—	—	—	—	—	—
B. Beschikbare en vlottende middelen :								
Kas, Nationale Bank, Postrekening ...	3.263	3.160	3.130	2.818	3.133	5.972	2.928	2.818
Daggeld	1.777	1.525	967	1.474	1.960	1.013	2.328	2.424
Bankiers	5.522	5.595	5.622	5.804	6.507	6.696	7.333	7.082
Moedermaatsch., filialen en dochterm.	1.324	1.178	1.509	1.774	2.136	2.345	1.912	1.772
Andere te innen waard. op korte term.	5.001	4.388	5.138	5.289	4.586	5.205	5.607	5.053
Wissels	53.178	55.034	53.827	56.593	55.843	52.469	55.220	54.938
a) Handelsewissels ²	17.074	17.413	17.352	19.266	18.288	18.128	19.158	19.097
b) Overheidsf. herdisc. bij N.B.B.	20.508	22.575	21.422	22.557	22.594	20.709	22.534	23.706
c) Overheidsf. mob. bij N.B.B. tot beloep van 95 pct.	15.596	15.046	15.053	14.770	14.961	13.632	13.528	12.135
Prolongaties en voorschot. op effecten	1.247	1.196	1.305	1.340	1.308	1.364	1.257	1.270
Debiteuren wegens verstrekte accept.	9.751	9.712	10.273	10.586	10.986	11.944	11.695	11.530
Diverse debiteuren	22.363	22.394	22.727	21.924	22.337	22.792	22.286	23.770
Effecten	32.517	32.391	34.321	34.326	34.700	34.988	37.036	35.827
a) Belegde wettelijke reserve	366	366	365	365	366	366	366	367
b) Belgische overheidsfondsen	29.816	29.640	31.402	31.380	31.701	32.021	34.063	32.810
c) Buitenlandse overheidsfondsen	84	121	210	207	235	231	241	242
d) Bank aandelen	1.226	1.282	1.358	1.383	1.402	1.340	1.340	1.341
e) Andere fondsen	1.025	982	986	991	996	1.030	1.023	1.067
Diversen	1.397	1.378	1.483	1.317	1.426	1.730	1.298	1.055
Niet gestort kapitaal	6	6	153	6	6	7	7	7
Totaal beschikbare en vlottende middelen	137.346	137.957	140.455	143.251	144.928	146.525	148.907	147.546
C. Vastgestelde middelen :								
Oprichtings- en eerste inrichtingskost.	23	23	23	23	24	23	22	20
Gebouwen	1.106	1.116	1.116	1.119	1.122	1.126	1.099	1.101
Part. in dochtermaatsch. voor immobil.	249	250	250	249	249	257	257	257
Vord. op dochtermaatsch. voor immob.	343	345	347	343	346	350	343	348
Materieel en meubilair	147	148	145	148	150	140	140	142
Totaal vastgestelde middelen	1.868	1.882	1.881	1.882	1.891	1.896	1.861	1.868
Totaal der activa	139.214	139.839	142.336	145.133	146.819	148.421	150.768	149.414
PASSIVA								
A. Spaargelden (art. 15 koninkl. besl. 42)	—	—	—	—	—	—	—	—
B. Opvraagbaar :								
Bevoorr. of gewaarborgde schuldeisers	733	918	905	731	1.102	415	1.505	990
Daggeld	72	79	76	101	539	644	1.115	684
a) Gedekt door reële rekerheden	—	—	—	—	474	571	1.069	599
b) Niet gedekt door reële zekerh.	—	—	—	—	65	73	46	85
Bankiers	8.962	8.633	9.021	8.569	8.294	8.568	8.409	8.165
Moedermaatsch., filialen en dochterm.	2.046	2.120	2.193	2.158	2.275	2.398	2.145	1.771
Geaccepteerde wissels	9.751	9.713	10.273	10.586	10.987	11.945	11.695	11.533
Andere te bet. waarden op korte term.	2.402	1.882	2.594	2.400	2.092	2.690	2.787	2.204
Crediteuren wegens wissels ter incasso	881	888	901	902	878	889	976	855
Deposito's en crediteuren	93.271	94.534	94.689	97.627	98.423	99.256	100.175	101.524
a) Dadelijk opvraagbaar	58.686	59.417	58.539	60.762	61.329	62.077	60.981	60.756
b) Op hoogstens dertig dagen	3.524	3.443	3.593	3.357	3.407	3.319	3.512	3.346
c) Op meer dan dertig dagen	12.854	13.336	14.153	14.953	14.897	14.800	16.260	18.412
d) Op meer dan een jaar	1.743	1.638	1.625	1.646	1.628	1.495	1.507	1.219
e) Op meer dan twee jaar	1.989	2.011	2.035	2.054	2.061	2.097	2.027	2.017
f) Bankboekjes	12.717	12.905	13.001	13.127	13.381	13.730	14.170	14.133
g) Andere op boekjes ingeschreven deposito's	1.758	1.784	1.743	1.728	1.721	1.738	1.718	1.641
Obligaties en kasbons	6.874	6.898	6.900	6.900	6.883	6.891	6.858	6.837
Nog te storten bedr. op fonds. en part.	654	659	659	661	660	664	663	662
Diversen	4.341	4.283	4.592	4.953	5.138	4.451	4.809	4.501
Totaal opvraagbaar	129.987	130.607	132.803	135.588	137.271	138.811	141.137	139.726
C. Niet opvraagbaar :								
Kapitaal	5.508	5.523	5.723	5.743	5.743	5.746	5.630	5.630
Niet beschikk. res. wegens uitgiftpr.	190	194	294	294	281	283	288	287
Wettelijke res. (art. 13, kon. besl. 185)	369	369	369	369	369	369	369	369
Beschikbare reserve	3.075	3.060	3.061	3.061	3.063	3.106	3.244	3.309
Reservefondsen	85	86	86	78	92	106	100	93
Totaal niet opvraagbaar	9.227	9.232	9.533	9.545	9.548	9.610	9.631	9.688
Totaal der passiva	139.214	139.839	142.336	145.133	146.819	148.421	150.768	149.414

¹ De globale staat bevat, wat betreft de banken, welke hun bedrijvigheid gedeeltelijk in het buitenland of in Belgisch Kongo uitoefenen, slechts de bestanddelen der activa en passiva van de Belgische zetels. De saldi van de rekeningen geopend door deze laatste op naam van de in het buitenland of in Belgisch Kongo gevestigde zetels zijn opgenomen onder de rubriek « Moedermaatschappij, Filialen en Dochtermatenschappen ».

² De portefeuille van de Nationale Bank van België en de parastatale instellingen aan wissels door de banken herdisonconteerde, beliep op 31 juli, 31 augustus, 30 september, 31 oktober, 30 november, 31 december 1959, 31 januari en 29 februari 1960 respectievelijk fr 5.902, 5.293, 5.284, 4.860, 5.114, 6.895, 5.809 en 5.480 miljoen die niet bevat zijn in de handelwissels.

WEEKSTATEN VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIE
(miljoenen franken)

85²

Posten	1960 22 februari	1960 29 februari	1960 7 maart	1960 14 maart	1960 21 maart	1960 28 maart	1960 4 april	1960 11 april
ACTIVA								
Goudvoorraad	58.586	58.757	58.786	58.785	58.783	58.783	59.596	59.622
Vreemde valuta's	4.326	4.324	4.742	4.768	5.179	6.089	5.684	5.916
Te ontvangen vreemde valuta's en goud	443	443	784	840	1.208	1.265	1.364	1.418
Internationale akkoorden (Wet van 28 juli 1948) :								
a) E.B.U.	5.536	5.536	5.536	5.536	5.536	5.536	5.536	5.536
b) E.M.A.	27	—	10	10	20	35	—	10
c) I.M.F.	4.388	4.388	4.388	4.388	4.388	4.388	4.388	4.388
d) andere akkoorden	—	—	—	—	48	45	57	63
Debiteuren wegens termijnverkoop van vreemde valuta's en goud	1.081	1.081	1.626	1.474	1.894	2.089	1.794	1.842
Handelspapier	3.351	3.300	3.143	2.990	2.659	2.750	2.490	2.223
Voorschotten op onderpand	37	641	37	19	37	22	46	18
Overheidseffecten (art. 20 der statuten. Overeenkomsten van 14-9-48 en 15-4-52) :								
a) schatkiscertificaten	4.240	6.515	7.765	8.140	7.240	7.415	9.315	9.840
b) papier uitgegeven door instellingen waarvan de verbintenissen door de Staat gewaarborgd zijn	—	—	—	—	—	—	—	—
c) andere Belgische overheidseffecten ..	—	—	—	—	—	—	—	—
Deel- en pasmunt	677	670	665	686	707	717	687	686
Tegoed bij de Dienst der Postchecks	2	1	1	2	2	2	2	2
Geconsolideerde vordering op de Staat (art. 3, § b van de wet v. 28 juli 1948)	34.000	34.000	34.000	34.000	34.000	34.000	34.000	34.000
Overheidsfondsen (art. 18 en 21 der stat.)	2.523	2.523	2.523	2.523	2.523	2.523	2.523	2.523
Gebouwen, materieel en meubelen	1.508	1.508	1.508	1.508	1.508	1.508	1.508	1.508
Waarden van de Pensioenkas van het Personeel	1.084	1.084	1.080	1.079	1.081	1.081	1.078	1.077
Diversen	537	524	788	808	1.012	663	704	900
	122.346	125.295	127.382	127.556	127.825	128.911	130.772	131.672
Orderekening :								
Bestuur der Postchecks : Tegoed voor rekening van de Minister van Openbaar Onderwijs (Schoolpakt, wet van 29 mei 1959, artikel 15)	1.403	1.396	1.379	1.346	1.336	1.329	1.317	1.290
PASSIVA								
Bankbiljetten in omloop	113.164	115.490	116.044	114.802	113.929	113.621	117.134	116.686
Rekeningen-courant :								
gewone rekening	25	6	11	3	1	1	8	7
buitengewone conjunctuurtaks (Wet van 12-3-1957)	44	44	44	44	84	84	84	84
speciale rekening verevening E.B.U.	526	526	526	525	525	525	525	522
Banken in het buitenl. : gew. rekening.	245	263	252	275	242	242	253	245
Diverse rekeningen-courant	2.104	2.683	3.472	4.887	5.339	6.453	5.025	6.167
Internationale akkoorden (Wet van 28 juli 1948) :								
a) E.M.A.	425	465	412	476	390	412	353	336
b) andere akkoorden	222	207	176	184	160	163	162	182
<i>Totaal der verbintenissen op zicht</i>	116.755	119.684	120.937	121.196	120.670	121.501	123.544	124.229
Te leveren vreemde valuta's en goud ...	1.526	1.533	2.412	2.318	3.104	3.356	3.158	3.262
Pensioenkas van het Personeel	1.084	1.084	1.080	1.079	1.081	1.081	1.078	1.077
Diversen	457	470	429	439	446	449	468	480
Kapitaal	400	400	400	400	400	400	400	400
Reserves en afschrijvingsrekeningen	2.124	2.124	2.124	2.124	2.124	2.124	2.124	2.124
	122.346	125.295	127.382	127.556	127.825	128.911	130.772	131.672
Orderekening :								
Minister van Openbaar Onderwijs : Tegoed voor zijn rekening bij het Bestuur der Postchecks (Schoolpakt, wet van 29 mei 1959, artikel 15)	1.403	1.396	1.379	1.346	1.336	1.329	1.317	1.290

NATIONALE BANK VAN BELGIE

BALANS PER 31 DECEMBER 1959

(miljoenen franken)

Activa		Passiva	
Goudvoorraad	56.693	Bankbiljetten in omloop	118.924
Vreemde valuta's	4.407	Rekeningen-courant en diversen :	
Te ontvangen vreemde valuta's en goud	224	gewone rekening	7
Internationale akkoorden (<i>Wetten van 28 juli 1948 en van 19 juni 1959</i>) :		buitengewone conjunctuur-taks (<i>wet van 12-3-1957</i>)	494
a) <i>Europese Betalingsunie</i>	5.536	speciale rekening vereeniging E.B.U.	1
b) <i>Europees Monetair Akkoord</i>	—	Banken in het buitenland : gewone rekeningen	252
c) <i>Internationaal Muntfonds</i>	4.388	Organismen door bijzondere wet beheerd en openbare besturen	280
d) <i>andere akkoorden</i>	—	Banken in België	2.267
Debiteuren wegens termijnverkoop van vreemde valuta's en goud	1.205	Partikulieren	244
Handelspapier	7.560	Te betalen waarden	371
Voorschotten op onderpand	102	Internationale akkoorden (<i>Wetten van 28 juli 1948 en van 19 juni 1959</i>) :	
Overheidseffecten (<i>art. 20 der statuten. Overeenkomsten van 14 september 1948 en 15 april 1952</i>) :		a) <i>Europees Monetair Akkoord</i>	344
a) <i>schatkistcertificaten</i>	8.215	b) <i>andere akkoorden</i>	224
b) <i>papier uitgegeven door instellingen waarvan de verbintenissen door de Staat gewaarborgd zijn</i>	—	Totaal der verbintenissen op zicht	122.808
c) <i>andere Belgische overheidseffecten</i>	—	Te leveren vreemde valuta's en goud	1.436
Deel- en pasmunt	645	Pensioenkas van het Personeel	1.032
Tegoed bij het Bestuur der Postchecks	2	Overgangsrekeningen	387
Geconsolideerde vordering op de Staat (<i>art. 3, § b, van de wet van 28 juli 1948 en artikel 3 van de wet van 19 juni 1959</i>)	34.030	Kapitaal	400
Overheidsfondsen (<i>art. 18 en 21 der statuten</i>)	2.469	Reservefondsen :	
Te innen waarden	318	a) <i>Statutaire reserve</i>	462
Gebouwen, materieel en meubelen	1.508	b) <i>Buitengewone reserve</i>	254
Waarden van de Pensioenkas van het Personeel	1.032	c) <i>Rekening der afschrijvingen op gebouwen, materieel en meubelen</i>	1.372
Afgeschreven en te verzilveren waarden	p. m.	Te verdelen nettowinst	380
Overgangsrekeningen	197	Totaal van de passiva	128.531
Totaal van de activa	128.531		

WINST- EN VERLIESREKENING PER 31 DECEMBER 1959

(miljoenen franken)

Debet		Credit	
Registratierecht en onkosten op de akte van verlening van de bestaansduur der Bank	43	Disconto, wissel, intresten en provisies	697
Algemene onkosten	387	Provenu der overheidsfondsen en andere effecten verworven krachtens de statuten	122
Onkosten op aankoop, verkoop en verzending v. goud	4	Winst op verkoop en incassering van effecten	42
Gewone toelage aan de Pensioenkas v. het Personeel	33	Rechten op bewaarnemingen, courtages en huur der brandkasten	18
Afschrijvingen op oude gebouwen, materieel en meubelen	32	Geïnd op afgeschreven en te verzilveren waarden	—
Afschrijvingen op nieuwe gebouwen	19	Geldelijke verplichtingen en vergoedingen van de Staat :	
Geldelijke verplichtingen tegenover de Staat :		a) <i>Restorno van het zegelrecht op de biljettenomloop (koninklijk besluit dd. 24 augustus 1939, art. 34) : van 1/1 tot 29/6/59</i>	71
a) <i>Provenu der disconto- en der voorschotverrichtingen op onderpand :</i>		b) <i>Vergoeding van 0,25 % 's jaars op de Staatsschuld (koninklijk besluit dd. 24 augustus 1939, art. 33) : van 1/1 tot 29/6/59</i>	45
boven 3 ½ % : van 1/1 tot 31/7/59	3	c) <i>Vergoeding van 0,10 % 's jaars op het bedrag der kleine coupures uitgegeven voor rekening van de Schatkist (Overeenkomst van 18 maart 1946)</i>	2
boven 3 % : van 1/8 tot 31/12/59	11	Overschrijvingen van de overgangsrekeningen van het passief :	
b) <i>Zegelrecht op de biljettenomloop : van 1/1 tot 29/6/59</i>	82	a) <i>provisie voor gebouwen en materieel</i>	39
Overschrijvingen naar de overgangsrekeningen van het passief :		b) <i>maatschappelijke provisie voor diverse risico's</i>	43
a) <i>provisie voor gebouwen en materieel</i>	12	Te verdelen nettowinst	1.079
b) <i>fiscale voorziening</i>	20		
c) <i>maatschappelijke provisie voor diverse risico's</i>	53		
Te verdelen nettowinst	380		
Totaal	1.079		

ORDEREKENINGEN PER 31 DECEMBER 1959

(miljoenen franken)

Minister van Openbaar Onderwijs : <i>Tegoe</i> d voor zijn rekening bij het Bestuur der Postchecks (Schoolpakt, wet van 29 mei 1959, art. 15)	1.512	
Te inkasseren waarden	15	
Geopende documentaire kredieten	14	
Visum van accepten betreffende de in- en uitvoer	5.875	
Diverse bewaarnemingen :		
<i>Obligaties van de Muntsaneringslening</i>	3	
<i>Internationaal Muntfonds</i>	12.487	
<i>Internationale Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling</i>	595	
<i>Andere bewaarnemingen</i>	70.866	83.951
Waarborgen van derden ontvangen :		
<i>Onderpand van de voorschotrekningen</i>	19.805	
<i>Waarborgen verleend door de discontocedenten</i>	8	
<i>Diverse borgtochten</i>	186	
<i>Waarborgen in handelspapier gesteld door ontleners van call money</i>	153	20.152
Waarborgcertificaten van de Schatkist ontvangen		1.020
Borgtochten verleend ten gunste van het Personeel		164
Verbintenis tegenover de Nationale Stichting voor de Financiering van het Wetenschappelijk Onderzoek		600
Schatkist :		
<i>Portefeuille en allerlei tegoe</i> d		644
Diverse waarden toebehorend aan de Staat :		
<i>Preferente aandelen N.M.B.S.</i>	5.000	
<i>Gewone aandelen N.M.B.S.</i>	1.000	
<i>Deelhebbende obligaties N.M.B.S.</i>	638	
<i>Schatkistbons van de Luxemburgse Regering (Belgisch-Luxemburgs akkoord)</i>	1.407	
<i>Obligaties van de Regering van de Bondsrepubliek Duitsland (overeenkomsten van Londen dd. 27-2-1953)</i>	304	
<i>4 ½ % Certificaten N.M. voor de Huisvesting</i>	4.005	
<i>4 ½ % Certificaten N.M. voor de Kleine Landeigendom</i>	714	
<i>Diverse waarden</i>	400	13.468
Diverse waarden door de Staat in bewaring genomen :		
<i>Waarden door derden gedeponeed</i>	6.063	
<i>Dienst der ingeschreven schuld</i>	14.913	
<i>Deposito- en Consignatiekas</i>	62.558	
<i>Als borgstelling gedeponcerde waarden</i>	2.425	85.959
<i>Waarden afgegeven ingevolge het Besluit van de Regent dd. 17 januari 1949 betreffende het van onwaarde maken van de niet aangegeven Belgische effecten aan toonder</i>		10
<i>Af te leveren waarden</i>		10.091
<i>Ingetrokken effecten</i>		30
Muntfonds :		
<i>Overheidsfondsen</i>	4.799	115.001
Rentenfondsen, gedeponeerde effecten		7.880
Algemene Spaar- en Lijfrentekas :		
<i>Voorlopige beleggingen</i>	18.603	
<i>Beleende fondsen</i>	18	
<i>Necergelegde waarborgen</i>	180	18.801

VERDELING VAN DE NETTOWINST

(miljoenen franken)

1. Aan de aandeelhouders : een eerste dividend van 6 % op het nominaal kapitaal	36
2. Van het overschot, zegge fr. 356 miljoen	
a) 10 % aan de reserve	29
b) 8 % aan het personeel	36
3. Van het overschot, zegge fr. 291 miljoen	
a) Aan het Rijk 1/5 ^e	233
b) Aan de aandeelhouders, een tweede dividend	58
c) Het saldo aan de reserve	—
Totaal van de te verdelen nettowinst	380

VERRICHTINGEN VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIE VOOR EIGEN REKENING

(in miljoenen franken)

1959

Plaatsen	Gedisconteerd handelspapier				Voorschotten in rekening-courant				Diverse rekening-courantsaldi					Verplaatste checks			
	Aantal	Bedrag	Onbetaalde		Aantal rekeningen	Bedrag		Bedrag		Voor rekeninghouders te innen papier		Over-makings van plaats op plaats 2	getrokken		uitbetaald		
			Aantal	Bedrag		Debet	Credit	Debet 2	Credit 2	Aantal	Bedrag		Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Antwerpen	20.329	2.109	132	4,1	49	11.018,5	11.012,2	26.960	27.310	1.303	68,0	44.135	891	234,8	714	397,9	
Aalst	2.466	337	23	0,8	3	10,1	9,8	1.948	1.951	17	1,6	2.407	11	3,7	235	76,3	
Boom	—	—	3	0,1	3	5,3	4,4	317	317	—	—	218	—	—	141	103,5	
Brugge	1.457	101	17	0,5	13	296,3	301,4	2.061	2.065	—	—	3.153	1	0,8	446	78,1	
Dendermonde	779	54	2	0,1	2	15,9	16,9	685	692	—	—	363	3	0,1	111	12,3	
Eeklo	860	348	5	0,3	3	6,2	6,2	815	816	—	—	639	11	6,2	133	21,2	
Gent	2.720	242	60	3,2	23	279,8	280,0	5.975	5.986	3.292	184,5	6.846	24	17,0	329	104,5	
Geraardsbergen	4.090	121	4	0,1	8	45,8	42,4	504	505	9	0,2	285	3	0,5	346	32,5	
Hasselt	2.094	325	28	3,9	8	8,0	8,5	3.411	3.417	8	0,2	3.750	—	—	162	30,9	
Ieper	—	—	3	0,2	5	52,1	52,2	170	170	—	—	169	—	—	472	57,0	
Kortrijk	4.411	358	33	2,1	8	75,9	76,0	2.398	2.402	28	12,3	5.375	1	0,1	266	63,1	
Leuven	2.321	369	17	0,4	3	4,2	2,2	3.099	3.104	1	0,2	5.408	128	14,6	209	84,0	
Mechelen	3.723	490	40	1,8	3	49,0	46,5	2.373	2.373	6	0,3	1.552	—	—	131	35,0	
Oostende	108	14	27	0,3	2	17,6	17,5	1.272	1.282	—	—	1.611	6	5,7	166	70,1	
Oudenaarde	259	11	4	0,2	5	6,7	6,3	249	250	6	0,4	234	—	—	88	12,6	
Roeselare	3.200	164	10	0,2	5	232,5	232,6	2.482	2.498	15	1,4	1.426	8	3,1	210	49,0	
Ronse	1.692	97	11	0,2	5	1,8	1,6	510	512	3	0,1	259	1	0,0	27	5,4	
Sint-Niklaas	645	66	52	2,6	1	16,2	16,1	661	662	3	0,5	559	—	—	208	75,3	
Tienen	18.691	3.019	7	0,2	—	—	—	4.658	4.668	—	—	2.764	68	54,2	122	54,8	
Tongeren	5.048	458	6	0,1	2	7,6	6,7	1.320	1.321	28	2,2	194	3	1,3	92	10,8	
Turnhout	1.023	123	15	0,6	1	7,1	5,1	1.843	1.844	—	—	1.115	—	—	92	28,3	
Veurne	—	—	11	0,3	2	23,4	21,7	200	204	—	—	164	2	0,1	59	9,8	
Liège	8.944	872	56	1,4	61	209,2	211,0	13.562	13.607	79	11,7	8.750	70	5,1	764	214,8	
Arlon	192	8	3	0,1	2	0,5	0,5	849	849	—	—	852	—	—	35	6,8	
Ath	136	19	4	0,1	4	0,2	0,2	299	300	—	—	156	2	0,4	190	35,6	
Charleroi	4.395	612	56	2,4	22	291,0	289,5	7.949	7.962	283	86,9	5.826	37	14,6	464	146,1	
Dinant	133	10	13	0,3	4	2,4	2,4	194	194	1	0,0	114	1	0,0	95	16,1	
Huy	1.802	179	8	0,2	9	68,5	68,2	1.636	1.639	48	1,0	797	21	2,2	114	34,3	
La Louvière	2.324	293	10	0,1	9	28,3	28,1	2.252	2.254	—	—	2.712	41	2,8	602	42,5	
Malmédy	—	—	11	0,3	1	94,6	94,9	177	177	1	0,1	13	—	—	97	16,0	
Marche	—	—	2	0,1	17	15,2	16,5	53	53	1	0,0	107	1	0,4	73	13,5	
Mons	1.281	263	14	0,8	19	82,9	35,1	3.082	3.089	3	0,2	2.276	2	0,3	125	36,0	
Mouscron	1.604	221	3	0,1	9	4,4	4,4	478	484	2	0,1	682	12	0,5	87	20,9	
Namur	480	83	33	1,2	13	134,6	42,7	3.482	3.494	4	2,1	2.340	2	0,2	158	34,6	
Neufchâteau	52	3	—	—	2	14,4	13,0	229	230	—	—	51	—	—	49	7,2	
Nivelles	3.504	236	11	0,4	3	0,1	0,1	724	726	7	0,2	286	—	—	145	23,8	
Péruwelz	1.648	481	3	0,0	3	0,4	0,4	874	876	23	2,0	284	—	—	71	10,2	
Philippeville	88	84	—	—	20	2,9	3,0	197	197	4	0,1	103	150	7,0	55	7,0	
Soignies	37	2	1	0,0	3	0,2	0,1	146	147	1	0,0	27	2	0,1	87	18,4	
Tournai	1.244	158	19	0,4	12	72,4	74,2	2.291	2.298	—	—	2.082	199	27,2	67	55,0	
Verviers	5.411	627	24	0,5	16	126,0	131,5	2.081	2.088	62	2,9	2.588	4	0,7	242	67,1	
Wavre	5.190	337	12	0,4	2	3,2	3,2	872	888	102	23,5	479	—	—	36	6,3	
Luxembourg	—	—	29	0,1	4	0,0	0,0	9.248	9.251	17	0,0	2.169	47	0,3	33	0,8	
Totaal	114.381	13.294	822	31,2	389	13.331,4	13.185,3	114.586	115.152	5.357	402,7	115.320	1.752	404,0	8.348	2.225,4	
Brussel	38.536	48.898	953 ¹	25,4 ¹	204	92.646,8	95.004,4	302.309	302.771	9.836	136,3	29.408	6.732	1.881,9	125	59,2	
Algemeen totaal	152.917	62.192	1.775	56,6	593	105.978,2	108.189,7	416.895	417.923	15.193	539,0	144.728	8.484	2.285,9	8.473	2.284,6	

¹ Inbegrepen de onbetaalde effecten aangeboden door de Posterijen.

² Niet inbegrepen Call-Money verrichtingen.

1959

VERRICHTINGEN VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIE VOOR REKENING VAN ANDERE ORGANISMEN
(in miljoenen franken)

Plaatsen	Schatkist				Fonds tot Delging van de Staatsschuld	Aantal uitbetaalde coupons		Algemene Spaar- en Lijfrentekas				N. M. K. N. *		N. K. B. K. *		Verrekeningskamers		
	Rekening-courant en verrichtingen in specien		Overheidsfondsen en Schatkistpapier			Directe, indirecte en gewaar- borgde schuld	voor allerlei organ- ismen	Rekening-courant		Gedisconteerd Papier		Disconto's en beleningen 2		Disconto's en beleningen 2		Getal aan- gesloten leden	Verrekenende stuks 1	
	Bedrag		Bedrag					Bedrag		Aantal		Bedrag		Aantal			Bedrag	
	Ontvang- sten.	Uitgaven	Ingekomen	Uitgegaan		Uitgaven	(in duizenden)	Ontvangsten 1	Uitgaven 1	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	
Antwerpen	14.244	35.118	561,1	888,6	265,8	4.266	321	221,2	253,2	1.667	284	—	—	7	0,8	18	917.467	242.444
Aalst	334	2.653	66,6	128,6	47,7	708	87	43,8	50,6	6.846	829	331	22,5	71	15,5	3	79.047	12.775
Boom	181	445	2,4	6,6	4,8	83	16	16,4	16,5	—	—	—	—	—	—	3	15.471	2.702
Brugge	4.782	2.773	59,8	125,7	31,9	560	102	27,7	58,9	3.492	476	18	1,4	—	—	4	91.758	12.725
Dendermonde	3	472	6,1	12,5	4,2	59	13	4,5	10,8	3.408	388	—	—	3	1,1	4	16.733	2.309
Eeklo	147	374	2,1	6,1	1,4	45	24	8,2	8,4	2.267	248	—	—	—	—	3	12.771	3.039
Gent	6.746	6.813	164,4	318,1	89,6	1.582	230	475,4	552,7	1.827	286	—	—	—	—	5	154.909	28.376
Geraardsbergen	162	143	3,9	3,8	2,4	46	16	4,0	4,0	3.345	319	12	1,4	—	—	3	9.382	1.103
Hasselt	3.132	4.355	11,7	33,3	4,2	103	14	22,5	79,1	9.602	1.149	35	3,0	22	4,4	3	81.462	18.406
Ieper	304	396	6,9	24,7	5,3	92	21	1,9	4,9	—	—	—	—	—	—	3	12.587	1.768
Kortrijk	3.651	6.242	93,4	237,6	60,6	854	112	46,8	65,1	3.248	409	—	—	2	0,2	4	142.012	27.568
Leuven	2.071	6.504	166,0	281,0	112,1	1.094	82	99,6	89,0	3.873	465	—	—	5	0,8	4	101.208	27.141
Mechelen	2.442	408	6,9	35,2	4,4	180	23	37,8	67,6	3.023	373	15	6,5	1	0,4	3	38.450	5.993
Oostende	1.113	1.400	17,1	42,1	14,8	282	31	39,0	44,5	1.167	157	5	0,1	—	—	6	61.030	6.592
Oudenaarde	292	340	6,7	9,1	4,9	91	24	3,7	5,2	753	102	18	0,6	—	—	4	20.582	2.342
Roeselare	791	929	17,9	37,9	13,7	183	30	12,3	16,8	5.479	798	157	15,1	27	5,1	4	119.777	12.195
Ronse	245	514	5,9	6,1	5,0	45	22	25,0	29,2	1.144	155	45	5,9	1	0,2	3	19.623	3.141
Sint-Niklaas	833	874	8,1	15,7	5,6	113	24	7,5	33,4	1.395	225	167	15,5	15	2,8	3	32.062	4.329
Tienen	894	1.424	21,7	47,4	12,1	294	43	46,1	62,6	506	83	—	—	—	—	3	30.663	9.754
Tongeren	230	29	2,0	4,8	0,8	25	5	13,8	18,8	4.736	664	61	5,1	26	4,7	3	17.251	1.342
Turnhout	470	952	4,9	24,1	2,2	75	11	12,2	49,7	3.386	349	—	—	1	0,1	4	33.450	4.575
Veurne	228	100	6,0	16,0	4,3	63	20	20,9	19,2	—	—	—	—	—	—	3	8.275	1.083
Liège	8.277	10.792	306,5	556,6	131,9	3.601	189	955,5	880,3	3.874	557	34	10,2	7	1,7	9	201.167	47.248
Arlon	1.166	1.068	21,5	59,1	13,4	305	47	4,9	16,9	973	158	10	1,0	—	0,5	2	19.445	3.924
Ath	545	292	3,9	6,9	2,1	63	25	2,5	11,3	84	13	5	2,0	—	—	2	6.801	595
Charleroi	5.857	7.572	175,2	258,5	73,6	2.063	213	29,3	142,2	4.143	541	51	6,7	20	4,0	6	158.516	34.632
Dinant	123	26	3,4	13,7	0,6	23	4	0,4	1,8	803	113	23	1,4	2	0,1	—	—	—
Huy	592	694	16,2	31,9	5,1	206	28	7,2	13,0	3.841	632	188	39,4	6	1,5	5	26.467	3.767
La Louvière	217	3.078	234,0	233,7	43,5	1.216	97	37,8	54,2	1.633	219	—	—	3	0,7	3	45.717	14.991
Malmédy	343	64	0,9	72,0	0,6	15	1	7,0	7,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Marche	153	104	3,2	36,8	0,4	11	6	9,6	11,2	—	—	—	—	—	—	3	5.626	379
Mons	2.183	3.415	125,5	175,0	53,4	1.528	140	13,7	43,6	1.103	169	22	22,2	—	—	3	54.404	12.404
Mouscron	387	585	5,0	6,2	2,8	76	17	9,0	13,9	285	46	29	3,1	—	—	5	41.676	4.363
Namur	2.842	2.911	91,2	154,1	49,4	1.108	121	34,3	35,5	4.156	590	131	10,6	32	6,8	5	63.453	8.600
Neufchâteau	47	13	0,9	43,8	0,3	8	3	4,1	4,0	1.023	115	—	—	—	—	—	—	—
Nivelles	143	129	4,6	8,5	2,3	59	14	0,6	5,8	1.125	186	112	15,6	7	1,4	3	12.112	1.129
Péruwelz	43	159	9,6	9,0	2,4	41	12	0,9	0,6	1.309	190	—	—	5	1,2	4	11.263	1.212
Philippeville	45	8	1,4	9,7	0,6	11	6	9,9	9,7	683	92	11	0,7	7	1,6	—	—	—
Soignies	120	68	2,3	3,8	1,0	27	4	1,2	1,0	566	89	22	1,6	1	0,6	2	5.690	600
Tournai	836	2.147	53,9	107,6	36,8	899	102	41,6	46,5	275	39	13	0,6	3	0,5	4	58.004	9.132
Verviers	1.334	2.259	80,6	122,1	27,6	1.017	70	81,3	74,4	1.020	176	4	1,1	—	—	6	90.949	13.939
Wavre	183	244	5,5	13,9	2,4	73	11	10,2	9,4	1.845	362	51	7,9	14	3,1	3	20.632	2.074
Luxembourg	—	—	—	—	—	79	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Totaal	68.731	108.886	2.386,9	4.227,9	1.148,0	23.272	2.387	2.451,3	2.923,0	89.905	12.046	1.570	201,2	288	59,8	—	2.837.892	590.691
Brussel	359.109	318.973	66.321,8	60.834,4	2.776,1	21.204	—	144.526,1	144.465,0	17.683	33.411	—	—	—	—	35	2.979.313	1.714.166
Algemeen totaal	427.840	427.859	68.708,7	65.062,3	3.924,1	44.476	2.387	146.977,4	147.388,0	107.588	45.457	1.570	201,2	288	59,8	—	5.817.205	2.304.857

* N.M.K.N. : Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid. — N.K.B.K. : Nationale Kas voor Beroepskrediet.

1 Niet inbegrepen « Call-money » verrichtingen.

2 Disconto's en beleningen door bemiddeling van discontokantoren. Incl. speciale kredieten (wetten van 7 augustus 1953, 10 juli 1957, 24 mei 1959, 17 en 18 juli 1959).

MAANDSTATEN

85³

VAN DE CENTRALE BANK VAN BELGISCH-KONGO EN RUANDA-URUNDI

(miljoenen franken)

Posten	1959 31 juli	1959 31 augustus	1959 30 september	1959 31 oktober	1959 30 november	1959 31 december	1960 31 januari	1960 29 februari
ACTIVA								
Goudvoorraad	2.671	2.673	2.397	2.100	2.106	2.113	2.118	1.901
Tegoed in deviezen omzetbaar in goud ...	2.264	1.904	1.650	1.608	1.467	1.626	1.549	1.378
Tegoed in Belgische franken :								
Banken en diverse organismen	1	2	1	1	1	178	1	1
Certificaten der Belgische Schatkist ...	300	—	—	—	—	—	—	—
Andere tegoeden	96	89	142	176	83	171	126	180
Tegoed in andere deviezen	28	30	25	136	172	270	469	631
Te ontvangen buitenlandse deviezen en goud	16	31	31	132	175	263	463	625
Debiteuren wegens termijnverkopen van deviezen en goud	15	11	11	17	8	—	—	22
Handelspapier op Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi	556	474	357	356	277	281	326	616
Voorsch. op overheidsf. en edele stoffen ...	877	322	442	642	448	593	532	950
Tegoed bij de diensten der Postchecks ...	7	10	8	10	7	9	7	12
Overheidseffecten (stat. : art. 6, § 1, n ^o 3) uitgegeven door Belgisch-Kongo	160	170	825	1.400	1.575	1.415	1.565	1.615
uitgegeven door Ruanda-Urundi	—	—	—	—	225	350	375	325
Voorschotten. (stat. : art. 6, § 1, n ^o 4, litt. a en c) aan Ruanda-Urundi	—	—	—	36	—	—	—	—
aan Belgisch-Kongo	—	146	—	—	—	—	—	—
aan organ. opger. of beheerd door bijz. wett. bepal. of waarv. de verbinteniss. gewaarb. zijn d ^r :								
Belgisch-Kongo	170	200	155	179	186	165	154	135
Ruanda-Urundi	—	—	—	—	4	4	1	1
Belgische overheidseff. uitgeg. in Kong. fr.	1.629	1.629	1.429	1.276	828	—	—	—
Overheidsfondsen :								
Stat. : art. 6, § 1, n ^o s 12 en 13	1.576	1.573	1.573	1.623	1.606	1.582	1.575	1.574
Stat. : art. 6, § 2, n ^o 4, al. 2	75	79	81	85	88	89	91	100
Gebouwen, materieel, meubelen	452	457	462	465	466	480	480	482
Diversen	196	206	232	222	221	103	49	65
	11.089	10.006	9.821	10.464	9.943	9.692	9.881	10.613
PASSIVA								
Biljetten en metalen munten in omloop ...	6.384	6.339	6.197	6.092	6.041	6.315	6.169	6.163
Rekeningen-courant en div. crediteuren :								
Belgisch-Kongo	403	—	11	26	12	11	13	16
Ruanda-Urundi	253	125	51	—	1	9	19	12
Diverse rekeningen-courant	1.410	1.239	1.154	1.375	1.239	1.383	1.251	1.017
Te betalen waarden	270	211	292	299	190	226	227	215
Totaal der verbintenissen op zicht	8.720	7.914	7.705	7.792	7.483	7.944	7.679	7.423
Crediteuren wegens termijn aankopen van deviezen en goud	5	5	5	5	5	—	—	—
Verbintenissen in Belgische franken :								
Op zicht	887	846	882	1.311	1.042	403	559	1.392
Op termijn	56	49	78	72	77	45	22	66
Verbintenissen in buitenlandse deviezen :								
In omzetbare deviezen	341	78	9	1	5	12	148	68
In andere deviezen	6	6	—	13	1	—	—	—
Te leveren buitenlandse deviezen en goud	21	31	31	136	177	262	459	630
Diversen	414	438	472	495	514	387	375	395
Kapitaal	150	150	150	150	150	150	150	150
Reserve- en afschrijvingsfonds	489	489	489	489	489	489	489	489
	11.089	10.006	9.821	10.464	9.943	9.692	9.881	10.613

Maand	Postrekeningen 1 3	Maand	Dadelijk opvraagbare deposito's bij de banken 2 3
1959 Januari	4,31	1958 December	2,06
Februari	4,33	1959 Januari	2,01
Maart	4,08	Februari	1,91
April	4,18	Maart	1,89
Mei	4,60	April	1,94
Juni	3,93	Mei	2,03
Juli	4,14	Juni	1,89
Augustus	3,82	Juli	1,87
September	3,84	Augustus	1,65
Oktober	4,00	September	1,82
November	4,07	Oktober	1,81
December	3,80	November	1,97
1960 Januari	4,04	December	2,12
Februari	4,07	1960 Januari	1,91
Maart	3,66	Februari	2,06

1 Zie tabel nr 86.

2 Voor de samenstelling : zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting* oktobernummer 1950, blz. 222.

3 Cijfers herleid tot type-maand van 25 dagen.

N. B. — De coëfficiënten van omloopsnelheid en postrekeningen en der dadelijk opvraagbare deposito's bij de banken kunnen niet met elkaar vergeleken worden daar zij niet op dezelfde grondslagen berekend worden. De coëfficiënten betreffende de bankrekeningen zijn nauwkeuriger.

BINNENLANDSE GELDHOEVEELHEID

(in miljarden franken)

Einde maand	Chartaal geld			Giraal geld in handen van						Totale geldhoeveelheid	Procent chartaal geld	Veranderingen van de totale geldhoeveelheid
	Biljetten en munten van de Schatkist	Biljetten van de Nationale Bank van België	Chartale geldhoeveelheid *	de bedrijven en particulieren **				Girale geldhoeveelheid				
				de Schatkist en de lagere publiek-rechtelijke lichamen	Rekeningen-courant bij de Nationale Bank van België *	Tegoeden op post-rekening *	Direct opeisbare deposito's en op 90 dagen bij de banken en parastatale instellingen *		Totaal			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9) = (4) + (8)	(10) = (8) + (9)	(11) = (3) / (10)	(12)	
1957 November	5,3	111,0	113,9	5,4	0,5	21,8	51,7	74,0	79,4	193,3	58,9	- 1,0
December	5,4	112,7	115,5	6,4	0,9	22,0	53,2	76,1	82,5	198,0	58,3	+ 4,7
1958 Januari	5,4	110,2	113,1	5,6	0,5	23,0	50,0	73,5	79,1	192,2	58,8	- 5,8
Februari	5,4	111,0	113,9	5,2	0,4	22,9	50,7	74,0	79,2	193,1	59,0	+ 0,9
Maart	5,4	111,7	114,5	6,4	0,4	22,2	53,5	76,1	82,5	197,0	58,1	+ 3,9
April	5,4	113,1	115,9	6,7	0,5	23,7	54,1	78,3	85,0	200,9	57,7	+ 3,9
Mei	5,4	114,2	116,9	6,7	0,4	23,1	56,3	79,8	86,5	203,4	57,5	+ 2,5
Juni	5,5	115,3	118,1	7,6	0,4	23,2	56,8	80,4	88,0	206,1	57,3	+ 2,7
Juli	5,5	117,4	120,2	6,3	0,4	24,1	55,7	80,2	86,5	206,7	58,1	+ 0,6
Aug. oude r.	5,5	116,4	119,3	7,6	0,4	23,2	56,5	80,1	87,7	207,0	57,6	+ 0,3
Aug. n. r. 1	5,5	116,4	119,3	7,6	0,4	23,2	55,0 ¹	78,6 ¹	86,2 ¹	205,5 ¹	58,0 ¹	- 1,2 ¹
September	5,5	115,2	118,0	8,1	0,3	22,4	53,2	75,9	84,0	202,0	58,4	- 3,5
Oktober	5,5	115,8	118,8	6,2	0,3	22,8	54,7	77,8	84,0	202,8	58,6	+ 0,8
November	5,5	115,2	118,1	6,3	0,6	23,0	56,8	80,4	86,7	204,8	57,7	+ 2,0
December	5,5	117,4	120,3	7,2	0,5	24,0	57,5	82,0	89,2	209,5	57,4	+ 4,7
1959 Januari	5,5	115,4	118,2	6,0	0,4	23,9	55,9	80,2	86,2	204,4	57,8	- 5,1
Februari	5,5	116,0	118,9	6,6	0,4	23,2	56,0	79,6	86,2	205,1	58,0	+ 0,7
Maart	5,5	116,3	119,0	7,6	0,3	24,0	58,8	83,1	90,7	209,7	56,7	+ 4,6
April	5,5	116,8	119,8	8,2	0,3	23,9	58,5	82,7	90,9	210,7	56,9	+ 1,0
Mei	5,5	116,5	119,4	7,1	0,5	24,4	60,7	85,6	92,7	212,1	56,3	+ 1,4
Juni	5,5	117,5	120,3	7,8	0,4	24,9	60,6	85,9	93,7	214,0	56,2	+ 1,9
Juli	5,6	118,8	121,7	6,2	0,3	24,5	58,6	83,4	89,6	211,3	57,6	- 2,7
Augustus	5,6	117,5	120,4	7,0	0,4	23,9	59,1	83,4	90,4	210,8	57,1	- 0,5
September	5,6	115,6	118,3	8,3	0,4	24,2	58,4	83,0	91,3	209,6	56,4	- 1,2
Oktober	5,6	116,0	119,1	6,6	0,4	24,6	60,2	85,2	91,8	210,9	56,5	+ 1,3
November	5,6	116,0	118,7	7,8	0,4	24,5	60,5	85,4	93,2	211,9	56,0	- 0,5
December	5,6	118,3	121,3	7,6	0,5	25,8	61,1	87,4	95,0	216,3	56,1	+ 4,4
1960 Januari	5,6	116,6	119,6	6,6	0,4	24,3	59,9	84,6	91,2	210,8	56,7	- 5,5

* Onder aftrek van de kasvoorraden der geldscheppende instellingen.

** Incl. administratieve parastatale instellingen.

¹ Dank zij een nieuwe indeling, werden sedert de maand augustus 1958 de rekeningen op meer dan een maand van de financiële maatschappijen bij de banken uit de geldhoeveelheid verwijderd.

OORZAKEN VAN DE VERANDERINGEN IN DE GELDHOEVEELHEID

(in miljarden franken)

— 136 —

Tijdvak	Geldhoeveelheid	Quasi-monetaire liquiditeiten				Totaal van de geldhoeveelheid en van de quasi-monetaire liquiditeiten (6) = (1) + (5)	Transacties met het buitenland (excl. de kapitaaltransacties van de overheid en de officiële schenkingen)	Monetaire financiering van de overheid		Tegeldmaking van de Staatsschuld en van andere overheidsfondsen	Disconto kredieten, voorschotten en acceptkredieten aan binnenlandse bedrijven en particulieren bij de geldschepende instellingen	Verschil tussen eigen middelen en vastgelegde middelen + participaties der geldschepende instellingen	Obligatieleeningen der depositobanken	Niet kortlopende verrichtingen van het Muntfonds, en de Nationale Kas voor Beroepskrediet (saldi)	Diversen		Salderingsposten	Totaal (18) = van (7) tot (17)
		Termijn-deposito's en speciale rekeningen der uitvoerders naar de E.B.U.	Deposito's in buitenlandse geldsoorten van Belgische ingezetenen	Tegoeden van de Schatkist	Totaal			Staat	Andere						Vorderingen en schulden tegenover niet-geldschepende financiële instellingen	Niet elders vermelde vorderingen op en verplichtingen tegenover Belgische ingezetenen (saldi)		
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)
1953 1 ^e kwartaal ...	- 1,2	+ 1,3	+ 0,1	- 1,1	+ 0,3	- 0,9	- 0,3	+ 0,7	+ 0,4	- 0,2	- 0,5	—	- 0,1	+ 0,1	+ 0,3	- 1,4	+ 0,1	- 0,9
2 ^e kwartaal ...	+ 2,5	- 0,6	- 0,1	+ 0,2	- 0,5	+ 2,0	- 0,8	- 0,9	- 0,1	+ 1,3	+ 0,2	—	- 0,1	+ 0,1	+ 0,2	+ 1,6	+ 0,5	+ 2,0
3 ^e kwartaal ...	+ 2,4	+ 0,6	+ 0,7	+ 0,8	+ 2,1	+ 4,5	- 1,2	+ 6,5	- 0,4	—	+ 0,2	- 0,2	- 0,3	- 0,1	—	- 0,6	+ 0,6	+ 4,5
4 ^e kwartaal ...	+ 2,1	+ 0,7	- 0,8	- 1,1	- 1,2	+ 0,9	+ 1,3	- 0,9	+ 0,2	—	+ 2,3	+ 0,1	- 0,4	- 0,1	- 0,4	+ 0,1	- 1,3	+ 0,9
Totaal ...	+ 5,8	+ 2,0	- 0,1	- 1,2	+ 0,7	+ 6,5	- 1,0	+ 5,4	+ 0,1	+ 1,1	+ 2,2	- 0,1	- 0,9	—	+ 0,1	- 0,3	- 0,1	+ 6,5
1954 1 ^e kwartaal ...	- 3,3	+ 0,5	- 0,1	- 0,1	+ 0,3	- 3,0	- 1,0	- 3,8	+ 0,1	+ 1,0	- 1,3	- 0,1	- 0,3	+ 0,1	+ 0,1	+ 0,5	+ 1,7	- 3,0
2 ^e kwartaal ...	+ 5,3	- 1,4	+ 0,1	—	- 1,3	+ 4,0	- 2,8	+ 5,4	+ 0,1	+ 0,2	+ 0,8	- 0,1	- 0,3	+ 0,2	+ 0,8	- 0,4	+ 0,1	+ 4,0
3 ^e kwartaal ...	- 2,0	+ 0,5	- 0,2	—	+ 0,3	- 1,7	- 1,5	+ 0,5	+ 0,2	+ 0,3	+ 0,6	- 0,2	- 0,2	+ 0,2	- 0,2	- 0,6	- 0,8	- 1,7
4 ^e kwartaal ...	+ 3,3	+ 1,1	+ 0,7	—	+ 1,8	+ 5,1	+ 0,6	- 1,3	+ 0,6	+ 1,7	+ 2,9	- 0,3	- 0,2	—	+ 0,2	+ 1,2	- 0,3	+ 5,1
Totaal ...	+ 3,3	+ 0,7	+ 0,5	- 0,1	+ 1,1	+ 4,4	- 4,7	+ 0,8	+ 1,0	+ 3,2	+ 3,0	- 0,7	- 1,0	+ 0,5	+ 0,9	+ 0,7	+ 0,7	+ 4,4
1955 1 ^e kwartaal ...	+ 1,1	+ 1,0	- 0,3	—	+ 0,7	+ 1,8	+ 1,4	+ 2,2	- 0,6	- 0,6	- 0,4	+ 0,3	- 0,3	+ 0,1	+ 0,2	- 0,1	- 0,4	+ 1,8
2 ^e kwartaal ...	+ 2,9	+ 0,1	+ 0,1	—	+ 0,2	+ 3,1	+ 0,5	- 1,1	+ 0,7	+ 1,6	+ 1,7	- 0,3	- 0,2	- 0,1	+ 0,1	+ 0,6	+ 0,8	+ 3,1
3 ^e kwartaal ...	- 0,2	- 0,2	+ 0,2	—	—	- 0,2	+ 1,7	- 0,3	+ 0,7	+ 0,6	- 1,5	- 0,1	- 0,2	+ 0,1	—	+ 0,1	- 1,3	- 0,2
4 ^e kwartaal ...	+ 5,1	+ 1,2	+ 0,4	—	+ 1,6	+ 6,7	+ 0,5	+ 2,3	+ 0,7	+ 0,4	+ 2,9	+ 0,1	- 0,2	—	- 0,1	+ 0,1	—	+ 6,7
Totaal ...	+ 8,9	+ 2,1	+ 0,4	—	+ 2,5	+ 11,4	+ 4,1	+ 3,1	+ 1,5	+ 2,0	+ 2,7	—	- 0,9	+ 0,1	+ 0,2	- 0,5	- 0,9	+ 11,4
1956 1 ^e kwartaal ...	- 1,5	+ 1,1	—	—	+ 1,1	- 0,4	+ 3,2	- 1,4	- 0,9	+ 0,2	- 1,0	- 0,2	- 0,2	+ 0,1	- 0,2	+ 0,2	- 0,2	- 0,4
2 ^e kwartaal ...	+ 4,1	—	+ 0,4	—	+ 0,4	+ 4,5	+ 1,9	+ 1,2	- 0,3	+ 1,3	- 1,3	- 0,4	- 0,1	+ 0,1	+ 0,4	+ 0,2	+ 1,5	+ 4,5
3 ^e kwartaal ...	+ 0,8	- 0,9	- 0,2	—	- 1,1	- 0,3	- 1,0	- 2,1	+ 0,8	+ 0,3	+ 3,0	- 0,3	- 0,1	- 0,1	—	- 0,5	- 0,3	- 0,3
4 ^e kwartaal ...	+ 2,4	- 1,2	+ 0,5	—	- 0,7	+ 1,7	- 1,3	- 1,3	+ 0,6	+ 1,0	+ 3,9	+ 0,2	- 0,1	—	- 0,3	+ 0,3	- 1,3	+ 1,7
Totaal ...	+ 5,8	- 1,0	+ 0,7	—	- 0,3	+ 5,5	+ 2,8	- 3,6	+ 0,2	+ 2,8	+ 4,6	- 0,7	- 0,5	+ 0,1	- 0,1	+ 0,2	- 0,3	+ 5,5
1957 1 ^e kwartaal ...	- 0,2	+ 1,0	+ 0,1	—	+ 1,1	+ 0,9	- 1,2	+ 3,4	- 2,0	- 1,3	+ 1,1	—	- 0,1	+ 0,1	—	+ 0,1	+ 0,8	+ 0,9
2 ^e kwartaal ...	+ 3,7	- 1,4	—	—	- 1,4	+ 2,3	- 0,1	- 0,4	+ 0,1	+ 1,6	+ 0,8	- 0,5	—	+ 0,1	- 0,2	- 0,3	+ 1,2	+ 2,3
3 ^e kwartaal ...	- 7,5	+ 0,2	+ 0,6	—	+ 0,8	- 6,7	- 2,5	- 3,1	+ 0,1	- 0,3	—	- 0,4	- 0,1	+ 0,2	- 0,2	- 0,3	- 0,3	- 6,7
4 ^e kwartaal ...	+ 3,7	+ 1,3	- 0,7	+ 0,2	+ 0,8	+ 4,5	+ 5,2	- 0,4	+ 0,2	- 0,5	+ 1,5	+ 0,1	- 0,4	- 0,2	+ 0,1	- 0,3	- 0,8	+ 4,5
Totaal ...	- 0,3	+ 1,1	—	+ 0,2	+ 1,3	+ 1,0	+ 1,4	- 0,5	- 1,6	- 0,5	+ 3,4	- 0,8	- 0,6	- 0,1	+ 0,1	- 0,7	+ 0,9	+ 1,0
1958 1 ^e kwartaal ...	- 1,0	+ 2,0	- 0,2	+ 0,1	+ 1,9	+ 0,9	+ 3,9	- 0,2	+ 0,2	+ 0,2	- 3,6	—	- 0,4	+ 0,3	+ 0,5	+ 0,2	- 0,2	+ 0,9
2 ^e kwartaal ...	+ 9,1	- 0,5	- 0,4	+ 0,1	- 0,8	+ 8,3	+ 5,6	+ 3,0	- 0,1	+ 1,8	- 3,0	- 0,4	- 0,5	+ 0,1	+ 0,1	+ 0,4	+ 1,3	+ 8,3
3 ^e kwartaal ...	- 4,1	+ 2,0	—	+ 0,1	+ 2,1	- 2,0	+ 2,8	- 4,1	- 0,6	+ 2,3	- 2,2	- 0,6	- 0,5	- 0,1	+ 0,6	+ 0,2	+ 0,2	- 2,0
4 ^e kwartaal ...	+ 7,5	+ 0,5	—	+ 0,1	+ 0,6	+ 8,1	+ 2,6	+ 7,0	+ 0,4	- 0,2	+ 0,4	+ 0,2	- 0,3	+ 0,1	+ 0,5	- 0,3	- 2,3	+ 8,1
Totaal ...	+ 11,5	+ 4,0	- 0,6	+ 0,4	+ 3,8	+ 15,3	+ 14,9	+ 5,7	- 0,1	+ 4,1	- 8,4	- 0,8	- 1,7	+ 0,4	+ 1,7	+ 0,5	- 1,0	+ 15,3
1959 1 ^e kwartaal ...	+ 0,2	+ 2,7	+ 0,6	+ 0,1	+ 3,4	+ 3,6	- 2,1	+ 1,3	+ 0,4	+ 2,5	+ 1,4	—	- 0,2	- 0,3	+ 0,2	- 0,3	+ 0,7	+ 3,6
2 ^e kwartaal ...	+ 4,3	- 0,8	- 0,1	—	- 0,9	+ 3,4	+ 0,3	- 0,8	+ 1,1	+ 1,1	- 0,4	- 0,4	- 0,1	+ 0,1	+ 0,3	+ 0,9	+ 1,3	+ 3,4
3 ^e kwartaal ...	- 4,4	+ 1,7	—	- 0,1	+ 1,6	- 2,8	- 0,3	- 2,0	—	+ 0,3	+ 0,3	- 0,4	—	- 0,1	—	+ 0,1	- 0,7	- 2,8
4 ^e kwartaal ...	+ 6,7	+ 0,6	+ 1,2	- 0,1	+ 1,7	+ 8,4	+ 2,9	+ 4,3	+ 0,1	- 0,7	+ 3,1	—	—	- 0,1	- 0,3	- 0,3	- 0,6	+ 8,4
Totaal ...	+ 6,8	+ 4,2	+ 1,7	- 0,1	+ 5,8	+ 12,6	+ 0,8	+ 2,8	+ 1,6	+ 3,2	+ 4,4	- 0,8	- 0,3	- 0,4	+ 0,2	+ 0,4	+ 0,7	+ 12,6

* Beweging der directe kredieten aan de overheid + saldo van haar kapitaaltransacties met het buitenland. (Overheid : Staat en lagere overheid.)

II. — BUITENLANDSE EMISSIEBANKEN

86¹

BANQUE DE FRANCE

(miljoenen nieuwe Franse franken)

Posten	1960 7 januari	1960 4 februari	1960 8 maart	1960 10 maart	1960 17 maart	1960 24 maart	1960 31 maart	1960 7 april
ACTIVA								
Goudvoorraad	4.322	4.322	4.322	4.322	4.322	4.322	4.322	4.322
Dadelijk opeisbare tegoeden in het buitenland	4.072	4.077	4.258	4.366	4.416	4.479	4.614	4.747
Voorschotten a/h Stabilisatiefonds v/d wisselk. ¹	—	—	—	—	—	—	—	—
Deelmunten	84	86	86	83	83	83	76	74
Postrekeningen	701	438	516	442	480	348	491	464
Leningen aan de Staat ²	6.500	6.500	6.500	6.500	6.500	6.500	6.500	6.500
Voorschotten aan de Staat ²	3.277	3.875	3.026	3.461	2.792	2.340	2.588	3.230
Discontoportefeuille :	15.808	14.731	15.107	14.808	14.487	14.857	15.588	15.565
Gedisconteerde binnenlandse wissels ...	4.273	4.151	4.326	4.097	4.029	4.457	4.319	4.404
Gedisconteerde buitenlandse wissels ...	1	1	1	1	1	1	1	1
Wissels door het « Office des Céréales » gewaarborgd ³	715	529	510	517	476	490	418	446
Wissels ter mobilis. van halflange kred.	10.819	10.050	10.270	10.193	9.981	9.909	10.850	10.714
In het binnenl. aangek. verhandelb. pap. ⁴	2.579	2.280	2.438	2.298	2.349	2.593	2.655	2.562
Voorsch. met 30 d. loopt. op overheidsfscen	153	184	179	162	174	152	186	161
Voorschotten op effecten	84	78	77	74	72	66	79	72
Voorschotten op goud	—	—	—	—	—	—	—	—
Wissels welke worden geïncasseerd	285	376	380	271	525	272	529	223
Diversen	586	593	603	609	608	601	598	601
Totaal ...	38.451	37.540	37.492	37.396	36.808	36.613	38.226	38.521

PASSIVA

Dadelijk opeisbare verbintenissen :								
Bankbiljetten in omloop	34.421	33.849	34.035	33.816	33.193	32.989	34.665	34.963
Rekeningen-courant :	2.705	2.543	2.451	2.387	2.382	2.431	2.562	2.452
Rekening-courant van de Schatkist	1	1	—	—	1	—	1	1
Rekeningen-courant akkoorden voor economische samenwerking	—	—	—	—	—	—	—	—
Rekeningen-courant der Franse en buitenlandse banken en financiële instellingen	1.757	1.656	1.586	1.567	1.529	1.577	1.637	1.567
Andere rekeningen-courant en geldde- posito's; andere dadelijk opeisbare verplichtingen	947	886	865	820	852	854	924	884
Kapitaal van de Bank	150	150	150	150	150	150	150	150
Diversen	1.175	998	856	1.043	1.083	1.043	849	956
Totaal ...	38.451	37.540	37.492	37.396	36.808	36.613	38.226	38.521

1 Overeenkomst van 27 juni 1949.

2 Overeenkomst van 29 oktober 1959, goedgekeurd bij de wet van 28 december 1959.

3 Wet van 15 augustus 1936, decreet van 29 juli 1939 en wet van 19 mei 1941.

4 Decreet van 17 juni 1938.

BANK OF ENGLAND
(miljoenen £)

86³

Posten	1959 9 september	1959 7 oktober	1959 4 november	1959 9 december	1960 6 januari	1960 3 februari	1960 9 maart	1960 6 april
--------	---------------------	-------------------	--------------------	--------------------	-------------------	--------------------	-----------------	-----------------

Issue department

ACTIVA

Rijkschuld	11	11	11	11	11	11	11	11
Andere overheidsfondsen	2.136	2.111	2.161	2.261	2.186	2.111	2.136	2.186
Andere effecten	1	1	1	1	1	1	1	1
Munten andere dan goudmunten	2	2	2	2	2	2	2	2
Bedrag der uitgifte van chartaalgeld	2.150	2.125	2.175	2.275	2.200	2.125	2.150	2.200
Gouden munten en baren	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
	2.150	2.125	2.175	2.275	2.200	2.125	2.150	2.200

PASSIVA

Uitgegeven bankbiljetten :								
in omloop	2.115	2.109	2.120	2.219	2.185	2.098	2.123	2.167
bij het Banking department	35	16	55	56	15	27	27	33
	2.150	2.125	2.175	2.275	2.200	2.125	2.150	2.200

Banking department

ACTIVA

Overheidsfondsen	251	291	268	215	275	288	278	263
Andere effecten :								
Disconto en voorschotten	12	4	18	23	30	27	24	25
Effecten	22	22	21	21	21	20	21	19
Bankbiljetten	35	16	56	56	15	27	27	33
Munten	1	1	1	1	1	1	1	1
	321	334	364	316	342	363	351	341

PASSIVA

Kapitaal	15	15	15	15	15	15	15	15
Reserves	4	3	3	3	4	4	4	3
Overheidsdeposito's :	10	12	13	11	13	18	13	11
Incl. Schatkist, Spaarbanken, Commis- sarissen van de Rijkschuld en de Dividendrekeningen								
Andere deposito's :								
Banken	231	241	269	223	246	261	255	248
Andere rekeningen	61	63	64	64	64	65	64	64
	321	334	364	316	342	363	351	341

FEDERAL RESERVE BANKS ¹
(miljoenen \$)

86³

Posten	1959 9 september	1959 7 oktober	1959 4 november	1959 9 december	1960 6 januari	1960 8 februari	1960 9 maart	1960 6 april
--------	---------------------	-------------------	--------------------	--------------------	-------------------	--------------------	-----------------	-----------------

ACTIVA

Goudcertificaten	18.306	18.255	18.342	18.247	18.186	18.181	18.159	18.159
Fonds tot terugbetaling van F.R.-biljetten	926	943	948	970	978	970	962	950
Totaal reserves goudcertificaten	19.232	19.198	19.290	19.217	19.164	19.151	19.121	19.109
F.R.-biljetten van andere banken	357	424	431	338	560	669	494	423
Andere kasmiddelen	345	363	385	330	383	510	465	437
Disconto en voorschotten	463	632	645	580	1.285	803	745	770
Leningen aan het bedrijfsleven	—	—	—	—	—	—	—	—
Accepten rechtstreeks aangekocht	20	20	25	37	44	40	33	32
Accepten aangehouden krachtens een wederaankoopovereenkomst	—	—	—	4	22	—	—	—
Overheidsfondsen :								
Rechtstreeks aangekocht								
Wissels	2.642	2.562	2.552	3.152	2.606	1.414	1.224	1.263
Certificaten	10.507	10.507	10.507	10.507	10.507	10.507	8.507	8.507
Biljetten	11.010	11.010	11.010	11.010	11.010	11.010	13.010	13.010
Obligaties	2.484	2.484	2.484	2.484	2.484	2.484	2.484	2.484
Totaal rechtstreeks aangekocht ...	26.643	26.563	26.553	27.153	26.607	25.415	25.225	25.264
Aangehouden krachtens een wederaankoopovereenkomst	32	50	255	49	24	34	—	57
Totaal der nationale overheidsfondsen ...	26.675	26.613	26.808	27.202	26.631	25.449	25.225	25.321
Totaal der leningen en overheidsfondsen	27.158	27.265	27.478	27.823	27.982	26.292	26.003	26.123
Tegoeden op buitenlandse banken	—	—	—	—	—	—	—	—
Niet-geïnde kasmiddelen	4.591	5.000	5.292	5.013	6.063	5.217	4.764	4.984
Onroerende goederen	96	98	98	99	100	101	101	103
Andere tegoeden	178	238	308	224	278	356	211	283
Totaal activa ...	51.957	52.586	53.282	53.044	54.530	52.296	51.159	51.462

OPEISBAAR

F.R.-bankbiljetten in omloop	27.770	27.604	27.604	28.203	28.150	27.547	27.440	27.380
Deposito's :								
Aangesloten banken — reservereken. .	17.787	18.051	18.415	17.971	19.243	18.021	17.381	17.661
U.S.-Schatkist — algemene rekening ...	370	453	453	428	650	472	564	417
Buitenlandse	308	342	308	340	335	219	200	165
Andere	374	401	334	347	346	344	307	352
Totaal deposito's	18.839	19.247	19.510	19.086	20.574	19.056	18.452	18.595
Niet onmiddellijk beschikbare kasmiddelen	3.818	4.205	4.635	4.188	4.588	4.404	3.949	4.159
Andere verplichtingen en dividenden	40	38	38	47	28	24	33	35
Totaal opeisbaar ...	50.467	51.094	51.787	51.524	53.340	51.031	49.874	50.169

KAPITAALREKENINGEN

Volstort kapitaal	383	384	384	385	388	390	394	396
Overschot	868	868	869	869	775	775	775	775
Andere kapitaalrekeningen	239	240	242	266	27	100	116	122
Totaal passiva ...	51.957	52.586	53.282	53.044	54.530	52.296	51.159	51.462
Eventuele verplichtingen wegens accepten voor buitenl. correspondent. aangekocht	71	65	63	80	93	125	112	159
Verpl. wegens len. a./h. part. bedrijfsleven	—	—	—	—	—	—	—	—
Verhouding der reserves goudcertificaten tot de deposito's en de F.R.-bankbilj.	41,3 %	41,0 %	40,9 %	40,6 %	39,3 %	41,1 %	41,7 %	41,6 %

¹ Algemene staat van twaalf federal-reservebanken.

NEDERLANDSCHE BANK
(miljoenen guldens)

86⁴

Posten	1959 7 september	1959 5 oktober	1959 9 november	1959 7 december	1960 4 januari	1960 8 februari	1960 9 maart	1960 4 april
ACTIVA								
Goud	4.398	4.264	4.260	4.281	4.281	4.281	4.387	4.403
Vorderingen en geldwaardige papieren luidende in goud of in buitenlandse geldsoorten	779 ¹	765	791	769	801	809	845	829
Buitenlandse betaalmiddelen	1 ¹	1	1	1	1	1	1	1
Vorderingen op het buitenland luidende in guldens ²	76	78	74	73	70	70	68	52
Wissels, promessen, schatkistpapier en schuldbrieven in disconto ³	—	—	—	10	6	—	—	—
Wissels, schatkistpapier en schuldbrieven door de Bank gekocht (art. 15, onder 4 ^o van de Bankwet 1948)	308	494	337	308	478	308	308	363
Voorschotten in rekening-courant (incl. beleningen) ⁴	11	91	13	23	67	12	11	12
Voorschotten aan de Staat (art. 20 van de Bankwet 1948)	—	—	—	—	—	—	—	—
Nederlandse munten	23	26	30	32	35	40	43	45
Belegging van kapitaal en reserves	162	162	162	161	160	161	161	159
Gebouwen en inventaris	1	1	1	1	1	1	1	1
Diverse rekeningen	6	7	5	6	7	6	8	18
	5.760	5.888	5.674	5.665	5.907	5.689	5.833	5.883

PASSIVA								
Bankbiljetten in omloop	4.292	4.327	4.270	4.302	4.447	4.246	4.333	4.431
Bankassigaties	—	—	—	—	—	—	—	—
Rekening-courantsaldo's in guldens van ingezetenen	1.195	1.278	1.114	1.069	1.134	1.115	1.173	1.160
's Rijks schatkist	604	786	478	572	466	485	538	502
Banken in Nederland	460	374	515	377	524	495	503	528
Andere ingezetenen	131	118	121	120	144	135	132	130
Rekening-courantsaldo's in guldens van niet-ingezetenen	41	49	57	58	87	73	74	60
Buitenlandse circulatiebanken en daar- mede gelijk te stellen instellingen ...	35	43	47	49	78	67	65	51
Andere niet-ingezetenen	6	6	10	9	9	6	9	9
Saldo's luidende in buitenlandse geld- soorten	14	15	9	10	6	17	12	17
Kapitaal	20	20	20	20	20	20	20	20
Reserves	142	142	142	142	142	142	142	142
Diverse rekeningen	56	57	62	64	71	76	79	53
	5.760	5.888	5.674	5.665	5.907	5.689	5.833	5.883

¹ Van deze twee posten tezamen is convertibel overeenkomstig het bepaalde in artikel 1 onder (e) juncto artikel 8 onder (b) van het Koninklijk besluit van 27 juni 1956 (Stb. 357) een bedrag van

778	—	—	—	—	—	—	—	—
-----	---	---	---	---	---	---	---	---

² Waarvan uit hoofde van de liquidatie v. E.B.U. en van bilaterale akkoorden

10	10	10	10	7	7	7	7	3
----	----	----	----	---	---	---	---	---

³ Waarvan schatkistpapier (rechtstreeks door de Bank in disconto genomen)

—	—	—	—	—	—	—	—	—
---	---	---	---	---	---	---	---	---

⁴ Waarvan aan Indonesië (wet van 15 maart 1933 — Staatsblad nr 99)

8	8	8	8	8	8	8	8	8
---	---	---	---	---	---	---	---	---

N. B. — Circulatie der door de Bank namens de Staat in het verkeer gebrachte muntbiljetten

103	103	103	104	104	102	102	102	103
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

— Totaal aan Nederlands schatkistpapier, waarin gulden-saldo's van buitenlandse circulatiebanken en daarmee gelijk te stellen instellingen zijn belegd

—	—	—	—	—	—	—	—	—
---	---	---	---	---	---	---	---	---

SVERIGES RIKSBANK
(miljoenen Kr.)

86⁵

Posten	1959 31 augustus	1959 30 september	1959 30 oktober	1959 30 november	1959 31 december	1960 30 januari	1960 29 februari	1960 31 maart
ACTIVA								
Gouden munten en baren	422	422	421	421	421	421	378	377
Meerwaarde van het goud	569	568	567	567	567	567	509	508
Buitenlandse overheidsfondsen *	1.236	1.211	1.079	1.081	1.037	747	963	1.011
Buitenlandse wissels *	69	43	30	21	20	21	21	73
Netto-vorderingen op buitenlandse banken en bankiers *	215	243	164	184	122	76	14	69
Andere buitenlandse tegoeden	7	7	10	10	9	10	9	11
Zweedse schatkistwissels en -obligaties *	3.754	3.789	4.120	3.931	4.893	4.873	4.753	4.057
Binnenlandse wissels *	2	2	2	2	2	2	2	2
Leningen op onderpand *	145	119	149	405	239	94	89	592
Voorschotten in rekening-courant *	—	—	—	—	—	—	—	—
Leningen op afbetaling	55	56	56	56	56	57	58	58
Pensioenfonds gedeponoord bij het Bestuur der Overheidsschuld	7	7	7	7	7	7	7	7
Munten (andere dan gouden)	33	33	32	32	23	28	31	31
Binnenlandse cheques en bankwissels ...	2	2	4	2	13	4	2	39
Andere binnenlandse activa	28	26	43	49	83	69	69	53
Aandeel van Zweden in het I.M.F.	776	776	776	776	776	776	776	776
Aandeel van Zweden in het kapitaal van de I.B.H.O. volstort gedeelte	103	103	103	103	103	103	103	103
Totaal ...	7.423	7.407	7.563	7.647	8.371	7.855	7.784	7.767

PASSIVA								
Bankbiljetten in omloop ¹	5.556	5.595	5.754	5.806	6.266	5.887	5.772	5.727
Bankwissels	2	1	1	2	7	2	4	1
Rekening-courantsaldi :	126	95	104	97	285	144	166	126
<i>Staatsinstellingen</i>	88	63	62	57	146	101	104	100
<i>Handelsbanken</i>	36	31	40	39	138	42	61	25
<i>Andere depositohouders</i>	2	1	2	1	1	1	1	1
Deposito's	364	337	333	325	387	383	399	461
Koersverschilrekening	535	535	535	535	535	538	537	535
Andere verplichtingen	109	117	111	157	166	42	48	59
Kapitaal	50	50	50	50	50	50	50	50
Fonds voor leningen op afbetaling	65	65	65	65	65	65	65	65
Reservefonds	20	20	20	20	20	20	20	20
Pensioenfonds	7	7	7	7	7	7	7	7
Overgedragen winst	1	1	1	1	1	1	1	1
Winst voor 1959	—	—	—	—	—	133	133	133
Internationaal Monetair Fonds	582	582	582	582	582	582	582	582
Internationale Bank voor Herstel en Ont- wikkeling	6	2	—	—	—	1	—	—
Totaal ...	7.423	7.407	7.563	7.647	8.371	7.855	7.784	7.767

N. B. De bijkomende dekking der bankbiljetten, (artikel 10 van de wet op de Rijksbank) omvat de met een * aangeduide activa-rubrieken.
¹ Het maximum-bedrag der uitgifte van chartaalgeld krachtens de wet nr 188 van 22 mei 1959 bedraagt 6.800 miljoenen Kr.

Posten	1959 31 juli	1959 31 augustus	1959 30 september	1959 31 oktober	1959 30 november	1959 31 december	1960 31 januari	1960 29 februari
ACTIVA								
Goudvoorraad	5	5	5	5	5	5	5	172
Goud in het buitenland, door de Staat verschuldigd	2	2	2	2	2	2	2	2
Kas ¹	11	11	11	11	11	11	10	11
Discontoportefeuille	379	404	418	422	417	430	427	425
Wissels ter incasso	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1
Voorschotten op effecten en op goederen en rekening-courantsaldi	65	74	46	65	66	46	70	84
Deviezen in het buitenland	62	62	62	62	62	62	62	62
Effecten uitgegeven of gewaarborgd door de Staat	63	67	67	67	70	70	74	72
Onroerende goederen	—	—	—	—	—	—	—	—
Diverse debiteuren	2.048	2.102	2.157	2.193	2.203	2.194	2.176	2.041
Diverse vorderingen	3	3	3	3	3	3	3	3
Voorlopige voorschotten aan de Staat ...	77	77	77	77	77	77	77	77
Buitengewone voorschotten aan de Staat	343	343	343	343	343	343	343	343
Uitgiften door de geallieerde militaire overheid of voor haar rekening	145	145	145	145	145	145	145	145
Rekening-courant der Schatkist ²	—	—	—	—	—	—	—	—
Beleggingen in effecten voor rekening van de Schatkist	209	184	154	135	128	128	118	108
Diverse diensten voor rekening van de Staat	5	9	6	—	—	—	—	—
Diverse uitgaven	22	23	26	27	29	42	2	3
Totaal activa ...	3.439	3.511	3.522	3.557	3.561	3.558	3.513	3.548
PASSIVA								
Biljettenomloop ²	1.995	1.992	2.002	1.978	2.007	2.238	2.078	2.032
Cheques en andere schulden op zicht ³ ...	16	14	17	13	13	28	14	14
Rekeningen-courant op zicht	111	105	116	98	93	130	91	74
Rekeningen-courant op termijn en ver- plichte reserves der banken	754	779	874	922	987	772	884	825
Diverse crediteuren	154	153	160	152	164	172	175	178
Rekening-courant der Schatkist	87	145	100	333	234	146	242	324
Rekening-courant der Schatkist, bijzonder fonds	284	284	212	23	17	17	17	17
Staatsthesaurie - meerwaarde voortkomend van de herwaarding van de goudvoorr.	—	—	—	—	—	—	—	63
Rekeningen-courant der akkoorden voor economische samenwerking	11	11	11	—	—	—	—	—
Diverse diensten voor rekening v. d. Staat	—	—	—	7	13	8	6	14
Kapitaal	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Gewoon reservefonds	2	2	2	2	2	2	3	3
Buitengewoon reservefonds	2	2	2	2	2	2	1	1
Winsten van het lopende dienstjaar	23	24	26	27	29	43	1	3
Voorlopig winstsaldo van vorig boekjaar	—	—	—	—	—	—	1	1
Totaal passiva en eigen middelen ...	3.439	3.511	3.522	3.557	3.561	3.558	3.513	3.548
Deponenten van effecten en waarden (orderekening)	4.789	4.578	4.370	4.164	3.737	3.604	3.617	3.859
Schatkistgeld (netto)	56	56	57	58	60	62	63	—
Bank- en schatkistgeld (netto)	2.049	2.046	2.058	2.035	2.064	2.297	2.139	—
Betaalmiddelen	5.957	5.920	6.049	6.050	6.185	6.618	—	—
Gedane disconteringen	139	191	82	52	119	201	73	48
Gedane voorschotten	537	480	421	519	415	643	472	529
Contantverrichtingen door de Verreke- ningskamers vereffend	8.820	5.534	6.690	7.167	6.118	8.402	7.953	7.821
¹ Omvat de biljetten en munten voor rekening van de Schatkist	9	8	9	9	9	8	8	8
² Omvat de biljetten bij de schatkist	2	2	2	1	1	2	1	—
³ Omvat waarden en assignaties.	14	11	11	10	11	16	10	10

Posten	1959 7 september	1959 7 oktober	1959 7 november	1959 7 december	1960 7 januari	1960 6 februari	1960 7 maart	1960 7 april
ACTIVA								
Goud	10.870	10.886	10.904	10.905	10.934	10.949	10.999	11.103
Tegoeden bij buitenlandse banken en geld- marktbeleggingen in het buitenland ...	5.939	6.056	6.686	7.483	7.668	7.923	8.291	9.046
Buitenlandse munten, wissels en cheques	137	141	126	127	125	135	141	156
Kredieten aan internationale instellingen en consolidatiekredieten aan buiten- landse centrale banken	5.241	5.298	5.163	5.156	4.819	4.515	4.521	4.499
waarvan : a) aan E.B.U.	3.671	3.618	3.482	3.479	3.156	2.994	2.994	2.976
b) aan Wereldbank	1.372	1.489	1.489	1.489	1.486	1.381	1.381	1.381
Duitse pasmunten	111	114	113	84	113	137	135	129
Postchequetegoeden	127	149	100	119	177	96	117	124
Binnenlandse wissels	1.194	1.468	1.552	1.402	901	1.556	2.533	2.191
Schatkistwissels en renteloze schatkist- bons	2	10	44	25	—	—	82	20
Vorderingen tegen onderpand van effecten	17	23	21	46	39	25	51	36
Kaskredieten	998	232	28	416	215	12	340	411
Effecten	239	236	236	235	234	234	232	228
Compensatievorderingen en renteloze schuldbrief	4.172	4.663	3.521	4.248	5.691	5.298	5.461	5.369
Kredieten aan de Staat wegens deelne- ming aan het kapitaal van internatio- nale instellingen	1.175	1.175	1.181	1.181	1.211	1.211	1.247	1.262
Andere activa	396	360	375	404	330	225	206	204
	30.618	30.811	30.050	31.831	32.457	32.316	34.356	34.778

PASSIVA

Bankbiljetten in omloop	17.691	17.655	17.596	18.665	17.872	17.594	17.965	18.238
Deposito's :	10.170	10.552	10.032	10.571	12.051	12.262	13.881	14.047
a) kredietinstellingen (incl. Postcheque- diensten en Postspaarkassen	8.153	7.941	8.139	8.870	9.425	9.513	11.233	11.086
b) officiële depositohouders	1.804	2.402	1.691	1.454	2.407	2.539	2.435	2.750
c) andere binnenlandse depositohouders	213	209	202	247	219	210	213	211
Verplichtingen uit transacties met het buitenland	975	788	707	749	662	685	673	644
<i>deposito's van buitenlandse houders .</i>	536	363	300	352	289	288	282	244
<i>andere</i>	439	425	407	397	373	397	391	400
Voorzieningsfonds	672	671	671	671	655	655	655	655
Maatschappelijk kapitaal	290	290	290	290	290	290	290	290
Reserves	522	522	522	522	522	522	522	522
Andere passiva	298	333	232	363	405	308	370	382
	30.618	30.811	30.050	31.831	32.457	32.316	34.356	34.778

Posten	1959 7 september	1959 7 oktober	1959 7 november	1959 7 december	1960 7 januari	1960 8 februari	1960 7 maart	1960 7 april
ACTIVA								
Goudvoorraad	8.285	8.221	7.909	7.860	7.850	7.904	7.753	7.645
Deviezen	391	396	394	387	560	526	425	433
Binnenlandse wissels	46	45	44	51	58	50	46	50
Wissels	46	45	44	51	58	50	46	50
Schatkistb. v. het Zwits. Eedgenootsch.	—	—	—	—	—	—	—	—
Voorschotten op onderpand	7	8	8	9	31	6	10	11
Effecten	44	44	44	44	44	44	44	44
kunnende dienen tot dekking	—	—	—	—	—	1	1	1
andere	44	44	44	44	44	43	43	43
Correspondenten	16	12	12	12	16	13	16	16
in Zwitserland	9	7	8	7	9	7	10	11
in het buitenland	7	5	4	5	7	6	6	5
Andere actiefposten	34	34	36	40	36	27	30	28
Totaal ...	8.823	8.760	8.441	8.403	8.595	8.570	8.324	8.227

PASSIVA								
Eigen middelen	51	51	51	51	51	51	51	52
Bankbiljetten in omloop	5.713	5.774	5.821	6.042	6.077	5.746	5.794	5.877
Andere dadelijk opvraagbare verbintenis. Girorekeningen van handels- en indus- triële banken	2.872	2.745	2.378	2.117	2.273	2.588	2.292	2.112
Andere dadelijk opvraagbare verbinte- nissen	2.521	2.375	2.105	1.897	2.033	2.499	2.010	1.872
Andere dadelijk opvraagbare verbinte- nissen	351	370	273	220	240	139	282	240
Andere passiefposten	187	190	191	193	194	185	187	186
Totaal ...	8.823	8.760	8.441	8.403	8.595	8.570	8.324	8.227

DISCONTOVOET DER VOORNAAMSTE CIRCULATIEBANKEN (*)

(op 31 maart 1960)

(in pct. vanaf de aangeduide datum)

België	24 decemb. 1959	4,— ¹	Nederland	16 novemb. 1959	3,50
Belg. Kongo en Ruanda-Urundi	11 januari 1960	5,— ²	Noorwegen	14 februari 1955	3,50
Denemarken	26 januari 1960	5,50	Oostenrijk	17 maart 1960	5,—
Duitsland	23 oktober 1959	4,—	Portugal	12 januari 1944	2,50
Finland	1 maart 1959	6,—	Spanje	7 august. 1959	6,25 ³
Frankrijk	23 april 1959	4,—	Turkije	6 juni 1956	6,—
Griekenland	1 mei 1956	10,—	Verenigde Staten (Federal Re- serve Bank of New-York) ...	11 septemb. 1959	4,—
Groot-Brittannië	21 januari 1960	5,—	Zweden	15 januari 1960	5,—
Ierland	27 novemb. 1958	4,25	Zwitserland	26 februari 1959	2,—
Italië	7 juni 1958	3,50			

(*) Canada : sedert 1 november 1950 discontovoet bepaald de donderdag van elke week.

¹ Discontovoet der bij een bank gedomicilieerde accepten en warrants. Voor de andere discontovoeten, zie tabel 2.

² Discontovoet der bij een bank gedomicilieerde accepten.

³ Sedert 11 april 1960 : 5,75.

Staten in duizenden Zwitserse goudfranken
[eenheden van 0,29032258... g. fijn goud (art. 5 der statuten)]

ACTIVA	31 december 1959		31 januari 1960		29 februari 1960		PASSIVA		31 december 1959		31 januari 1960		29 februari 1960	
		pct.		pct.		pct.		pct.		pct.		pct.		pct.
I. Gouden baren en munten	1.164.703	33,7	1.360.756	40,1	1.569.169	45,6	I. Kapitaal :							
II. Kasmiddelen en banktegoeden op zicht	105.764	3,1	47.422	1,4	36.135	1,1	Aandelen waarvan 25 pct. gestort	125.000	3,6	125.000	3,7	125.000	3,6	
III. Herdiscontopapier	859.033		771.389		683.358		II. Reserves :	22.606	0,7	22.606	0,7	22.606	0,7	
1. Handelswissels en bankaccepten	12.995	0,4	48.161	1,4	73.554	2,1	1. Wettelijke Reserve	9.263		9.263		9.263		
2. Schatkistpapier	846.038	24,5	723.228	21,3	609.804	17,7	2. Algemeen Reservefonds	13.343		13.343		13.343		
IV. Diverse wissels mobiliseerbaar op aanvraag	20.699	0,6	28.453	0,8	37.219	1,1	III. Deposito's (goud) :	1.750.706		1.624.275		1.692.580		
V. Deposito's op termijn en voorschotten	378.972		269.985		317.133		1. Circulatiebanken :							
a) op ten hoogste 3 maanden ...	328.962	9,5	211.288	6,2	309.575	9,0	a) van 6 tot 9 maanden	—	—	—	—	—	—	
b) van 3 tot 6 maanden	48.591	1,4	57.280	1,7	6.139	0,2	b) van 3 tot 6 maanden	168.912	4,9	117.233	3,4	75.856	2,2	
c) van 6 tot 9 maanden	1.419	0,0	1.417	0,0	1.419	0,0	c) op ten hoogste 3 maanden ...	606.476	17,6	565.161	16,6	532.605	15,5	
d) van 9 tot 12 maanden	—	—	—	—	—	—	d) dadelijk opvraagbaar	821.213	23,8	769.022	22,6	911.255	26,5	
e) op meer dan één jaar	—	—	—	—	—	—	2. Andere depositanten :							
VI. Andere effecten en titels :	853.651		847.687		732.221		a) van 6 tot 9 maanden	—	—	—	—	—	—	
1. Goud :							b) van 3 tot 6 maanden	5.894	0,2	9.338	0,3	9.338	0,3	
a) op ten hoogste 3 maanden ...	24.356	0,7	25.997	0,8	88.763	2,6	c) op ten hoogste 3 maanden ...	31.142	0,9	31.152	0,9	31.163	0,9	
b) van 3 tot 6 maanden	104.127	3,0	114.902	3,4	42.207	1,2	d) dadelijk opvraagbaar	117.069	3,4	132.369	3,9	132.363	3,8	
c) van 6 tot 9 maanden	36.666	1,1	17.430	0,5	10.379	0,3	IV. Deposito's (munt) :	1.346.073		1.412.720		1.391.972		
d) van 9 tot 12 maanden	—	—	—	—	—	—	1. Circulatiebanken :							
e) op meer dan één jaar	—	—	—	—	—	—	a) op meer dan één jaar	—	—	—	—	—	—	
2. Munt :							b) van 9 tot 12 maanden	—	—	—	—	—	—	
a) op ten hoogste 3 maanden ...	478.185	13,9	487.909	14,4	438.733	12,7	c) van 6 tot 9 maanden	—	—	—	—	—	—	
b) van 3 tot 6 maanden	180.469	5,2	168.431	5,0	57.843	1,7	d) van 3 tot 6 maanden	267.651	7,7	362.286	10,7	184.595	5,4	
c) van 6 tot 9 maanden	1.527	0,1	5.377	0,2	11.107	0,3	e) op ten hoogste 3 maanden ...	870.915	25,2	820.715	24,2	931.162	27,0	
d) van 9 tot 12 maanden	8.242	0,2	7.492	0,2	62.979	1,8	f) dadelijk opvraagbaar	17.920	0,5	34.059	1,0	23.940	0,7	
e) op meer dan één jaar	20.079	0,6	20.149	0,6	20.210	0,6	2. Andere depositanten :							
VII. Diverse activa	1.238	0,0	636	0,0	1.015	0,0	a) van 9 tot 12 maanden	—	—	—	—	—	—	
VIII. Eigen middelen aangewend in uitvoering der overeenk. v. Den Haag van 1930 voor belegg. in Duitsland	68.291	2,0	68.291	2,0	68.291	2,0	b) van 6 tot 9 maanden	322	0,0	—	—	—	—	
<i>Totaal activa</i> ...	3.452.351	100,0	3.394.619	100,0	3.444.541	100,0	c) van 3 tot 6 maanden	30.726	0,9	322	0,0	323	0,0	
							d) op ten hoogste 3 maanden ...	121.236	3,5	172.922	5,1	228.062	6,6	
							e) dadelijk opvraagbaar	37.303	1,1	22.416	0,7	23.890	0,7	
							V. Diversen	42.186	1,2	44.238	1,3	46.603	1,3	
							VI. Verlies en Winstrekening :	9.280	0,3	9.280	0,3	9.280	0,3	
							Nieuwe overdracht	9.280		9.280		9.280		
							VII. Fonds voor eventuele lasten	156.500	4,5	156.500	4,6	156.500	4,5	
							<i>Totaal passiva</i> ...	3.452.351	100,0	3.394.619	100,0	3.444.541	100,0	

Uitvoering van de accoorden van Den Haag van 1930 :

In Duitsland belegde gelden : (zie noot 2)					Deposito's op lange termijn :	228.909		228.909		228.909
1. Vord. op de Reichsbank en de Golddiskontbank; wissels v. de Golddiskontbank en v. het best. der Spoorw.; bons van het best. van het Postwezen (vervallen) ..	221.019		221.019		1. Deposito's van de Regeringen schuldeisers op rekening van de Annuiteiten-Trust (zie noot 3)	152.606		152.606		152.606
2. Schatkistwissels en -bons van de Duitse Regering (vervallen) ...	76.181		76.181		2. Deposito van de Duitse Regering	76.303		76.303		76.303
<i>Totaal</i> ...	297.200		297.200		Eigen middelen aangewend in uitvoering der overeenk. (zie hierboven)	68.291		68.291		68.291
					<i>Totaal</i> ...	297.200		297.200		297.200

Noot 1. — Zijn in deze staat niet begrepen het « earmarked » goud, de effecten en andere titels die voor rekening der circulatiebanken en andere depositanten worden bewaard. Zijn hierin ook niet begrepen het « earmarked » goud, de tegoeden in banken, de effecten en andere titels gehouden door de Bank in hoedanigheid van Agent van de Europese Organisatie voor Economische Samenwerking (Europese Betalingsunie), van Overeengekomen Derde luidens het contract van inpandgeving afgesloten met het Hoge Gezagsorgaan van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, alsook van lasthebber-trustee of financieel Agent voor internationale leningen.

Noot 2. — Luidens een Overeenkomst van 9 januari 1953, afgesloten tussen de regering van de Duitse Bondsrepubliek en de Bank, en die deel uitmaakt van het Akkoord over de Duitse buitenlandse schulden van 27 februari 1953, werd overeengekomen dat de Bank, niet vóór 1 april 1966 de terugbetaling zou eisen van de hoofdsom harer beleggingen in Duitsland, die hierboven aangegeven zijn, met inbegrip van de desbetreffende achterstallige interesten per 31 december 1952.

Noot 3. — De Bank ontving van de Regeringen wier deposito's gelijk zijn aan de tegenwaarde van 149.920.380,— Zwitserse goudfranken, bevestiging dat zij haar niet uit hoofde van deze deposito's de transfers mogen vragen van hogere bedragen dan die waarvan zij zelf de terugbetaling en de overmaking door Duitsland in de door de Bank erkende munten al kunnen verkrijgen

INHOUDSTAFEL

DOORLOPENDE MAANDSTATISTIEKEN

(De gegevens vergezeld van het letterteken « v » zijn als voorlopig te beschouwen)

GELDMARKT.	Tab.	PRODUKTIE.	Tab.
Ia. — Officieel rentetarief voor disconto en beleningen ...	2	I. — Indexcijfers der bedrijvigheid en der industriële productie	50
Ib. — Rente van het daggeld en van het geld op zeer korte termijn	2	II. — Brandstoffen en metallurgische produkten ... 55 ¹ en 55 ²	56 ¹
Ic. — Discontovoet van de Schatkistcertificaten	2	III. — Textielgoederen	56 ²
II. — Rentetarief voor bankdeposito's en tegoeden bij de Algemene Spaar- en Lijfrentekas	4	IV. — Diverse produkten	58
III. — Markt van het daggeld en van het geld op zeer korte termijn	8	V. — Elektrische energie	58
IV. — Discontovoet der voornaamste circulatiebanken ...	86 ⁹	VI. — Gas	59
EDELE METALEN.		VERBRUIK.	
Notering der edele metalen	9	I. — Maandelijks indexcijfers van de verkoop van verbruiksartikelen : basisgemid. 1953 = 100 ... 65 ² en 65 ³	66
VALUTAMARKT.		II. — Tabaksverbruik	67
Officiële wisselkoersen vastgesteld door de in Verrekeningskamer te Brussel vergaderde bankiers	10 ¹	III. — Slachtingen in de 12 voornaamste slachthuizen van het land	67
KAPITAALMARKT.		VERVOER.	
I. — Noteringen van enkele overheidsfondsen	14	I. — Bedrijvigheid van de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen :	
II. — Maandindexcijfers der aandelennoteringen op de Beurs te Brussel en Antwerpen	15 ¹	a) bedrijfsontvangsten en -uitgaven	70 ¹
III. — Omzet op de Beurs te Brussel	15 ²	b) wagens aan de nijverheid geleverd	70 ²
IV. — Rendement van vast renderende waarden op de Beurs te Brussel	16	c) verkeer :	
V. — Emissies van de Nijverheids- en Handelsvennootschappen :		1° algemeen spoorverkeer	70 ³
Retrospectief overzicht	17 ¹	2° zware goederen	70 ³
VI. — Leningen uitgegeven door de Overheid	18	A) gezamenlijk verkeer	
VII. — Bankoperaties van het Gemeentekrediet	19	B) binnenlands verkeer	
VIII. — Hypotheekinschrijvingen	20	II. — Bedrijvigheid van de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen	70 ⁴
RIJKSFINANCIËN.		III. — Havenverkeer :	
I. — Stand van de Staatsschuld	25 ¹	a) Haven van Antwerpen	71 ¹
II. — Stand van het bezit aan overheidsfondsen van de Nationale Bank van België	25 ²	b) Haven van Gent	71 ²
III. — Overzicht van de uitvoering der begroting	25 ³	IV. — Algemene beweging der binnenscheepvaart	72
IV. — Opbrengst van de belastingen	26	BUITENLANDSE HANDEL.	
INKOMEN EN SPAREN.		Nomenclatuur der afdelingen volgens de typeclassificatie van de internationale handel (T.C.I.H.)	75
I. — Rendement der Belgische en Kongolese vennootschappen op aandelen :		WERKLOOSHEID.	
Retrospectief overzicht	30 ²	I. — Gehele en gedeeltelijke werkloosheid	81 ¹
II. — Algemene Spaar- en Lijfrentekas :		II. — Indeling der gecontroleerde werklozen per provincie	81 ²
Inlagen op de spaarboekjes der particulieren	31	III. — Daggemiddelde der gecontroleerde werklozen	81 ³
III. — Indexcijfer van de bruto-urbezoldigingen der arbeiders	32	IV. — Indeling der gecontroleerde werklozen naar bedrijfsgroep	81 ⁴
LOOP DER ZAKEN.		BANK- EN GELDSTATISTIEKEN.	
I. — Bedrijvigheid der Verrekeningskamers : (Debetverrichtingen)	35	I. — België en Belgisch-Kongo :	
II. — Postcheque- en giroverkeer	36	Algemene Staten der banken	85 ¹
PRIJZEN.		Nationale Bank van België :	
a) Indexcijfers der groothandelsprijzen in België	45 ¹	Weekstaten	85 ²
b) Indexcijfers der groothandelsprijzen in België en in het buitenland	45 ²	Balans winst- en verliesrekening per 31 december 1959	
c) Indexcijfers der kleinhandelsprijzen in België	46	Verrichtingen voor eigen rekening gedurende het dienstjaar 1959	
		Verrichtingen voor rekening van andere organismen gedurende het dienstjaar 1959	
		Centrale Bank van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi :	
		Maandstaten	85 ³
		Snelheid van de girale geldomloop in België	85 ⁴
		Binnenlandse geldhoeveelheid	85 ⁴
		Gezamenlijke balansen der geldscheppende instellingen	85 ⁴
		Oorzaken van de veranderingen in de geldhoeveelheid	85 ⁴
		II. — Buitenlandse emissiebanken.	
		Staten :	
		Banque de France	86 ¹
		Bank of England	86 ²
		Federal Reserve Banks	86 ³
		Nederlandsche Bank	86 ⁴
		Sveriges Riksbank	86 ⁵
		Banca d'Italia	86 ⁶
		Deutsche Bundesbank	86 ⁷
		Banque Nationale Suisse	86 ⁸
		Discontovoet der voornaamste circulatiebanken ...	86 ⁹
		III. — Bank voor Internationale Betalingen, te Bazel ...	87

Abonnementsprijs per jaargang } fr 250 voor België.
fr 300 voor het buitenland.

De betaling moet vooraf geschieden door overmaking op postgironummer 500 der Nationale Bank van België, of op de in haar boeken geopende rekening-courant onder de rubriek « Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting ».

De abonneuten worden verzocht op te geven welke uitgave zij wenschen te ontvangen : de Nederlandse of de Franse.

Drukkerij
der Nationale Bank van België
Hoofdingenieur van de Drukkerij
Ch. Aussems
16, Nationensquare, Brussel 6